

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ.....	1
ÖĞRETİM İLKELERİ VE STRATEJİLERİ.....	5
1. ÖĞRETİM İLKELERİ	7
1.1 Öğrenciye / Çocuğa Görelik (Düzeye Uygunluk)	7
1.2 Aktivite (Etkin Katılım).....	8
1.3 Yaşama Yakınlık (Aktüalite).....	9
1.4 Somuttan Soyuta	10
1.5 Bilinenden Bilinmeyene	10
1.6 Yakından Uzağa.....	11
1.7 Ekonomiklik	11
1.8 Açıklık (Ayanilik).....	11
1.9 Bütünlük.....	12
1.10 Sosyalik (Otoriteye İtaat ve Özgürlük).....	12
1.11 Bilgi ve Becerinin Güvence Altına Alınması.....	12
TEST 1.....	15
ÇIKMIŞ SORULAR.....	18
ÖĞRETİMDE STRATEJİ, YÖNTEM VE TEKNİK İLİŞKİSİ.....	23
1. ÖĞRETİM STRATEJİLERİ.....	24
1.1 Sunuş Stratejisi (Sunuş Yoluyla Öğretme Yaklaşımı).....	24
1.2 Buluş/Keşfetme Stratejisi (Buluş/Keşfetme Yoluyla Öğretme Yaklaşımı).....	26
1.3 Araştırma-İnceleme Stratejisi (Araştırma-İnceleme Yoluyla Öğretme Yaklaşımı)	27
TEST 2.....	29
ÇIKMIŞ SORULAR.....	32
ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ.....	39
1. ANLATIM (SUNU) YÖNTEMİ.....	39
Kullanımı	40
Anlatım Yöntemi Kullanılırken Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	40
Özellikleri	40
Yararları	40
Sınırlılıkları	40
2. TARTIŞMA YÖNTEMİ.....	41
Kullanımı.....	41
Etkili Tartışmaların Planlanması ve Uygulanması Konusunda Alınacak Önlemler	41
Özellikleri.....	42
Yararları	42

Sınırlılıkları.....	42
Tartışma Çeşitleri (Tartışma Teknikleri).....	42
Bütün Sınıfla Yapılan Tartışmalar (Büyük Grup Tartışması).....	43
Küçük Grup Tartışma Teknikleri.....	43
• Münazara.....	43
• Sempozyum.....	44
• Panel.....	45
• Zıt Panel.....	45
• Kollegyum.....	45
• Forum.....	45
• Açık Oturum.....	45
• Beyin (Buluş) Fırtınası.....	46
• Çember.....	46
• Kısa Süreli Tartışma Grupları (Vızıltı Grupları).....	46
• Fikir Taraması.....	46
• Seminer.....	46
• Workshop (Çalıştay Yöntemi).....	46
3. ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ.....	48
Kullanımı.....	48
Özellikleri.....	49
Yararları.....	50
Sınırlılıkları.....	50
4. GÖSTERİP (ÖRNEĞİNİ GÖSTEREREK) YAPTIRMA YÖNTEMİ.....	53
Kullanımı.....	53
Özellikleri.....	54
Yararları.....	54
Sınırlılıkları.....	54
5. PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ.....	55
Problem Çözme Aşamaları.....	55
Kullanımı.....	56
Özellikleri.....	57
Yararları.....	57
Sınırlılıkları.....	57
6. PROJE YÖNTEMİ.....	62
Kullanımı.....	62
Proje Yönteminde İzlenecek Adımlar.....	62
Özellikleri.....	62
Yararları.....	63
Sınırlılıkları.....	63
7. BİREYSEL ÇALIŞMA YÖNTEMİ.....	65

Kullanımı	65
Özellikleri.....	65
Yararları.....	65
Sınırlılıkları	65
TEST 3.....	67
ÇIKMIŞ SORULAR.....	72
ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	79
1. BEYİN FIRTINASI	79
Serbest çağrışım	83
Fikir taraması.....	83
Listeleme	83
2. GÖRÜŞ GELİŞTİRME.....	83
3. ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME.....	85
4. GÖSTERİ (GÖSTERİM/DEMONSTRASYON).....	87
5. SORU-CEVAP	89
6. ROL (OYNAMA) YAPMA.....	91
7. DRAMA.....	92
8. BENZETİM (SİMÜLASYON/BENZETİŞİM).....	94
Analoji (Analog)	95
9. MİKRO ÖĞRETİM	96
10. EĞİTSEL OYUNLAR.....	99
11. DENEY ve LABAROTUVAR	100
12. İSTASYON	101
13. KONUŞMA HALKASI.....	103
14. SOKRAT TARTIŞMASI.....	104
15. ALTI AYAKKABILI UYGULAMA.....	104
16. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	106
Dönüşümlü Günlük Çalışmalar.....	106
Planlı Grup Çalışmaları.....	106
Beceri Geliştirme Çalışmaları.....	106
Düzy Geliştirme Çalışmaları.....	106
Akran Grupları Tekniği.....	106
TEST 4.....	107
ÇIKMIŞ SORULAR.....	112
SINIF DIŞI ÖĞRETİM TEKNİKLERİ.....	119
1. GEZİ.....	119

2. GÖZLEM.....	120
3. GÖRÜŞME.....	120
4. ÖDEV.....	121
5. SERGİ.....	122
TEST 5.....	125
ÇIKMIŞ SORULAR.....	127
ÖĞRENME-ÖĞRETME MODELLERİ-YAKLAŞIMLARI	131
1. TAM ÖĞRENME.....	131
2. PROGRAMLI ÖĞRENME/ÖĞRETİM.....	134
3. BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM.....	135
Bilgisayar Destekli Öğretimin Yararları.....	135
Öğrenme Hızı.....	135
Katılımcı Öğrenme (Etkin Katılım).....	135
Öğretim Etkinliklerinin Çeşitliliği.....	135
Öğrenci Performansının İzlenebilmesi.....	135
Zamandan ve Ortamdan Bağımsızlık.....	135
4. YAPILANDIRMACILIK (KURMACILIK / İNŞACILIK / OLUŞTURMACILIK / CONSTRUCTİVİSM).....	137
5. İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRENME / ÖĞRETİM.....	141
6. ANLAMLI ÖĞRENME.....	146
7. ÇOKLU ZEKA.....	148
Sözel / Dilsel Zeka.....	149
Mantıksal / Matematiksel Zeka.....	149
Görsel-Uzamsal (Mekansal) Zeka.....	150
Müziksel / Ritmik Zeka.....	150
Bedensel / Kinetik Zeka.....	151
Kişilerarası / Sosyal Zeka.....	151
Öze Dönük / İçsel Zeka.....	151
Doğa Zekası.....	151
8. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM SİSTEMİ (KELLER PLANI).....	152
9. GAGNE'NİN ÖĞRENME MODELİ.....	153
10. CARROLL'UN OKULDA ÖĞRENME MODELİ.....	154
11. GLASER'İN TEMEL ÖĞRETME MODELİ.....	155
12. SLAVİN'İN ETKİLİ ÖĞRETİM MODELİ.....	155
13. MODEL ALARAK ÖĞRENME.....	155
14. YAŞANTISAL ÖĞRENME/YAŞANTI TEMELLİ ÖĞRENME.....	157
15. DUNN'İN ÖĞRENME STİLİ MODELİ.....	158
16. GREGORC'UN ÖĞRENME STİLİ (GREGORC'UN KAYNAŞTIRMA YETENEĞİ) MODELİ.....	159

ÖĞRETİM YÖNTEM VE TEKNİKLERİ

1. ÖĞRETİM İLKELERİ

Öğretim, bireyin bilgi ve davranışlarında meydana gelen değişikliklerin gerçekleşmesinde Kılavuzluk Yapma etkinlikleridir.

Öğrenmelerin gerçekleşmesine kılavuzluk edilirken, yani öğretim işi gerçekleştirilirken öğretmenlerin dikkat etmesi gereken bazı noktalar vardır.

Bu ilkeler öğretimin nasıl gerçekleşmesi gerektiğini ortaya koyar.

Strateji, yöntem ve teknik seçilirken öğretim ilkeleri rehber niteliği taşır ve öğretim ilkelerine göre öğretim gerçekleştirilir.

1. ÇOCUĞA GÖRELİK- ÖĞRENCİYE GÖRELİK-DÜZEYE UYGUNLUK

Bu ilke gelişim-öğrenme psikolojisindeki yeni yaklaşımlar ve çağdaş eğitim akımlarının etkisiyle gelişmiştir.

Bu ilkeye göre yapılacak etkinlikte öğrenci merkeze alınmalıdır.

Öğretim süreci planlanırken öğrencinin ilgileri, ihtiyaçları tüm bireysel özelliklerinin ve farklılıklarının dikkate alınması gerekir.

Öğrenciler aynı yaş grubunda olsalar bile yetenekleri ve zekâları farklı düzeyde olabilir.

Çağdaş eğitim anlayışında her öğrenci farklıdır.

Bunun için öğrencinin hazırbulunuşluk düzeyi dikkate alınmalıdır.

Bu ilke öğrencilerin bireysel sorunlarıyla yakından ilgilenir ve çözüm yolları arar.

Yine bu ilke ile öğrencilerin öğrenmesini engelleyen durumlar yakından gözlemlenir, öğrencinin özel yetenekleri ortaya çıkartılır.

Öğrencinin öğrenme gücü ve hızını, hazırbulunuşluğunu belirlemede bu ilkeden hareket edilir.

Bu ilke J.Dewey'in pragmatik felsefesinin uygulamaya dönüştürülmesiyle gerçekleşmektedir.

Özetle ifade etmek gerekirse bu ilke diğer öğretim ilkelerinin de temelini oluşturur, dolayısı ile bu ilke ilerlemecilik eğitim felsefesinin temelini oluşturur.

Bu ilkeye Öğretimi Bireyselleştirme ilkesi de denir.

Helen Parkhurst'un **Dalton Planı** ve Petersen'in **Jena Planı** bu ilkeye göre hazırlanmış, bireysel eğitimi öne çıkartan öncü eğitim uygulamalarıdır.

A. DALTON PLANI:

Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıklardan ötürü onları bir sınıfa doldurup odak ders yapmak doğru değildir.

Bireyler aktif katılım gösterdiği şeyleri daha iyi öğrenirler.

Öğrencilere "**Kendi kendine çalışma**" öğretilmelidir.

Sınıflar her ders için ayrı ayrı düzenlemeli ve sınıflara o derse ait öğrenme malzemeleri bırakılmalıdır.

Öğrenciler 10 ay süreyle önceden hazırlanmış öğrenme konularını kendi öğrenme hızlarıyla öğrenmelidir.

B. JENA PLANI:

Dalton Planının –Bireysellik- düşüncesine karşın Jena Planı "**Grupsallığı**" savunur.

Bu sistemde öğrenciler kendilerinin belirleyeceği 2–6 kişilik gruplar oluşturur ve bir grupta yeterli düzeye ulaşan öğrenci bir üst gruba geçer.

Üst gruba geçişler puanla değil, öğretmenin kanaatiyle gerçekleşir.

Her grubun kendine ait bir çalışma odası vardır ve öğrenciler grup içerisinde bireysel çalışma yaparlar.

Örnekler: Okul öncesi ve İ.Ö.O birinci kademe derslerin daha çok eğitsel oyunlara dayalı olarak işlenmesi

İ.Ö. okulunda öğrencilere somut işlemler döneminin özelliklerine, lise öğrencilerine ise soyut işlemler dönemine uygun öğretim süreçlerinin uygulanması buna örnektir.

2. BİLİNENDEN BİLİNMEYENE İLKESİ

Sınıfta öğretim etkinlikleri düzenlenirken, öğrencinin o zamana kadar öğrenmiş olduğu bilgi ve tecrübeden hareket edilmelidir.

Yeni bilgi önceden öğrenilen bilgilerin üzerine inşa edilmelidir.

Öğrenci yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırdığında bilgi sistemi daha sağlam olmaktadır.

Bu ilkeye göre öğretmen yeni bir konuya başlamadan önce bir önceki derste öğrenilenleri tekrar etmeli, önceki dersi tekrar ederek kalıcılığı sağlamalıdır.

Bu ilke ile birlikte öğrencide **Anlamlı Öğrenme** de gerçekleşecektir.

Ausubel, yeni bilgilerin eski bilgi sistemleri içersine yerleştirilerek öğrenilebileceğini, böylece bilginin anlamlandırılmasının ve yapılandırılmasının daha kolay olacağını savunmuştur.

Öğrenme psikolojisinde görmüş olduğumuz “Olumlu aktarma” kavramı aslında “Bilinenden bilinmeye” ilkesiyle bire bir örtüşmektedir.

Başka bir ifade ile öğrencilerde “olumlu transferi” sağlayabilmek için bu ilke mutlaka uygulanmalıdır.

Örnekler:

A- Öğrencilerine 4 işlem becerisi kazandırmak isteyen bir öğretmenin öğrencilere önce toplama, ardından çıkarma daha sonra da çarpa ve bölmeyi öğretmesi.

B- 1924 anayasasını anlatan öğretmenin, öğrencilere önce 1921 anayasasını anlatması.

C- Ben bir öğretmenim ve sınıfımın başarısını bugün öğretmen olmamı sağlayan, bu mesleği bana sevdiren Faruk Hocamın şu sözlerine borçluyum “Sınıfa girdiğimizde işe ne bildiğinizden değil, öğrencilerinizin ne bildiğinden başlayın”

3. YAKINDAN UZAĞA

Bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde hem doğal hem sosyal olarak öğrencinin yakın çevresinden hareket edilmelidir ve sırasıyla uzak çevredeki örneklere geçilmelidir.

Örneğin bir öğretmenin “Çevremiz” konusunu işlerken önce içinde buldukları, köyü sonra kasabayı, sonra ilçeyi, sonra ili, sonra bölgeyi sonra da ülkeyi anlatması bu ilkeye uygun davrandığını gösterir.

Yönetim kademelerini işleyen bir öğretmenin işe önce muhtardan, sonra sırasıyla kaymakam, vali, işleri bakanı, başbakan ve cumhurbaşkanı anlatması bu ilkeye uygundur.

Örnekler:

A- Sivas'ta görevli bir öğretmenin illerimiz konusunu anlatırken önce Sivas'ta başlaması.

B- Meslekler konusunu anlatan bir öğretmenin öğrencilere öncelikle öğrencilere babalarının mesleklerini sorması ve derse öyle başlaması.

Kısaca bu ilkeye göre öğretim etkinlikleri yaşantı, yer ve zaman açısından yakın ilgiden uzak ilgilere doğru düzenlemelidir.

4. AYANİLİK (AÇIKLIK-ANLAŞILABİLİRLİK) İLKESİ

Öğretim tüm öğrencilerin anlayabileceği biçimde açık, net ve anlaşılır bir dille gerçekleştirilmeli, örneklerle konuların daha kolay anlaşılması sağlanmalıdır.

Öğretmen dersin işlenişi sırasında ne kadar çok duyu organına hitap ederse öğrenme o ölçüde kolay, unutmada da o kadar az olmaktadır.

Öğrencilerin öğreneceği olay, eşya ve konularla karşı karşıya getirilmesi ya da doğal ortamlarda öğrenme, öğrenmedeki verimi artırır.

Özellikle soyut kavramların öğretiminde ayanilik (açıklık) çok sayıda örnek verilerek sağlanabilir.

Yine öğretmenin iletişim sürecinde kullandığı dil, hedefler, içerik ve kitaplar, değerlendirme soruları açık seçik olmalıdır.

Bu İlkeye Göre İyi Bir Öğrenme:

- 1.Doğaya giderek, doğayı gözlemleyecek
- 2.Doğal ortamları sınıf ortamına getirecek
- 3.Doğanın benzerini yaparak (model, maket, kesit) konuyu geniş bir bilgi, örnek, öykü ve sözcüklerle işleyerek gerçekleştir.

EDGAR DALE’NİN “Yaşantı Konisi” ile bu ilke arasında yakın bir ilişki vardır.

Örnekler:

- a.Tarih öğretmenin dersinde Osmanlıca sözcükleri fazla kullanması bu ilkeye uygun değildir.
- b.Kiraz öğretmenin teleskop yerine “ırakgörür” demesi bu ilkeye uygun değildir.

5. SOMUTTAN SOYUTA

Öğrencide zihinsel gelişim somuttan soyuta doğrudur.

Öğrenci gözüyle görüp eliyle tuttuğu şeyleri daha kolay öğrenmektedir.

Bu nedenle öğrenci mümkün olduğu kadar öğreneceği ders, konuları ve nesnelere doğrudan

karşılaşmalıdır.

Özellikle ilköğretim öğrencilerine gözüyle görüp eliyle tuttuğu gerçek eşyalar gösterilmektedir.

Günümüzde bilgisayar teknolojisinde gelişmeler bu ilkenin uygulanması adına önemli kolaylıklar sağlamaktadır.

Örnekler:

A-“Yönler” konusunda öğretmenin yön bulmak için kullanılan pusulayı sınıfa getirmesi ve öğrencilerine göstermesi.

B-Fen Bilgisi dersinde elektrik konusunu anlatan bir öğretmenin sürtünme yoluyla elektriklenmeyi göstermek için plastik bir kalem kazağına, saçına sürter ve masanın üstündeki küçük kâğıt parçalamaya kalem yaklaştırır ve kalemin kâğıt parçalarını çektiğini öğrencilere gösterir.

Böylece soyut bir kavram olan elektrik kavramı öğrencilere anlamlı ve somut bir hale gelir.

C-Fen Bilgisini dersinde yağmurun meydana gelişini açıklamak için önce kapağı kapalı bir tencerede su kaynatılmalı, sonra kapak açılmalı, soğuk bir ortamdaki kapaktaki buharın nasıl su damlacıkları haline geldiği öğrencilerle birlikte incelenmelidir.

Böylece yağmurun yağışının somut hale getirilmesi öğrenmeyi kolaylaştırır.

6. TASARRUF (EKONOMİKLİK)

Her türlü eğitim öğretim etkinliği en az zamanı en az emek ve en az emeği ile gerçekleştirilmelidir.

Bu ilkenin hayata geçirilmesi iyi bir planlama ile gerçekleşir.

Daha değişik bir ifade ile söylemek gerekirse eğitimde en az girdi ile en çok çıktı sağlanabilmektedir.

“Bir taş ile iki kuşu vurabilmek” ve “Bir öğrenme yaşantısı ile birden fazla davranışı gerçekleştirmek” gerekir.

Öğretmenin süreci planlaması, araç ve gereçleri amaca uygun kullanması da ekonomiklik ilkesi ile ilgilidir.

Ayrıca öğretim sürecinde teknoloji kullanımı da bu ilke ile yakından ilgilidir.

Başka bir ifade ile söylemek gerekirse bir öğretmenin “Bir konuyu en kısa yoldan, kalıcı, etkili ve anlamlı olarak öğrencilere nasıl kazandırırım? Sorusunun yanıtı ekonomi ilkesi ile ilgilidir.

EĞİTİMDE EKONOMİKLİK İLKESİNE UYMAK İÇİN ŞUNLAR YAPILMALIDIR:

- ✓ Öğretim süreci baştan sona planlanmalıdır
- ✓ Konuya, seviyeye uygunluk ilkelerini esas alan pratik ve ekonomik öğretim yöntemleri geliştirilmelidir.
- ✓ Derste de yapılacak çalışmalar öğrenciyle birlikte planlamalıdır.
- ✓ Araç-gereçler amaca uygun kullanılmalıdır.
- ✓ Hedefe uygun içerik, öğrenme-öğretme yaşantıları ve değerlendirme durumları seçilmelidir.

Örnekler:

- a. Bir öğretmenin tepegöz kullanması hem göze hem kulağa hitap edeceğinden ekonomiklik ilkesine hizmet eder.
- b. Öğretmenlerin günlük ve yıllık plan yapmaları
- c. Sosyal bilgiler dersinde çevremizdeki sosyal yardımlarına kurumlarını anlatan bir öğretmenin Din Kültürü dersinde toplumsal yardımlaşma konusunun da bu süreçte öğrencilere aktarma ekonomiklik ilkesi ile ilgilidir.
- d. Öğrenciye yüzmeyi öğretmen için en uygun tekniği kullanmak.

Uyarı: Öğretimde hedeflenen davranış kazandırılırken planda olmayan pek çok sürecin gerektirdiği başka davranışlarda kazandırılabilir. Bu durum da ekonomiklik ilkesini ile açıklanabilir.

7. AKTİVİTE (İŞ-EYLEM-KATILIM) İLKESİ

Bu ilkenin geliştirilmesinde Pestlozzi'nin katkıları olmuştur.

Bunun yanında **J. Dewey** ve **Kerschensteiner** bu ilkeye 20. yy önemli katkılar getirmişlerdir.

Öğrenci, öğretim sürecine bizzat katılmalı, okumalı yazmalı, konuşmalı, tartışmalı ve bilgiyi geçmiş yaşantılarıyla ilişkilendirmelidir.

Öğretim süreci birden fazla duyu organına hitap edebilmelidir.

Özellikle ilköğretim düzeyindeki öğrenciler ve bilişsel öğrenmeler için, en etkili ve verimli öğrenme yolu yaparak yaşayarak öğrenmedir.

Bir sınıfta en iyi öğrenen, en çok etkinlikte bulunan kişidir.

Yine öğrenen (etkinlik) merkezli program tasarımlarının temelinde bu ilke vardır.

En iyi öğrendiğimiz şeyler, kendi kendimize yaparak öğrendiğimiz şeylerdir.

Kısaca bu ilke “Yaparak-yaşayarak” öğrenmenin önemini vurgulamaktadır.

Örnekler:

a) Anlatırsan unutabilirim. Beni de işin içine katarsan asla unutmam, öğrenirim.

b) Bir öğretmenin öğrencilere sürekli proje ödevleri vermesi

c. Öğrencilerin bitkiler konusunu işlerken fasulyeyi pamuk ve suyla büyütmesi.

Not: Yapılan bir araştırmada zaman sabit olmak üzere insanlar;

- ✓ Okuduklarının %10'unu
- ✓ İşittiklerinin %20'ni
- ✓ Gördüklerinin %30'unu
- ✓ Hem görüp hem işittiklerinin %50'sini
- ✓ Söylediklerinin %70'ni
- ✓ Yapıp söylediklerinin %90'nı hatırlamaktadır.

8. YAŞAMA YAKINLIK (HAYATİLİK)

Bu ilke pragmatik eğitim felsefesine dayanır.

Bu ilke aynı zamanda somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene ve yakından uzağa ilkelerinin de temelini oluşturur.

İlerlemecilik eğitim felsefesinin savunduğu gibi okul hayata hazırlık değil, hayatın kendisi olmalıdır.

Okulda öğretilen günlük yaşamımızda işimize yaramalıdır.

Ders konuları ve örnekler doğal yaşama içinden seçilmelidir.

Okulda, öğrenme ortamında bireyin hayatta karşılaşılabileceği durumlara yer verilmelidir.

Öğretmenlerin dersin giriş bölümü de öğrenileceklerin önemine ve nerede kullanıldığına ilişkin açıklamalar ve öğrencileri güdülemeye dönük davranışları, bu ilke kapsamında yer alır.

Yaşama yakınlık ilkesi işlevsellik (işe yaramak) kavram ile birlikte düşünölmelidir.

Yaşama yakınlık ilkesi ile J. Dewey'in '**Yansıtıcı Düşünme**' biçimi yakından ilgilidir.

Örnekler:

- a. Okulda suni teneffüsü öğrenen birinin denizde boğulan birine suni teneffüs yapması.
- b. Okulda e-mail atmayı öğrenen öğrencinin bunu günlük yaşamda kullanabilmesi.
- c. Okulda 4 işlemi öğrenen öğrencinin bunun hayatında kullanabilmesi.

9. BÜTÜNLÜK İLKESİ

Eğitim sürecinde çocuk bir bütün olarak düşünölmeli ve onun tüm yönleri (Bilişsel-Duyuşsal-Devinimsel) geliştirilmelidir.

Tek yönlü bir gelişim çocukta dengesiz bir kimliğe yol açabilir.

Özellikle bilişsel kuramlar (Gestalt Ekölü = Bütüncül) bu ilkeye önem verir.

Bu ilke aynı zamanda bilgilerin birbirine bağı ve birbirini tamamlar nitelikte sunulması demektir.

İlköğretim okulunda toplu öğretim uygulamasının gerekçesi de budur.

Geniş alan tasarımları da bu ilke ile yakından ilgilidir.

Bu ilke özellikle **Kerschensteiner** tarafından savunulmuştur.

10. OTORİTEYE VE İTAAT VE ÖZGÜRLÜK

Eğitimin bir görevi de çocuğun sosyalleşmesini sağlamaktır.

Sosyalleşmenin içinde anne-baba, okul, toplumun manevi otoriteleri olan din, ahlak, gelenek gibi görüşleri tanıma ve onlara saygı göstermeyi öğrenme vardır.

Bu ilkenin iki temel boyutu vardır:

- a. Bireyin kurallara uyması
- b. Bireyin kendi kararlarını verebilmesidir.

Öğretmen bu ilkeyi uygularken öğrencinin kendini ifade edebileceğı, işbirliği içinde çalışabileceğı sınıf ortamını hazırlamalı ve buna uygun strateji yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

11. BİLGİ VE BECERİNİN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Öğretimde bireyin ve toplumun ihtiyaçları kadar, bilginin, yani konun ihtiyaçları da önemlidir. Değişmeyen evrensel bilginin öğretimi bilgi ve becerinin güvence altına alınması ile açıklanabilir.

Kullanılsın ya da kullanılsın öğretimi gereken bilginin birey tarafında bilinmesi gerekliliği bu ilke ile açıklanmaktadır.

21. yy bilginin işlevindeki değişme ve gelişmeler bu ilkenin önemini azalmasına neden olmuştur.

Artık bilgiyi depolamak değil, önemli olan bilgiye ulaşma yollarıdır.

Bu ilkenin öğretimde kullanılması, gerekli tekrarların yapılması olarak ortaya çıkmaktadır.

Öğretimde tekrar, öğrenmeyi kalıcı hale getirir ve unutmaya önler.

12. TÜMDENGELİM

Öğretilecek konu, ders ve ünite genelden özele doğru verilmelidir.

Bu ilke uygulanırken öğretimin diğer ilkeleri de dikkate alınmalıdır.

Öğrenme konuları ana başlıklarda (bütünden) alt başlıksız (parçaya) ayrılarak düzenlemelidir.

Yani bütün-parça-bütün ilkesine uygun olmalıdır.

13. TRANSFER (BİLGİ) İLKESİ

Öğrenci öğretim ortamında elde ettiği bilgileri başka bir problemi, sorunu çözerken de kullanmalıdır.

Örneğin Türkçe dersinde dilbilgisi ve yazım kurallarını öğrenen birinin bunu kompozisyon yazarken de uygulayabilmesi.

14. AKTUALİTE (GÜNCELLİK)

Öğretim sürecinde öğretilecek konuların güncel olaylar ve sorunlarla ilişkilendirilmesidir.

Bu ilke öğrencilerin yaşadıkları hayatın gerçekleriyle yüzleşmelerini, yakın çevre ve ülke sorunlarına ilgi duymayı ve bunları uygun örneklerle sınıf ortamına getirmeyi amaçlar.

Yine bu ilke ile öğrenci, çevremizde neler olup bittiği haklarında bilgi sahibi olur.

Bu ilke yaşama yakınlık ilkesiyle benzer ve doğrudan ilgili bir ilkedir.

Bu ilkeyi uygulayacak öğretmenlerin ülke ve dünya gündemini yakından izlemesi gerekir.

Derslerde, belirli gün ve haftalar ile özel anlam ve önemi olan etkinliklerin güncel konularla ilişkilendirilerek ilgili tarihlerde verilmesi bu ilke kapsamında ele alınır.

Örnekler:

- a. Periyodik cetvel konusunun işlendiği hafta, bulunan yeni bir elementin öğrencilere aktarılması.
- b. Yaban hayatının anlatıldığı hafta çocuklara av yasağı ile bilgi sunulması.
- c. Sosyal Bilgiler dersinde Türkiye'nin nüfusu anlatılırken en son güncel istatistiklerin öğrencilere verilmesi.
- d. Coğrafya dersinde deprem konusunu işlerken öğretmenin yakın zamanda meydana gelen Endonezya depreminden örnekler vermesi.

15. BASİTTEN KARMAŞIĞA-KOLAYDAN ZORA

Öğretim sürecinde konular basitten zor ve karmaşık olana doğru sıralanarak aktarılmalıdır.

Böylesi bir uygulama öğrenmeyi kolaylaştırdığı gibi öğrencide öğrenme isteği de uyandıracaktır.

Öğretmen zor konulardan başlarsa “öğrenilmiş çaresizliğe” yol açabilir.

Öğretmen konuları sunarken öncelikle basit konulara ve kavramlara yer vermeli zaman içinde giderek daha zor ve karmaşık konulara yer verilmelidir.

Bu ilke öğrencinin kendine olan güveninin de artırmaktadır.

Örnekler:

- a. Ölçme-Değerlendirme dersinde önce kolay olan temel kavramların öğrencilere verilmesi daha sonra istatistik konularına geçilmesi.
- b. Toplama işlemini öğretirken önce 1 basamaklı, sonra 2 basamaklı, sonra 3 basamaklı sayılarla toplam yapmayı öğretme.

Yine bu ilke kapsamında öğrenme konuları ön koşul ve aşamalılık ilkelerine göre hiyerarşik sıralanmalı ve işlenmelidir.

Öğrenilecek konular, zorlukları açısından derecelendirilmelidir.

16. HEDEFE GÖRELİK

Tüm eğitim-öğretim etkinliklerinin amacı öğrencide istendik davranışları oluşturabilmektir.

İşe koştuğumuz eğitim durumları hedefleri gerçekleştirmeye hizmet edebilmeli ve öğretimi kolaylaştırmalıdır.

Çıkmış SORULAR

1.Öğrenci düzeyine uygunluk ilkesinin sınıf içinde etkili bir biçimde uygulanması için aşağıdakiler-den hangisine öncelik verilmelidir?

- A) Öğretmenin öğretim sürecinin dışında kalması
- B) İçeriğin açık, net ve anlaşılır bir biçimde sunulması
- C) Öğrencilerin hazırbulunuşluk durumunun dikkate alınması
- D) Öğrenciler arası etkileşimin artması
- E) Grupla çalışma tekniklerinin uygulanması

Çözüm...

Düzeğe uygunluk/çocuğa görelik ilkesi hazırbulunuşluk düzeyinin göz önünde tutulması ile gerçekleşir.

CEVAP: C

SORU...

2.Öğretim sürecinde, bireyin gereksinim duyacağı yararlı ve kullanılabilir bilgilerin öğretilmesi önemli bir yer tutar.

Bu görüşte, aşağıdakilerden hangisinin önemi vurgulanmaktadır?

- A) Yaşama yakınlık
- B) Sadelik
- C) Düzeğe uygunluk
- D) Bütünlük
- E) Açıklık

Çözüm...

3.İçerikte ve öğrenme-öğretim sürecinde öğrenciye verilen bilgilerin öğrencinin günlük yaşamda kullanabileceği ve yararlanabileceği türden olması yaşama yakınlık ilkesi ile ilgilidir.

- A) Sınıfta edinilen bilgilerin günlük yaşama taşınmaması
- B) Sınıf içi etkinliklerin öğrencinin düzeyine uygun olmaması
- C) Öğrencinin sayısal becerilerinin yetersiz olması
- D) Sınıf içi etkinliklerde öğrenci farklılıklarının dikkate alınmaması
- E) Sınıf ortamının öğrenmeyi destekleyici bir şekilde düzenlenmemesi

Çözüm...

Yaşama yakınlık, öğretimde yaşamda kullanılabilir ve yararlanılabilir bilgilere yer verilmesi ile gerçekleşir.

4.Çevremizi Tanıyalım” konusunda sırayla “Bölgemiz, İlimiz, Yurdumuz, İlçemiz” ile ilgili çalışmalar yaptıran bir öğretmen, bu dersin içeriğinin düzenlenmesinde hangi ilkeye aykırı davranmıştır?

- A) Somuttan soyuta
- B) Basitten karmaşığa
- C) Günümüzden geçmişe
- D) Bütünden parçaya
- E) Yakından uzağa

çözüm.. E şıkkıdır yakından uzağa bailyen konuların öğretiminde.

Öğretim ilkeleri TEST:1

1. Aynı yaş grubundaki öğrencilerinin ilgi, istek ve ihtiyaçları, zeka düzeyleri ve yetenekleri farklı olabilmektedir. Etkili bir eğitim için bu durumun göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Bu açıklama, aşağıdaki hangi öğretim ilkesinin önemini vurgulamaktadır?

- A) Küçük adımlar
- B) Yakından uzağa
- C) Düzeye uygunluk
- D) Yaşama yakınlık
- E) Açıklık

2. Bir öğretmen, gezegenler konusunu işlerken irili ufaklı küreleri kullanarak ders işlemiş ve daha sonra gezegenlerin güneş sisteminde bu şekilde dizildiklerini söyleyerek öğretimi daha etkili hale getirmiştir.

Aşağıdaki seçeneklerden hangisi bu uygulamayı açıklamaktadır?

- A) Somuttan soyuta
- B) Bilinenden bilinmeyen
- C) Anında düzeltme
- D) Bütünlük
- E) Ekonomiklik

3. Bir fen ve teknoloji öğretmeni derste dokuları işlerken mikroskop ile incelenmesi için soğan zarı getirmiş ve öğrencilerin tek tek mikroskoptan zarı incelemesini istemiştir.

Öğrenmenin kalıcı olması ve öğrencinin daha fazla duyu organını işe koşmak için yapılan bu girişim, aşağıdaki öğretim ilkelerinden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Kullanılabilir bilgi
- B) Yakından uzağa
- C) Bütünlük
- D) Etkin katılım
- E) Düzeye uygunluk

4. Öğretim etkinlikleri düzenlenirken öğrencilerin tüm özellikleri dikkate alınmalıdır. Ayrıca öğrencilerin bazı kademelerde dersleri ayrı ayrı öğrenebilmesi ve kavraması güç olabilir. Bu nedenle bireyler, içsel yönleri göz önünde bulundurulacak bir arada ele alınmalı ve disiplinler ilişkilendirilmelidir.

Bu açıklamada aşağıdaki öğretim ilkelerinden hangisi üzerinde durulmuştur?

- A) Açıklık
- B) Kullanılabilir bilgi
- C) Başarı
- D) Bütünlük
- E) Bireysel hız

5. **Sosyalite ilkesine göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?**

- A) Bireyin kendi kendini yönetebilmesini amaçlar.
- B) Eğitimin önemli amaçlarından biridir.
- C) Kurallara uymayı öğrenme vardır.
- D) Kritik durumlarda bile kendi kararlarını verme gücü kazandırır.
- E) Sadece bireyin değil bilgilerin bütünlüğünü de savunur.

6. Sınav yapmak isteyen bir tarih öğretmeni soruları önceden hazırlamamış, sınav zamanı öğrencilere yazdırmıştır. Böylelikle daha iyi sorularla daha fazla davranış ölçebileceksen, daha az davranışı ölçmüştür.

Bu öğretmenin göz ardı ettiği ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ekonomiklik   B) Yakından uzağa
C) Yaşama yakınlık   D) Sosyallik
E) Etkin katılım

7. Coğrafya öğretmeni İsa, yıllık plan hazırlarken ilk hafta ülkeler coğrafyası daha sonra bölgeler coğrafyasını ele almıştır.

İsa Öğretmen aşağıdaki ilkelere hangisine aykırı davranmıştır?

- A) Basitten karmaşığa
B) Somuttan soyuta
C) Yakından uzağa
D) Bilinenden bilinmeyene
E) Geçmişten günümüze

8. Bir öğretmen, fotoğraf çekme konusunu anlatarak işlemiş herhangi bir uygulama yaptırmamıştır. Daha sonra öğrencilerinden fotoğraf çekme becerisini sergilemesini istemiştir. Ancak öğrencilerin sadece işleyerek öğrenmesine hizmet edildiğinde bu konuda başarısız olduğu görülmüştür.

Öğretmen bu açıklama doğrultusunda hangi ilkeyi ihmal etmiştir?

- A) Ekonomiklik   B) Sosyallik
C) Etkin katılım   D) Yaşama yakınlık
E) Bütünlük

9. I. Öğrencilerin daha önceki tecrübeleri dikkate alınır.
II. İçerik, kitaplar ve sorular açık bir dil ile anlaşılır olmalıdır.
III. Yeni bilgiler eski bilgilerin içerisine yerleştirilerek öğrenilebilir.

Yukarıdaki seçeneklerden hangisi ya da hangileri bilinenden bilinmeyene ilkesini açıklamaktadır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) Yalnız III
D) I ve III   E) I, II ve III

10. Bahadır Öğretmen, matematik dersinde üçgenin alanının nasıl hesaplanacağını "Bir müsellehin mesaha-i sathiyesi, kadesiyle irtifainın hasil-ı darbinın nisfina müsavidir." diyerek açıklamıştır.

Bahadır Öğretmen, aşağıdaki öğretim ilkelerinden hangisini ihlal etmiştir?

- A) Bütünlük
B) Açıklık
C) Ekonomik
D) Bilinenden bilinmeyene
E) Yakından uzağa

11.Öğretim yöntem, teknik ve stratejileri seçilirken öğrenci hazır bulunuşluğunu önemseyen bir öğretmenin göz önünde bulundurması gereken en önemli ilke aşağıdakilerden hangisidir.

- A) Sosyallik
B) Ekonomiklik
C) Bütünlük
D) Ölçülebilirlik
E) Düzeye uygunluk

Test 1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	C	A	D	D	E	A	C	C	D	B	E

BUNA GÖRE ÖĞRETİM İLKELERİ:

- ✓ Derslerin konularının seçilmesinde,
- ✓ Öğrenme, öğretme sürecinde,
- ✓ Ders kitapları yazımında,
- ✓ Öğrenme yaşantılarının (eğitim durumları) seçiminde ve düzenlenmesinde,
- ✓ Eğitim ve öğretim programlarının yapılmasında ve geliştirilmesinde,
- ✓ Derslerin işlenmesinde ve değerlendirilmesinde kullanılır.

ÖĞRETİM SÜRECİ TEMEL KAVRAMLARI

1. YAKLAŞIM:

Öğretimin örgütlenmesinde temele alınan felsefeyi ya da merkeze alınan öğeyi ifade eden bakış açısidir. **Örnek: Yapılandırmacılık**

2. STRATEJİ:

Hedeflere ulaşmak amacıyla kullanılacak yöntem teknik, araç ve gereçlerin belirlenmesine yön veren **en genel yoldur.**

Öğretim stratejileri öğretim sürecinin her aşamasında (Yöntem, Teknik seçimi gibi) yol gösterir.

Öğretim stratejilerinin amacı öğretim sürecini daha etkili hale getirmektir.

Bir ders için benimsenen öğretim stratejisi, öğrenme-öğretme sürecindeki bütün öğeleri (yöntem, teknik, araç-gereç, zaman, mekân) içerisinde barındırır.

Bir dersin, konunun öğretiminde kullanılacak yöntem, teknik ve araç gereçler, stratejiye göre belirlenir.

Öğrenme-öğretme stratejileri, **Öğrenme Kuramlarına** göre belirlenir.

Öğretim stratejilerine göre **Öğretim Yönetimlerine** karar verilir.

Strateji kavramını iki boyutta ele almak uygundur.

Birincisi strateji tek biricik yol değildir.

Bir hedefe ulaşmak için birçok yol, strateji olabilir.

İkincisi strateji kavramı uzun vadeli hedeflerimizin nasıl gerçekleştiğini açıklamak için kullanılır.

Bu anlamda strateji seçeceğimiz, yolun ana doğrultusunu ve sınırlarını belirler.

Stratejilerden bazıları öğretmen, bazıları öğrenci merkezlidir.

Hedefler seçilecek stratejinin türünü belirlemede kaynaklık eder.

3. ÖĞRETİM YÖNTEMİ (METOT)

Öğretim stratejisine bağlı olarak öğrenciyi hedeflere ulaştırmak için izlenen yoldur.

Öğretim yöntemi hedefe ulaşmak için seçilen **en kısa yol ya da düzenli** yoldur.

4. ÖĞRETİM TEKNİĞİ

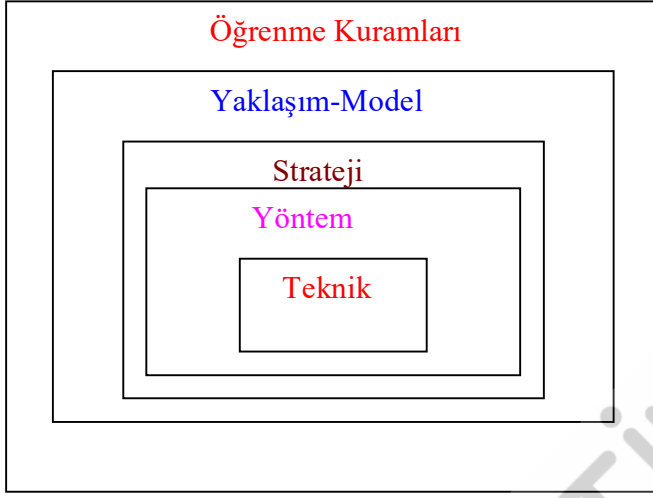
Bir öğretme yönetimini uygulamaya koyma biçimi ya da sınıf içinde yapılan işlemlerin bütününe öğretim tekniği denir.

Başka bir ifade ile söylemek gerekirse öğretim etkinliklerini yapılandırmada izlenen **en özel yola** öğretim tekniği denir.

Birden çok teknik bir araya gelerek öğretim yöntemini oluşturur.

Yöntem bir tasarım ve planlama teknik ile yöntemin uygulanmasıdır.

Tekniğin strateji ve yöntemden farkı pratikliği ve uzun zaman almamasıdır.

5. ÖĞRETİM MODELİ

Öğretim stratejileri, yöntemleri ve tekniklerini seçme ve gerçekleştirmede etkili olan felsefi bir bakış açısı olarak tanımlanabilir.

6. ÖĞRENME STİLİ

Bireylerin kendi özelliklerine uygun olarak oluşturulan öğrenme biçimidir.

Bireysel farklılıklar ve özellikler öğrenme stillerinin oluşmasında önemlidir.

7. ÖĞRETİM TAKTİĞİ

Bir öğretmenin ders anlatırken kendine özgü geliştirdiği ve uyguladığı tekniklerin bütünüdür.

Öğretim taktiği zaman ve deneyim ile birlikte oluşur.

Örnek: Bir öğretmenin tarih dersini şarkı söyleyerek anlatması

YÖNTEM VE TEKNİK SEÇİMİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

1. Ulaşılmak İstenen Hedef:

Dersin amacı hedef seçimini etkileyen en önemli faktördür.

Öğretim öncelikle öğrenciye kazandırmak istediği bilişsel, duyuşsal ve devinişsel amaçları belirlemeli, sonra da bu amaçların kazanılmasını sağlayacak uygun yöntem ve teknikleri seçmelidir.

2. Konunun Yapısı

Dersin içeriğinin Sözel, Sayısal, Psikomotor olmasına göre yöntem seçimi de değişecektir.

Örnek: Tarih dersinde düz anlatım, Psikomotor hedeflerde gösterip-yaptırma vb.

3. Öğrenci Özelliklerine Uygunluk

Öğrencilerin ilgileri, ihtiyaçları, hazırbulunuşluk düzeyi öğretmenin seçeceği yöntemin birleşmesinde önemli bir etkidir.

Örnek: ilköğretim öğrencileri için münazara uygun bir teknik değildir.

4. Maliyet -Zaman

Öğretmen merkezli yöntemler zaman ve maliyet açısından ekonomiktir.

Buna karşın öğrenci merkezli yöntem ve teknikler ek maliyet getirmektedir.

5. Fiziksel olanaklar

Sınıfın büyüklüğü, öğrenme sayısı, okulun olanakları yöntem seçimini etkiler.

6. Öğretmenin Yönteme Yatkınlığı

Öğretmenin alan bilgisinin yeterli olması, konuya hâkimiyeti en uygun yöntemi seçmesini sağlayacaktır.

Öğretmen yatkın olmadığı bir yöntem ya da tekniği kullanmada zorlanır.

Örnek: Sakin mizaçlı çok konuşmayı sevmeyen bir öğretmenin tartışma, panel, form vb. tekniklere zorlanır.

ÇAĞDAŞ EĞİTİM ANLAYIŞINDA YÖNTEM VE TEKNİKLER

Bütün duyulara hitap eder.

Öğrenci merkezlidir.

Öğrenci aktiftir.

Yaparak-yaşayarak, birincil kaynaktan öğrenme gerçekleşir.

Öğrencinin bütünsel açıdan gelişimi önemsenir.

Öğrenmeler daha kalıcıdır.

Öğrenci daha zevklidir.

Araştırma inceleme ağırlıklıdır.

Üst düzey düşünme becerileri ön plandadır.

(Yansıtıcı düşünme, yaratıcı düşünme, analitik düşünme, bilimsel düşünme).

Öğretim ortamında iletişim ve etkileşim çok yönlüdür.

Demokratiktir.

Paylaşma ve uzlaşmayı sağlar.

GELENEKSEL EĞİTİM ANLAYIŞINDA YÖNTEM VE TEKNİKLER

Öğretmen merkezlidir.

Öğrenci pasiftir.

Ezber ağırlıklı öğretim söz konusudur.

Genellikle işitme temelli öğrenmeler söz konusudur.

Öğrenmelerin kalıcılığı daha azdır.

Daha çok bilişsel alanın bilgi ve kavrama basamağına yönelik uygulamalar vardır.

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ	BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ	ARAŞTIRMA-İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ

Rekabet ve yarışmaya dayalıdır.

ÖĞRETİM STRATEJİLERİ

1. SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ (Anlamalı Öğrenme-Alış Yoluyla)

Sunuş yoluyla öğretim stratejisi Bilişsel Öğrenme Kuramlarına dayalı olarak geliştirilmiştir.

Ausubel öğrenme kuramının temelini “**Öğrenmeyi etkileyen en önemli faktör öğrencinin mevcut bilgi birikimidir. Bu bilgi birikimi ortaya çıkarılıp ona göre öğretim planlamalıdır.**” cümlesi ile özetlemektedir.

O halde dersini Sunuş yoluyla işleyen bir öğretmenin öncelikle öğrencilerin **hazırbulunuşluk** düzeyleri hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

Ausubel, öğrenmelerin çoğunun sözel olarak gerçekleştiğini ve **öğrenmede temel noktanın anlamlılık olduğunu** belirtmiştir.

Ausubel’e göre Buluş Yoluyla Öğretim öğrenci için her zaman anlamlı olmayabilir, hatta bazı durumlardan aşırı zaman kaybına yol açar.

Buna karşın sunuş yoluyla öğretimde sözel öğrenme etkin bir şekilde yapılabilirse, çok kısa sürede bilgi anlamlı olarak öğrencilere kazandırılabilir.

Ausubel’e göre öğrenci neyin daha önemli olup neyin önemli olup olmadığını anlamayabilir.

Bu yüzden sürecin başında öğrencilerin ulaşması gereken hedef öğretmen tarafından açıklanmalıdır.

AUSUBEL’DEKİ “ANLAMLILI SÖZEL ÖĞRENMENİN” PSİKOLOJİK ESASLARI ŞU NOKTALARDA ÖZETLENEBİLİR:

A-Yeni öğrenilecek alan kavram, bilgi ile ilkeler “Önce öğrenilmiş olanlarla ilişkilendirildiğinde” anlam kazanır.

Öğrenci bu ilişkileri kuramazsa konuyu kavrayamaz.

B- Her bilgi ünitesi kendi içinde bir bütün oluşturur.

Bu bütünde belirli bir düzende sıralanmış kavramlar ve kavramlar arası ilişkiler vardır.

Öğrenci bu düzeni anlayamazsa ve konular arası ilişkileri göremezse yeni konuyu kavramada güçlük çeker.

C-Yeni öğrenilecek konu öğrenci açısından kendi içinde tutarlı değilse veya öğrencinin önceki

bilgileriyle çakışiyorsa konuyu kavramakta ve benimsemede güçlük çeker.

D- Bilişsel içerikli bir konuyu öğrenmede etkili olan zihinsel süreç tüm dengelidir.

Öğrenci kendine verilen bu kuralı özel durumlara başarıyla uyguluyorsa konuyu kavramıştır.

Ausubel, yukarıda özellikleri belirtilen psikolojik esaslara dayanan bir öğretim modeli geliştirmiş ve ona “**Sergileyici Öğretim**” adını vermiştir.

Burada Sergileme: ilkeleri, kavramları, düşünceleri ileri sürme ve açıklama anlamında kullanılmaktadır.

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİMİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Öğrencinin öğrenmesi için öğretmenin yardımına ve kılavuzlamasına ihtiyaç vardır.

Genel ilke ve kavramlar sözel olarak verilir, daha sonra ayrıntılı bilgilerin sunumuna geçilir.

Öğretmen merkezli bir stratejidir.

Öğretmen öğrenciye bilgiyi bütünlük içinde verilmelidir.

Ön koşul öğrenmeler önemlidir.

Ağırlık olarak dış kaynaklı pekiştiriciler ve kontrol amaçlı sorular kullanılır.

Öğrenme temel kavramlara dayalı olarak gerçek eşir.

Sunulan bilgiler, bol örnekle desteklenmektedir. (Kavram, ilke, örnek v.b.)

Öğrencilerin etkin katılımını sağlamak için öğretmen öğrenci arasında yoğun bir etkileşim olmalıdır.

Öğretim süreci öğretmence yapılandırılmalı ve **Tümdengelim** ilkesi uygulanmalıdır.

Öğretmen bütün öğrencilerin anlayabileceği bir dil kullanmalıdır.

Öğretmen sunuşunu beden diliyle etkili bir biçimde desteklemelidir.

(Ses tonu, jest ve mimikler)

Öğretmen sunuşunu desteklemek için harita, şekil, model vb. görsel araçlar kullanılmalıdır.

Öğretmen düzenli bir öğretim planı hazırlamalıdır.

Bu stratejinin etkili olabilmesi için öğrencilerin soyut düşünme becerilerinin gelişmesi

gerekmektedir.

(5. sınıftan sonra)

Sunulan bilgiler çok sayıda örnekle desteklenmelidir.

Öğretmen sunuşunu önemli kısımları toplayarak bitirmelidir.

Sunuş yoluyla öğretim stratejisinin ezberden öte anlamlı öğrenmeyi ortaya çıkarmak için başlangıçta öğretmenin öğrenilecek bilgileri kendi içinde anlamlı bir bütün haline getirmesi gerekir.

Öğretmen sunuş yoluyla, öğretimi kullanırken fikirlerin en somut yollarla, öğretmen aracılığıyla öğrencinin çok sayıda duyu organını harekete geçirecek biçimde sunması gerekmektedir.

Sunuş yolu genelde anlatım yöntemini kullanır.

Sunuş yoluyla öğretim **kavram haritalarının en fazla kullanıldığı** stratejidir.

Öğretmen aktif, öğrenci pasif dinleyici rolündedir.

İlerleyen aşamalarda öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımlarının olması gerekir.

SUNUŞ STRATEJİSİNİN KULLANILDIĞI YERLER

- ✓ Dersin giriş kısmında
- ✓ Kavram, ilke, teori ve genellemelerin açıklanmasında
- ✓ Bilgi basamağındaki davranışların kazandırılmasında
- ✓ Öğrenilecek bir konuyla ilgili bilgilerin yeterli olmadığı durumlarda
- ✓ Soyut kavramların, konuların somutlaştırılmasında
- ✓ Zamanın kısıtlı içeriğin çok ve öğrenci sayısının fazla olduğu durumlarda

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM AVANTAJLARI

- ✓ Hedeflere ulaşmada zamanı kısaltmakta ve zamanda tasarruf sağlamaktadır.
- ✓ Bilgi düzeyindeki hedeflere ulaşmada, soyut kavram veya ilkelerin açıklanmasında en etkili öğretim stratejisidir.
- ✓ Sözlü anlatım becerilerini geliştirir.

- ✓ İlkelerine uygun gerçekleşen sunuş yoluyla öğretim stratejisi, anlama öğrenmeyi sağlayabilir.
- ✓ Ekonomiktir (Kalabalık gruplar için).
- ✓ Öğrencilerin bir konu hakkında organize bilgi edinmelerini sağlar.
- ✓ Duyuşsal ve bilişsel öğrenmelerde etkilidir.
- ✓ Kullanım kolaylığı ve özellikle sözel alanlarda verim artırıcıdır.
- ✓ Açıklama, aktarma, iletme temelli öğrenmelerde etkilidir.
- ✓ Dersin girişinde bir olgunun, genellemenin öğretmen tarafından verilmesi, açıklama yapılması yanlış anlamaları en alt düzeye indirdiğinden öğrenmeyi sağlam temeller üzerine kurma kolaylaştırır ve öğrenmenin kolaylığı artar.

Uyarı: Ausubel, öğrenmede ezberle karşıdır ve öğrencilerin öğrenme sürecine katılmaları gerektiğini söyler.

Ancak bu stratejinin yanlış ve yetersiz uygulanışı ezberci eğitimin oluşmasına neden olabilir.

Bu stratejiyi başarılı bir şekilde uygulaması için öğretmenlerin iki noktayı hiç aklından çıkarmaması gerekir. Bunlar:

1. Öğrencilerin bütünü görmesi,
2. Yeni öğreneceklerini önceki öğrendikleriyle ilişkilendirilmesidir.

Böylece öğrenci de öğrenmeyi bir çocuğun hareketi gibi görürse nereden başladığını, nereye gittiğini, yani nasıl ve niçin öğreneceğini bilir, öğrenmeye daha istekli olur ve öğrendikleri şeyler de onun için daha anlamlı olur.

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Etkili kullanılmazsa ezberle dayalı ve yüzeysel öğrenmeler gerçekleşir.
Dikkat dağıtıcı, sıkıcı tek düze bir öğretim süreci ortaya çıkabilir.
- ✓ Öğrenciler tam anlamıyla aktif değildir.
- ✓ Yaratıcılığı ve bağımsız düşüncüyü sınırlandırabilir.
- ✓ Üst düzey hedeflerin (Analiz, Sentez, Değerlendirme) gerçekleşmesinde etkiliği değildir.

- ✓ Öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları dikkate almak zordur.
- ✓ Çoğunluğun katılımı sağlanmadığında konunun anlaşılıp anlaşılmadığını sınamak zordur.
- ✓ Öğrenciler iyi not tutmadıklarında, anlatılanları hatırlamaları güçleşir.
- ✓ Öğretmen coşkulu ve güdüleyici değil ise kısa zamanda öğrencinin ilgisi dağılıbilir.
- ✓ Önceki öğrencilerle bağlantı kurulamadığında ezberleyerek öğrenme ortaya çıkar.
- ✓ Öğretmenin konuya hâkimiyetinin zayıf olması, ses kullanımı ve sınıf yönetimindeki yetersizlikleri ve gerekli yerde -time out- vermemesi dersi sıkıcı hale getirebilir.

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİMDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

- ✓ İçerik anlamlı ve düzenli bir biçimde organize edilmeli.
- ✓ Dersin işlenmesi sadece anlatım yönetimine dayanmamalı, farklı yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.
- ✓ Öğretmen öğrenci etkileşimi, olabildiğince üst düzeye çıkartılmalı.
- ✓ Katılımı ve dikkati artırıcı yöntem ve teknikler kullanılmalı.
- ✓ İçerik aşmalık özelliğe göre açık ve anlaşılır biçimde düzenlenmeli.
- ✓ Bilginin somutlaştırabilmesi için araç-gereç ve kavram haritalarından faydalanılmalıdır.
- ✓ Beden dili etkili kullanılmalıdır.
- ✓ Dersin sonunda konu özetlenmelidir.

SUNUŞ YOLUYLA ÖĞRETİMİN AŞAMALARI

Öğrenciden beklenen davranış belirlenir.

Konunun düzenlenmesi ve organize yapılarak sınırları belirlenir.

Kavram ve ilkeler araç-gereç ve materyaller kullanarak açıklanır.

Açıklamalar çok sayıda örnekler desteklenir.

Açıklanan kavram ve ilkelere ilişkin öğrencilerden açıklama ve örnek istenir.

Not: Ausubel'e göre sunuş yoluyla, anlamlı öğrenme gerçekleşebilir.

Ancak bunun için “Örgütleyici” bilgilere gereksinim vardır.

Örgütleyiciler 2 çeşittir:

A-Açıklayıcı Örgütleyiciler:

Öğrencilerin yeni öğrendikleri bir konu hakkında önbilgiler edinmesini sağlarlar.

Yeni konuların özetlenmesi, konular arasındaki ilişkilerin şemalarla verilmesi bu tür örgütlemelere örnektir.

Karşılaştırmacı Örgütleyiciler:

Yeni bilgilerin daha önceki bilgilerle karşılaştırılmasını sağlarlar.

Yeni bilgiler önceki bilgilerle benzeri kurularak öğretilir.

Açıklayıcı ve karşılaştırmacı örgütleyicilerin dersin başında kullanılması gerekir.

KAVRAM HARİTALARI

Kavram haritaları, kavramlar arasındaki ilişkiyi gösteren düzenli, sistemli ve görselleştirilmiş şemalardır.

Kavram haritaları dersin bütünü gösterdiği için anlamlı öğrenmeyi sağlar.

Novak ve Gowin tarafından Ausubel’in anlamlı öğrenme kuramına dayanarak geliştirilen kavram haritaları, kavramların birbirleriyle olan ilişkilerini göstermeyi amaçlayan iki boyutlu şemalardır.

Bir konunun kavram haritaları yardımıyla anlatılması sayesinde öğrenciler ezberlemek yerine bu konunun görsel ve somut bir şablonunu oluştururlar.

Böylece önceki öğrenmeler ile yeni öğrenmeleri arasında bir bağ oluşturmak son derece kolaylaşmakta, öğrenmeler daha kalıcı ve anlamlı hale gelmektedir.

KAVRAM HARİTALARININ FAYDALARI

- ✓ Konuyu somutlaştırır.
- ✓ Öğrenmeyi anlamlı biçimde artırır.
- ✓ Farklı öğrenme biçimlerine hizmet eder.
- ✓ Bireysel farklılıklar duyarlıdır.

- ✓ Temel fikirlerin görselleşmesini sağlar.
- ✓ Bir kavram içindeki ilişkileri anlaşılır yapar.
- ✓ Bütün-parça-bütün ilişkisini tam gösterir.
- ✓ Öğrenciler bir ana kavram ile ilgili diğer kavramları şematik olarak görür.

KAVRAM HARİTALARI;

- ✓ Bilgileri organize hale getirmede,
- ✓ Yanlış anlamaları gidermede,
- ✓ Yüksek seviyeli düşünme yeteneğini geliştirmede
- ✓ Bir ünitenin kapsamını tanıtmada,
- ✓ Öğrencilerin konuya hazırbulunuşluk düzeyini tespit etmede,
- ✓ Öğrencilerin yanılgılarını belirlemede,
- ✓ Öğrencilerin bilgiyi nasıl yapılandırdıklarını belirlemede kullanılır.

KAVRAM HARİTASI HAZIRLANIRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

- ✓ Aşırı karmaşık hale getirilmiş kavram haritaları oluşturmaktan kaçınılmalıdır.

Kavramlar arası ilişkilerin yönünü gözlemek için oklar kullanılmalıdır.

UYARI: Kavram haritaları, öğrenmelerin değerlendirilmesi amacıyla alternatif bir ölçme aracı olarak da kullanılabilir.

Her kavram haritada yalnızca bir kez yer almalı ve en az bir kavramlar ilişkilendirilmiş olmalıdır.

Kavramlar arası ilişkileri belirtmek amacıyla uygun bağlantı kelimeleri ve ekleri seçilmelidir.

Kavram haritası hazırlayacak kişinin kavram haritasının oluşturulacağı konu alanını çok iyi bilmesi gerekir.

Kavramlar arası ilişkileri öğretmek isteyen bir öğretmen, kavramlara örnek olan ve olmayan durum ve nesnelere bulmak zorundadır.

KAVRAM HARİTASININ TÜRLERİ

1. ÖRÜMCEK HARİTA:

Temel bir kavramı tanımlamak için kullanılmaktadır.

Merkezdeki temel bir kavram, konu vardır?

Bununla ilgili temel özellikler nelerdir? Sorularına yanıt arar.

Harita tamamladığında örümcek ağına benzer bir görüntü oluşur.

2. BALIK KILÇIĞI (FISHBONE) DİYAGRAMI

Karmaşık bir olayın nedenlerini ve sonuçlarını ortaya koymak için kullanılır.

Kılçığın üst tarafında olaylar, zıt tarafında da olayların nedenleri gösterilir.

Böylece olayların nedenleri ve sonuçları arasındaki ilişkiler daha anlamlı hale getirilmiş olur.

Ishikawa bu diyagramı ilk defa 1943 yılında, bir grup mühendise karmaşık faktörlerin bir problemi çözmede nasıl kullanılabileceğini gösterirken kullanılmıştır.

Cevap aranan temel soru, problem, balığın baş kısmına, problemin çözümüne ilişkin olası çözüm önerileri kılçığın ana kolları yazılır.

Aynen balık kılçığında olduğu gibi ortada ana büyük kılçık, onun etrafında ana kılçığa bağlı kılçıklar vardır.

Bu kılçıkların her biri bir kavrama karşılık gelecek biçimde kullanılabilir.

3. HİYERARŞİK KAVRAM HARİTALARI (Sınıflama Haritası)

Hiyerarşik kavram haritalarında kavramlar, azalan önem sırasına göre oluşturulur.

En üstte en önemli kavram bulunur.

Hiyerarşik kavram haritaları, kapsamlı bir kavram başlığı altındaki daha az kapsamlı kavramların genelden özele doğru bir yapı içerisinde ilişkileri gösterir.

Bu tip haritalar oluşturulurken, haritada yer alacak kavramlar genelden (en kapsamlı olandan) özele doğru sıralanır ve en kapsamlı olan kavram haritanın en üstüne yazılır.

İstenirse kavramları birbirine bağlamak için çizgilerin üzerine “**Olabilir**” “**Çeşididir**” gibi açıklayıcı ifadeler yazılabilir.

4. ZİNCİR KAVRAM HARİTASI (ARDIŞIK SIRALAR)

Bu haritalarda birbirini takip eden kavramların bağlantı kelimelerini veya ekleri yukardan aşağıya doğru sıralanır.

Zincir kavram haritası genel ve asıl kavram ve onu takip eden kapsamı daha az kavramlardan oluşan sınıflama, uzmanlık alanlarıyla ilgili kavramları yer aldığı haritalardır.

Öğretmenler bu kavram haritasını öğrencilere hazırlatarak, onların konuyla ilgili kavramları anlamada ya da kavram haritası tekniği hakkında yeterli bilgiye sahip olup olmadığı konusunda bilgi sahibi olurlar.

ZİHİN HARİTALARI

Kelimeleri ve düşünceleri birbirine bağlamak ve bunları bir anahtar kelime veya düşünce etrafında toplamak için kullanılan bir diyagramdır.

Tony Buzan tarafından geliştirilmiştir.

Düşünceleri oluşturmak, görselleştirmek, tasarlamak ve sınıflandırmakla birlikte, eğitim alanında, organizasyonda, problem çözümünde ve karar alma süreçlerinde kullanılır.

Bilgiler arasındaki anlamsal ya da diğer bağlantıları gösteren ortam resimli bir diyagramdır.

Zihin haritası oluşturulurken ana fikrin merkeze yazılması önerilir.

Bir konu üzerinde odaklanma sağlayan bu haritalar, bilginin kısa süreli bellekten uzun süreli belleğe transferine yardımcı olur.

Yine zihin haritaları derste not tutma ya da tutulan notların düzenlenmesinde kullanılır.

Sayfalar süren bir konu, bir sayfalık bir zihin haritasında istenilen şekiller, sözel ya da görsel semboller kullanılarak özetlenebilir.

Kısaca zihin haritaları bilginin, beyin ile uyum içinde öğrenilmesini sağlar.

Zihin haritaları hayatı kolaylaştıran bir düzenlemedir.

Günlük yaşam ile ilgili bir konu düşünülerek (örneğin aşk) kısa bir süre için beyinde bu kavramı çağrıştıran her şey hayal edilir.

Daha sonra zihin çağrıştırdığı şeyleri ilişkilendirilir.

Zihin haritaları tekniğinde üç temel aşama bulunur.

Buna göre önce kavram oluşturulmalı, sonra hayal edilmeli sonra ilişkilendirilmelidir.

BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ

A-Genel Özellikleri:

Bruner tarafından geliştirilmiş bilişsel öğrenme kuramlarına dayalı bir stratejidir.

Bu stratejide birey, bilgiyi merakına dayalı olarak kendi kendine keşfederek öğrenir.

Buluş Yolu:

Öğretmenin rehberliğinde,

Öğrenciler tarafından konuyla ilgili örneklerin açıklanmasını,

Karşılaştırılmasını,

Örnek olmayan durumların ayırt edilmesini,

Özelliklerin, ilişkilerin ve ilkelerin vurgulanmasını,

Benzer etkinliklerle yeni örneklerin geliştirtmesini içeren öğretim sürecidir.

Buluş yolunda öğrenciye hangi sonuca ulaşmaları gerektiği söylenmez.

Bruner, öğrenmeyi sosyal ve kültürel içerikle birlikte düşünür.

Ona göre insan sosyal bir varlıktır.

Buluş yoluyla öğrenmede, öğrenci sadece uyarılara tepki veren değil, içsel tepkilerle etkin biçimde sürece katılan ve öğrenen olduğundan, öğrenmenin etkili ve kalıcı olduğunu görüşü kabul edilmektedir.

Örneklerle başlayan süreç, öğrencilerin ilke ve genellemeler ulaşması ile son bulur.

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde önemli olan bir diğer kavram da **iç denetim**dir.

Öğrenci aktif, katılımcı ve girişimcidir.

Tartışma, örnek olay, deney gibi yöntem-teknipler buluş sürecinde işe koşulur.

Örnekler önemli yer tutar.

Öğrenci örnek olan ve olmayan durumlardan hareketle ilke ve genellemelere ulaşır.

Akıl yürütme biçimi tümevarımdır.

Öğrenciler bilim adamı gibi, daha önceden ortaya konmuş bir doğruyu kendileri için yeniden keşfeder
Öğrenci sezgisel (tahmini) düşünerek, merak keşif duyguları gibi içsel pekiştiricileri kullanarak öğrenmesini gerçekleştirir.

Bu stratejide öğretmenin yapması gereken ilk iş hedeflerin belirtilmesidir.

Ardından öğrenciler sınıf içinde meraklarını uyandıracak bir problem durumuyla karşı karşıya getirilir ve öğretim süreci başlar.

Kavrama ve daha üst düzeydeki davranışları kazandırmada etkilidir.

Bu strateji özellikle Fen Bilimleri, Matematik ve dil öğretiminde etkin olarak kullanılmaktadır.

Buluş yoluyla öğrenme stratejisindeki keşfetme, daha önceden bulunmuş ve üretilmiş bilginin yeniden bulunmasıdır.

Buluş yoluyla öğretim

Güdülenme,

Yapı,

Sıralama,

Pekiştirme ilkelerine dayalıdır.

Öğretmenin Temel Rolü,

Buluş için uygun öğrenme ortamlarını düzenlemek,

Örnek olan ve olmayanları sunmak,

Öğrencinin buluşu gerçekleştirmesine yardım etmek,

Öğrencinin kendi kendine öğrenebileceği ortamı oluşturmak,

Yönlendirici sorularla öğrencilerin cevabı bulmasına yardım etmektir.

B) BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM SÜRECİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

Öğrencinin merak ve keşif duygularının sürekliliği sağlanmalıdır.

Merak güdüsünün harekete geçirilmesi için belli düzeyde belirsizlik yaratılmalıdır.

Öğretmenin kullanacağı örnek olan ve olmayan durumlar önceden hazırlanmalıdır.

Buluş için gerekli olan araç-gereçler önceden hazırlanmalıdır.

Öğretmen yetenekli ve esnek olmalıdır.

Konuyu çok iyi bilmelidir.

Öğretmen sabırlı olmalıdır.

Öğrenci amacı bilmeli ve çözüm yöntemlerinin amaca uygun olup olmadığını bilmelidir.

Öğretmen öğrencilere seçenekler sunmalı değişik yaşantılar sağlamalıdır.

Örnekler önceden hazırlanmalıdır.

Çok sayıda zıt örnek kullanılmalıdır.

Yönlendirici sorularla, öğrenciler cevabı tahmin etmeye cesaretlendirilmelidir.

Ancak ipuçları hariç hiçbir açıklama ve anlatımdan bulunmamak gerekir.

Sorular açık uçlu ve yönlendirici olmalıdır.

Uyarı: Buluş stratejisinde ulaşılabilecek sonuç öğrencilere önceden söylenmemelidir.

Bilgi düzeyindeki eksiklikler giderilmeden bu stratejinin kullanılması doğru değildir.

Buluş yoluyla öğretimde öğrenci bilgiyi hazır olarak almaz, ama alması gereken bilgiler bellidir.

Bu durum buluş yoluyla öğretim stratejisinin yapılan yapılandırıcılıkta öğrencinin öğrenmesi gereken kesin hedefler veya kesin bilgiler yoktur.*****

Buluş yoluyla öğretimde öğrenci öğrenmesi gereken bilgileri öğrenmek zorundadır ancak bu öğrenme sürecinde aktiftir.

Öğretmenin görevi öğrencinin kendi kendini denetleyebilmesi ve dıştan etki olmadan içten gelen bir istekte öğrenmesini pekiştirebilmek durumuna gelmesini sağlamalıdır.

Öğrencinin bir problem kendi başına çözmek istemesi yeni bir bilgiyi bulması (kendi kendine) pekiştirici görevi görür.

Bu nedenle öğretmen öğrencilere soru sormalı, görüşlerine saygı duymalı, sayısal düşünme teşvik edilmelidir.

BRUNER, ÖĞRENME SÜRECİNDE ÜÇ TANE KAYNAĞI SIRALAR. BUNLAR:

a) Merak: İnsanlar öğrenme arzusu ile doğarlar.

Öğrenme arzusunun harekete geçiren güdü ise meraktır.

Öğrenciden merakı giderilmeye teşvik edilmelidir.

b) Başarı Güdüsü: Bütün insanların başarma isteği vardır.

Başarma bütün insanlarda doğuştan var olan bir güdüdür.

Öğrenci başardığını hissetmelidir aynı zamanda başarı pekiştireç rolü oynar.

c) Birlikte Çalışma: Bütün insanların diğer insanlarla beraber olma ihtiyaçları vardır.

İşbirlikçi öğrenme ön buluşta öğrenmeyi kolaylaştırır.

Not: Ülkemizde Bruner Yaklaşımının Etkileri 1968 yılında hazırlanan ilkökul programlarında görülmektedir.

BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİNİN AVANTAJLARI

En önemli avantajı, öğrencinin merak güdüsünü uyandırması ve güdülenmişlik düzeyini artırmasıdır.

Öğrenci ilke ve genellemeye ulaşım sürecinde aktif olduğundan derinlemesine ve kalıcı öğrenme gerçekleşir.

Bireysel öğretim olanağı sağlar.

Problem çözme becerisi geliştirir.

Bağımsız öğrenme becerilerini geliştirir.

Öğrencilerin ilgi ve dikkatleri üst düzeydedir.

Öğrenme süreci zevkli ve eğlencelidir.

Sezgisel düşünmeyi geliştirir.

Öğrenciler öğrendiklerini gerekçeleri ile anlatırlar.

Grupla çalışma becerisini artırır.

Üst düzey davranışlar kazandırılır (uygulama, analiz, sentez, değerlendirme).

Okul öğrenmeleri ile gerçek yaşam arasında bağ kurar.

BULUŞ YOLUYLA ÖĞRETİMİN SINIRLILIKLARI

Uzun zaman gerektirir.

Kalabalık öğrenci gruplarında etkisi zayıflar.

Öğrencilerin bireysel farklılıkları süreci olumsuz etkileyicidir.

Buluş için gerekli araç-gerece her zaman ulaşılamayabilir.

Her ders ve konu için uygun değildir.

Öğretmenin hedeflemediği ders dışı buluşlar olmayabilir.

Etkili bir öğretmen becerisi, güdüleme gücü olmazsa sonuç elde edilemez.

Güdülenmeyen ve ilgili konu hakkında gerekli giriş davranışlarına (Bilişsel, duygusal) sahip olmayan öğrencilerin başarıya ulaşması zordur.

Planlanmamış, doğal ortamda kavramları, ilkeleri bir problem çözümünü bireyin kendi kendine bulmasıdır.

Yapılandırılmamış buluş okul öncesi çocuklar için uygun olmakla birlikte, daha sonraki kademeler

için pek uygun değildir.

Zaman alıcı olabilir ve yanlış öğrenmelere yol açabilir.

B)Yapılandırılmış Buluş

Öğretmen kazandırılacak amaç ve davranışları belirler.

Bulunması gereken ilke, kavram ya da çözümleme ilgili verileri, örnekleri vb organize eder.

Sorular sorarak öğrencilerin ellerindeki verileri analiz etmelerine ve sonuca ulaşmalarına yardım ve rehberlik eder.

SUNUŞ VE BULUŞ STRATEJİSİNİN ORTAK ÖZELLİKLERİ

Her ikisi de bilişsel öğrenme kavramlarına dayanır.

Her ikisinde de öğretmen- öğrenci etkileşimi yoğun olmalıdır.

Her ikisinde de anlamlı öğrenme esastır.

Her ikisinde de öğrencinin sürece etkin katılımı esastır.

ARAŞTIRMA İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİ

J. Dewey'in ileri sürdüğü bu strateji, öğrencilerin araştırma inceleme yoluyla öğrenmelerine dayalıdır.

Bu stratejiye göre okullar öğrencilerin ilgilerini harekete geçirerek onların yaşamlarını zenginleştirmelidir.

Tamamen öğrencileri düşünmeye alıştıran bir stratejidir.

Bu stratejide zihinsel bir süreç olan Problem Çözme'de kullanılan yol aynen izlenir.

Bilişsel alanın uygulama ve daha üst düzeydeki davranışlarını kazandırmada etkilidir.

Dewey'e göre gerçek eğitimli insan çözümler üreten insandır.

Bu stratejide öğretmen ön bilgi dahi vermez, tümüyle öğrenci etkindir.

Öğrenci tüm bilgilere kendini ulaştır.

Bu strateji

Bilimin anlaşılmasını,

Yaratıcı düşüncenin kullanılmasını,

Bilgiyi incelemeyi,

Bilgiyi analiz etmeyi,

Bilgiyi üretme becerilerini geliştirir.

Bu stratejide öğretmen problem çözme süreci boyunca öğrencileri düşünmeye yönlendirir, onlara rehberlik ve danışmanlık yapar.

Bu stratejide öğrencilerin uğraştıkları problemlerin gerçek problemler olması çok önemlidir.

J. Dewey'in yanında Suchman'ın da bu stratejinin geliştirilmesine önemli katkıları olmuştur.

ARAŞTIRMA İNCELEME YOLUYLA ÖĞRETİM STRATEJİSİNİN BASAMAKLARI

- ✓ Problemin hissedilmesi
- ✓ Problemin tanımlanması
- ✓ Hipotezlerin kurulması
- ✓ Verilerin toplanması
- ✓ Verilerin analiz edilmesi
- ✓ Hipotezlerin sıralanması ve sonuca ulaşma

ARAŞTIRMA İNCELEME STRATEJİSİNİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Tümdengelim ve tümevarım akıl yürütme yolları birlikte kullanılır.

Stratejiye en uygun yöntem Problem Çözme ve Projedir.

Bunların yanında örnek olay, laboratuvar deney, gezi, gözlem vb. teknikler de kullanılabilir.

Sınıf için ve sınıf dışı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılmasını gerektirir.

Yaparak, yaşayarak öğrenme ilkesini temele alır.

Problem çözme,

Yansıtıcı düşünme,

Eleştirel düşünme

Karar verme gibi üst düzey düşünme becerilerini temele alır.

Her türlü bilimsel araştırma, lisansüstü tez çalışmaları bu yaklaşıma göre düzenlenir.

Stratejinin hedef davranışları ilkeleri kullanma, problem çözme, karar verme ve yapıp göstermedir.

Öğretim stratejileri içinde öğrencilerin en etkin olduğu strateji Araştırma-İnceleme stratejisidir.

Araştırmanın ilk bölümünde öğretmenin rolü, problem durumunu seçmek ve problem çözme sürecind anlaşılabilir durumlarında danışmanlık yapmalıdır.

Öğretmenin **en önemli görevi**, problemin tanımlanması ve hipotezlerin oluşturulması aşamalarının yapılandırılmasıdır.

ARAŞTIRMA-İNCELEME STRATEJİSİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

Ön koşul olan bilgi ve kavrama düzeyindeki hedeflerin gerçekleşmiş olması gerekir.

Araştırılacak problem hedeflere ve öğrenci özelliklerine uygun olmalıdır.

Uyarı: Buluş stratejisinde problem çözmenin (bilimsel yöntemin) basamakları öğrenciye öğretilirken, Araştırma-İnceleme stratejisinde öğrencilerin gerçek yaşamda karşılaşılabileceği bir problem durumuna problem çözmenin (bilimsel yöntemin) basamaklarını kullanarak çözüm üretme yetenekleri geliştirilir.

ARAŞTIRMA İNCELEME STRATEJİSİNİN AVANTAJLARI

Problem çözme becerisini geliştirir.

Bağımsız ve bilimsel düşünme becerilerini geliştirir.

Problem çözmenin (bilimsel düşünmenin) adımlarını gerçek hayattaki sorunların çözümünde kullanmayı öğretir.

Yansıtıcı ve eleştirel düşünmeyi geliştirir.

Öğrenmeye karşı ilgi ve isteği artırır.

Öğrencide sorumluluk duygusunun gelişmesine yardım eder.

Öğrencilerde, cesaretle önerilerde bulunma veya denence (hipotez) ileri sürme yeteneği geliştirir.

Araştırma-İnceleme grupla yapıyorsa yardımlaşma ve başkalarının fikrinden yararlanılmasını öğretir.

ARAŞTIRMA İNCELEME STRATEJİSİNİN SINIRLILIKLARI

Uzun zaman alır.

Sınıf dışı çalışmaları gerektirir.

Araştırmanın sınırları iyi çizilmezse, hedeften sapabilir.

Her konunun öğretiminde kullanılamaz.

Ön koşul öğrenmelerin eksik olduğu durumlardan kullanılamaz.

Her ders konusu için uygun olmayabilir.

Öğrenci sayısının fazla olduğu gruplarda uygulaması zordur.

Etkili bir öğretmen bilgisi ve rehberliği gerektirir.

Problemin farkına varma, problemi tanımlama ve sınırlandırma konusu öğrenciye güç gelebilir.

Öğrenci araştırma konusuna ilgi göstermezse ya da konudan hoşlanmazsa süreç sıkıcı gelebilir.

Araç-Gereç ve fiziki donanım her zaman bulunmayabilir.

Bu stratejide her öğrenci başarılı olamayabilir.

Test 2 STRATEJİ VE YÖNTEMLER

Burcu Öğretmen Türkçe dersinde "eylem" konusunu anlatırken önce genel bilgileri aktarmış, konuyla ilgili genel ilke ve kavramları anlatmış, daha sonra ayrıntılı bilgilerin üzerinde durmuştur. **Burcu Öğretmen aşağıdaki öğretme yollarından veya yöntemlerinden hangisini kullanmıştır?**

- A) Sunuş yoluyla
- B) Buluş yoluyla
- C) Araştırma yoluyla
- D) Probleme dayalı
- E) İş birliğine dayalı

Çözüm... Soruda genelden özele doğru bir gidişten de söz edilmektedir ki bu tümdengelim kullanıldığı sunuş yoluyla öğretimi işaret etmektedir. **CEVAP: A**

1. Aşağıdaki tanımlardan hangisi öğretim stratejisine aittir?

- A) Ulaşılmak istenen noktadır.
- B) Öğrenciye kazandırılmak istenen özelliklerdir.
- C) Hedefe ulaşmak için seçilen en kısa yoldur.
- D) Öğretim yöntemini uygulamaya koyma biçimidir.
- E) Hedefe ulaşmak için seçilen en genel yoldur.

2. Genelden özele doğru bilgi sunumu olduğundan tümdengelim kullanılır. Tüm bilgiler öğretmen tarafından açıklanır. Bilgiler aşamalık ilkelerine göre düzenlenir. **Açıklanan öğretim yaklaşımı veya yönetimi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Sunuş B) Araştırma inceleme

C) Buluş D) Problem çözme

E) Benzetim

3. I. Öğrencinin etkin katılımı esastır.

II. Zaman alıcıdır.

III. Tüm bilgiler öğretmen tarafından verilir.

IV. Tümdengelim yolu izlenir.

Bu sıralananlardan hangisi ya da hangileri buluş yoluyla öğretim yaklaşımının özelliklerindedir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve III

D) I ve II E) II, III ve IV

I. Öğrenci farklı örnekler bulur.

II. Öğrenciden beklenen davranış belirlenir.

III. İşlenecek konu belirlenir.

IV. Öğrenci tanımı yapar ve ilişkiyi kurar.

V. Hedef ve içeriğe uygun örnekler seçilir ve hazırlanır.

4. Bu sıralananlardan hangileri sunuş yoluyla öğretimin aşamaları arasında yer alır?

A) I ve II

B) I ve IV

C) II ve III

D) II, III ve V

E) III, IV ve V

Öğretim bir problemle başlar. Öğretmen probleme ilişkin kaynak önerir, ön bilgi ve örnek verir. Daha sonra öğrenci problemle ilgili verileri toplar, analiz eder, soyutlamalara, kavramlara ve genellemelere ulaşır.

5. Sözü edilen öğretim yaklaşımını aşağıdakilerden hangisine aittir?

A) Sunuş yoluyla

B) Buluş yoluyla

C) Probleme dayalı

D) Araştırma inceleme yoluyla

E) Örnek olay yoluyla

6. Aşağıdakilerden hangisi araştırma inceleme yaklaşımının özelliklerinden birisidir?

A) Bruner tarafından ortaya atılmıştır.

B) Stratejiye başlamadan önce öğrenciden bekleneni başta öğretmen yapar.

C) Bu stratejinin başında öğretmen ön bilgi, kaynak ve örnekler verir.

D) İşlenecek konular sınıfta anlatım yöntemi ile işlenir.

E) Öğrencinin problem çözme becerisini kullanarak bilimsel yöntemi kullanılmasını gerektiren bir yoldur.

7. Öğretmen örneği sunar, öğrenci tanımlar. Öğretmen ek örnekler sunar, öğrenci yeni örneklerle tanımlar, birinci örnekle bağ kurar. Öğretmen ek örnekler verir ve olumsuz örnekler sunar. Öğrenci örnekleri karşılaştırır ve duruma ters düşen örnekleri belirler. **Paragrafta işleniş hakkında bilgi verilen öğretim yaklaşımını aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Sunuş yoluyla öğretim

B) Bireysel öğrenme

C) İş birliğine dayalı öğretim

- D) Tam öğrenme
E) Buluş yoluyla öğretim

8. Bilgi toplama, analiz etme, değerlendirme, problem çözme gibi etkinliklerin tümünü öğrenciden isteyen bir öğretmenin aşağıdaki öğretim yaklaşımlarından hangisini kullanması en uygundur?

- A) Araştırma inceleme yoluyla öğretim
B) Tam öğrenme
C) Buluş yoluyla öğrenme
D) Tartışma yoluyla öğrenme
E) Programlı öğretim

9. Açıklamanın gerektirdiği her durumda kullanılır. Soyut konuların anlatımı için en uygun stratejidir.

Sözü edilen öğretim yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

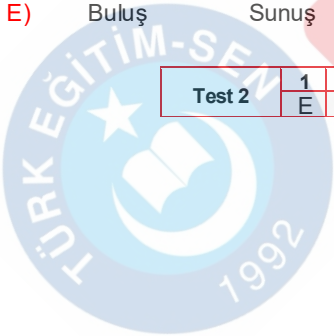
- A) Gösterim
B) Soru cevap
C) Araştırma
D) Sunuş
E) Tam öğrenme

10. I. Ön bilgileri öğretmen verir. Öğrenci kavram ve genellemelere devam eder.
II. Bilgilerin tümünü öğretmen verir.
III. Öğretmen bilgi vermez, tüm bilgilere öğrenci ulaşır.

Yukarıda belirtilen özellikler sırayla hangi yaklaşıma aittir?

	I	II	III
A)	Araştırma	Buluş	Sunuş
B)	Buluş	Araştırma	Sunuş
C)	Araştırma	Sunuş	Buluş
D)	Sunuş	Buluş	Araştırma
E)	Buluş	Sunuş	Araştırma

Test 2	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
	E	A	D	D	B	E	E	A	D	E

ÜST DÜZEY DÜŞÜNME BECERİLERİ GELİŞMİŞ BİR ÖĞRENCİNİN ÖZELLİKLERİ

Bir düşüncenin, görüşün zayıf ve güçlü yönlerini belirler.

Mantıktaki uyumsuzlukların farkına varır.

Çelişkili düşüncelerini belirler.

İfade edilen ve edilmeyen görüşleri belirler.

Ön yargıların neler olduğunu görür.

Bir kaynağın ya da düşüncenin güvenilirliğini belirler.

DERSLERİN ARAŞTIRMA YOLUYLA İŞLENDİĞİ SINIFLARDAKİ ÖĞRENCİLER

İçinde yaşadığı çevrenin, dünyanın sorunlarının farkına varır.

Bir sorunla karşılaştığında daha rahat ve daha çabuk çözüme ulaşır.

Çevresindeki kişilerle daha sağlıklı iletişim kurar.

Aldığı sorumlulukları yerine getirmeyi öğrenir.

Kaynaklara ulaşmada, diğer bireylere göre daha başarılı olur.

Yaratıcılık yeteneklerini büyük oranda geliştirir.

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Öğretim Yöntemi, hedefe ulaşma ve bir konuyu öğretmek için izlenen en kısa yoldur.

YÖNTEM VE TEKNİK SEÇİMİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

En önemlisi ulaşılabilecek hedef ve davranışlardır.

Öğretmenin yönetime yatkınlığı

Öğrenci grubunun özelliği ve büyüklüğü

Süre ve maliyet

Fiziksel olanaklar

Konun özelliği

Öğrencinin Hazırbulunuşluk düzeyi

YÖNTEM VE TEKNİK SEÇİLİRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN ÖZELLİKLER

- ✓ Yöntem ve teknikler, hedefleri gerçekleştirebilecek biçimde seçilmeli ve örgütlenmelidir.
- ✓ Yöntem ve teknik öğrenciler için anlamlı ve başarılarına katkı sağlayıcı olmalıdır.
- ✓ Öğretme etkinliklerini monotonluktan kurtarıcı nitelikte olmalı, değişik etkinlikler için, değişik teknikler işe koşulmalıdır.
- ✓ Öğretimin bireyselleştirilmesi sağlayıcı, bireysel ihtiyaçları karşılayıcı nitelikte olmalıdır.
- ✓ Öğrenme yaşantılarının tutarlılığını kaynaşıklığını, sağlayıcı nitelikte olmalıdır.
- ✓ Kubaşık (İşbirlikçi) çalışmayı ve grup psikolojisini teşvik etmeli, sosyalleşmeyi sağlamalıdır.
- ✓ Öğrencilerin etkinliklere aktif katılımını sağlayıcı olmalıdır.
- ✓ Öğrencilerde kendi eğitilmeli yaşantılarını planlama günü geliştirecek şekilde seçilmelidir.

Uyarı: Her durumda geçerli olan en iyi yöntem ya da teknik yoktur.

Bu anlamda hiçbir yöntem ya da teknik sihirli bir değnek değildir.

Etkin bir öğretim için yöntem ve teknik çeşitliğine gitmek evrensel bir kuraldır.

1) ANLATIM (SUNU-TAKRİR) YÖNTEMİ

- ✓ Bilinen en eski yöntemdir. Hatta bu yüzden “geleneksel yöntem” olarak da bilinir.
- ✓ Öğretmen merkezlidir.
- ✓ Öğretilecek konunun fazla, zamanın az, sınıfın kalabalık olduğu durumlarda en etkili yöntem olarak kabul edilir.
- ✓ Çoğunlukla bilgi basamağındaki davranışların kazandırılmasında etkilidir.
- ✓ Öğretim sürecinde az ya da çok mutlaka bu yöntemden faydalanılır.
- ✓ Ünitelerin giriş kısmındaki ortak bir hazırbulunuşluk sağlamak için kullanılır.

- ✓ Öğretim yöntemleri içinde en sık kullanılanıdır.
- ✓ Sunuş stratejisine bağlı bir yöntemdir.
- ✓ Anlatım yönteminin amacı, bilginin süratli ve sistemli bir şekilde öğrenciye aktarılmasıdır.
- ✓ Sözel iletişim ön plandadır.
- ✓ Öğretmen aktif, öğrenci pozitiftir.
- ✓ Öğretmen merkezli bir yöntemdir.
- ✓ İşiterek öğrenme temelli bir yöntemdir.
- ✓ Öğrencilere dinleme ve not tutma becerileri kazandırır.

YÖNTEMİN KULLANILDIĞI YERLER

- ✓ Derslerin giriş bölümünde
- ✓ Ön bilgilerin hazırbulunuşluğun düşük olduğu, sürenin az konunun geniş olduğu durumlarda
- ✓ Öğrencileri güdülemede
- ✓ Konuları açıklamada, özetlemede, anlaşılması güç konuları örneklendirmede kullanılır.
- ✓ Soyut konuların öğretiminde

ANLATIMINDA YÖNTEMİNDE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

- ✓ İçerik mantıksal bir sıra ile aktarılmasıdır (Basitten karmaşığa, bilinenden bilinmeyene)
- ✓ İçeriğin aktarımı açıkça anlaşılır ifadelerle, basit ve kısa cümlelerle gerçekleştirilmelidir.
- ✓ Öğretim süreci grafikler, şemalar, resimler, jest ve mimiklerle desteklenmelidir.
- ✓ Sınıftaki tüm öğrencilerin rahatlıkla duyabileceği şekilde sunum yapılmalıdır.
- ✓ Kavram haritalarından faydalanılmalıdır.
- ✓ Bol sayıda örnek ve soru-cevap tekniği ile yöntem desteklenmelidir.
- ✓ Bu yöntemi kullanmak isteyen bir öğretmen, derse başlamadan önce sınıfın genel bilgi seviyesini, öğrencilerin ilgi ve isteklerini, zihinsel seviyelerini öğrenmeye çalışmalıdır.

- ✓ Öğretmen konuyu canlı ve coşkulu bir biçimde anlatmalıdır.
- ✓ Anlatım sürecinde öğrenci düşünmeye yönlendirilmeli, sunum yapan kişi öğrencilere önce bilgi düzeyinde soru sormalıdır.
- ✓ Öğretmen öğrencilerle göz iletişimi kurmalıdır.
- ✓ Derste ilginin dağıldığı, öğrencilerin yorgunluk belirtileri gösterdiği anlarda bir arz verilmelidir.
- ✓ Mizahtan yararlanılmalı, dikkati tazeleyici önlemler alınmalıdır.
- ✓ Anlatmadan sonra mutlaka bir değerlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Önceden kısa cevaplı sorular hazırlanmalıdır.
- ✓ Hedefler ve en az noktalar açıkla belirtilmelidir.
- ✓ Öğrencilerin öğrenmeleri kontrol edilmelidir.

ANLATIM

Formal Öğretmen

Anlatımı

İnformal Öğretmen

Anlatımı

Formal Öğretmen Anlatımı (Düz Anlatım):

İletişim tek yönlüdür.

Öğrenci katılımı yoktur.

Öğretmen tek yönlü olarak konuyu aktarır.

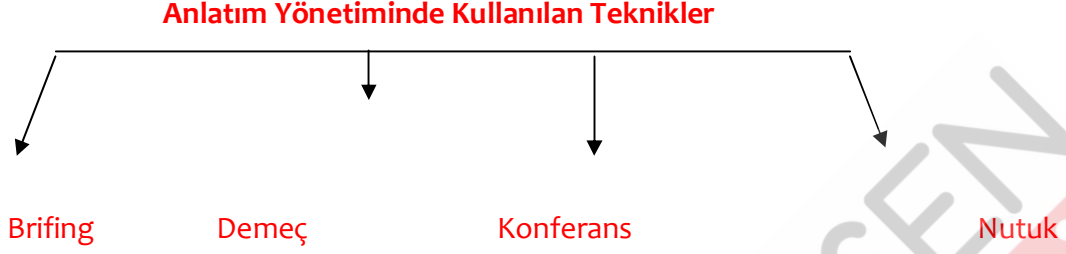
İnformal Öğretmen Anlatım (İnformal Düz anlatım)

Öğretmen ders planı ve öğretim tasarımı dışında günlük ve aktüel konuları da içeren, iletişimin çok yönlü olduğu anlatım tekniğidir.

Öğrencilerin katılımı söz konusudur.

Daha çok beklenmeyen bir soruyla karşılaşıldığında kullanılır.

Brifing: Bir konuda verilen kısa bilgi veya açıklamadır.

Genelde bir kurumun yapım ve işleyişi hakkında ast makamın üst makama bilgi vermesi şeklinde gerçekleşir.

Demeç: Yetkili bir kişinin organlarına yaptığı açıklamalardır.

Konferans: Sanatsal, bilimsel, toplumsal vb. konularda uzmanlarca açıklama yapmak, bilgi vermek için yapılan konuşma türüdür.

Örneğin okula zararlı alışkanlıklarla ilgili bir uzmanın çağrılarak öğrencilerin bilgilendirilmesi

Söylev (Nutuk): Herhangi bir konuda bir kişinin duygusal yönü ağır bazen ve dinleyicileri coşturmak üzere yaptığı konuşma türüdür.

Not: Anlatım sözel etkileşime dayalı olduğundan “**Peygamber Tekniği**” olarak da bilinir.

Anlatım Yönteminin Avantajları

- ✓ Az zamanda çok bilginin kalabalık gruplara aktarılmasını sağlar.
- ✓ İçeriğin organize bir şekilde sunulmasını sağlar.
- ✓ Soyut kavramların açıklanmasında etkilidir.
- ✓ Dinlenme ve not tutma becerilerini geliştirir.
- ✓ Her yönüyle ekonomiktir.
- ✓ Uygulaması kolaydır.
- ✓ Dinleyerek öğrenmeye yatkın öğrenciler için oldukça uygundur.

- ✓ Esnektir. Öğretmen dersin hızını istediği gibi ayarlayabilir.
- ✓ Öğretmene güven verir.
- ✓ Fazla araç ve gereç gerektirmez.

ANLATIM YÖNTEMLERİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Uzun süreli kullanımı, öğrencilerin dikkatini düşürerek motivasyonunu azaltabilir.
- ✓ Sadece sözel iletişim söz konusudur.
- ✓ Öğrencinin öğretim sürecine katılımının en az olduğu yöntemdir.
- ✓ Öğrencilerin akıl yürütme ve problem çözme yeteneklerini engelleyebilir.
- ✓ Öğrencileri öğrenme sorumluluğundan uzaklaştırır.
- ✓ Bireysel farka, ilgi ve ihtiyaca cevap verme.
- ✓ Unutma çabuk olur.
- ✓ İpucu, katılım, pekiştirme, dönüt düzeltme gibi eğitim durumu değişkenleri minimum düzeyde çalışır.
- ✓ Öğretimde sıkıcılığa ve motivasyon düşmesine yol açar.
- ✓ Öğretmenin uzun süre konuşması dikkat ve ilginin dağılmasına neden olur.
- ✓ Duyuşsal ve devinışsel alan hedefleri ile bilişsel alanın bilgi düzeyi üstündeki hedeflerin kazandırılmasında yetersizdir.
- ✓ Öğretim sırasında öğrencilere soru sorma izin verilmediği için, dönütü ortadan kaldırır, eksik iletişime neden olur.
- ✓ Dinleyicileri tanımak güçleşir.
- ✓ Psikomotor öğrenmede etkili değildir.
- ✓ Öğrenciler “gündüz rüyası”, “dersten kopma” gibi durumlarla karşı karşıya kalabilir.
- ✓ Öğretmenin sunum yaptığı sırada öğrenci soru sorarsa sunumun akışı bozulabilir.

2. ÖRNEK OLAY YÖNTEMİ

Gerçek hayatta karşılaşılan ya da karşılaşılması muhtemel problemlerin sınıf ortamına getirilerek o

konuyla ilgili beceriyi kazandırmak, uygulama yaptırmak amacıyla kullanılan bir yöntemdir.

Örnek olay yönteminin öğretim süresindeki en belirgin özelliği, öğrencileri olası yaşantılarla karşı karşıya getirmesidir.

Öğrenciler bu yaşantıları sınıfta tartışarak çözüm yollarını ararlar ve bu esnada birlikte hareket etme olanağı bulurlar.

Örnek olay ayrıntılı bir metin olarak sunulabileceği gibi, gazete kütürü, fıkra gösterimi gibi yollarla da sunulabilir.

Örnek olayı sınıfa öğretmen getirebildiği öğrenci de getirebilir.

Öğrenciler konu hakkında tüm görüşleri ortaya koyarak tartışmaya başlarlar.

Tartışma sonucunda elde edilen sonuç olumlu ise bu olayın devamlılığının sağlanması veya yaygınlaşması, olumsuz ise nedenlerinin araştırılarak bir daha böyle bir olumsuzluğun yaşanmaması için alınabilecek tedbirler tekrar tartışılır ve sonuca varılır.

Not: Örnek olay güdümlü tartışma yöntemi diye de bilinir.

Örnek olay güncel olmalıdır.

Sınıfın düşünme ve tartışmaya katılımı güdülerini artırmalıdır.

ÖRNEK OLAYIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Örnek olaylar bir trafik kazası, hukuki bir olay gibi birçok farklı durumdan oluşabilir, çeşitli kaynaklardan derlenebilir.

Problem Çözme becerilerini geliştirmesi, işbirliği içinde öğrenmeyi sağlaması açısından oldukça etkilidir.

Yaşama en yakın yöntemlerden biridir.

Her örnek olayda belirli, temel bir sorun bulunmaktadır.

Örnek olay için öğrencileri yönlendirmeye yönelik sorular önceden belirlenmelidir.

Özellikle Hukuk eğitiminde kullanılır.

Soyut düşüncelerin uygulamaya dönüştürülmesinde etkin olarak kullanılır.

Öğrenci merkezidir.

Daha çok Buluş Stratejisinde özellikle kavrama düzeyindeki davranışlara ulaşmada etkilidir.

ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN ÜSTÜN YÖNLERİ

Bağımsız düşünme,

Özgün fikir üretme,

Bilgiyi yeniden üretme,

Neden-sonuç ilişkilerini bulma,

Önceden bilinenlerle bağ kurabilme becerilerini geliştirir.

Öğrenilenleri günlük yaşamla ilişkilendirme ve gerçek durumda kullanma fırsatı sağlar.

Sözel ve sözsüz iletişim becerileri, empati kurma becerilerini geliştirir.

İlgi ve dikkat çekici öğretmen ortamı sağlar.

Örnek olay üzerinde yapılan tartışma ile öğrenciler sürece aktif olarak katılır.

Öğretmenlerin kalıcılığı yüksektir.

Daha çok sosyal ve duyuşsal davranışların öğretiminde kullanılır.

Kuram ve uygulamayı bütünleştirir.

Sorunları kişisel olmayan bir yaklaşımla çözme becerisi kazandırır.

Öğrenciler bildiklerini örnek olay üzerinde uygulama şansı bulurlar.

Analiz etme, yorumlara ve karar verme yeteneğini geliştirir.

Ders kitabı dışında farklı kaynaklara yöneltilir.

ÖRNEK OLAY YÖNETİMİNİN SINIRLILIKLARI

Uzun zaman alır.

Kalabalık gruplarla planlama, uygulanan ve değerlendirme zorlaşabilir.

İstenilen nitelikte örnek olay bulma ya da yazma bazen mümkün olmayabilir.

Konu çabuk değişebilir.

ÖRNEK OLAYIN KULLANIMINDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

Sınıfa getirilmesi planlanan olayın temel ayrıntıları çok iyi şekilde belirlenmelidir.

Her örnek olayda anlamlı bir temel sorun bulunmalıdır.

Bu sorunun yaşanmış ya da yaşanması muhtemel olaylarda seçilmesi gereklidir.

Örnek olayın seçiminde, sorunun farklı çözümler önerilecek türden olmasına dikkat edilmelidir.

Dersin hedeflerine ulaştıracak nitelikte olmalıdır.

Örnek olayı sınıfın bütünü çözebileceği gibi, sınıfta küçük gruplar da çözebilir.

Örnek olay yöntemini uygulayan öğretmenin öğrencileri yönlendirme amacıyla kullanacak olduğu soruları önceden hazırlamış olması gerekir.

İlke ve sonuçlar görüş birliğine varılarak kaydedilmelidir.

Ulaşılan sonuçlar tahtaya yazılmalıdır.

ÖRNEK OLAY YÖNTEMİNİN AŞAMALARI

Örnek olay kısaca açıklanır.

Örnek olayla ilgili veriler toplanır.

Karar için alternatif öneriler belirlenir.

Tüm grubun üzerinde birleştiği karar alınır.

Kararın almış biçimi, işyerinde uygulanabilirliği ve olanaklar incelemek değerlerdir ne yapılır.

Örnekler: Trafik kazası, fanatizmi hayvanlar eziyet

Uyarı: Öğrencilerden yeni bir görüş ortaya koymaları ve senteze varmaları istenmez.

3. GÖSTERİP YAPTIRMA YÖNTEMİ(Örneğini Gösterip Yaptırma- Birleşik Yöntem)

Genelde bir aracın nasıl çalışacağı,

Bir davranışın ya da performansın nasıl yapılacağı,

Bir işlemin bütün basamaklarıyla nasıl uygulanacağı gibi durumlarda öğretmenin önce davranışı göstermesi ya da uygulaması daha sonra da öğrencinin ilgili davranışı gerçekleştirmesi temelli bir

yöntemdir.

GENEL ÖZELLİKLERİ

Bir işlemin uygulamasını öğrenciye alıştırmaya ve uygulama yaptırarak öğretme yoludur.

Hem öğretmen hem öğrenci merkezli bir yöntemdir.

Öğretmen davranışın modelini gösterecek öğrencilerin modelden öğrenmelerini sağlar.

Psikomotor davranışların kazandırılmasında en etkili yöntemdir.

Görgü ve ahlak kurallarının öğretiminde de kullanılır.

Demonstrasyon, deney gibi etkinlikler bu yöntemle birlikte kullanılır.

Not: Gösterip yaptırma bilişsel alanın uygulama devinimsel alanın da kılavuzla yapma basamağına hitap eder.

REHBER İLKELER

Beceri için gerekli adımlar şekilde ve şemalarla anlatılmalıdır.

Hedeflerin beceriler önce öğretmen ya da bilen bir kişi tarafından gösterilmelidir.

İstenilen beceriyi, kazanması için her öğrenciye yeterli zaman ve tekrar yapma şansı verilmelidir.

Gerekli araç-gereçler önceden hazırlanmalıdır.

Beceriler aşamalı olarak öğretilmeli, bir beceri tam olarak öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir.

Öğrenme sürecinde dönüt-düzeltilmeler kullanılmalıdır.

Ortamda gerekli güvenlik tedbirleri alınmalıdır.

Gösteri bölümünde her öğrenci süreci sağlıklı bir şekilde izleme olanağına sahip olmalıdır.

Öğrencilere yaşamda kullanacakları zihinsel ve fiziksel beceriler kazandırılmalıdır.

Bunlara öncelik verilmelidir çünkü öğrenci işe yarayacağına inandığı becerileri daha kolay öğrenir.

Sunulan bir gösteri çok uzun olmamalı, tüm öğrenciler tarafında izlenip izlenmediğine dikkat edilmelidir.

Öğrencilere önce basit kolay ve yapabilecekleri beceriler yaptırılmalıdır.

Öğretmen, öğrenci becerisini değerlendirmede beceriyi kazanma sürecini ve sonuçta ortaya çıkan ürünü birlikte değerlendirmelidir.

GÖSTERİP-YAPTIRMA YÖNTEMİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Yapararak-yaşayarak öğrenmeyi sağlar.
- ✓ Kalıcı ve izli öğrenmeleri sağlar.
- ✓ İlgi ve dikkat çekicidir.
- ✓ Etkili şekilde planlanırsa çok karmaşık davranışlar bile rahatlıkla öğretilir.
- ✓ Öğrenciler birçok duyu organını kullanma olanağı bulur.
- ✓ Öğrenme süresini kısaltır.

GÖSTERİP-YAPTIRMA YÖNTEMİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Kalabalık sınıflarda her öğrenciye tekrar için uygun zamanı vermek güçtür.
- ✓ Çok zaman alır ve hazırlık gerektirir.
- ✓ Kalabalık sınıflarda beceri çok az sayıda öğrenciye istenilen nitelikte kazandırılabilir.
- ✓ Anında dönüt ve düzeltme verilmez ise kalıcı yanlış öğrenmeler oluşabilir.
- ✓ Öğretmen öğrenciye performansı hakkında dönüt vermezse süreç etkisi olabilir.
- ✓ Gösteri sırasında sınıf düzenini ve disiplinini sağlamak zorlanabilir.
- ✓ Öğretmen tarafından iyi bir hazırlık ve planlama yapılması zorunluluğu vardır.

Öğrenciler davranışı gerçekte de öğreniyorlar mı, yoksa sadece taklit mi ediyorlar, ayırt etmek güç olabilir.

Çok ayrıntılı ve karmaşık becerilerin öğretiminde adım adım gidilmesine öğrencide güvensizlik ve yetersizlik duygularına yol açabilir.

4. PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİ (Bilimsel Yöntem-Probleme Dayalı Öğrenme)

Problem Çözme Yöntemi,

Bir problemin değişik boyutlarıyla ele alınmasını,

Problemin formüle edilmesini,

Eldeki olanak ve araçların problem çözümünde etkili olarak kullanılması gibi süreçleri içeren bir öğretim yöntemidir.

Problem çözme ile “**Yaratıcı düşünme**” arasından önemli bir ilişki bulunmaktadır.

Problem çözme ile yaratıcı düşünmeyi bir arada ele almak gerekir.

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Araştırma-inceleme stratejisine bağlı bir yöntemdir.

Problem çözme, gerçek hayattan alınan karmaşık problemlerin çözümü için öğrencilerin etkin katılımını gerektiren yaşantıya dayalı bir öğrenme biçimidir.

Probleme dayalı öğrenme yapılandırmacılığa dayanmaktadır ve yapılandırmacılık gibi Dewey ve Piaget'in çalışmaları doğrultusunda ortaya çıkmıştır.

Çözülmesi istenilen problemler öğrenme konusunun amacına uygun, güncel hayatla ilgili, öğrenmelerin düşünmelerini harekete geçirici özelliklere sahip olmalıdır.

Bilişsel alanın “uygulama” ve daha üst düzey davranışları kazandırmada etkilidir.

Öğrenci merkezlidir.

Öğrenciler problem çözme adımlarını kullanır.

Problem çözme, belli aşamadan izlemeyi gerektiren zihinsel bir süreçtir.

Öğretmen rehberdir.

Bireysel ya da grup olarak gerçekleştirilebilir.

Deneme-yanılma, içgörü kazanma ve neden-sonuç ilişkilerini bulma gibi bir takım etkinlikleri kapsar.

Problem çözme sürecinde **Tümevarım** ve **Tümdengelim** birlikte kullanılır.

Bu yöntemde bilimsel tutum kazandırmak en önemli amaçtır.

Problem çözme, bilimsel yöntem, eleştirel düşünme karar verme, sorgulama ve yansıtıcı düşünme gibi kavramları içermektedir.

Öğretimin her kademesinde kullanılmaktadır.

Problem çözmede öğrenme, bireyin bilişsel dengesizlik durumu ile başlar.

J. Dewey'in problem çözme aşamalara dayanan yöntem bilimsel araştırma sürecini temele almaktadır.

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİNİN ETKİLİ KULLANMASI İÇİN TEMEL İLKELER

- ✓ Seçilen problem öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin bir problemi etkin bir biçimde hissetmeleri ve tanımları sağlanmalıdır.
- ✓ Problem senaryoları gerçek yaşamdan seçilmelidir.
- ✓ Denence (hipotez) yazımı, problem çözme sürecinin çok önemli bir ögesidir.
- ✓ Denenceler, probleme uygun ve yerinde oluşturulmalıdır.
- ✓ Öğretmen problemi kendisi çözmemeli, ancak öğrenciye rehberlik etmelidir.
- ✓ Her problemin birden çok çözüm yolu olabileceği düşünülmelidir.
- ✓ Problem çözme “disiplinler arası” bir yaklaşımla uygulanır.
- ✓ Problemler yapılandırılmamış olmalıdır.
- ✓ Problem senaryo olarak verilmeli tanımlaması ve açıklaması öğrenciye bırakılmalıdır.
- ✓ Problemin içeriği iyi sınırlandırılmalı ve temel kavramlar etrafında yapılandırılmalıdır.
- ✓ Alternatif çözüm önerilerinin değerlendirileceği ölçütleri geliştirmede öğrencilere yardımcı olunmalıdır. (**En önemli özellik**)
- ✓ Problemler öğrenci düzeylere göre seçilmelidir.

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Kalıcı ve izli öğrenmeleri sağlar.
- ✓ Bilimsel düşünme yeteneği ve bilimsel tutum kazandırır.
- ✓ Yaşamda kazanılan problemlere bilimsel çözümler üretmede yardımcı olur.
- ✓ Bağımsız düşünme boş çalışma ve üst düzey düşünme yeteneğini geliştirir.
- ✓ İlgi ve güdülenmeyi artırır.
- ✓ Eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini geliştirir.
- ✓ Yaratıcı düşünme, eleştirel düşünme ve kelime becerisi kazandırır.
- ✓ Hem bilişsel hem duyuşsal öğrenmeler de kullanılır.
- ✓ Problem çözümü yolunun tek olmaması aktif öğrenmeyi temel alması işbirliğine açık olması önemli noktalardır.
- ✓ Aynı zamanda problem durumunun sık sık değişmesi öğrencilerin yeni gelişmeleri tekrar gözden geçirmeyi öğrenmelerini dolayısı ile bilgiyi güncelleştirmelerine olanak sağlar.
- ✓ Öğrencilere sorumluluk duygusu kazandırıp kendilerine güvenlerini geliştirir.
- ✓ Ders kitabı dışındaki kaynakları kullanmayı öğrenirler.
- ✓ Öğrencilere belgelere dayanarak yargıda bulunma alışkanlığı kazandırır (Arşivler, Türkiye İstatistik Kuramı vb)
- ✓ Problem çözmeyi öğrenmek “Öğrenmeyi öğrenmektir.”
Çünkü birey edindiği bilgilerle yaşamda karşılaştığı problemleri çözecek yeni problemler edinir, kendi yeteneklerini kullanarak kendi kendine öğrenir.
- ✓ Öğrenmeyle de karşılaşacağı problemler hazırlar.
- ✓ Bilginin anlamlandırılarak içselleştirilmesini sağlar.
- ✓ Öğrenciler birbirlerinin fikirlerinde öğrenirler.
- ✓ Öğrenciler sahip oldukları bilgiyi birbiri ile paylaşır, tartışır ve bir problem üzerinde birlikte çalışmayı öğrenirler.

- ✓ Öğrenciler zamanı etkili kullanma becerisi kazandırabilir.
- ✓ Öğrencilerin veri toplama becerisi gelişir.
- ✓ Öğrencilerin yorumlarda bulunma yetenekleri gelişir.
- ✓ Yaşam boyu öğrenme için temelini oluşturur.

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Zaman alır ve değerlendirmek zordur.
- ✓ Bazı öğrenciler problem çözme basamaklarını sonuna kadar kullanamayabilir.
- ✓ Tüm konularda uygulanamaz.
- ✓ İhtiyaç duyulan araç-gereç her zaman elde edilmeyebilir.
- ✓ Planlama, uygulama ve değerlendirme aşamalarında aşırı esnek gerektirmektedir. (Özellikle değerlendirme aşaması çok güçtür).
- ✓ Öğretmen, sınıf yönetimi konusunda iyi yetişmiş olmalıdır.
- ✓ Problem oluşturma bazen velilerle, idarecilerle veya diğer ilgililerle anlaşmazlığa yol açabilir.
- ✓ Önemli sosyal problemleri anlayacak olgunluğa erişememiş öğrencilerle bu yönetimi uygulamak zordur.
- ✓ Öğretmen ve sınıf için uzun bir hazırlık çalışması gerektirir.
- ✓ Gerekli verileri toplamak zor olabilir.
- ✓ Problem çözme süreci tama anlaşılmadığında sonuç fiyasko olabilir.
- ✓ Problem çözme süreci sonunda elde edilenler harcanan, emek, enerji ve zamana değmeyebilir.
- ✓ Öğrenci seviyesinin üzerinde belirlenen problem çözme sürecinde öğrenciler yetersizlik duygusunu yaşayabilir.
- ✓ Problem çözme sürecinde özgün olmayan sonuç ve öneriler işlevsiz, kalabilir.

- ✓ Temel kavramlar, bilgiler iyi öğrenilmemişse uygulanamaz.
- ✓ Tüm aşamalar öğrenciden beklenir, öğrenci motivasyonu sağlanmamış, öğrencinin ilgisi ve merak, sürekli uyanık tutulamamışsa etkili olarak uygulanamaz.

PROBLEM ÇÖZME YÖNTEMİNİN BASAMAKLARI

1. Problemin farkına varma/tanıma
2. Problemi tanımlama
3. Problemin çözüm seçeneklerini belirleme/hipotezler ya da denenceler oluşturma.
4. Veri toplama
5. Verileri değerlendirme/çözümleme
6. Genellemelere ve sonuçlara ulaşma

BİR BAŞKA BAKIŞ AÇISI İLE PROBLEM ÇÖZMENİN BASAMAKLARI

1. Problemi anlama ve tanımlama
2. Gerekli bilgileri toplama
3. Problemin köküne inme
4. Çözüm yollarını ortaya koyma
5. En iyi çözüm yolunu seçme
6. Problemi çözme

PROBLEM ÇÖZME SÜRECİNDE KULLANILAN AKIL YÜRÜTME BİÇİMLERİ

TÜMDENGELİM (DEDÜKSİYON): Genelden özele gelmelidir.

Örnekler:

a. Bütün insanlar ölümlüdür. Ali de bir insandır.

O halde Ali ölümlüdür.

b. Bütün madenler sıcakta genleşir. Telefon kablosu da bir madendir.

O halde telefon kablosu da sıcakta genişir.

TÜMEVARIM (ENDÜKSİYON): Örneklerden olanlardan, özel durumlardan başlayarak genel sonuçlara ve kurallara varma yoludur.

Örnek: Ahmet bir insandır nefes alarak yaşar o halde bütün insanlar nefes alarak yaşar.

ANALOJİ (BENZETİM): Benzerliklere dayanarak yapılan akıl yürütme biçimidir.

ANALİZ (ÇÖZÜMLEME): Bütünün parçalara ayrılmasıdır.

SENTEZ (BİRLEŞİM): Analiz yoluyla parçalara ayrılmış olan bir bütünün yeniden meydana getirilmesidir.

DİYALEKTİK: Tez-anti tez- sentez süresini içerir.

HİPOTETİK DEDEKTİF: Önce tümevarım sonra tümdengelim kullanılır.

Örnek: Bölgemizde turizmle ilgili gelişmeler konusunda araştırma yaparken bölgeye gelen turistlerden ilgi toplayıp tek tek toplanan bilgilerden bir genellemeye gidilebilir.

Bu genellemelerden hareketle de tek tek olgular hakkında bir yargıya varılabilir.

RETRODÜKTİF: Yepyeni çözüm yolları önerme ve orijinal çözüm yolları oluşturmalarıdır.

Örnek: Demokrasiyi nasıl geliştirebiliriz?

Eğitimin niteliğini nasıl arttırabiliriz?

PROBLEM ÇÖZME TEKNİKLERİ

1-BEYİN FIRTINASI

Problemin çözümünde hayal yoluyla birden fazla fikir üretmektir.

BEYİN FIRTINASININ UYGULANIŞ ŞEKLİ

- ✓ Beyin fırtınası yapılır. En az 20 fikir üretilir.
- ✓ Her fikir postitlere (küçük kâğıt) yazılır.
- ✓ Takımın çok sayıda fikir üretilebilmesi ve daha sonra bu fikirleri doğal bir şekilde gruplandırılması ve özetlemesi için kullanılır.
- ✓ Takımdaki herkesin yaratıcılığını teşvik eder.

- ✓ İletişim engellerinin kırılmasını sağlar.
- ✓ Bu teknikte 5–10 arasında grup oluşturulur.

2-BALIK KILÇIĞI DİYAGRAMI

Sebeup-sonuç analizi-sorun saptamak verilen bir problem ile bu sonucu etkileyen (sebepler) arasındaki ilişkiyi incelemek için kullanılır.

3-İLİŞKİLENDİRME DİYAGRAMI

Sebeup-sonuç-bulmak-kök nedenler ortaya çıkarmak için kullanılır.

GÜÇ ANALİZİ

Problemin çözümünü engelleyen ve destekleyen unsurları belirlemek için kullanılır.

BENZERLİK DİYAGRAMI

Pek çok fikir, görüş, konu veya faaliyet içinde temel olanları bulmak onları gruplandırmak ve organize etmeyi amaçlayan bir tekniktir.

NOMİNAL GRUP TEKNİĞİ

Fikirleri önem sırasına koymak için kullanılır.

Takım üyeleri arasında görüş birliği sağlamak için kullanılan puanlama tekniğidir.

Bir tür beyin fırtınasıdır. Bu teknikte grup üyeleri arasında etkileşim oldukça düşüktür.

Grubun hızlı olarak bir karar birliğine varması için kullanılır.

Problem seçiminde grup içinde herkese eşit hak verilmesini sağlar.

ÇOKLU OYLAMA

Fikirlerin en önemlisini seçmek için kullanılır.

Bir karar verme tekniğidir.

Fikirler listelenir ve her fikir için oylanmaktadır.

Sonra puanlama yapılarak, en önemli madde belirlenir.

İŞ AKIŞ DİYAGRAMI

Bir problem durumu belirlenir.

İş bölümü ve atılacak adımlar belirlenir.

Akış diyagramı herhangi bir üretim ya da hizmet sürecindeki, hataları tekrarlarını ve yarar sağlamayan basamakları belirlemek için kullanılır.

5 N, 1 K (NE-NEREDE-NE ZAMAN-NİÇİN-NASIL-KİM)

Ne: Problem nedir?

Niçin: Problem niçin ortaya çıktı?

Ne zaman: Problem ne zaman ortaya çıktı?

Nasıl: Problem nasıl ele alınabilir?

Nerede: Problem nerede-nerelerde görüldü?

Kim: Problemin sunulumu, sorumlulukları kim?

HİSTOGRAM

Elde edilen verilerin şema halinde gösterimidir.

Bir problem hakkında toplanan verilerin belirli bir zaman içinde nasıl bir dağılım ve değişikliğe sahip olduğunu gösterir.

Kontrol Çizelgeleri-Şemaları

Problemlerle ilgili gözlem kaydı tutmalı.

GANTT DİYAGRAMI

Bir projenin ya da çalışmanın gerçekleştirilmesi çerçevesinde öngörülenlere göre gerçekleşenlerin izlenmesi amacıyla kullanılır.

Amaç probleminin çözümünde “zamanı yönetebilmektir”.

RADAR DİYAGRAMI

Problemin çözümünde şimdiki performans ile hedef performansı arasındaki fark bir grafik üzerinde görebilmek için kullanılır.

Güçlü ve iyileşmeye açık alanların görülmesini sağlar.

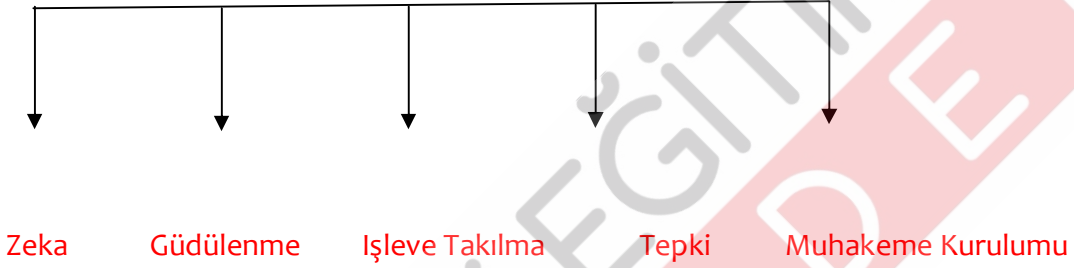
Takım üyelerinin problemin çözümüne ilişkin performans hakkındaki değişik görüşleri ortaya çıkartır.

PUKÖ DÖNGÜSÜ (Planla-Uygula-Kontrol Et-Önlem al)

Problem çözümünde, iyileştirmeler yapmak için kullanılan bir tekniktir.

Çalışmalar mevcut durumun incelenmesi ve iyileştirme planı için veri toplanmasıyla başlar.

PROBLEM ÇÖZÜMÜNÜ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

ZEKÂ: Bireyin Zekâ düzeyi ile problem çözme yeteneği arasında doğru bir orantı vardır.

GÜDÜLENME: Problem çözmeye güdülenmiş bireyler problem çözmede daha başarılıdır.

İŞLEVE TAKILMA: Problem çözümünde belirli kalıplara takılan bireyler problemi çözmede daha başarısızdır.

Bu noktada yaratıcılık yeteneği güçlü olan bireylerin problem çözmede daha başarılı olurlar, bilinmektedir.

Örneğin bir vidayı sıkmak için dakikalarca tornavida arayan kişi işleme takılmaktadır.

Yaratıcı bireyler tornavida yerine geçebilecek araçlarla problemi çok daha çabuk çözer.

TEPKİ KURULUMU: Bir problemi çözmek için bireyin kendinde var olan otomatik tepkilerle hareket etmesi başarılı sonuçlar vermiyorsa, gerektiğinde bunları değiştirmeyi yani yeri geldiğinde yeni şemalar oluşturmayı başarabilmektedir.

MUHAKEME: En çok düşünme gerektiren problemler karşılaştırma gerektiren problemlerdir. Seçenekler arasında hızla karşılaştırmalar yapabilen bireyler, problem çözme de daha başarılıdır.

BİREYSEL ÇALIŞMA YÖNTEMİ (Oto-Didaktik Öğretim)

Bireysel çalışma, bir öğrencinin kendi başına uygulama analiz ve sentez basamaklarındaki herhangi bir konuyu ya da problemi öğrenme yoludur.

Araştırma-inceleme stratejisine bağlı bir yöntemdir.

Bireysel çalışmada öğrencinin yaparak-yaşayarak çalışması söz konusudur.

Öğrenci merkezli olan bu yöntemde, öğrenci öğrenme konusunun ilgi ve ihtiyacına göre kendini belirleyebileceği gibi, ihtiyaç duyduğu zamana sahiptir.

Kalıcı ve etkili öğrenmeyi sağlayan bir yöntemdir.

Öğrenciler süreç boyunca plan yapma ve yaptıkları plana uyma becerisini kazanırlar.

Tüm olumlu yönlerine karşın, bireysel çalışma yönteminin her öğrenciye kendi ilgi ve ihtiyaçlarına göre konu alanını belirleme şansı sunması ve istediği kadar zaman vermesi pahalı bir yöntem olmasına yol açmıştır.

Bununla birlikte öğrencinin sosyalleşmesini en aza indiren bir yöntemdir.

Öğrenciye bağımsız çalışma alışkanlığı kazandırır.

Bilişsel alanın uygulama ve daha üst düzeydeki davranışlara hitap eder.

Öğrencinin bu yöntemden etkin olarak faydalanması motivasyon düzeyine bağlıdır.

Bireysel çalışma yönteminde, kişisel bilgisayarlar, bilgisayar destekli öğretim araçları, internet ortamı araçlar, eğitim yazılımları, ders kitapları gibi eğitim araç-gereçleri kullanılır.

Araştırma-inceleme yoluyla ve tam öğrenme yoluyla öğretme sürecinde kullanılır.

YÖNTEMİN ETKİLİ KULLANIMI İÇİN REHBER İLKELER:

- ✓ Konunun özelliğine göre zaman verilmelidir.
- ✓ Kaynaklar konusunda öğrenciye bilgi verilmelidir.
- ✓ Çalışma öğrencinin sorumluluğu olarak görülmektedir.
- ✓ Öğrenciye bireysel çalışmanın nasıl yapılacağına dair yönerge verilmeli ve öğrenci bu yönergeyi takip etmeli ve uygulamalıdır.
- ✓ İyi planlama yapılmalı ve plan dâhilinde ilerleme olup olmadığı kontrol edilmelidir.

- ✓ Öğrenciye başarıya duyduğu tutum olmalıdır.
- ✓ Öğrencinin bireysel özellikleri tam ve doğru tespit edilmeli.

YÖNTEMİN AVANTAJLARI (ÜSTÜNLÜKLERİ)

- ✓ Öğrenci merkezli olmalı ve öğrencinin ilgi ve ihtiyacına göre sürecin düzenlenmesi hem aktif katılım hem de öğrenmedeki kalıcılığı artırır.
- ✓ Öğrenciyi kendi öğrenmesinden sorumlu kılar.
- ✓ Öğrenci yaparak-yaşayarak öğrenir.
- ✓ Her öğrenci öğrenme hızını kendisi ayarlar.
- ✓ Öğrenci plan yapma ve bu plana uyma becerisi kazanır.
- ✓ En önemli yanı, bireyin kendi öğrenme yolunu, stilini ve biçimine uygun ortam hazırlayabilmesidir.
- ✓ Programlı öğrenmenin ve bilgisayar destekli öğretme uygun bir yöntemdir.
- ✓ Öğrenci bilgi ve yöntemler açısından seçme özgürlüğüne sahiptir.

YÖNTEMİN SINIRLILIKLARI

- ✓ En önemli sınırlılığı hedeften sapma ihtimalinin yüksek olmasıdır.
- ✓ Sınıf ortamda gerçekleştirilmesi zordur.
- ✓ Her öğrenci için kendine özgü süreç gerektirdiğinden pahalı bir yöntemdir.
- ✓ Öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin belirlenmesi uzun zaman alabilir.
- ✓ Öğrencinin sosyalleşmesini minimuma indirmelidir.
- ✓ Bireysel iş çalışma disiplini olmayan-gelişmeyen öğrencilerde başarıya ulaşamaz.
- ✓ Karışık ve karmaşık konuların öğretimde yetersizdir.
- ✓ Dikkat dağınık öğrenciler için uygun olmayabilir.
- ✓ Çalışma planı belirli aralıklarla kontrol edilmezse çalışmalar son güne bırakabilir.
- ✓ Bu yöntemle getirilen en önemli eleştirilerden biri de öğretmenin ve toplumun eğitici

etkisini

dikkate almamasıdır.

PROJE YÖNTEMİ (Proje Temelli Öğrenme)

Öğrencilerin, bireysel ya da grup olarak bir problem ya da senaryo üzerinde yerine getirdiği bir tür problem çözme etkinliğidir.

Proje yönetimi öğrencinin gerçek yaşam koşullarında veya ona yakın koşullarda gerçekleştiği zihinsel ve fiziksel bir etkililiktir.

Projenin bir başka anlamı da, öğretmen tarafından sunulan sorulara doğru yanıt vermekten öte, ele alınan problem hakkında bilgi edinmek ve edindiği bu bilgileri kullanarak bir yapı oluşturmaktır.

Proje tabanlı öğrenme, eğitim programının birbirinden bağımsız küçük bilgiler yığını olarak öğretilmesine karşı geliştirilmiş ve çağdaş ülkelerde uygulamakta olan bir öğrenci ve öğrenme modelidir.

Araştırma, sorgulama, yaratıcılık, problem çözme gibi üst düzey zihinsel becerileri geliştirmede kullanılır.

Projeler sınıf içinde ve dışında yürütülebilir.

Öğrenciler bireysel ya da gruplar halinde kendi ilgi ve isteklerine göre konu seçerler.

Proje tasarısını öğretmen ve öğrenci birlikte belirler.

BİR PROJENİN ÜÇ TEMEL ÖĞELERİ VARDIR. BUNLAR;

Öğrenci,

Proje

Süreç'tir.

PROJE YÖNETİMİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Bu yöntem

J. Dewey'in Yeniden Yapılandırma,

Kilpatrick'in Proje,

Bruner'in Buluş Yoluyla Öğretim ve

Thelen'in Grup Araştırması modellerinin sentezidir.

- ✓ Proje tabanlı öğrenme özünde ilerlemecilik eğitim felsefesine dayanır.
- ✓ Projeler bireysel yapılabilse de, grupla gerçekleştirilecek projeler daha önemlidir.
- ✓ Gruplar çoğunlukla 4-6 kişiden oluşur.
- ✓ Bu sayede öğrenciler hem grupla çalışma becerisini elde ederler hem de bilimsel yöntem süreçlerini kazanırlar.
- ✓ Proje tabanlı öğrenme modelinden yararlanan sınıflarda öğrenciler ilgilendikleri konuda keşfettiği bilgiler düzenleyerek sunma şansını yakalarlar.
- ✓ Bu süreç öğrencilerin akılcı düşüncelerini sağlayarak motivasyonu artırır.
- ✓ Öğrenciler düşünsel becerilerini uygulama olanağı bulurlar.
- ✓ Konuyla ilgili projeler belirlenirken, projeyi öğrencinin seçmesine ya da en azından öğretmenin öğrencinin projeyi birlikte belirlemesine dikkat edilmelidir.
- ✓ Öğrenciler çoğunlukla kendi ilgi alanlarına uygun düşen bir projeyi kendileri belirleyebilmelidir.
- ✓ Proje tabanlı öğrenme süreci sonunda ortaya bir ürün konur ve bu ürün öğrenci tarafından sunulur.
- ✓ Değerlendirme yapılırken ürün ve süreç birlikte değerlendirilmektedir.
- ✓ Proje yöntemi bireysel ve grupla öğrenmeye ve okul ile gerçek yaşam arasında bağ kurulmasına önem verir.
- ✓ Proje yönetimi, ders senaryosu içinde birden fazla dersin (disiplinler arası) öğrenme hedeflerini kapsar ve disiplinler arası bir yaklaşım sergiler.
- ✓ Proje yönetimi, bir konunun derinlemesine araştırılmasına olanak sağlar.
- ✓ Proje yönetimi, öğrencinin, öğrenme-öğretme sürecinde edilgen bir alıcı konumundan, araştıran, inceleyen, bilgiye ulaşan ve elde ettiği bilgileri kullanarak anlamlı bütünler haline getirip bu bilgilerle problem çözmesini amaçlar.
- ✓ Bu yöntemde öğretmen yardımcı ve yönlendirici, öğrenci ise özerk ve kurgulayıcıdır.
- ✓ Her senaryonun sonunda gerçekçi ve öğrenci tarafından geliştirilmiş bir ürün ortaya çıkar.

- ✓ Proje yöntemi “öğrenmeyi öğrenme” sürecini gerçekleştiren önemli yöntemlerden biridir.
- ✓ Proje yönetimi tasarımı geliştirmeye, kurgulamaya dayalı ve bir öğrenme anlayışıdır.
- ✓ Öğrenciyi merkeze alır ve gerçek yaşam durumlarını sınıf ortamına taşır.
- ✓ Öğrenciyi özerk, tasarımcı, yaratıcı ve üretken yapar.
- ✓ Öğrenci ilgilendiği konuda keşfettiği bilgileri düzenleyerek sunar.
- ✓ Proje temelli öğrenmede tek çözüm yoktur, birden fazla çözüm yolu üzerinde çalışılır.
- ✓ Öğrenciler bireysel ve grup halinde çalışır ve işbirliği, sorumluluk, paylaşma gibi özellikleri gelişir.
- ✓ Proje tabanlı öğrenme öğrencileri öz denetimli öğrenmeye teşvik eden bir süreçtir.
- ✓ Öğrenci hedeflerini belirler, süreci planlar, sürecin sonunda, yaratıcılığını da kullanarak özgün bir ürün ortaya koyar.
- ✓ Proje tabanlı öğrenmenin bir amacı da, öğrenciyi kendi öğrenme stratejisini keşfetmesine yardımcı olmaktır.
- ✓ Proje çalışmaları ile amaç,
Öğrencilere bilimsel düşünmenin adımlarını öğretmek,
Öğrencileri birere küçük uzman olarak kabul ederek onların kendilerinin güvenlerini desteklemek,
Birlikte öğrenme sürecinin uygulayarak öğrenme düzeyini artırmaktır.
- ✓ Proje tabanlı öğrenme ile yaparak-yaşayarak öğrenme sağlanır.

- ✓ Proje yönetiminde hedefleri öğrencilerin kendileri belirler.

Projeler;

Günlük hayata ve ihtiyaçlara uygun olmalı,

Birden fazla ders ya da konu alanını bütünleştirmeli, **(Disiplinler arası anlayış)**

Öğrencileri farklı kaynaklardan araştırma yapmaya yönlendirmelidir.

- ✓ Proje yönetiminde değerlendirmeye öğrencilerin kendileri de katılır. (Tümel-Portfolyö

modeli kullanılmalıdır)

- ✓ Proje yöntemi ile öğrenci teori ile uygulamayı bütünleştirir.
- ✓ Proje ile yaşam boyu öğrenme sağlanır.
- ✓ Proje yönetimi ile zekânın farklı boyutlarının kullanımına olanak sağlanır.
- ✓ Proje yönetiminde sorun, öğrenciye doğal biçimiyle gösterilir, herhangi bir sadeleştirme, ayıklama yapılmaz.
- ✓ Proje yönteminde konular okul ve öğretim programı ile sınırlı değildir, esnekler.
- ✓ Proje yöntemi “**Eğitim yaşama hazırlıklı değil, yaşamın ta kendisidir**” felsefesine uygun bir yöntemdir.
- ✓ Projenin konusu öğrenci tarafından belirlenmelidir, ancak öğrenci konuyu belirleyemezse öğretmenin hazırladığı bir konu listesinden seçim yapılabilir.
- ✓ Mümkünse Proje konusu yakın çevredeki yaşamdan seçilmelidir.
- ✓ Projenin konusu öğrencini seviyesinin çok üstünde veya altında olmamasıdır.
- ✓ Proje öğrencinin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkartabilmelidir.
- ✓ Proje öğrenciye başarı hissi verebilmelidir.
- ✓ Proje için gerekli araç-gereç hazır bulundurulmalıdır.
- ✓ Projelerin konuları belirlenirken öğrencilerin ekonomik durumları da dikkate alınmalıdır.
- ✓ Bu süreçte öğretmen öğrenciye düzenli dönüt vermeli, öğrencilerin akademik benlik algılarının gelişmesine katkı sağlamalıdır.
- ✓ Proje yöntemi öğrencileri ilginç sorular sormaya izin verecek nitelikte olmalıdır.

PROJE YÖNTEMİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Yaşam boyu öğrenmeyi sağlar.
- ✓ Çoklu zekâ kuramına uygun bir yöntemdir.
- ✓ Kazanılan bilgi ve becerileri uygulama ve sunma olanağı sağlar.
- ✓ Problem çözme becerilerini geliştirir.

- ✓ Öğrenci öğrendiklerini gerçek yaşamda kullanır.
- ✓ Hem hızlı hem de yavaş öğrenen öğrenciler için uygundur.
- ✓ Öğrencileri farklı kaynaklara yönelterek araştırma yapmalarını sağlar.
- ✓ Bireysel girişimciliği destekler.
- ✓ Öğrenciler bir sorunun farklı çözüm yollarını denerler.
- ✓ Öğrencilerin öğrenme sorumluluğunu alma, öğrenme sürecini kontrol etme becerilerini geliştirir.
- ✓ Öğrenmeye yönelik ilgi ve güduları artırır.
- ✓ Öğrencilerin düşünme, problem çözme, yaratıcılık, bilgiye erişim, bilgiyi işleme, bilgiyi yeniden örgütleme, sorgulama, uzlaşma gibi becerilerini hem bireysel hem de ekip çalışma özellikleri geliştirir.
- ✓ Öğrencilerin yaratıcılığını geliştirir.
- ✓ Öğrencilerin bilgilerini “gerçek” yaşam koşulları altında sınamasına olanak verir.
- ✓ Grupla çalışma ve işbirliğine dayalı öğrenme etkinliklerine katılımı sağlar.
- ✓ Bilimsel düşünme becerisini kazandırır.
- ✓ Sorumluluk duygusunun gelişmesine olanak sağlayarak, konuları derinlemesine öğrenilmesini gerçekleştirir.
- ✓ Kültürel özellikleri farklı öğrencileri kaynaştırabilir.
- ✓ Proje yöntemi öğrencilerin birbiriyle olup içinde ve dışında iyi iletişim kurmalara olanak sağlar.

Uyarı: Proje tabanlı öğrenmede, öğrenci öğretmeninden veya sınıf arkadaşlarından tamamen yalıtılmış olarak çalışmaz.

Öğretmen-öğrenci ve **öğrenci-öğrenci** etkileşimi yüksek düzeydedir.

Uyarı: Proje herhangi bir konunun öğretiminde doğrudan bir uygulama olarak değil, ancak bu öğretime destek amacıyla kullanılmaktadır.

PROJE TASARIMLARINDA BULUNMASI GEREKEN ÖZELLİKLER

- ✓ İlginç, üst düzey ve çok yönlü soruları kullanabilme
- ✓ Günlük yaşamla ilişkili olma
- ✓ Birden çok çözüm yolu (hipotez-deneme) barındırma.
- ✓ Üst düzey zihinsel becerileri (yaratıcı düşünme yansıtıcı düşünce) geliştirmeye yönelik olma.
- ✓ Bilimsel yöntemi kullanabilme
- ✓ Birden fazla dersi-disiplini ilişkilendirme
- ✓ Farklı kaynaklardan araştırma yapmaya yönelme
- ✓ Bireysel grupta çalışmaya uygun olma

PROJE YÖNTEMİNDE İZLENECEK ADIMLAR

- ✓ Hedeflerin belirlenmesi üzerinde çalışma yapılacak sorunun belirlenmesi ve tanımlanması
- ✓ Çalışma sonunda hazırlanacak raporun özelliklerinin ve nasıl sunulacağına belirlenmesi
- ✓ Değerlendirme ölçütlerinin belirlenmesi
- ✓ Grupların oluşturulması sorun ve alt sorunların belirlenmesi ve bilgilerin nasıl toplanacağına planlanması
- ✓ Çalışma takviminin oluşturulması
- ✓ Kontrol noktalarının belirlenmesi
- ✓ Bilgilerin toplanması
- ✓ Bilgilerin örgütlenip raporlaştırılması
- ✓ Projenin sunulması

PROJE YÖNTEMİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Öğretmene daha fazla iş yükü ve sorumluluk yükler.
- ✓ Öğrenmek için daha fazla süre gerektirir.

- ✓ Araştırmanın sınırlarının belirlenmemesi halinde hedeften ciddi sapmalar olabilir.
- ✓ Uzun zaman alır.
- ✓ Maliyeti yüksektir.
- ✓ Kalabalık sınıflarda uygulamak zordur.
- ✓ Mükemmel bir iş ürün eser her zaman ortaya çıkmayabilir.
- ✓ Disiplinler artan tasarıya dayalı ders planlarının hazırlanması oldukça zordur.
- ✓ Her ders ve konuda kullanıma uygun değildir.
- ✓ Bilişsel alanın bilgi düzeyindeki hedeflere ulaşmadan kullanılamaz.
- ✓ Uygulama ve üst düzeydeki davranışları ulaşmada etkilidir.
- ✓ Proje yapım süreci kontrol edilmezse öğrenci projesini bir başkasına yaptırabilir.
- ✓ Projesini gerçekleştiremeyen bir öğrenci başarısızlık ve yetersizlik duygusu yaşayabilir.
- ✓ Grupta proje çalışmalarında grup içi çatışmalar yaşanabilir.
- ✓ Gerekli gözetimi ve denetimi sağlamak zor olabilir.
- ✓ Öğrenciler bilinen özgün olmayan proje konuları seçebilir.
- ✓ Öğrenciye ilginç gelen proje konusu bulmada sıkıntı çekilebilir.

TARTIŞMA YÖNTEMİ VE TARTIŞMA YÖNTEMİNE BAĞLI TEKNİKLER

Tartışma öğrenci-öğretmen, öğrenci-öğrenci etkileşimini sağlamak,

Öğrencileri bir konu üzerinde düşünmeye yöneltmek,

Öğrencilerin düşüncelerini ifade etmesini sağlamak,

Sorulara yanıt vermek,

Sorunları çözümlenmek,

Karar vermek,

Öğrenmeyi değerlendirmek,

Ders sürecinde öğrenciler tarafında iyi ya da net algılanmayan noktaları belirlemek amacıyla kullanılan sözel etkileşime dayalı bir öğretim tekniğidir.

Tartışma; dinleme, sorgulama, fikir alış-verişi ve bir konuyu değerlendirme gibi etkinlikleri içeren bir yöntemdir.

Tartışma Yöntemi Buluş Yoluyla Öğretim Stratejisinin ve Kavrama ve daha üst düzeydeki hedefler için uygundur

TARTIŞMA YÖNTEMİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- ✓ **Öncelikle** tartışmanın hedefleri belirlenmeli ve öğrencilerin kendilerini rahatça ifade edebilecekleri bir ortam yaratılmalıdır.
- ✓ Tartışma öncesinde konuyla ilgili yapılan kısa bir sunum katılımı artırır.
- ✓ Tartışma eşit seviyedeki bireyler ya da gruplar arasında yapılmalıdır ve de diğerine göre üst düzey bilgi beceri ve yeteneğe sahip bireyle ya da gruplar arasında tartışma olmaz.
- ✓ Her tartışmanın mutlaka bir yöneticisi olmalıdır.
- ✓ Tartışmanın sadece birkaç öğrencinin tarafından sürdürülmesine izin verilmemelidir.
- ✓ Öğrencilerin düşünceleri ve kendilerini ifade etmesi için gerekli süre tanınmalıdır.
- ✓ Tartışmaya önceden bir hazırlık yapılmalı ve tartışma konusu için öğrencilerin bilgi düzeyi olmalıdır.
- ✓ Tartışmaya katılan kişilerin eleştiri için değil bir gerçeği bulmak için sürece katılmalarını bilmeleri gerekir.
- ✓ Tartışma konusu öğrencilerin ilgisini çekecek özellikte olmalıdır.
- ✓ Tartışmanın tıkanmaması için konunun tartışılacak temel boyutları önceden hazırlanmalıdır.
- ✓ Tartışmanın önem ve değeri hakkında öğrencilerin bilinçli olması gerekir.
- ✓ Tartışmanın konusu tartışabilir olmalıdır.

- ✓ Öğretmen tartışmada taraf değil, yönetici olmalıdır.
- ✓ Tartışma iyi planlanmalı tartışmada kullanılacak sorular önceden hazırlanmalıdır.
- ✓ Tartışmaya tüm öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.
- ✓ Tartışma sırasında önemli noktalar tahtaya yazılmalıdır.
- ✓ Tartışmanın süresi önceden belirlenmelidir.
- ✓ Başkan gerektiğinde ara özetler yapmalı ve tartışmanın sonunda tartışmanın bir değerlendirilmesi yapılmalıdır.
- ✓ Konu seçiminde öğrencilerinde görüşleri alınmalıdır.
- ✓ Tartışmanın biçimi hangi tartışma tekniğinin kullanılacağı konuya ve sınıf mevcuduna göre belirlenmelidir.
- ✓ Öğrencilerin düşüncelerini rahatça sağlayabilecekleri demokratik bir ortam sağlanmalıdır.
- ✓ Sınıf ortamı tartışma için uygun düzenlenmelidir.
- ✓ (Çember veya -U- oturuş düzeni)
- ✓ Dersin tamamı tartışmaya ayrılmamalıdır.
- ✓ Yoğun bir öğretmen-öğrenci etkileşimi vardır.
- ✓ Öğrencilere bilimsel bir tutum ya da düşünce biçimi kazandırmaktan ziyade, çabuk düşünme, etkili konuşma gibi özellikler kazandırılmaya çalışılır.

TARTIŞMA YÖNTEMİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrencilerin sosyalleşmesini sağlar.
- ✓ Öğrenciler arasında yardımlaşma ve arkadaşlık duygularının gelişmesini sağlar.
- ✓ Öğrencilere haklarını demokratik bir ortamda kibarca savunma becerisini kazandırır.
- ✓ Etkin dinlenme, eleştirel düşünme, etkili konuşma becerilerini geliştirir.
- ✓ Öğrencilerin bilgi, beceri, zekâ, ruhsal durumları hakkında net bilgiler elde edilmesini sağlar.

- ✓ Kendini kontrol etme ve değerlendirme becerisi kazandırır.
- ✓ Kendini kontrol etme ve düşünceleri tanıma becerileri kazandırır.

Tartışma öğrenciye

Bilişsel olarak kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme,

Duyuşsal olarak saygı, dinlenme, empati,

Devinimsel olarak kendini ifade etme, heyecanlanmadan konuşma gibi davranışlar kazandırır.

- ✓ Öğrenciler ait olma duygusu da kazandırır.
- ✓ Öğrenci bir problem ya da konunun değişik yöntemi görür.
- ✓ Öğrencilere birbirlerinin deneyimlerinden yararlanma olanağı sunar.
- ✓ Uygun ve olumlu iletişim becerileri kazandırır.
- ✓ Karşılıklı anlayış fikirlere saygı ve hoşgörü duygularını geliştirir.
- ✓ Ön bilgilerle öğrenilen bilgilerin ilişkilendirilmesini kolaylaştırır.
- ✓ Konunun öğrenciler tarafından nasıl ve ne kadar anlaşıldığının belirlenmesine yardımcı olur.
- ✓ Öğrenci aktif olduğu için öğrenilenlerin içselleştirilmesine ve özümlemesine yardımcı olur.

Yeterince anlaşılmayan ya da karmaşık konuların açıklanması ve anlaşılmasına yardımcı olur.

- ✓ Öğrencileri kendilerine sunulan materyalleri inceleyip sorgulamaya, okudukları ve öğrendikleri konular üzerinde düşünmeye yöneltir.
- ✓ Öğrenci araştırma ve planlı çalışma alışkanlığı kazandırır.
- ✓ Öğrencilerin liderlik becerisini geliştirir.
- ✓ Fikirler arasındaki çelişkileri uzlaştırılır.
- ✓ Lateral düşünebilme yeteneğini geliştirir.

TARTIŞMA YÖNETİMİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Her konuda uygulanamaz.
- ✓ Çok kalabalıklı sınıflarda uygulanması zordur.
- ✓ Fazla zaman gerektir.
- ✓ Ön koşul öğrenmelerin gruplar arasında eşit olmaması halinde tartışma istenilen etkiyi göstermez.
- ✓ Tartışmanın kapsamı iyi belirlenmezse tartışma konusunun dışında çıkılabilir.
- ✓ Her öğrenci tartışmaya aynı oranda katılamayabilir.
- ✓ Öğrenciler gerekli hazırlığı yapmazsa yöntem etkisiz olur.
- ✓ Tartışma iyi yöneltilmesine, farklı görüşleri savunan öğrenciler arasında rekabet, yarışma gibi olumsuz duygular gelişir, sınıf düzeni bozulabilir.
- ✓ Bu yöntemde her öğrenciyi ayrı ayrı değerlendirmek zordur.
- ✓ Tartışma düşüncelerden ziyade kişiler hedef alanına öğrencilerin ilişkileri bozulabilir.
- ✓ Sınıf için insani ilişkiler bozulabilir.
- ✓ Tartışmayı belirlenen sürede bitirmek her zaman mümkün olmayabilir.

TARTIŞMA YÖNTEMİNDE LİDERİN ROLÜ

- ✓ Lider hoş ve içten bir sınıf ikliminden oluşması için uygun bir giriş yapmak, Neyin tartışılacağını ve tartışmanın nasıl yapılacağını açıklayarak tartışmayı başlatmaktır.
- ✓ Tartışmayı yöneten kişi, liderlik görevini yapılabilecek beceriye sahip olmalı, herkesi tartışmaya teşvik etmelidir.
- ✓ Tartışmanın sonunda bütün fikirleri, sorunları için özetlemeler yapmalı, fikirleri birbirine bağlamaya çalışmalıdır.
- ✓ Tartışmayı yöneten kişi sınıfa ve tartışma konusuna hâkim olmalıdır.
- ✓ Tartışma sırasında gerekli açıklamaları yapmalıdır.
- ✓ Ortam gerildiğinde espriler yapmalıdır.

- ✓ Tartışmaya katılanları tartışmalıdır.

TARTIŞMA VE SORU-CEVAP'IN FARKI

Soru-cevap yönteminde öğretmen ile öğrenci arasında sınırlı konularda ve kısa süreli bilgi aktarımı olurken, tartışmada çok daha geniş katılımı eşit düzeydeki kişilerin belli konuları geniş olarak konuşması söz konusudur.

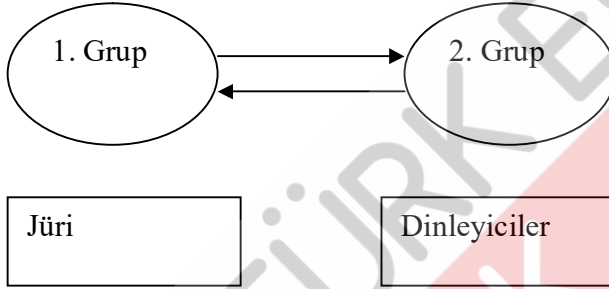
Tartışma soru-cevaptan daha özgür ve daha kapsamlıdır.

Tartışma yöntemi içinde soru cevap tekniği de barındırmaktadır.

Tartışma yöntemi içinde soru cevap tekniği de barındırmaktadır.

TARTIŞMA YÖNTEMİNE BAĞLI TEKNİKLER

MÜNAZARA

- ✓ Birbirine zıt iki görüş içeren 2 grup oluşturulur.
Konu tez-antitez biçiminde tartışılır.
- ✓ Tartışma jüri ve dinleyici önünde yapılır.
- ✓ Daha çok söz ustalığına dayalıdır.
- ✓ İnanılmayan şeylerin savunulması tekniğin sınırlılığıdır.
- ✓ Dinleyiciler tartışmalara alkışlarla destek verebilir.
- ✓ Münazara konuları iyi seçilmelidir.
- ✓ Konu tutarlı olmalıdır çünkü münazarada yanlış fikirler de kazanılabilir.

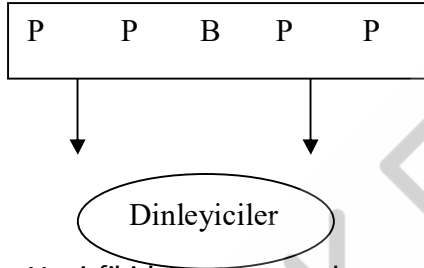
- ✓ Dili etkili kullanmayı neden-sonuç ilişkileri kurmayı gerektiren bir tartışma tekniğidir.
- ✓ Münazara konusuyla ilgili önceden kaynak taraması yapılmalıdır.
- ✓ ATV'deki "Üniversiteler yarışıyor" programı münazaraya örnektir.
- ✓ Tartışma sonunda bir grup kazanır diğer grup kaybeder.
- ✓ Kullanım amacı öğrencilerin bir fikri savunma yeteneğini geliştirmektedir.
- ✓ Münazara sonunda kazanan taraf jüri tarafından ilan edilir.
- ✓ Münazara da öğrencilerin bilimsel düşünmeyi kazandırma gibi bir amaç güdülemez.
- ✓ Temel amaç hızlı düşünme, zıt fikirler tahammül edebilme bir düşünceyi savunabilme, iletişim becerilerini geliştirmedir.
- ✓ Öğrenci hem kendi tezini, hem de karşı tarafın tezini iyi bilmelidir.

PANEL

- ✓ Çoğunlukla toplumu ilgilendiren bir konuyla ilgili, küçük bir uzman grub tarafından sohbet havası içerisinde dinleyicilere, düşüncelerini aktarmak için kullanılır.
- ✓ Panelde bir sonuca varma amacı güdülmaz.
- ✓ Konuşmacı sayısı 3-6 kişi arasındadır.
- ✓ Konuşmacılar panel başkanının kendilerine verdikleri sırayla konuşurlar.
- ✓ Panel sonunda dinleyicilerden gelecek soruların uzman grub tarafından cevaplanmasına olanak sağlayacak düzenlemeler yapılır.
- ✓ Her konuşmacı, uzman konuya değişik bir açıdan ele alır.
- ✓ **Panel Başkanının;**
  - Paneli açma,
  - Panelin süresini kontrol etme,
  - Sunulan görüşleri özetleme gibi görevleri yerine getirir.
- ✓ Tartışma konu derinlemesine ele alınır.

- ✓ Panel grubu tek masada oturur.
- ✓ Herhangi bir konuda dinleyicileri aydınlatma amaçlanır.
- ✓ Ciddi bir ön hazırlık gerektirir.
- ✓ Panel üyelerinin konuya iyi hazırlanması gerekir, ancak yazılı hale getirilmiş metinleri olduğu gibi okumak doğru değildir.
- ✓ Panelin konusu her zaman bilimsel olmayabilir.
- ✓ Panele katılan uzmanlara da panelist denir.

ZIT PANEL

- ✓ Yeni fikirlerin ortaya çıkması, öğrencide ilgi uyandırması, konuların tekrar edilmesi ve bir konuyla ilgili yanlış anlaşımaların düzeltilmesi, kısmen tartışılmış, ancak tam anlamıyla açıklığa kavuşmamış konuların incelenmesi için kullanılır.
- ✓ Uygulama esnasında önce bir lider gerekir.
- ✓ Sonra sınıf ikiye ayrılır.
- ✓ Sınıfın yarısı soru sorar, diğer yarısı cevap verir.
- ✓ En önemli faydası **işbirliğini geliştirmesidir**.
- ✓ Sınıfın yarısı soru sorar diğer yarısı ise cevap verir.
- ✓ Genelde soru soran grup dinleyicilerden oluşur, cevap veren ise uzmanlardan oluşur.
- ✓ En önemli sınırlılığı ise çalışkan birkaç öğrencinin tartışmayı güdümüne alabilmesidir.

KOLLEGYUM

- ✓ İki farklı panel grubunun bir konu üzerinde izleyiciler önünde karşılıklı tartışmaları bir tekniktir.

✓ Birinci panel grubu uzman kişilerden (Kaynak kişilerden) ikinci panel grubu ise öğrencilerden oluşur.

Öğrencilerden oluşan grup konuyu sunar ve uzmanlardan oluşan gruba soruları yöneltir. Uzmanlar soruları yanıtlar.

✓ Her grup 3–5 kişiden oluşabilir.

✓ Gruplar sınıftaki dinleyici öğrenciler karşısında yerlerini alır, dinleyiciler kaynak kişilerden oluşan gruba sorularını sorar ve yanıt alır.

✓ Liderin görevi dinleyicileri soru sorma konusunda teşvik etmek ve tartışmaları özetlemektir.

✓ Dinleyici ve konuşmacıların eşit şartlarda tartışmaya katıldığı ve işbirliği yaptığı bir tekniktir.

FORUM (Etkileşimli Tartışma)

✓ Bir konu üzerinde farklı görüşlere sahip bireylerin katılımıyla gerçekleşen bir tartışma tekniğidir.

✓ Konuşmalar sırasıyla görüşlerini bildirirler.

✓ Forma katılan insanlar kendi aralarında tartışma yapamazlar ve birbirlerine soru sormazlar.

✓ Panele göre daha normaldir. **(Resmi)**

✓ Dinleyiciler uzmanlara soru sorabilir ve kendi düşüncelerini açıklayabilirler.

✓ Forum panelden sonra da düşünebileceği gibi başlı başına da düşünebilir.

✓ Dinleyicilerin de görüşlerini açıklayabildiği bir tartışma tekniğidir.

✓ Kendine soru yöneltilen kişi o sorunun cevabını verebilecek en yetkili kişi olarak açıklama yapar.

✓ Forum tartışmaları dinleyicilerin katılımı fazla olduğunda geniş grup tartışmalarına da dönüşebilmektedir.

✓ Dinleyiciler konuşmacılara doğrudan da soru sorabilir.

✓ Formun sonunda bir sonuca varmak amaçlanır.

✓ Forumda ön hazırlık çok önemlidir.

- ✓ Forumlar ayakta da yapılabilir.

AÇIK OTURUM

Farklı görüşlere sahip küçük bir öğrenci grubu ya da konuşmacı grubun bir başkan yönetiminde

Güncel,

Sanatsal,

Toplumsal,

Düşünsel bir konuyu diğer bir grup öğrenci önünde ya da dinleyici önünde tartışması için düzenlenen bir tartışma tekniğidir.

- ✓ Açık oturuma katılanların ve toplantıyı yönetenlerin alanlarında uzman olması gerekir.
- ✓ **Panelden farkı** konuşanlar başkandan söz alarak konuşurlar.
- ✓ Üyeler konu üzerinde birkaç kez konuşma hakkına sahiptir.
- ✓ Tartışılan konu genelde toplumun genelini ilgilendiren toplumsal ekonomide ve sosyal konulardır.
- ✓ Açık oturumlar izleyici topluluğu önünde gerçekleştirilebileceği gibi TV, radyo gibi kitle iletişim araçları konu ile de yapılabilir.
- ✓ Konuşmalar belli bir sıraya göre değil, yöneten kişinin tercihine göre gerçekleşir.
- ✓ Öğrenciler oturumun sonunda konuşmacılar soru sorabilir.

SEMPOZYUM (Bilgi Şöleni-Seri Konferans)

- ✓ İki ya da üç günlük bir süreçte akademik, bilimsel düşünsel ve sanatsal bir konunun değişik boyutları tartışıldığı bir tekniktir.
- ✓ Organize edilmiş bir biçimde bilgi sunma süreci gerçekleşir.
- ✓ Sempozyumda konuşmacılar "**Tebliğ**" adı verilen konuşmalar yaparlar.
- ✓ Daha sonra sempozyumu yöneten kişi dinleyiciden konuşmacılara yönelik soruları yazılı ya da sözlü olarak alır.
- ✓ Sempozyumlar bilimsel ve ciddi bir atmosfere sahiptir.
- ✓ Dinleyiciler konuyla ilgili çok geniş bilgi, tecrübe ve fikirleri birincil kaynaklardan elde

ederler.

- ✓ Sempozyum sonunda bir sonuç bildirgesi uygulanır.
- ✓ Konuşmacılar uzun süren bir ön hazırlık yapar.
- ✓ Sunumlar 15 dk'yı geçmemelidir.
- ✓ Sempozyum sırasında tebliğler üzerinde tartışma olmaz.
- ✓ Sunum sırasında konuşmacının sözü kesilmez.
- ✓ Sunular bittikten sonra, katılımcılarla bir form düzenlenebilir.
- ✓ Sempozyumda amaç bir konuyu tartışmaktan daha çok konunun olumlu-olumsuz yönleriyle ele alınması esastır.
- ✓ Sempozyumda sunumlar slayt, projeksiyon gibi görsel araçlarla desteklenirse daha etkili hale gelebilir.
- ✓ Bazen sempozyumlarda tebliğlerin hepsi yazılı olarak sunulmaz, o anda özet olarak verilebilir.

Daha sonra sempozyumun kitabı içinde ayrıntılı olarak yayınlanır.

- ✓ Bazen sempozyumlarda bir kısım tebliğler “**Poster tebliğ**” olarak, düzenleme komitesinin belirlediği bir yerde panolara asılır.
- ✓ Başkanın özet konuşmayı yapmasıyla oturum biter.

ÇEMBER

- ✓ Tartışmaya genelde 10–15 öğrenci katılır.
- ✓ Öne bir başkan sonrasında bir sekreter belirlenir.
- ✓ Tartışmaya katılarak 10–15 öğrenci çember biçiminde oturur.
- ✓ Başkan tartışma konusu ile ilgili açık konuşmasını yaptıktan sonra, katılanlara sıra ile sorularını yöneltir.
- ✓ Her konuşmacının konuşma süresi 1 dakikadır.
- ✓ Gerekli görülürse ikinci bir konuşma turu daha yapılabilir.
- ✓ Konuşmalar yapılırken sekreter notlar alır.

- ✓ Tüm katılanların konuşmaları tamamlandıktan sonra liderin kapanış konuşması ile tartışma sona erer.
- ✓ Bu teknik bir konu veya ünitenin açılışında özetleme ve değerlendirmesinde kullanılır.

AKVARYUM (İÇ ÇEMBER)

- ✓ Aktif öğrenme tekinlerinden biri olarak kabul edilir.
- ✓ Öğrencilerden bir gurup daha oluşturulur.
Geri kalan öğrenciler bu dengeyi çevreleyen diğer bir daire oluşturur.
- ✓ Ortadaki dairede bulunan öğrenciler bir konu hakkında tartışır veya deneyimlerini paylaşır.
- ✓ Bu arada dış dairedekiler gözlem yapar ve ek olarak not tutabilirler.
- ✓ Tartışma sürecinde dış dairedekiler iç dairedekilere sorularını yöneltebilirler ve dış çemberle iç çemberlerdeki yer değiştirebilir.

KARTOPU (PRAMİT)

- ✓ Önce bireysel, sonra iki kişilik grupların ardından oluşturduğu 4'lü gruplar, dörtlülerin birleşiminden oluşan 8'li gruplar şeklinde kademeli olarak ilerleyen ve finalde herkesin karşısında sunum yapılan bir tartışma tekniğidir.
- ✓ Bu teknik, öğrencilerin önce tek başlarına kendi düşüncelerini..... (Kimseyle paylaşmadan) yazdığı birinci aşamayla başlar ve içine diğer öğrencilerle katarak (kartopu gibi büyüyerek) sonuca ulaşır.
- ✓ Öğrenci katılımını büyük orada artırmaktadır.
- ✓ Kartopu tekniği üst düzey düşüncelerin değerlendirilmesine destek sağlar.
- ✓ Öğrencilerin tartışmadan önce kendi içlerinde düşüncelerine olanak sağlar.

Kartopu farklı bir şekilde de uygulanabilir. Bu uygulamasının sırası şöyledir:

1. Öğrencilere boş kâğıtlar verilir.
2. Öğrencilere gün içinde öğrendikleri şeyler hakkında konuşmaları sağlanır.
3. Kâğıtlara birden üçe kadar numaralar yazdırılır.
4. Öğrencilerden bugün sınıfta öğrendikleri arasından en önemli gördükleri üç şeyi bu numaraların

yanına yazmaları istenir.

5. Öğrencilere düşünebilmeleri ve düşüncelerini not edebilmeleri için zaman verilir.

6. Öğrencilerden kâğıtları bir kartopuna benzeyecek şekilde buruşturmaları istenir.

7. Öğrenciler ellerinde kartopuyla birlikte ayakta dururlar.

8. Etkinliğin nazik ve gelişigüzel olacak şekilde yapılmasının önemi açıklanır.

9. Sinyal verildiğinde öğrenciler ellerindeki kartopu şeklindeki kâğıtları nazik ama gelişigüzel bir şekilde havaya atar ve bir başkasının attığı kartopunun yakalayıp onun gün içinde öğrendiği en önemli üç şeyin ne olduğunu bulurlar.

UYGULANMASI İÇİN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

a. Sınıftaki herkesin bireysel olarak düşünmesi için olanak sağlayın.

b. İkili grupların kız-erkek bir arada oluşturulmasına dikkat edin.

c. Tüm grupların düşüncelerini diğer gruplarla paylaşması için yeterli zaman verin.

d. Sürecin başlangıcında kartopunun uygulanmasından ne tip sorular beklediğinizi açıkça belirtin.

SEMİNER

✓ Bir grubun da bireyin belli bir konuda ön çalışmalar yapıp bunu bir dinleyici kitlesinin önünde sunmasıyla gerçekleşir.

✓ Daha çok yüksek öğretimde kullanılır.

✓ Bilimsel çalışmalar bir grup önünde sunulur.

✓ Sunum sırasında araştırmacıların sunumlarını düzenlemek ve tartışmayı yönetmek amacıyla bir seminer başkanı olur.

✓ Seminer başkanı çalışılan konu hakkında bilgi sahibi ve alanında uzmandır.

✓ Sınıf ortamında kullanımında ise belli bir konuda araştırma yapan bir öğrencinin bilimsel bulgularını arkadaşlarına sunması ve paylaşması olarak uygulanır.

✓ Seminerin küçük gruplara uygulanması daha etkili olur.

✓ Öğrenciye sorumluluk kazandırma ve öğrenciyi merkezi olma avantajları vardır.

- ✓ Uygulanması sırasında öğrencilerin isteksiz olması, dersin sıkıcı hale gelmesi ve zaman kaybı gibi olumsuzluklara neden olabilir.

BRİFİNG:

- ✓ Bir üst yetkiliye kısa ve öz bilgileri uygun araç, gereç ve materyaller kullanarak aktarması biçiminde gerçekleşir.
- ✓ Özellikle askeriyede kullanılır.
- ✓ Ast makam üst makamı bir konu hakkında bilgilendirir.
- ✓ Eğitimde kullanılması ise bir konunun ayrıntılarının, hazırlıklı öğrenci tarafından sınıftaki diğer öğrencilere sunulması ile gerçekleşir.

KOMİSYON (KOMİTE GÖRÜŞMESİ)

- ✓ Küçük bir grup tarafından bir konunun derinliğine incelenerek sınıfa karşı yazılı ve sözlü bir şekilde rapor halinde sunulması ile gerçekleşir.
- ✓ Sınıf komisyon çalışmalarını yeterli görürse tartışma sona erer.
- ✓ Rapor hazırlanıp sınıfa sunulduktan sonra, rapor üzerinde sınıfça tartışma yapılmalıdır.
- ✓ Grup çalışmasını tamamladığında sınıfa yazılı veya sözlü bir sunum yapar.

PARLEMANTER MÜNAZARA:

- ✓ Münazaranın özel bir şeklidir.
- ✓ Sınıf parlamentoya benzetilir.
- ✓ Ele alınan konu iktidar ve muhalefet grubu oluşturularak tartışılır.
- ✓ Sonunda kazanan ve kaybeden olmaz.
- ✓ Amaç demokratik bir bilim oluşturmaktır.

FİKİR TARAMASI

- ✓ Dersin herhangi bir noktasında sınıfa canlılık getirmek için herhangi bir konuda öğrencilerin fikirlerinin alındığı kısa süreli bir etkinliktir.

KONFERANS

- ✓ Bilimsel ve sanatsal konularda uzman kimsenin, dinleyicileri bilgilendirmek için yaptıkları konuşmalarıdır.
- ✓ Konferansın en belirgin özelliği bilimsel bir düşüncüyü akademik bir konuyu, orijinal bir görüşü anlatmak, bir tezi savunmaktır.
- ✓ Sınıfa önceden ne zaman ve hangi konuda konferans verileceği ve kimin geleceği belirtilmeli, öğrencilerin soru hazırlamaları istenmelidir.
- ✓ Bu sorular, konferanstan önce öğretmenle gözden geçirilmelidir.
- ✓ Konferans heterojen (farklı özellikteki) dinleyici gruba belli konularda bilgi verme amacıyla kullanılır.

WORKSHOP: (Çalıştay-Atölye-Çalışma Evi)

Bireyleri belli bir yerde

Kısa zaman sürecinde,

Ortak bir konu üzerinde çalışmalarını,

Düşüncelerini,

Öğrenmelerini,

Ortak eğitim sorunlarını,

İlgi veya iş problemlerini ortak çözmeye çalıştıkları,

Çözüm yollarını birlikte öğrendikleri bir tekniktir.

Katılımcı sayısı 6–8 kişiden oluşan uzmanlardır.

Bir koordinatör yönetiminde yapılır.

Öğretmenlerin hizmet içi eğitim programlarında ya da okullarda eğitim-öğretim etkinliklerinde karşılaşılan sorunlara çözüm bulmada da kullanılır.

Farklı fikir ve görüş üretmesi sonucunda yaratılan fikir zenginliği ile etkili teşhislerle ve analiz yapılır.

Mümkün olduğunca farklı görüş açılarının bir araya gelmesi ile daha bütünsel sonuçlar alınması

sağlanır.

Bu tekniğin kullanılması için hedeflerin en az **uygulama** düzeyinde olması gerekir.

Workshop çalışılacak konuda öğrencilerin Bilgi ve Kavrama düzeyinde eksiklikleri olmamalıdır.

Workshop daha çok örnek olay yöntemiyle kullanılan bir tekniktir.

Bilgiyi ve beceriyi birlikte kullanmayı gerektiren bir tekniktir.

Uygulamaya dönük bir tekniktir.

Bu tekniği kullanmaktaki temel amaç bütün bilgi birikimlerinin yansıtıldığı ortak bir ekip çalışmasıdır.

Çok az sayıda bireyle uygulanması, eğitim ortamlarında sıklık kullanılmasını engellemektedir.

Başka bir ifade ile söylemek gerekirse tekniğin kalabalık gruplara uygulanamaması en büyük sınırlılığıdır.

WORKSHOP TEKNIĞİN AŞAMALARI

1. Adım: Üzerinde çalışılacak soru belirlenir. (Çalıştay sorusu)

Çalıştay sorusu herkes tarafından açıkça anlaşılacak şekilde belirlenir.

2. Adım: Beyin fırtınası yapılır. Bu aşamada ekip elemanları değişik görüşler üretir.

3. Adım: Görüşler derlenir düzenlenir.

4. Adım: Görüşler ilişkilendirilerek gruplandırılır. Bu aşamada “zihin haritası” hazırlanır.

5. Adım: Konuyla ilgili görüşlerin yansıtıldığı ortak bir rapor hazırlanır.

ÇALIŞMA GRUBU

Panele benzer, ancak **panelden farklı** olarak sunu yapılmadan önce konuyla ilgili olarak bir araya gelen grup araştırma-inceleme yapar.

Sunumun ardından sınıf içerisinde tartışma gerçekleştirilir.

Çalışma grupları oluşturulurken öğrencilerin görüşleri ön planda tutulur.

Özellikle birbirine yakın oturan, her an için bir araya gelebilecek öğrencilerin aynı gruba dâhil olması daha verimli olur.

Grup çalışmalarının amaçlarından biri de öğrencilerde sorumluluk duygusu geliştirilmelidir.

Çalışma grubu öğrencide sorumluluk alam ve yerine getirme yeterliliğinin yanı sıra:

- ✓ Kendisinin ve grubun çalışmalarını planlama
- ✓ Planlara uygun çalışma
- ✓ Başkalarının görüşlerine saygılı olma
- ✓ Gruba liderlik etme ya da liderlerle çalışma
- ✓ Duygularını kontrol etme
- ✓ İşbirliği yapma, dayanışma
- ✓ Karar verme
- ✓ Sağlıklı iletişim kurma
- ✓ Başladığı bir çalışmayı tamamlama
- ✓ Yaptığı çalışmayı değerlendirme
- ✓ Yeni planlar alıştırma yeterliliği geliştirme becerilerini de geliştirir.

Çalışma gruplarının başarılı sonuçlar vermesi için grup oluşmadan önce öğretmenin konuların bu yöntemle çalışmaya uygun olup olmadığına karar vermesi ve konu ile ilgili ayrıntılı bilgi edinmesi gerekir.

ARAMA KONFERANSI:

Ortak akıl yaratmayı amaçlayan katılımcı bir tartışma tekniğidir.

Bir grup iddia sahibi bir konudaki en ideal gerekçeleri ortaya çıkartarak yaratıcı stratejileri, işbirlikçi bir tutumla tasarlarlar.

Ortak görüş yaratmayı, ortak sorunlara çözüm bulmayı, daha iyiye ulaşmak gelişmek için neler yapılması gerektiğini belirlemeyi ve ortak hedefler seçmeyi sağlayan bir tekniktir.

Klasik olmayan konferans düzeni içinde, ortak alan yazılmak üzere 40 dolayında “iddia sahibini” 2, 3 gün süre ile bir araya getirir.

“İddia sahipleri” konuyla ilgili, o konuda çalışıp bir tecrübe kazanıp karar vericiler ve bilgi birikimi alan kişiler diye tanımlanır.

Katılımcıların birbirini ikna ederek geliştirecekleri ortak akıl arama konferansının her aşamasında aranır ve bulunur.

Klasik konferans düzenlerinde bir veya birkaç kişi çıkıp belirli konuları anlatır ve geri katılanlar dinler,

arama konferansında ise, tam tersine katılanlardan tamamı bir düzen içinde karmaşık bir sonuca ulaşır.

Örnekler:

a. Türk eğitim sisteminde sorunlar konulu arama konferansı

b. Üniversite seçme sistemi konulu arama konferansı

ODAK GRUP TARTIŞMA TEKNİĞİ

Önceden belirlenmiş yönergeler çerçevesinde gerçekleştirilir.

Tartışmacıların öznellikleri ön plandadır.

Bu teknikte sınırlı sayıda kavram ya da konunun tartışılması gerekir.

Tartışma için küçük homojen gruplar oluşturulmalıdır.

Tartışmalarda katılımcıların gerçekleri söylemeleri değil, görüşlerini belirtmeleri önemlidir.

Odak grup tartışmalarındaki kayıtların amacı daha sonraki analiz ve sentez için veri oluşturmaktadır.

Odak grup tartışmalarının en önemli sınırlılığı ise, bireysel eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesine olanak tanımaması hassas konuların tartışılması için uygun olmamasıdır.

Verilerin toplanması ve çözümlenmesi uzun zaman almaktadır.

YUVARLAK MASA

Yuvarlak masa etrafında oturulur.

Yuvarlak masa yöneticisi çalışmanın amacını belirler.

Toplantıya katılanlar sırayla, durum ile ilgili sorunları ortaya koyarlar.

Toplantıya katılanların düşünceleri eleştirilmeden desteklenir.

VIZILTI GRUPLAR (Kısa Süreli Tartışma Grupları)

Vızıltı 22

Vızıltı 33

Phillips 66

Vızıltı 44

Öğrenci katılımını artırmak amacıyla kullanılır.

Oluşturulan gruplar kendi aralarında konuştuklarından dolayı bu tekniğe vızıltı gruplar adı verilmektedir.

Bu teknikte önemli olan bir öğrencinin belirli bir süre bir konu üzerinde tartışması ve sonunda varılan kararların açıklanmasıdır.

Bu tür grup tartışmaları 4 ile 36 dakika sürdüğü için vızıltı gruplarına “**Kısa süreli tartışma grupları**” da denilir.

Tek başına düşünüldüğünde fazla bir yararı olmayan vızıltı grupları, anlatıma dayalı öğrenme ortamlarında veya kalabalık grupla öğrenme ortamlarında kullanıldığında sönmekte olan bilgileri alevlendirmekte faydalıdır.

Sınıf mevcudunun fazla olduğu durumlarda, sınıfın gruplara ayrılarak tartışmanın uygulandığı tekniktir.

Dolayısı ile büyük grup tartışmasına kıyasla daha fazla öğrencinin tartışmaya katılması söz konusudur.

Küçük grup tartışmasında amaç daha fazla öğrenci katılımını sağlamalıdır.

Bu teknikte üst düzey düşünme becerilerinin gelişmesinin yanında iletişim becerilerini, liderlik yeteneğini ve tartışma yeteneğini de geliştirir.

Bunun yanında düz anlatım kullanıldığı veya tek yönlü iletişimin olduğu bir eğitim ortamına hareket getirmek için de kullanılır.

Vızıltı gruplar, öğrencilere tüm sınıfın karşısında söylemekten kaçılabilirler.?????????

Öğrenme kişiliklerini yanlarındaki arkadaşlarına çekinmeden sorma imkânı tanır.???????????

Her öğretim kademesinde kullanılabilir.

Kolay bir katılım ve çabuk dönüt sağlama imkânı verir.

Öğretmenlere ve öğrencilere anlamadıkları noktaları kontrol etme şansı sunar.

Küçük grup tartışması sunumda, her grup sınıfta elde ettiği sonuçların raporlaştırmalıdır.

Sunularda raporlar sözlüde olabilir yazılı da olabilir.

Vızıltı 22 _____ 2 kişi 2 dakika

Vızıltı 33 _____ 3 kişi 3 dakika

Phillips 66 _____ 6 kişi 6 dakika

Vızıltı 44 _____ 4 kişi 4 dakika

BÜYÜK GRUP TARTIŞMA TEKNİĞİ

Sınıf mevcudunun küçük gruplara bölünemeyecek kadar az olduğu durumlarda tüm sınıfın katılımıyla gerçekleştirirler bir tartışma tekniğidir.

Belirli bir zaman içinde önceden belirlenmiş konu ile ilgili tartışma yapılır.

Tartışmayı bir lider yönetir.

Lider genellikle öğretmendir.

Bir konuya başlarken öğrencilerin dikkatini çekmek ve işlenmiş bir konuyu pekiştirmek amacıyla kullanılır.

Bu teknikte öğretmen tartışma konusunu ya da problemi tüm sınıfa açar.

Öğrencilere sorular sorar, görüşlerini söylemelerini ister, kendisi de görüşlerini ifade ederek değerlendirmeler de bulunur.

Katılımcı sayısı genelde 7-9 kişi arasındadır.

Uyarı:

Bu tekniğin adı “Büyük grup tartışması” olduğu için genellikle sınıf mevcudunun fazla olması gerektiği gibi bir yanlış söz konusudur.

Oysa büyük diye adlandırılmasının nedeni, tüm sınıfın katılımını gerektirdiği içindir.

Uyarı:

Sınıf çok kalabalık ise büyük grup tartışma tekniği yerine küçük grup tartışma teknikleri kullanılır (Panel-Forum Münazara vb)

GÖRÜŞ GELİŞTİRME

Bu tartışma tekniği daha çok insan hakları eğitimi ve politik bilimler eğitiminde kullanılır.

Görüş Geliştirme George Gallup’un “ Demokraside halkın görüşünün hesaba katılması önemlidir.” anlayışına dayanır.

Görüş geliştirmede en önemli nokta tartışılarak konunun çok çelişkili, zıt ve kutuplaşmaya müsait

bir konu olmasıdır.

Görüş Geliştirme aktif öğrenme tekniklerden biridir.

Bazen öğrenciler değerlendirmek için de kullanılır.

Öğrencilerine kendi görüşlerini ifade etme, bu görüşleri gerekleriyle savunma ve fikir değişikliği yapma olanağı sağlar.

Eleştirel düşünmeyi, başkalarının görüşlerine saygıyı yeni fikirlere açık olmayı ve kendi görüşlerini değerlendirmeyi öğretmek amacıyla kullanır.

Görüş geliştirme tekniğinde 5 ayrı kartona **“Katılıyorum”, “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kesinlikle katılmıyorum”, “Kararsızım”** görüşleri yazılır.

Öğrenciler bir konu hakkında bu 5 kategoriden birini seçer ve seçmek gerekçelerini açıklar.

Uygulama sırasında görüşünü değiştirip başka bir kartonun önüne geçen öğrencinin de neden görüşlerini değiştirdiğine yönelik fikirlerini söylemesi gerekir.

✓ **Uyarı:** Görüş geliştirme sonucunda “Şu doğrudur” ya da “Şu yanlıştır” gibi bir karara varmak söz konusu değildir.

✓ Ayrıca slogan kullanılamazdır.

Ayrıca öğretmen iyi bir sınıf yönetimi becerisine sahip olmalıdır.

✓ Öğrencilere arkadaşlarının açıklanmalarından etkilenip etkilenmedikleri sorulmalıdır.

✓ İkna olanların tüm öğrencilerle alışkanmaları sağlanır.?

Görüş geliştirme, yani fikirlerin ortaya çıkaracağı anlaşılincaya kadar (yaklaşık 15–20 dakika) devam eder.

Öğrenciye bir görüşe körü körüne bağlanmama mantık çerçevesinde değerlendirme yapıp gerektiğinde görüşlerini değiştirme yeteneklerini kazandırır.

KULLANIM İÇİN REHBER İLKELER

✓ Ortaya konan önerme, tartışma konusu hedefe ve öğrenci özelliklerine uygun olmalıdır.

✓ Konu güncel ve ilgi çekici olmalıdır.

✓ Sürece bütün öğrencilerin etkin katılımı sağlanmalıdır.

✓ Önerme, tartışma konusu öğrencilerin skalasının sadece bir boyutunda yığılmasını önleyecek

biçimde yapılandırılmalıdır

SINIRLILIKLARI

- ✓ Her ders ve hedef için kullanımı uygun olmayabilir.
- ✓ Utangaç ve sıkılgan öğrencilerin ilk uygulamalarda etkin katılımı sağlanamayabilir.

MÜNAZARA VE GÖRÜŞ GELİŞTİRMENİN FARKI

Münazara

1. Çelişkili konu ile sadece iki zıt kutup vardır. (siyah-beyaz-evet-hayır)
2. İki grup vardır. Sınıfın büyük çoğunluğu aktif katılımdan ziyade izleyici konumdadır.
3. Jüri vardır.
- 4-Kazanan ve kaybeden vardır.

GÖRÜŞ GELİŞTİRME

1. Çelişkili bir konu ile ilgili zıt kutupun yanı sıra ara basamaklar vardır.
(Siyah-gri, beyaz, kesinlikle evet, kesinlikle hayır, çekimser)
2. Sınıfın tamamının katılımı sağlanır.
Bir çeşit grup çalışması gibidir.
3. Yarışma havası yoktur.
- 4-Jüri yoktur.

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME (LATERAL DÜŞÜNME, YANAL DÜŞÜNME)

Edward De Bono tarafından geliştirilen bu tekniğin temel amacı:

Bireylerin düşünce becerilerini geliştirmek,

Bir konuya ilişkin farklı görüşleri ortaya çıkartmak ve böylece yaratıcı yeteneğini geliştirmektir.

Altı şapkalı düşünme tekniğinde, her biri farklı bir duygu durumunu ifade eden sembol durumunda altı şapka vardır.

ALTI ŞAPKALI DÜŞÜNME TEKNİĞİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- ✓ Bu teknik bireylere nasıl düşünmelerini gerektiğini öğreten bir tekniktir.
- ✓ Düşünme ve önerilerin belli bir düzen içinde sunulması ve sistematikleştirilmesi için kullanılır.
- ✓ Düşünce ve öneriler farklı renklerle sembolize edilir.
- ✓ Bu teknik renklerin bireyler üzerindeki etkisinden yola çıkılarak geliştirilmiştir.
- ✓ Öğrenciler kendilerine ait şapkaların rengine göre düşüncelerini ve önerilerini ifade ederler.
- ✓ Bu teknik uygulanırken öncelikle konu belirlenir.
- ✓ Şapkalarla ait fikirler ve öneriler incelenir.
- ✓ En son mantıklı karar almayı temsil eden mavi şapka dinlenir.
- ✓ Bu tekniğin uygulanmasında önemli olan öğrencilerin kendi görüş ve düşüncelerini tespit etmek değil bir konuya farklı açılardan bakabilme becerisinin kazanılmasıdır.
- ✓ Öğretmen bu amacın dışına çıkmamalıdır.
- ✓ Bu teknik sayesinde tek tip düşünmeden uzaklaşır, konu ya da soruna farklı açıdan yaklaşmayı öğrenirler.
- ✓ Bir karar almadan önce düşünme gücünü kullanarak konuyu enine boyuna tartışırlar.
- ✓ Sınıf içi uygulamalarda 6 öğrenci daire halinde oturur.
- ✓ Her biri farklı bir renkteki şapkayı kafalarına geçirir ve kendilerine verilen örnek durumla ilgili görüşlerini bu şapkanın temsil ettiği düşünceye göre birer dakika süreyle açıklar.
- ✓ Hemen ardında şapkaları değiştirirler ve yeni şapka rengine göre tekrar fikir üretirler.
- ✓ Her öğrenci, 6 şapkanın tamamını da kafasına takar ve bu sayede bir olaya ilişkin farklı görüşlerin farklı bireylerle ortaya çıkarılması sağlanmış olur.
- ✓ 6 şapkalı düşünme çözüm sürecinde tartışmaların uzamasını, karmaşıklaşmasını ve dağılmasını engeller.
- ✓ Bu teknikte öğrencinin bir problemin birden fazla çözüm yolu olabileceğini, çeşitli

alternatiflerin olduğunu anlar.

- ✓ Bu teknik öğrencilerin olaylara at gözlüğü ile bakmalarını engeller.
- ✓ Tek tip düşünmeye karşı çıkar.
- ✓ Hem yaratıcı düşünmeyi hem karar verme becerilerini geliştirir.

SINIRLILIKLARI

- ✓ Bireyler inanmadıkları görüşleri söylemek zorunda kalabilirler.
- ✓ Etkinlik sürekli katılımlarla sınırlı kalabilir.
- ✓ Öğrenciler rengin gerektirdiği düşünceyi bulamayabilirler.
- ✓ Bazı öğrenciler sürece katılmak istemeyebilir.
- ✓ Her konu için uygun olmayabilir.
- ✓ Öğrencilerin konuyla ilgili hazırbuluşlukları düşük ise istenilen veri elde edilmeyebilir.
- ✓ Zaman alıcıdır.
- ✓ Kalabalık öğrenci gruplarında uygulama güçtür.
- ✓ Çözümün tek olduğu durumlarda bu teknik kullanılamaz.

Beyaz Şapka

Tarafsızlığı ifade eder.

Yani bu şapkayı takan birey, olaylara kendi görüş gözüyle değil bilimsel bir gözlemcinin objektifliğinde yaklaşır.

Kırmızı Şapka

Bireyin duygularını ifade eder.

Bu şapkayı takan birey olaylara duyguları çerçevesinde yaklaşır.

Siyah Şapka

Olumsuzluğu, karamsarlığı ifade eder.

Mevcut davranışın yanlış ve hatalı yönlerini ön plana çıkarır.

Daha çok eleştirel bakış açısını temsil eder.

Sarı Şapka

İyimserliği ifade eder.

Siyah şapkanın aksine mevcut durumun doğru ve yapıcı yönlerini ön plana çıkartır.

Yeşil Şapka

Yaratıcılığı, olağan kalıpların dışına çıkmayı ifade eder.

Olağan orijinal, bakış açılan getirmeyi amaçlar.

Mavi Şapka

Mevcut durumu tüm yönleriyle (Beyaz, kırmızı, siyah, yeşil şapka) ele alır.

Analiz eder ve sonuç çıkartır.

Yani değerlendirmeyi ifade eder.

Kontrol şapkası olarak da bilinir.

SOKRAT SEMİNERİ

Düşünmeyi ve işbirliğini gerektiren açık uçlu bir tartışma tekniğidir.

Bu tartışma tekniğinde sorular önemli bir yer tutar.

Öğretmen bir konu başlığını ya da okurun bir hiyerarşi altında sorularla tartışmayı açar.?????????

Tartışmanın demokratik bir ortamda gerçekleşmesi ve herkesin kendini ifade edebilmesi için daireler oluşturur.

Kalabalık sınıflarda iç içe daireler oluşturur.

Bu durumda genellikle dış daire gözlem yapar.

Sokrat seminerinde 3 tip soru vardır. Bunlar:

Açılış Soruları: Öğrencilerin deneyimleri ile verilen konu veya okunan hikâye arasında bağlantı kurmaya yönelik sorulardır.

Çekirdek Sorular: Direkt konuyla ilgilidir.

Farklı fikre yorumlar verilir.

Kapanış Soruları

Konunun içeriği, gerçek dünya ve öğrencilerin yorumları arasında bağ kuran sorulardır.

TEKNİĞİN UYGULANMASINDA REHBER İLKELER

1. Öğrencilere düşünmek ve soruya uygun bir zaman verebilmek için zaman verilmelidir.
2. Entelektüel bir tartışma süreci sağlanmalıdır.
3. Derin düşünmeyi sağlayarak sorular sunulmaktadır.
4. Ara sıra nelerin tartışıldığı ve nelerin tartışılmadığı özetlenmelidir.
5. Katılım sağlamak için öğrenciler cezalandırılabilir.

Uyarı: Sokrat seminerinde öğrencilerin daha çok ağır metinler incelenir.

SOKRAT TARTIŞMASI (SOKRAT YÖNTEMİ-BULDURMA TEKNİĞİ)

Buluş yoluyla öğretim stratejisinde kullanılan bir tekniktir.

Temelinde önceden düzenlenmiş bir dizi soruların öğrencilerin bildiklerinden hareketle onlara yeni bilgiler öğrenme anlayışı vardır.

Sokrat tekniği, Sokrates'in felsefi tartışmalarında uyguladığı yöntemin öğretime uygulanmış şeklidir.

Sokrat tartışmasında kolayda zora, özelden genele, olaylardan sonuca gidecek gerçek bilgiye ulaşılır.

Yöntemi uygulayan kişi hiçbir şey bilmiyormuş gibi davranır, fakat bu esnada önceden hazırlanmış şaşırtıcı sorularla karşısındakini konuşturarak, ustalıkla gerçeğe ulaştırır.

Yöntemin uygulanmasında tümevarım yaklaşımı benimsenir.

Sokrat'a göre bilgi doğuştan insanın beynindedir.

Fakat sorularla bu bilgilerin ortaya çıkartılmasının geliştirir.

Sokrat'ın bilgiyi doğurtma yöntemi iki aşamada oluşur.

1. ALAY (İRÖNİ)

Bilgiyi ortaya çıkartmak için önce karşıdaki kişinin sorular yoluyla kendi bilgilerinin şüphe etmesi daha sonra doğrulara ulaştırılması amaçlanır.

Bu aşamada öğrenciye bilişsel dengesizlik yaşatılır.

2. DOĞURTMA

Bu aşamada bilgilerin şüpheyeye düşen kişiye yine sorular yöneltip kısa cevaplar verdirecek kişinin zihninde saklı bilgiler ortaya çıkartılır.

Sokrat Yönteminin Sınırlılıkları

- ✓ Yaşı küçük öğrencilerde uygulanması zordur.
- ✓ Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.
- ✓ Her konu için uygun sorular hazırlanmayabilir.
- ✓ Bu yöntemi uygulamak için soru-cevap yöntemini çok iyi bilmek gerekir.

BEYİN FIRTINASI (Alex Osborn)

Osborn tarafından geliştirilen bu tekniğin temel amacı:

Bir konuya çözüm getirmek,

Karar vermek,

Hayal yoluyla kısa sürede çok sayıda düşünce ve fikir üretmek, **sorunlara çözüm getirmek ve yaratıcılığı geliştirmektir.**

Beyin fırtınasının **temel vurgusu** yaratıcı, orijinal fikir üretimi ve problem çözmedir.

Yaratıcı, orijinal fikirler ancak ve ancak sınırsız özgürlük ortamının olduğu, bireylerin eleştirilmekten korkmadığı, hiçbir baskı altında kalmadığı ortamlarda sağlanabilir.

BEYİN FIRTINASININ TEMEL ÖZELLİKLERİ

- ✓ Süreç boyunca ortaya atılan fikirlerin birbiriyle etkileşimi daha yeni, daha orijinal fikirlerin ortaya çıkmasını sağlar.
- ✓ Bu teknikte önemli olan çok sayıda fikir ve düşünce üretmektir.
- ✓ Teknikte önemli olan konuyla ilgili görüş ve düşüncelerin olabildiğince hızlı belirtilmesi,

bir taraftan bunları yazıya dökülmesi sonunda değerlendirmeye gidilmesidir.

- ✓ **Beyin fırtınasında tartışılacak konu, değişik çözüm yollarının önerilmesine olanak verecek yapıda olmalıdır.**
- ✓ **Etkili bir beyin fırtınasında fikirlerin niteliğinde çok niceliği önemlidir.**
- ✓ **Beyin fırtınası sınıfın tamamı ya da belirlenen bir grupla da uygulabilir.**

BEYİN FIRTINASI TEKNİĞİNİN ETKİLİ KULLANILMASI İÇİN TEMEL İLKELER

Görüş ve düşünceler dile getirilirken, çok ayrıntılı açıklamalardan ve eleştirilerden kaçınılmalı, yaratıcı düşüncelerin ortaya çıkması kolaylaştırılmalıdır.

Görüş ve düşünceler oluşturulurken olumlu ve saygın bir ortamda, rahatça açıklanmalıdır.

Tartışmaya katılım ne kadar çok olursa, yaratıcı düşüncelerin sayısı da fazlalaşır.

Öğretmen sınıfı sürekli güdülemeli, konuşma ve tartışmaları canlı bir havada, karşılıklı bir etkileşim zinciri içinde, hızla sürdürmeye çaba göstermelidir.

Tartışmada süre önceden sınırlandırılmalı, belirlenen süre içinde olabildiğince çok kişi konuşabilmelidir.

Görüş ve düşünceler açıklandıktan sonra, en iyi ve en uygun bulunan öneriler görevli yazıcılar tarafından not edilmeli benzer görüşler birleştirilmeli, verilen süre sona erince de söylenenlerin ayrıştırılmasından sonra bir değerlendirme yapılmalıdır.

Beyin fırtınasında misafir kabul edilmez.

Sesli ya da görsel kayıt araç kullanılmaz.

Fikirler, ne kadar açık olsa da ifade edilebilmelidir.

Beyin fırtınasını yöneten etkin olarak fikir üretmeye katılmaz.

Ancak, grupta oluşabilecek olumsuz havayı kırmak ve konudan sapmayı engellemek zorunludur.

Her fikir mutlaka kaydedilmelidir.

Herkesin birbirini görebileceği bir okuma biçimi tercih edilmelidir.

Yeni fikir üretilemeyeceği anlaşıldığında beyin fırtınası sona erdirilmelidir.

Ortaya atılan fikirlerin ayrıntılı bir şekilde açıklanması ya da savunulması da istenmez.

Herkes hızlı bir şekilde aklına geleni söyleyebilir.

Sorun anlatılır ve tahtaya yazılır.

Beyin fırtınası tekniğinin uygulaması anlatılır.

Yeni fikir üretilemeyeceğinden emin olduğunda beyin fırtınası durdurulur.

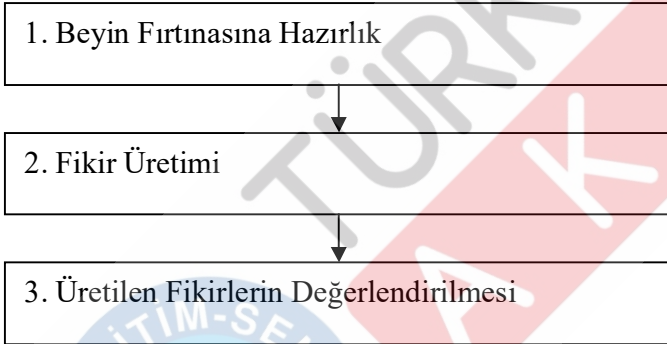
Değerlendirme aşamasının tüm sınıfta yapılmasının vakit alacağı ya da zor olacağı düşünülürse, sınıfın seçeceği 3-5 kişilik bir öğrenci grubu bu çalışmayı yapmak üzere görevlendirilebilir.

Beyin fırtınası bir sorun çözme yolu olduğu için, çözüme götürücü alternatiflerin çok olması önemlidir.

Beyin fırtınası hakemin katkı sağlaması istemeli ve eşitlik hakkı verilmelidir.

Fikir üretme ve eleştirisi aynı anda gerçekleşmeyecek eleştiri kapı dışına bırakılmalıdır.

Beyin Fırtınası Süreci

a. Beyin Fırtınasına Hazırlık: Beyin fırtınası nasıl yapılacağı anlatılır.

Öğrenci orijinal fikirler üretmeye yöreklendirilir.

b. Fikir Üretimi: Neşeli, özgür bir ortamda çok sayıda fikir üretilmeye çalışılır.

c. Üretilen Fikirlerin Değerlendirilmesi: Tahtaya listelenen fikirler grup tarafından tartışılarak değerlendirilir.

Fikirler sınıflandırılır, yeni tepkiler kurulmaya çalışılır.

En sonunda grup tarafında kabul edilen fikirler listelenir.

BEYİN FIRTINASINDA KULLANILAN ÇÖZÜM YOLLARI

Benzerliklerden Yararlanma	Fikir Bağlantıları Kurma	Zarardan Yarar Çıkarma
----------------------------	--------------------------	------------------------

a-Benzerliklerinden Yararlanma: Duruma ilişkin, doğadaki örneklerden yararlanır.

Örneğin asker kaskları, kaplumbağalardan esinlenerek geliştirilmiştir.

Örneğin pamuk liflerini tohumdan ayıran çırcır makinesinin buluşu, bu makineyi “Bir kedinin pençesini çitten geçirip bir civcivi nasıl kavradığını görerek” geliştirilmiştir.

Radarlar kör bir hayvan olan yarasaların algılama sisteminden esinlenerek geliştirilmiştir.

b) Düşünce İlişkisi Kurma (Fikir Bağlantıları Kurma): Bir soruna çözüm aranırken kişilere söylenen sözcük ve düşüncelerle sorun arasında ilişki kurulur.

c) Zarardan Yarar Çıkarma: Zarar edilen bir üründen, işten yarar sağlama işidir.

Örneğin bir fabrika zarar edecek. Bu zarardan kurtulup yarar sağlamak için işe yarayacak yeni bir yol önerilir.

Örnek: Amerika’da elma tarlalarını vuran dolu, tüm elmaların üzerlerinde nokta nokta küçük beneklerin oluşmasına yol açmıştı. Tüm üreticiler, o yıl elmaların ellerinde kalacağını anlamıştı. Bu sırada bir şirket tarlalara gelip ellerindeki tüm elmaları yarı fiyatına alabileceklerini söyledi. Üreticiler bu teklifi büyük bir sevinçle kabul ettiler. Daha sonra aynı firma, bu elmaları 4’erli paketleyerek satışa sundu. Paketlerin üzerinde şu ifade vardı: “Üzerlerinde Tanrı’nın mührü bulunan elmalar.” Tüm elmalar çok kısa sürede yüksek fiyata alıcı buldu.

Örneğin, marangozun artan talaştan sunta yapması vb.

BEYİN FIRTINASI TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Düşünmeyi ve yaratıcılığı geliştirir.
- ✓ Hayal gücünün en üst düzeyde kullanımını sağlar.
- ✓ Öğrenme ortamını zevkli hale getirir.
- ✓ Sorunlara orijinal çözüm yapılarının bulunmasını sağlar.

- ✓ Kısa sürede çok sayıda fikir ve düşünce üretir.
- ✓ Uygulama sürecinde araç-gereç geliştirmeyi güdüleyicidir.
- ✓ Öğrencilere değerlendirme yapabilme becerisi kazandırır.
- ✓ Öğrencilerin farklı görüşleri kabul etmelerine yardımcı olur.
- ✓ Öğrenme ortamını zevkli hale getirebilir.
- ✓ Öğrencilerin bir konu ile ilgili birçok farklı görüşün olduğunu görmelerini sağlar.
- ✓ Tüm öğrenciler katılabilirler.
- ✓ Takım çalışmasını geliştirir.
- ✓ Konular ilgiyi canlı tutar.
- ✓ Öğrenciler farklı görüş ve düşüncelere saygı duymayı öğrenir.

BEYİN FIRTINASI TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Zaman alıcıdır.
- ✓ Hedeften sapılabilir ve konu dağılabilir.
- ✓ Değerlendirme uzun sürebilir.
- ✓ Her zaman bir sonuca ulaşılamayabilir, her zaman bir ürün elde edilemeyebilir.
- ✓ Her öğrencinin katılımı aynı olmayabilir.
- ✓ Ünlü ve yetenekli öğrenciler dışında kalanların derse etkin katılımı sağlanamayabilir.
- ✓ Analitik düşünmeye ve sistematik bilgi sunmaya uygun değildir.
- ✓ Psikomotor etkinlikler de uygulanması zordur.
- ✓ Çok karmaşık konularda sonuca ulaşılamayabilir.
- ✓ Konu ve sorunlar basit olduğunda öğrencilerin ilgisini çekmeyebilir.
- ✓ Serbest, özgür, güvenilir bir ortam sağlanamazsa başarıya ulaşılamaz.

- ✓ Ön koşul davranışlara sahip olmayan gruplarda kullanılamaz.
- ✓ Grubun tartışma kurallarını anlayamaması sorun çıkarabilir.
- ✓ Sınıf içi ilişkiler bozulabilir.
- ✓ Her öğrenciyi ayrı ayrı değerlendirmek zordur.
- ✓ Öğrencilerin söyledikleri fikirleri her yönüyle değerlendirme fırsatı yoktur.
- ✓ Ortaya atılan her fikrin yazılması oldukça zaman alıcıdır.
- ✓ Güvenilir bir atmosfer sağlanamazsa başarıya ulaşamaz.

TERS BEYİN FIRTINASI

Beyin fırtınası bazen olumsuz sorularla ele alınarak konuya zıt bir açıdan çözümler üretilmeye çalışılır. Buna ters beyin fırtınası denir.

Örnekler:

- ✓ Toplumun ahlakı nasıl çökertilir?
- ✓ Öğrencilerin eleştirel düşünme becerisini nasıl yok edebiliriz.
- ✓ Bankaları nasıl dolandırabiliriz.
- ✓ Kızları evlenme vaadiyle nasıl kandırabiliriz.

Uyarı: Tekniğin uygulanma sürecinde üretilen fikirlerin niteliği değil, niceliği önemlidir.

Değerlendirme aşamasında yani süreç sonunda fikirlerin nitelikleri önem kazanır.

Uyarı: Beyin fırtınası ile fikir taraması birbirine karıştırılmaktadır.

Fikir taraması gruplarla yapılır.

Beyin fırtınası hem grupla, hem de sınıfın tamamıyla yapılır.

Fikir taramasında derse canlılık getirmek, dikkati toplamak esas amaçtır.

Ayrıca fikir taraması öğrencilerin öğretilen konuda işlenecek konuda fikirler ortaya koymasına için de kullanılabilir.

Uyarı: Beyin fırtınası ile –Listeleme- tekniği de birbirine karıştırılmamalıdır.

Listeleme öğrencilerin görüşleri örgütleyip sunma ve tartışma becerilerini geliştirme amacıyla kullanılır.

Beyin fırtınasından farklı olarak daha çok öğrencilerin ilgi duyduğu konuları sıralamak, öğrenmek ve listelemek için kullanılır.

Sıralamalar (Listelemeler) daha sonra öğrencilerin katılımı ile tartışılır.

ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

GRUPLA ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

- ✓ Gösteri
- ✓ Soru Cevap
- ✓ Rol Yapma
- ✓ Drama
- ✓ Deneme
- ✓ Benzetim
- ✓ Mikro Öğretim
- ✓ Altı Şapkalı Düşünce
- ✓ Eğitsel Oyunlar
- ✓ Görüş Geliştirme

1- GÖSTERİ (GÖSTERİM / DEMONSTRASYON)

Bir şeyin nasıl yapılacağını gösterilmesi

Bir şeyin çalışma prensibinin açıklanması için,

İzleyici kitlesinin önünde hem görsel, hem işitsel iletişim kullanılarak gerçekleştirilen etkinliktir.

Uyarı: Psiko-motor davranışların kazandırılmasında en etkili yol gösterip yaptırmaktır.

TEKNİĞİN GENEL ÖZELLİKLERİ

- ✓ Öğretmen merkezlidir, öğrenciler sürece dinleyici olarak katılırlar.
- ✓ Hem görsel hem işitsel iletişim ön plandadır.
- ✓ Çoğunlukla psikomotor davranışların kazandırılmasında kullanılır.
- ✓ Eğitim teknolojisi araçlarının en fazla kullanıldığı tekniktir.
- ✓ Gösterimin en önemli özelliği herhangi bir şeyin ustaca nasıl yapılacağına gösterilmesidir.
- ✓ Öğrenciler dikkatli bir şekilde gösteri yapan kişiyi izler ve fotografik hafızalarına kayıtlar ederler.
- ✓ Gösteri öğretmen veya kaynak kişilerle gerçekleştirilebileceği gibi, hareketli-hareketsiz resimler veya filmler aracılığı ile de gerçekleştirilebilir.
- ✓ Kalabalık gruplara da uygulanabilir.

ETKİLİ KULLANIMI İÇİN TEMEL İLKELER

- ✓ Gösteri mümkün olduğunca basite indirgenmelidir.
- ✓ Bu sayede gösteriyi izleyen herkesin rahatlıkla anlaması sağlanmalıdır.
- ✓ Gösterinin her basamağında gösteriyi yapan kişi, açıklamalarda bulunmak, öğrencilere gösteriyi anlayıp anlamadıklarıyla ilgili dönüt almayı sağlayıcı etkinliklerde bulunmalıdır.
- ✓ Gösterinin süresi öğrencilerin dikkati seviyelerine uygun olarak ayarlanmalıdır.
- ✓ Tekniğin öğrenci seviyesine uygun olup olmadığı dikkate alınmalıdır.
- ✓ Süreç içerisinde zaman zaman ara özetlemeler yapılmalıdır.
- ✓ Öğrenciler gösteri sırasında soru sormaya cesaret edilmelidir.
- ✓ Gösteri bitiminde, tüm gösteri kısaca özetlenmelidir.
- ✓ Mümkünse, gösteri bitiminde gösteriyle ilgili küçük bir yazılı test uygulaması yapılmalıdır.

Öğrenciler

Gösteride ne öğrenecekleri,

Gösteri süresine nasıl katılacakları,

Soru sorup sormayacakları

Ne zaman soru sorabilecekleri,

Not alıp almayacakları gibi konularda bilgilendirilmelidir.

- ✓ Gösteri bütün öğrencilerin görebileceği ve duyabileceği bir ortamda yapılmalıdır.
- ✓ Açık anlaşılır bir dil kullanılmalıdır.
- ✓ Gösterimin önceden provası yapılmalıdır.
- ✓ Gösterimin görsel kısmı ile işitsel kısmı tutarlı olmalıdır.
- ✓ Gösteri sonrasında anlaşılmayan noktaların açıklanması için öğrencilerin soru sormasına fırsat verilmelidir.
- ✓ Gösteri çok uzun veya yavaş olmamalı, öğrencilerin temel ilkeleri yakalayabilecekleri bir hızda olmalıdır.
- ✓ Gösteri karmaşık ise basamaklar ve bazı kritik noktalar tahtaya yazılmalıdır.
- ✓ Öğrencilere gösterimin amaçları söylenmelidir.
- ✓ Gösteri öğrenilecek konuyu somutlaştırabilmelidir.

TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Hem göze hem de kulağa hitap ederek ilgiyi artırır.
- ✓ Sözel olarak anlatımın yetersiz kaldığı durumlar da etkin olarak kullanılır.
- ✓ Kalabalık öğrenci gruplarında ekonomiktir.
- ✓ Öğrenciler görerek ve öğrenerek işitirler.
  - ★ Kalıcı öğrenme sağlar.
- ✓ Güdölemek ve ilgi çekmek için etkili bir yöntemdir.
- ✓ Öğretmene yanlış düşünceleri anında düzeltme olanağı verir.
- ✓ Gösterip – Yaptırma yöntemine göre daha ekonomiktir.
- ✓ Öğrencilerin çalışma standartlarını geliştirir.
- ✓ Özellikle beceri kazandırılmasında etkilidir.

GÖSTERİ TEKNİKLERİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Gösteri öncesinde çok fazla ön hazırlık gerekir.
- ✓ Herkes gösteri yapamaz.
- ✓ Gösteriyi yapacak kişinin alanında uzman olması gerekir.
- ✓ Zaman alıcıdır.
- ✓ Bilişsel ve duyuşsal öğrenmelerde çok etkili değildir.
- ✓ Kalabalık arttıkça görme ve duyma bakımından sorunlar yaşanacağından etkisi azalır.
- ✓ Her zaman araç-gereç bulmak problem olabilir.
- ✓ Karmaşık bir gösteride öğrenciler başarısızlık ve eksiklik duygularına kapılabilirler.
- ✓ Çok uzun sürdüğünde öğrencilerin dikkati dağılıbilir.
- ✓ Her ders ve konu için uygun değildir.
- ✓ Önlem alınmaması kazalara neden olabilir.
- ✓ Sınıf düzeni ve disiplini bozulabilir.
- ✓ Öğrenciler arasında sosyal etkileşim çok azdır.
- ✓ Gösterici dönütlere dikkat etmeden yalnızca “göster ve anlat” ilkesini uygularsa etkisi olabilir.

Uyarı: Gösteri yöntemi deney ile karıştırılmamaktır.

Deney yönteminin amacı Psikomotor davranış kazandırma değildir ama Psikomotor becerilerin kullanılması gerekli ve önemlidir.

Gösteri yönteminin amacı ile Psikomotor davranışları kazandırmaktır.

2. SORU-CEVAP TEKNİĞİ (Katehetik Teknik)

Bilinmeyen bir şeyi ortaya çıkarmak,

Düşünme yeteneğini geliştirmek

Öğrenciler güdülemek

Öğrencilerin bilgiyi organize etmesine yardımcı olmak

Önemli noktaları vurgulamak

Neden soru ilişkisini vurgulamak

Öğrenci ilgilerini açığa çıkarmak

Öğrencilerle iletişimi artırmak

Öğrenmeyi değerlendirmek

İyi anlaşılmayan noktaların ortaya çıkması ve düzeltilmesi için fırsatlar yaratmak ve öğrenilen konuları geliştirmek amacıyla kullanılan bir öğretim tekniğidir.

En eski öğretim tekniklerinden biridir.

Sokratik teknik olarak da bilinir.

Hemen hemen her dersin öğretimde kullanılır.

REHBER İLKELER

Sorular bütün sınıfa sorulmalı, bir süre beklenmelidir.

Gönüllü öğrenciye öncelik verilmelidir.

Doğru cevaplar pekiştirilmelidir.

Yanlış cevap verenler azarlanmamalı, aşağılanmamalıdır.

Doğru cevap bulunmaya kadar ipuçlarından faydalanılmalıdır.

Soru sınıfa değil de öğrencilere tek tek yöneltiyorsa oturuş sırası numara ya da alfabetik sıra takip edilmelidir.

Soru sorulacak öğrenci random, (rastgele) seçilmelidir.

Öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci etkileşimi sağlanmalıdır.

Konuşma güçlüğü çeken öğrenciler sabırla dinlenmeli kesinlikle aşağılanmamalıdır.

Öğrencilere isimleriyle hitap edilmelidir.

Tek tip sorular kullanılmamalıdır.

Öğretmen sürekli soru soran bir role girmemeli,

Öğretmen yerinde ve zamanında gerekli açıklamaları yapmalı ve öğrencilerin de soru sormasına izin vermelidir.

Öğretmen soru sorma tekniklerini iyi bilmeli, her soru yalnızca bir davranışı dönük olmalıdır.

Soruların ifadesi ve zorluğu öğrenci düzeyine göre ayarlanmalı ve öğrencilerin bilmedikleri kavramlar soru cümlelerinde yer almamalıdır.

Dersin başında bilgi düzeyinde sorular daha sonra üst düzey düşünme ve yaratıcılığı geliştiren sorular sorulmalıdır.

Dersin yapısını ve yönünü belirleyecek anahtar sorular önceden hazırlanmaktadır.

Sorular tekrarlardan kaçınılmalıdır.

Soruları öğretmen sorabileceği gibi öğrencilerin öğretmene ya da öğrencilerin birbirine soru sormalarına olana sağlanmaktadır.

Kişiyeye özel soru olmamalıdır.

Öğrencilerin yanıtlayabileceği sorular sorulmalıdır.

Öğrencilere cevabı “Evet” “Hayır” biçiminde sorular sormayınız.

Açık uçlu sorulara ağırlık verilmelidir.

Soru-cevap “Anlatım” yönteminin monotonluğunu gidermek amacıyla da kullanılır.

Bilişsel alanın bütün basamaklarına yönelik sorular sorulabilir.

Sorular bir disiplin ya da ceza araç olarak değil, öğrencileri aktif hale getirmek için kullanılmalıdır.

Soru-Cevap Tekniği dersin:

Giriş Bölümünde; Daha çok ön koşul bilgileri sağlama

Gelişme Bölümünde, öğrencilerin derse katılımını sağlanan

Sonuç bölümünde öğrenme eksikliklerini ve öğretimin etkinliğini belirlemede (Değerlendirme) için kullanılır.

Öğrenci cevabı vermeye özendirilmeli yüreklendirilmelidir.

Soruyu soran öğretmen cevabı bilmelidir.

SORU-CEVAP TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

Öğrencileri her an derse katılıma hazır hale getirir.

Öğrencilerin dikkat seviyelerini yüksek tutar.

Öğrencilerin düşünme ve düşündüklerini ifade etme becerilerini geliştirir.

Öğrencilerin hazırbuluşluk düzeylerini belirlemede etkilidir.

Öğrenciye kendi eksikliklerini fark etmesi adına fırsat sunar.

İletişim becerilerini geliştirir.

Öğrenciler birbirlerinin görüş ve düşüncelerini tanıma ve yararlanma imkânı bulurlar.

Öğretim sürecine ilişkin geribildirim sağlar.

Yapıcı ve üretici düşünmek için özendirici bir ortam oluşturur.

Öğrencilerin analitik ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirir.

Öğretim sürecinde öğretmene dönüt-düzeltilme olanağı tanır.

Düşünceleri bir düzen içinde toparlayıp anlatabilme fırsatı sağlar.

Öğrencilere grup halinde düşünebilme becerilerini kazandırır.

Kalabalık karşısında konuşma becerisi kazandırır.

SORU CEVAP TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

Sürekli sorular öğretimi sıkıcı hale getirir.

Sorular nitelikli hazırlanmazsa, öğretimin kalitesi düşer.

İyi planlanmaz ise süre kaybına neden olur.

Sürekli sorular sorular öğrencilerin kaygı düzeyini yükseltir, kaygı aşırı heyecan gibi olumsuz duyguların ortaya çıkmasına neden olur.

Tek başına kullanıldığında konunun anlaşılmasında güçlük doğar.

Diğer öğretim yöntemleriyle ve teknikleriyle desteklenmesi gerekir.

Bilgi vermek için yavaş bir tekniktir.

Konunun dağılmasına yol açabilir.

Üstünkörü, hazırlanmış sorular öğretimin kalitesini düşürür.

Soru-cevap tekniğini uygulayan öğretmenler, soruların düzeyini, türünü ve soru oluşturma yollarını çok iyi bilemezse teknik etkili olarak kullanılmaz.

Dikkatli kullanılmazsa sınıfta gürültüye ve kargaşaya sebep olur.

Soru Türleri

---

a) Bilişsel Bellek Soruları (Bilgi Düzeyi)

- ✓ Ezberlenmiş ya da bilgi dağarcığına alınmış sorulardır.
- ✓ Tek doğru cevabı olan sorulardır.
- ✓ Kapalı uçlu sorular ya da yakınsak sorularda denir.
- ✓ En alt düşünce düzeyinde çağrışım ve hatırlama ile sınırlı sorulardır.

Örnekler:

- a. Atina hangi ülkenin başkentidir.
- b. İstanbul kaç yılında fethedildi.

b) Birleştirici Sorular: (Kavrama Düzeyi)

- ✓ Kişinin düşüncelerini birleştirici ya da birbirine yakınlaştırmaya yönelik sorulardır.
- ✓ Öğrencilerden kendi cümleleri ile ilişkileri görmesi organize etmesi beklenir.
- ✓ Öğrencinin bilgiyi özümsemesi söz konusudur.
- ✓ Açık uçlu sorulardır.
- ✓ İraksak sorular da denir.

Örnekler:

- Türkiye'ye neden uygarlığın beşiği denir?
- Antalya ve Ankara illerinin benzer ve farklı özellikleri nelerdir?

c) Genişletici Sorular (Analiz-Sentez Düzeyi)

- ✓ Öğrencilere cevap vermede çok fazla özgürlük tanır.
- ✓ Öğrenciyi düşünmeye, orijinal ve yaratıcı fikirlere yeni yollar aramaya teşvik eder.
- ✓ Açık uçlu üst düzey sorulardır.

Örnekler:

- Çevre kirliliğine karşı nasıl bir mücadele önerirsiniz.
- Ekonomik kalkınmanın Türkiye'nin gelecekteki konumuna ne tür katkılar sağlayacağını düşünüyorsunuz?

d) Değerlendirme Soruları

- ✓ Bu tür sorularda kişisel düşünceler ortaya konur.
- ✓ Öğrencilerin içsel düşünce ve bilgilerini organize etmeleri konusunda onları zorlayan soru tipidir.
- ✓ Açık uçlu sorulardır.

Örnekler:

- Çevreyi koruma konusunda savunduğunuz ilkeler nelerdir?
- Suları temiz tutmak için en iyi yolun ne olduğunu düşünüyorsunuz?

ROL (OYNAMA) YAPMA

Rol oynama, öğrencinin örnek olarak verilen bir problem durumundaki insanın yerine kendisini koyarak o insanın hissettiği duygu ve davranışlarını anlamasını amaçlayan bir tekniktir.

Öğrenciler problem durumunda yer alan kişilerin rolünü oynarlar.

Bu şekilde öğrenciler normal hayatta yaşanmış veya yaşanabilecek bir durum karşısında empati becerileri kazanır.

Öğrencilerin rol almaları, oynamaları, kararlar alması ve örnek durumun sonuçlarıyla karşılaşmaları rol oynamasını ön plana çıkaran özellikleridir.

Öğretmen, yönlendirici konumundadır, gerekirse rol de alabilir.

Rol oynama tekniğinin amacı bir kavramı ya da bir beceriyi öğretmektir.

Rol alan öğrenciler etkinlik sürecindeki konuşmaları, duyguları ve yaptıkları üzerine kişisel değerlendirme yapmanın yanı sıra izleyen öğrencilerden de dönüt alırlar.

Bütün öğretim kademelerinde kullanılır.

Öğrencilerin gerçek yaşamdaki rollerini yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlar.

Ayrıca bu teknik bir kavramı öğretmek, bir beceriyi geliştirmek, öğrencileri tanımak, öğrencileri derse koşturmak amacıyla da kullanılabilir.

Öğrenci merkezlidir.

Empati, grup içinde konuşma, iletişim, yaratıcılık becerilerinin geliştirilmesine olanak tanır.

Yaparak yaşayarak öğrenme temelidir. Öncelikle empati (eşduyum) ve sosyal becerinin gelişmesini sağlar.

Duyuşsal öğretimde etkilidir.

Yabancı dil öğretiminde ve hizmet için eğitim programlarında da son yıllarda kullanılmaktadır.

Öğretimin her kademesinde kullanılır ama öncelikle okul öncesi ve ilköğretimde kullanılır.

Örnekler:

a. Bir kız çocuğunun anne rolüne girerek annelik kavramının özelliklerini hissetmesi annelik konusunda öğrenciyi bilgilendirirler.

b. Bir iş görüşmesinin rol oynama yoluyla canlandırılması.

c. Zorba bir karakteri canlandırıp sinirlilik kavramını öğretmek

UYGULAMADA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN TEMEL NOKTALAR

✓ Gerçekleştirilecek etkinliğin ayrıntıları belirlenmeli, uygulamada görev alacak öğrenciler, gönüllüler arasından seçilmelidir.

✓ Öğrencilere canlandırılacak roller tanıtılmalı ve öğrencilerin bu rollerle ilgili prova

yapmasına olanak sağlanmalıdır.

- ✓ Sınıfın rol oynamaya uygun bir şekilde düzenlenmesi gerekir.
- ✓ Rol oynamanın sonunda mutlaka sınıfça tartışma ve değerlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Rol oynama etkinliğini belirlenirken öğrenci katılımını sağlamalı ve etkinlik birlikte seçilmelidir.
- ✓ Öğrenciler oynayacakları rollerle ilgili bilgilendirmelidir.
- ✓ Öğrencilerin roller hazırlanmaları için zaman verilmelidir.
- ✓ Rol dağıtımı yapılırken öğrencilerin özellikleri göz önüne alınmalıdır.
- ✓ Sınıfta rahat ve içten bir ortam yaratılmalıdır.
- ✓ Psikolojik tahlillere girilmemelidir.
- ✓ Hedefin dışındaki rollerin sergilenmesini engellenmelidir.
- ✓ Oyunlar 5-10 dk'dan uzun sürmemelidir.

ROL OYNAMA TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Sosyal becerileri geliştirir. (Empati, güdülenme, eğlenme)
- ✓ Topluluk karşısında konuşma ve hareket etme alışkanlığı kazandırır.
- ✓ Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlar.
- ✓ Yaratıcılığı geliştirir.
- ✓ Duygu ve düşüncelerin sözlü olarak ifade edilmesini sağlar.
- ✓ Öğrenciler bilişsel duyuşsal, devinimsel birçok öğrenme elde ederler.
- ✓ Öğrenciler sözsüz iletişim becerilerini kullanmayı (beden dili) öğrenirler.
- ✓ Öğrencilerin hislerini ön plana çıkartır.
- ✓ Akıcı konuşmayı sağlar.
- ✓ Birlikte çalışma becerisini geliştirir.
- ✓ Kendine güveni sağlar ve cesaretlendirir.

- ✓ Öğrenme ortamı daha eğlenceli hale gelir.
- ✓ Problem çözme becerisini geliştirir.
- ✓ Öğrencileri farklı durumlardan olan çözümleri görmesini sağlar.

ROL OYNAMA TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Uygulanması için fazla zamana ihtiyaç vardır.
- ✓ Bazı karakterlerin canlandırılması güç olabilir.
- ✓ Çekingen öğrencilerin katılımını konusunda sorunlar ortaya çıkabilir.
- ✓ Büyük gruplarda kullanılması durumunda etkisi zayıflayabilir.
- ✓ İlk uygulamada gönüllü öğrenci bulma konusunda sorunlar yaşanabilir.
- ✓ Öğrenciler rolü oynama sırasında aşırıya kaçabilirler.
- ✓ Her konuyu sistemli olarak işlemeye uygun bir teknik değildir.
- ✓ Yetenekli öğrencilerin tekelinde kalabilir
- ✓ Sınıf düzeni bozulabilir.
- ✓ Yapılan etkinliklerle dersin ilişkisini kurmak bazen zorlaşabilir.
- ✓ Dekor ve kostüm kullanılırsa maliyet artar.
- ✓ Oyunun kurgusu iyi olmadığında sıkıcı olabilir.
- ✓ Oyun sonrası karakterleri ilgili öğrenciler birbiriyle dalga geçebilir.
- ✓ Karmaşık konuların çözümünde etkili değildir.

DRAMA

Drama, bir sözcüğü, bir kavramı, bir davranışı, bir fikri bir yaşantıyı veya olayı, doğaçlama, rol oynama gibi tiyatroya da drama tekniklerinden yararlanarak bir grup çalışması içinde oyun veya oyunlar geliştirilerek canlandırma sürecidir.

Bilinen en eski öğretim tekniklerinden biridir.

Yaratıcılığı,

Taklit ve canlandırma becerilerini,

Serbest konuşma alışkanlığını geliştirmelerini,

Öğrencilerin duygu ve düşüncelerini kendi sözcükleriyle, diledikleri gibi açıklama yapmalarını,

Empati ve problem çözme becerilerini geliştirmelerini amaçlar.

Öğrencilere hangi durumlarda nasıl davranmalarını gerektiğini yaşayarak öğrenmelerini sağlayan bir öğretme tekniğidir.

Drama, öğrencilerin dünyayı algılamalarında, çevreleriyle, başkalarıyla ve kendileriyle etkili ve doğru bir etkileşim ve iletişime girmelerine olanak sağlayan bir öğretim tekniğidir.

Daha çok duyuşsal hedeflerin öğretimde kullanılır.

Hem oyuncuya hem izleyiciye dönük bir tekniktir.

Tüm sınıfın katılımını gerektirir.

ETKİLİ KULLANIM İÇİN TEMEL İLKELER

- ✓ Öncelikle gönüllü öğrenciler seçilmelidir.
- ✓ Canlandırma sırasında öğrencilerin karakteri dikkate alınmalıdır.
- ✓ Oyunun amacı anlatılmalı ve izleyicilerin nelere dikkat edecekleri açıklanmalıdır.
- ✓ Genelli araç-gereç hazır bulundurulmalıdır.
- ✓ Öğrencilere hazırlık yapma güveni verilmelidir.
- ✓ Canlandırma sonunda tartışma ve değerlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Konu seçiminde öğrenciler de söz sahibi olmalıdır.
- ✓ Temel konu ve karakterler sınıfta önceden tartışılmalıdır.
- ✓ Kısa bir prova yapılmalıdır.
- ✓ Öğretmen oyununu takdim etmeli ve karakterler hakkında sınıfa bilgi verilmelidir.
- ✓ Öğrenciler drama sürecine katılım için zorlanmamalıdır.
- ✓ Öğrencilerin önemli buldukları yerleri not etmeleri gerekir.

- ✓ Dramanın sonunda oyun sınıfça tartışılmalıdır.
- ✓ Konunun hedef ve davranışlara uygun bir öykü oluşturulmalıdır.
- ✓ Oluşturulan öyküye uygun rol kartları hazırlanmalı, hazırlanan rol kartları öğrencilerin karakterlerine uygun olmalıdır.
- ✓ Rol kartları 2-3 gün önceden öğrencilere verilip hazırlık yapmaları sağlanmalıdır.

DRAMA TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Etkili ve dikkatli dinleme yeteneğini geliştirir.
- ✓ Bireyin kendine olan güvenini artırır.
- ✓ Yaparak yaşayarak öğrenmeyi sağlar.
- ✓ Sosyalleşme düzeyini artırır.
- ✓ Yaratıcılık ve hayal gücünü geliştirir.
- ✓ Bireyi gerçek durumlara hazırlar.
- ✓ Sözel ve sözel olmayan ifade becerilerini geliştirir.
- ✓ Yaratıcılık yeteneğini geliştirir.
- ✓ Drama yaşantıları, çocuklarda çeşitli duyguların uyanmasına yol açar ve duygular eşliğinde öğrenmeye olanak sağlar.
- ✓ Görsel, işitsel, duygusal olarak ders ortamı oluşturularak öğrenme sağlanır.
- ✓ Öğrencilerin düşünceleri ve olayları, mantıklı bir sıraya koyma becerisini geliştirmeye yardım eder.
- ✓ Özel niteliklere sahip çocukların (Zihinsel engelli-bedensel engelli, duygusal hazırlığa sahip çocukların) eğitilmesine katkıda bulunur.
- ✓ Kendine güveni, anlama yeteneğini geliştirir.
- ✓ Akıcı konuşmayı, dile hâkim olmayı, ifade yeteneğini geliştirir.

- ✓ Bilgileri eğlenceli bir biçimde öğrenmeyi sağlar.

DRAMA TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Her ders için aynı derecede etkili olmayabilir.
- ✓ Kalabalık sınıflarda sorun çıkabilir.
- ✓ Temel iletişim becerileri gelişmemiş öğrenciler, uygulamada güçlük çekebilir.
- ✓ Öğrencinin istekli olmaması, süreci olumsuz etkilenebilir.
- ✓ Drama etkinliği hedeften saparak yetenek gösterisine dönüşebilir.
- ✓ Öğrencilerin söyleyeceklerini önceden kontrol etmek söz konusu değildir.
- ✓ Hazırlanması ve uygulanması zaman alır.
- ✓ Değerlendirme etkinliği güç olabilir.
- ✓ Öğrenciler rollerini beğenmeyebilir.
- ✓ Kostüm ve sahne vb. kullanılacaksa maliyet artar.
- ✓ Öğrenciler rol aldıkları karakterlerin etkisinde kalabilir.

A. Doğal Drama: (Yaratıcı Drama)

Oyuncuların kendilerini istedikleri gibi ifade etmelerine olanak sağlar.

Çoğunlukla, duygu ve düşünceleri dilediğinde ifade etme, hayalleri ortaya koyma amacı güdülür.

Duyuşsal hedeflerin kazanımında etkilidir.

Doğaçlamaya dayalıdır.

Yazılı bir metin yoktur.

Örnek: Bir öğretmenin, yangın anında neler yapması gerektiğini bir iki öğrenciden sınıf ortamda tüm öğrencilerin izleyebileceği şekilde canlandırılmasını istemesi.

B. Biçimsel Drama:

Daha çok yetişkin bireylere yöneliktir.

Oyunlar daha ciddi ve planlıdır.

Oynanacak oyun ya da hikâye oyuncularca planlanmış ve provası yapılmıştır.

Hacivat karagöz, biçimse dramaya örnektir.

Yazılır bir metin vardır.

Uyarı: Birçok kaynakta “Rol oynama” tekniğinin, dramanın içinde kabul edildiği görülmektedir.

Bununla birlikte drama tekniği empati becerisinin yanında yaratıcılığa da büyük önem vermektedir.

Ayrıca Rol oynama ile **Drama** arasındaki **fark** rol oynamada birey başka birinin rolüne bürünerek dünyaya başkasının penceresinden bakmaya çalışırken, dramada bireyde gelecekte veya başka ortamlarda karşılaşılabileceği durumlara muhtemel çözüm yollarını oynayarak hazırlıklı olmayı içerir.

DENEY VE LABORATUAR

Deney:

Bilinmeyen bir şeyi bulmak,

Bir ilkeyi, varsayımı sınamak,

Olayların doğruluğunu ispatlamak,

Olaylar ve olgular arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla kullanılır.

Deneyde daha çok, bilinen gerçeklerin tam olarak kavranması amaçlanır.

Deneyler:

1. Öğretmen deneyleri
2. Öğrenci deneyleri olmak üzere iki çeşittir.

Öğretmen deneyinde, öğrenci pasif izleyici konumundadır.

Genellikle tehlikeli ya da ilginç deneyleri öğretmen uygular.

Öğrenci deneyleri ise, öğretimde yaparak yaşayarak öğrenme sağladığı için daha çok tercih edilmesi gereken tekniktir.

Bazı kaynaklarda da deneyler üç kategoriye ayrılmaktadır. Bunlar:

1-Kapalı uçlu deneyler: Bilgilerin doğruluğunu kanıtlamak için yapılır.

2-Açık uçlu deneyler: Deneyin sonucunun önceden bilinmediği sadece malzemelerin ve deneyin

nasıl yapılacağıının bilindiği deneylerdir.

3-Denence Sınama Deneyleri: Öğrencinin kendi yaptığı ya da kendisine verilen bir denencenin doğru olup olmadığının incelenmesi için kullanılır.

Uyarı: Deney ve laboratuvar çalışmalarında öğretmen önceden hazırlanmalı denemeler yapmalı, tehlikeli durumlar için önlemler almalıdır.

DENEY TEKNİĞİNDE ÖZELLİKLE DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR:

- a.** Öğretmenin iyi bir plan yapması
- b-**Araç gereçleri eksiksiz temin etme
- c-**Güvenlik önlemlerini alma

Deney tekniği birincil bilgi kaynağıdır.

Deney yaparken öğrenciler aynı zamanda gözlem de yaparlar.

Ayrıca kuramsal (teorik) bilgileri uygulamaya dönüştürmek amaçlanır.

DENEY TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrencilere araştırma inceleme becerileri ve alışkanlı kazandırır.
- ✓ Yaratıcı ve bilimsel düşünme yeteneği kazandırır.
- ✓ Neden sonuç ilişkileri kurmayı kolaylaştırır.
- ✓ Öğrenci birincil kaynaktan bilgi edinir.
- ✓ Bütün duyu organlarına hitap edildiği için öğrenme kalıcı olur.
- ✓ Bilimsel gerçeklerin nasıl elde edildiği öğretilir.
- ✓ Öğrenciler “Bilim adam” gibi davranmayı öğrenir.
- ✓ Öğrenciler keşfedicilik özelliği kazanır.
- ✓ Öğrenilen bilginin pratikte uygulanma düzeyi daha yüksektir.
- ✓ Öğrencilere araç kullanma, onarma, kazalara karşı tedbirli olma, tertip, düzen gibi

davranışlar kazandırır.

- ✓ Bireysel ya da grupla araç gereç ve materyal kullanımını öğretir.
- ✓ Psiko-motor uygulama, planlama, yönetme, düşünme, karar verme, problem çözme, gözlem ve değerlendirme becerisi kazandırır.
- ✓ Öğrenme konularını somutlaştırır.

DENEY TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Gerekli önlemler alınmaz ise tehlikeli olabilir.
- ✓ İyi bir planlama yapılmamış ise amaca ulaşmayabilir.
- ✓ Araç-gereç hazırlanması ek maliyet ve zaman gerektirir.
- ✓ Sınıf kontrolü açısından öğretmen güçlükler yaşayabilir.
- ✓ Kalabalık sınıflarda ve yetersiz eğitim ortamları da uygulanması zordur.
- ✓ Her konu için kullanılması zordur.
- ✓ Az sayıda öğrenciye çalışma imkânı verir.
- ✓ Deney sadece öğretmen tarafından yapılırsa bu tekniğin “**Gösteri**”ye dönüşme tehlikesi vardır.
- ✓ Bilgi değil, beceri ön plana çıkabilir.
- ✓ Öğrencilerin yaptıkları deneyden bilimsel sorular çıkarması değil, deneyin düzenli ve doğru bir şekilde yapılması, eşyalara zarar vermemesi, talimatına uyması gibi davranışlar ön plana çıkabilir.

LABORATUAR ÇALIŞMALARI YAPTIRACAK ÖĞRETMENLER

- ✓ Ayrıntılı bir plan yapmalı.
- ✓ Planın hazırlık aşamasında yazdığı gibi, hedefleri belirleyip öğrencileri hedeften haberdar etmeli.
- ✓ Laboratuvarın çalışmaya uygunluğunu kontrol etmeli
- ✓ Çalışma sırasında kullanılacak araç-gereç ve bütün materyalin tamam olduğunu kontrol etmeli.
- ✓ Yazılı bir yönerge hazırlamalı.

- ✓ Planlama sürecine öğrencileri de katmalı.
- ✓ Bireysel mi grupsal mı çalışılacağına karar verilir sonra grupta çalışılacak grupların oluşmasına kılavuzluk etmeli.
- ✓ Gerekli güvenlik önlemlerini almalı.
- ✓ Laboratuvar çalışmalarının kurallarını öğrencilerle tartışmalı
- ✓ Çalışmalar sırasında öğrencileri gözlemlemeli.
- ✓ Gereksinim duyanlara kılavuzluk etmeli.
- ✓ Öğrencilerin de katılımı ile hazırladığı ölçekleri kullanarak çalışmayı değerlendirmeli.
- ✓ Öğrencileri yaptıkları çalışmadan sonuçlar çıkarma, genelleme yapma ya da yaşama uygulama konuşarak yönlendirmeli.
- ✓ Öğretmen uyguladığı laboratuvar yönteminin değerlendirilmesinden elde ettiği sonuçlardan bir sonraki planlamalarda yararlanmalıdır.

BENZETİM (SİMÜLASYON -Benzetişim)

Benzetim, sınıf içinde öğrencilerin bir olayı gerçekmiş gibi ele alıp üzerinde eğitici çalışma yapmalarına olana sağlayan bir öğretim tekniğidir.

Başka bir ifade ile benzetim, öğrenmeyi desteklemek üzere gerçeğe uygun olarak geliştirilen bir model üzerinde yapılan bir öğretim tekniğidir.

Benzetimde **en önemli nokta gerçeğe uygun bir ortam** yaratmaktır.

Kullanım amaçları ise Psikomotor (devinimsel) beceriler kazandırmak, öğrencileri ileride alacakları rollere hazırlamak ve kendine güven duygusunu geliştirmektir.

Öğrenciyi gerçek ortamda gerçek araçlarla yetiştirmenin güç tehlikeli ve maliyetin yüksek olduğu alanlarda yetiştirmek için en etkili yoldur.

Daha çok beceri öğretiminde kullanılır.

Yaparak- yaşayarak öğrenme olanağı sunar.

Öğretmen bu süreçte kontrolör olarak görev yapar.

Uyarı: Hiçbir yapay ortam gerçek ortamın birebir aynısı olamaz.

Örnekler:

- a. Pilotların uçuş öncesi yapan koşullarda eğitim gönderir.
- b. Astronot eğitimi, tıp eğitimi yoğun tatbikatı, deprem tatbikatları, ilk yardım karşısında manken üzerinde yapılan çalışmalar vb.

REHBER İLKELER

- ✓ Düzenlenen öğretim, gerçek süreçlere olabildiğince yakın olmalıdır.
- ✓ Anında dönüt ve düzeltme yapılmalıdır.
- ✓ Sınıf içi uygulamalarda öğretmen de rol almalıdır.
- ✓ Birkaç aşamadan oluşan uygulamalarda, her aşamadan önce açıklama yapılmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin gerçekleştirecekleri uygulamaya ilişkin, yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına dikkat edilmelidir.
- ✓ Öğretmen, uygulamaya geçmeden önce benzetim tekniğini anlatmalı ve öğrencilerin anlayamadığı konuları açıklamalıdır.
- ✓ Uygulamaya başlamadan önce benzetimle ilgili tüm dokümanlar hazır olmalıdır.
- ✓ Çok fazla kural konulmamalıdır.
- ✓ Benzetim sürecinin bir oyun olmadığı öğrencilere anlatılmalıdır.
- ✓ Benzetim sürecinde ürün ve süreç birlikte değerlendirilmelidir.

BENZETİM TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Bireyleri ileride alabilecekleri rollere hazırlamada etkili bir tekniktir.
- ✓ İlgi ve dikkat yüksektir.
- ✓ Öğrenciler aktif katılır, yaparak ve yaşarak öğrenirler.
- ✓ Anında dönüt-düzeltilme fırsatı sunar.
- ✓ Bildiklerini uygulama fırsatı verir.

- ✓ Karar verme becerisini geliştirir.
- ✓ Kavramları ve ilkeleri yaşama geçirebilmeyi kolaylaştırır.
- ✓ Güdüyü artırır.
- ✓ Analiz ve sentez gücünü geliştirir.
- ✓ Bireyler arası iletişim becerilerini geliştirilmesine katkı sağlar.
- ✓ Psikomotor beceriler kazandırır.
- ✓ Öğrencilere verilen roller gerçektir, öğretmen tarafından ortaya konan durum ise yapaydır.
- ✓ Öğrenmeyi soyutluktan kurtarır.
- ✓ Öğretimi monotonluktan kurtarır.
- ✓ Kazalar ve harcamalar en aza indirilir.
- ✓ Özellikle yavaş öğrenen öğrenciler için etkilidir.
- ✓ Klasik sınıf atmosferinin değişmesine sebep olur.
- ✓ Kavrama, yargılama, karar verme, analiz gibi yetenekle gelmiştir.
- ✓ Başarı ve başarısızlık anında anlaşılır.

BENZETİM TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Düzenlenen yapay ortam, her zaman için gerçeğe istenilen yakınlıkta olmayabilir.
- ✓ Öğrencilerin benzetim sürecini bir eğitim etkinliğinden ziyade eğlence olarak algılama ihtimalleri vardır.
- ✓ Gerçekte yapayda karşılaşılmayan durumlarla karşılaşmak mümkündür.???????
- ✓ Yapaydır ve genellikle basite indirgenir.
- ✓ Karışık modeller öğrencilerin akıllarını karıştırabilirler, basit modellerde canlarını sıkabilir.
- ✓ Maliyetlidir.
- ✓ Kendine güvenen öğrencilerin, diğerlerine göre daha aktif olmasına neden olur, diğerleri daha pasif kalır.

- ✓ Disiplini sağlamak zor olacağından kalabalık sınıflarda uygulamak zordur.
- ✓ Öğretmenin öğrenciler üzerindeki kontrolü kaybolabilir.
- ✓ Gerçek durumların abartılmasına yol açabilir.
- ✓ Öğrencileri değerlendirmek zor olabilir.
- ✓ Her ders ve konu için geçerli değildir.

Uyarı: Benzetişim ile Analoji birbirine karıştırılmamalıdır.

MİKRO ÖĞRETİM

Öğretmen eğitiminde niteliği artırmak amacıyla 1960 da Stanford Üniversitesinde geliştirilmiş bir tekniktir.

AMAÇLARI:

- ✓ Öğretmen yetiştirme
- ✓ Öğretmen adaylarına kişilik kazandırma
- ✓ Öğretmen adaylarının araştırma yeteneklerini geliştirme
- ✓ Öğretmen adaylarının kazandıkları bilgi ve becerileri uygulamaya aktarmalarını sağlamak
- ✓ Öğretmen adaylarının deneyim kazanmalarını sağlamak
- ✓ Öğretmen adaylarının kendilerine olan güvenlerinin artırmak
- ✓ Öğretmen adaylarının kendilerini değerlendirme olanağı sağlamak.
- ✓ Mikro öğretim, yüz yüze eğitimin gerçekleştirilmesi için sınıf içinde uygulanan bir tekniktir.
- ✓ Öğretmenlerin hizmet öncesi eğitimlerinde kullanılan en uygun tekniktir.
- ✓ Temelin de “**Öğret, yeniden öğret**” ilkesi vardır.
- ✓ Uygulamada öğretmen adayı hem öğretmen hem öğrencidir.
- ✓ Bu teknikte dersler 5–20 dk arasında mümkün olduğunca kısa tutulur ve öğrenci sayısının az olmasına dikkat edilir.
- ✓ Öğrenci sayısı (1–5) arasında küçük bir grup olmalıdır.

- ✓ Mikro öğretim öğretmen davranışları üzerinde odaklaşır ve gerçek yaşantılar kazandırır.

REHBER İLKELER

- ✓ Gruptaki öğrenci sayısı az olmalıdır.
- ✓ Eleştirilerin yapıcı olması sağlanmalıdır.
- ✓ Öğretmen adayına dersini kayıtlardan izlemesine fırsat verilmelidir.
- ✓ Olabildiğince ideal bir sınıf ortamı oluşturulmalıdır.
- ✓ Öğretmen aday dersi iyi planlamalı ve uygulamalıdır.
- ✓ Öğretmen adayının kendini izleyip değerlendirmesi için teknolojidir (video kayıt cihazı) yararlanılacaktır.
- ✓ Adaylar, öğretim elemanı ve diğer öğrencilerle değerlendirilmeli adaya yapıcı dönütler verilmelidir.

MİKRO ÖĞRETİMİN AŞAMALARI

1. Mikro öğretim ders planının hazırlanması
2. Dersin işlenmesi ve videoya kaydedilmesi
3. Dersin video kayıtlarının izlenmesi
4. Dersin değerlendirilmesinin grup tarafından yapılmasını
5. Dersin tekrar hazırlanıp işlenmesi
6. Grup tarafından tekrar işlenen dersin değerlendirilmesi varsa önerilerin getirilmesi.

MİKRO ÖĞRETİMDE ÖĞRETİM ADAYLARININ DEĞERLENDİRME KRİTERLERİ

1. Öğretimi planlama ve örgütleme
2. Öğrencilerle iyi ilişkiler kurma
3. Öğretimde memur materyalleri hazırlama ve kullanma
4. Öğrenci katılımını sağlayan teknikleri kullanma
5. Öğretimi değerlendirme

Uyarı: Dönüt elde etmek için video kaydı kullanmak şart değildir.

Yazılı kayıt, teyp kayıtları da kullanılabilir.

Video ile kayıt yapılmasının ve önemli avantajı, adayın kendini izleyerek kendi öğretimini objektif bir şekilde değerlendirmesidir.

MİKRO ÖĞRETİMDE ÖĞRETMEN ADAYI 3 ŞEKİLDE DEĞERLENDİRİLİR

- Öğretim elemanının aday öğretmeni değerlendirmesi.
- Diğer öğrencilerin aday değerlendirmesi
- Adayın kendini değerlendirmesi.

Mikro Öğretim Tekniği en fazla dönüt sürecine sahip olan tekniktir.

Bu dönüt süreçleri:

- Öğretim elemanı
- Öğretmen aday (Dersi anlatan)
- Öğrenci arkadaşları
- Kayıt cihazı ve TV

MİKRO-ÖĞRETİM TEKNİĞİYLE GELİŞTİRİLEBİLECEK ÖĞRETMENLİK BECERİLERİ

- ✓ Direkt anlatım
- ✓ Dolaylı anlatım
- ✓ Soru sorma
- ✓ Ödüllendirme
- ✓ Cesaretlendirme
- ✓ Derse Giriş
- ✓ Dersi Bitirme
- ✓ Öğrenci katılımını artırma

- ✓ Ödev verme
- ✓ Tahtayı kullanma
- ✓ Dönüt verme
- ✓ Öğrenci ile iletişim kurabilme
- ✓ Dersin amaçlarını belirtme ve uygulama
- ✓ Sınıfa hâkim olabilme
- ✓ Akıcı konuşma
- ✓ Zamanı kullanma
- ✓ Ses tonunu ayarlama
- ✓ Tartışma

MİKRO ÖĞRETİMİN AVANTAJLARI

- ✓ Yaparak- yaşayarak öğrenme sağlar
- ✓ Yapay ortamda öğretmen adayına mesleki bilgi ve beceri kazandırır.
- ✓ Anında dönütü ve düzeltme sağlar.
- ✓ Kayıt cihazının kullanıldığı durumlarda öğretmen adayı hatalarını kendisinde görür.
- ✓ Gelecek deneyimler için kaygıyı azaltır.
- ✓ Güveni artır.
- ✓ Yansıtıcı düşünme becerisi kazandırır.
- ✓ Eleştiri yapabilmeyi ve eleştiriye tahammül etmeyi öğretir.
- ✓ Öğretmen adayı kendine has öğretim taktikleri geliştirebilir.
- ✓ Teori ile pratik arasında köprü kurar.
- ✓ Öğrencilerin daha kontrollü bir öğretim ortamı sayesinde daha üst düzeyde bir yeterliliğe ulaşmasını sağlar.

- ✓ Psikomotor becerileri kazandırılmasına yönelik derslerde kullanımı daha etkilidir.

Uyarı: Mikro öğretimde öğretim ortamının kolaylaştırılması için öğretim yapılan öğrenci sayısını öğretim becerileri ve süre sınırlandırılmalıdır.

MİKRO ÖĞRETİM TEKNİĞİNİN SINIRLIKLARI

- ✓ Kalabalık gruplarda etkisi zayıftır.
- ✓ Öğrenci rolündeki öğretmen adayları ciddiyyetenden uzaklaşabilir.
- ✓ Eleştiriler, insan ilişkilerini bozabilir.
- ✓ Teknolojik olanaklar açısından zengin olmayan kurumlarda video kamera bulunmayabilir.
- ✓ Zaman alıcıdır.
- ✓ Uygulama sırasında heyecana neden olabilir.
- ✓ Değerlendirme sürecinde çeşitli zorluklar yaşanabilir.
- ✓ Gerçek öğrencilerin bulunmadığı ortamlarda öğretmen adayının kendi arkadaşlarına ders vermesi ortamı daha da yapay hale getirmektedir.
- ✓ Bu durumda çeşitli olumsuzluklara yol açabilir.

EĞİTSEL OYUNLAR

- ✓ Özellikle ilköğretim döneminde yoğun olarak kullanılan bir tekniktir.
- ✓ Eğitimden kullanım amacı, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri neşeli, rahat bir ortamda pekiştirmesini sağlamaktır.
- ✓ Eğitim sürecinde kullanılan oyunların mutlaka eğitsel bir amacı olmalıdır.

Yani öğrenme amacı güdülmelidir.

REHBER İLKELER

- ✓ Öğretmen eğitsel oyunu hedefe göre ve öğrencilerin gelişim düzeylerine göre belirlemelidir.
- ✓ Eğitsel oyun öğrencilerin ilgisini çekmelidir.
- ✓ Bütün öğrencilerin katılımını sağlamalıdır.

- ✓ Oyunun kuralları ve nasıl oynanacağı öğrencilere açık ve net bir şekilde anlatılmalıdır.
- ✓ Eğitsel oyunlar genellikle dersin ortasında ve sonunda yer verilmelidir.
- ✓ Oyuna ayrılan süre 10 dk geçmemelidir.
- ✓ Oyuna dersin başında yer verilmez.
- ✓ Neşe ve haz uyandırmalıdır.
- ✓ Oyunda bir başlangıç ve sonuç olmalıdır.
- ✓ Oyunun idaresinde hâkim olarak çocuklar kullanılmalıdır.
- ✓ Eğitsel oyun çocuklara liderlik fırsatı verilmelidir.
- ✓ Çocuğun bedensel, ruhsal ve ahlaki gelişimine yardımcı olmalıdır.
- ✓ Oyunda bir amaç olmalıdır.
- ✓ Oyunlar çocuğun bilişsel, duyuşsal ve psikomotor gelişimine yardım edecek nitelikte olmalıdır.
- ✓ Çocukları çok yönlü geliştirmelidir.
- ✓ **EĞİTSEL OYUNLARIN AVANTAJLARI**
- ✓ Sınıf ortamını dikkat çekici hale getirir.
- ✓ Dersi sıkıcılıktan kurtarır.
- ✓ Neşeli, rahat bir ortam oluşturur.
- ✓ Öğrencilerin aktif katılımını sağlar.
- ✓ İşbirliğine dayalı çalışma alışkanlığı getirir.
- ✓ Öğrencilerin sosyalleşmesini sağlar.
- ✓ Derse katılmak istemeyen, pasif öğrencileri bile derse katar.
- ✓ Öğrenciler için bir ara verme, nefes alma süresidir.
- ✓ Okul öncesi ve ilköğretim öğrencilerinin okula alışmasını kolaylaştırır.

- ✓ Öğrencilerin grupla performans ve eşgüdüm becerilerini geliştirir.
- ✓ Hızlı hareket ve eşzamanlılık gibi özelliklerini geliştirir.
- ✓ Konular oyunla ilgi çekici hale gelir.
- ✓ Öğrenciler oyun sürecinde kendi performanslarıyla ilgili bilgi sahibi olurlar.
- ✓ Soyut kavramları somutlaştırmada daha çok zorlanan özelliklerle küçük yaş gruplarına yönelik uygulanan eğitsel oyunlar, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlar.

Uyarı: Eğitsel oyunların gelişen teknolojiyle beraber özellikle bilgisayar ortamında kullanımı da söz konusudur.

Yalnız bilgisayar oyunlarının eğitsel olması ve konunun hedefleri ile bağlantılı olması zorunludur.

SINIRLILIKLARI

- ✓ Hedeften sapılabilir.
- ✓ Konu dağılılabılır.
- ✓ Ayrılan zaman yetmeyebilir.
- ✓ Her oyun tüm öğrencilerin ilgisini eşit düzeyde çekmeyebilir.
- ✓ Eğitsel oyunlarda kazanma mantığı vardır.
- ✓ Bu mantık rekabetçi bir ortam oluşmasına yol açabilir.
- ✓ Her hedefe uygun oyun bulmak zordur.
- ✓ Oyun ortamında gösterilen performansın ölçülmesinde ölçütlerin belirlenmesi zordur.
- ✓ Oyunlar zamanla öğrenme amacından uzaklaşıp kazanma hırsına dönüşebilir.
- ✓ Sosyal yönden zayıf olan öğrencilerin öğretim sürecinden uzaklaşmasına yol açabilir.

EKİPLE ÖĞRETİM

Worwick, Curzian ve Lyod Trump geliştirmiştir.

İki ya da daha fazla öğretmen ve ilgililerin öğretim etkinliklerini planlaması ve değerlendirmesiyle oluşan bir öğretim tekniğidir.

Öğrencinin ihtiyaçlarını merkeze alan bir öğretim tekniğidir.

Bu teknikte öğretmenlerin uzmanlık, ilgi ve kaynaklarının birleştirilmesi önemlidir.

Ekiple Öğretimde:

- a. Okulun imkanları
- b. Öğrencinin ihtiyaçları
- c. Öğretmenlerin kaynaklarını birleştirmesi
- d. Düzenleme
- e. Karar verme süreçleri önemlidir.

Uyarı: Ekiple öğretimi bilimsel ve teknolojik gelişmeler zorunlu hale getirmiştir.

EKİPLE ÖĞRETİMİN TEMEL ÖZELLİKLERİ-UYGULANMA BİÇİMİ

- ✓ Okuldaki öğretmenlerden en iyi şekilde yararlanmayı öngörür.
- ✓ Konu tekrarını azaltılarak zamandan ekonomi sağlar.
- ✓ Öğretmenler arası işbirliğini geliştirir.
- ✓ Öğretmenlerin bireysel ve toplumsal ilişkilerini geliştirir
- ✓ Başarıyı artırır.
- ✓ Öğrenci ihtiyaçlarını gidermeyi ön plana alır.
- ✓ Uzmanlaşmayı sağlar, becerileri geliştirir.

Bu teknikte dersler örgütlenirken;

a. Konu yaklaşımı

b. Ortak merkezli yaklaşım

c. Birlikte sunulan konular yaklaşımı

d. Ard arda gelme yaklaşımları izlenir.

Örnek: Bir okulda öğrencilerin başarı düzeyinin arttırılmasıyla ilgili olarak değişik branşlarda

öğretmenlerden ve üniversiteden alan uzmanlarının katılımıyla yapılan grup çalışması.

İSTASYON TEKNİĞİ

Genel Özellikleri

Öğrenci merkezli bir yöntemdir.

Öğrenme istasyonu, öğrenciler yeni bir konu öğretmede en önemli öğretim tekniklerinden biridir.

İstasyonlar öğrencilerin eş zamanlı olarak çeşitli öğrenme aktivitelerini gerçekleştirilebilecekleri merkezlidir.

Bu istasyonlar zorunlu ve seçmeli olabilir.

Bu merkezler ayrı ayrı birer oda olabileceği gibi sınıfın içerisinde geçici yerler olarak da belirlenebilir.

İstasyonlarda öğrencinin ihtiyaç duyduğu kitap, bilgisayar, deney malzemeleri gibi araç-gereç ve materyaller

Bulunabilir

Öğrenciler her istasyonda yapılacak etkinlikleri önceden bildikleri için çalışmalarını ona göre yönlendirirler.

Bütün gruplar her istasyonu tek tek dolaşır ve aynı konuyu her istasyonda farklı etkinliklerle tekrar ederek

ilerlerler.

Öğrenme istasyonlarda aynı konu farklı etkinliklerle tekrarlanabileceği gibi, etkinlikler birbirinin tamamlayıcı olarak da gerçekleştirilebilir.

Bu teknik uygulanmadan önce öğrenciler:

Zekâ alanlarına,

Öğrenme stillerine

Sınıf seviyesine göre heterojen gruplara ayrılırlar.

Bütün istasyonları dolaşan öğrenci öğrenme sürecinde hem baskın olan zekâsını kullanma fırsatı elde

Edecek hem de diğer zeka alanlarını geliştirecektir.

Amaçları:

İşbirliği içerisinde çalışma alışkanlığı kazandırabilmek,

Yaratıcı düşüncüyü geliştirmek,

Yarım bırakılan işi devam ettirmek,

Özel yetenekleri ortaya çıkartmak,

İletişim becerilerini geliştirmek,

Çekingen öğrencileri derse katmak,

Farklı etkinliklerden yararlanarak tüm öğrencilerin ortak bir ürün ortaya koymasını sağlamak,

Örneğin, öğrenciler araştırma-inceleme istasyonunda konuyla ilgili araştırma yapma,

Drama istasyonlarda konuyla ilgili drama yapma,

Sergi istasyonunda konuyla ilgili fotoğrafları ve resimleri sergileme,

Deney istasyonunda konuyla ilgili deney yapma,

Proje istasyonunda arkadaşları ile yaptığı projeyi paylaşma gibi etkinliklerde bulunurlar.

Uyarı: İstasyonlar sınıf dışında da olabilir.

REHBER İLKELER:

- ✓ Öğrenme istasyonlarının sayısı olabildiğince fazla tutulmalıdır.
- ✓ Öğrenme istasyonlarındaki etkinlikler zekânın boyutlarını geliştirici niteliğe planlanmalıdır.
- ✓ Öğrenme istasyonları araç-gereç ve materyal yönünden olabildiğince zenginleştirilmelidir.
- ✓ Öğrenci gruplarının oluşturulmasında heterojen yapının oluşmasına dikkat edilmelidir.
- ✓ İstasyon seçiminde bazen öğrenci bazen de öğretmen belirleyici olabilir.
- ✓ Her gruba bir gözlemci ya da istasyon şefi atanır.
- ✓ Şef gruba kılavuzluk yapar, iş bitince ürünleri toplar.
- ✓ Öğrenme istasyonundaki öğrenciler gerçek dünyayla ve çevreleriyle iletişim halinde beceri ve bilgi kazanırlar.

- ✓ Sonunda çalışmalar sergilenir, şiirler ve öyküler okunur afişler asılır.

İSTASYON TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrencinin öğretim sürecine aktif katılımını sağlar.
- ✓ Yapararak ve yaşayarak öğrenme fırsatı verir.
- ✓ Zekânın boyutlarının gelişimine katkıda bulunur.
- ✓ İşbirlikçi öğrenme ve sosyalleşme becerilerini geliştirir.
- ✓ Öğretim süreci etkinlikler açısından zenginleştiğinden, öğrenme ortamı monotonluktan kurtulur.
- ✓ Öğrencilerde yaratıcılık,
- ✓ Başlanmış işe katkı getirme
- ✓ Bir işi bitirme,
- ✓ Katılımdan keyif alma,
- ✓ Kurallara uyma,
- ✓ İletişim becerisi geliştirme
- ✓ Özel yetenekleri ortaya çıkarma
- ✓ Öğrencilerde ilgi ve güdülenmeyi artırma,
- ✓ Öğrencilerin özgüven duygusunu geliştirme,
- ✓ Çekingen öğrencilerin öğretim sürecine aktif katılımını sağlamayı gerçekleştirme.

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Tüm sınıfla uygulamak zordur.
- ✓ Sınıfta gürültü ve kargaşaya neden olabilir.
- ✓ Gruplarda tüm öğrencilerin etkin olmasını sağlamak zordur.
- ✓ Gerekli araç-gereç ve materyalin bulundurulmaması sürecin niteliğini düşürür.
- ✓ Öğrenme istasyonlarının sayısı bazı hedef ve konularla oldukça sınırlı kalabilir.

- ✓ Öğrenme ortamı özellikleri öğrenme istasyonlarının oluşturulmasını engelleyebilir.

Örnekler:

- a. Savaşa hayır, Trafik kazalarına son,
- b. Okulda dayağa hayır, kavgasız bir dünya istiyorum.
- c. Hormonlu yiyeceklere hayır
- d. Kızlar evde kalmasın.

1. Hazırlık Evresi

- ✓ Öğrenci görüşleri de alınarak dersin hedeflerine uygun konu seçimi yapılır.
- ✓ Sınıftaki öğrenciler rastgele üç gruba ayrılır.
- ✓ Sınıfta sıralarla bir üçgen oluşturulacak şekillerde “Öykü istasyonu” “Afiş istasyonu” ve “Slogan istasyonu” köşelere hazırlanır.

2. Uygulama Evresi

- ✓ Her grup bir istasyonla eşleştirilerek 10 dk süreyle çalışma yapması istenir.

Öykü İstasyonu: Konuyla ilgili bir öykünün giriş kısmını hazırlar .

Afiş İstasyonu: Konuyla ilgili afiş hazırlıkları yapar.

Slogan İstasyonu: Konuyla ilgili slogan hazırlıkları yapar.

10 dk sürenin tamamlanmasının ardından, öykü istasyonundaki diğer öğrenciler afiş istasyonu, afiş istasyonundakiler slogan istasyonuna, slogan istasyonundakiler de öykü istasyonuna giderek yer değiştirdiler.

Yer değişimi sağladıktan sonra tekrar 10 dk süre verilir ve her grup yeni istasyonunda çalışma yapmaya başlar.

Öykü İstasyonu: Daha önce slogan istasyonunda görev yapan grup bu kez öykü istasyonunda öykünün gelişme kısmını hazırlar.

Afiş İstasyonu: Daha önce öykü istasyonunda görev yapan grup bu kez afiş istasyonunda bir önceki grubun afişini geliştirmeye başlar.

Slogan İstasyonu: Daha önce afiş istasyonunda görev yapan grup bu kez slogan istasyonunda bir

önceki grubu sloganlarını geliştirmeye başlar.

Bu aşamada 10 dk sürer. 10 dk ardından son bir kez daha yer değişimi gerçekleşir.

Yer değişimi tamamlandıktan sonra son kez 10 dk bir süre verilir ve her grup yeni istasyonunda çalışma yapmaya başlar.

Öykü İstasyonu: İlk olarak afiş, sonra slogan istasyonunda görev yapan grup bu kez öykü istasyonunda öykünün sonuç kısmını hazırlar.

Afiş İstasyonu: İlk olarak slogan, sonra öykü istasyonunda görev yapan grup bu kez afiş istasyonunda afişlere son şekli verilir.

Slogan İstasyonu: İlk olarak öykü, sonra afiş istasyonunda görev grup bu kez slogan istasyonunda sloganlara son şeklini verir.

Bu aşama da 10 dk sürer. 10 dk ardından istasyon şefleri ortaya çıkan ürünleri öğretmene teslim eder ve öğretmen tüm sınıfın ortak katılımıyla ortaya çıkan ürünleri sergiler.

KONUŞMA HALKASI

✓ Özellikle demokrasi eğitiminde duyuşsal hedefleri kazandırmada etkili bir tekniktir.

✓ Duygularla, düşünceleri ayırt etmeye yarayan bir tekniktir.

✓ **AMAÇLARI**

Öğrencilerin görüş farklılıklarını görmesini sağlamak,

Farklı görüşlere saygı göstermeyi öğretmek,

Dikkatli dinleme,

Grup içinde konuşma,

Kendini ifade etme

İletişim becerilerini geliştirme,

Öğrencilerin sorumluluk alabilmeleri sağlama

Yaşamda var olanlar hakkında daha gerçekleri bilgilere sahip olmasını sağlamak

Sınıf içerisinde olumlu bir atmosfer oluşturmak

Öğrencilerin saygı, sevgi, güven içinde görüşlerini açıklamaları sağlamak

KONUŞMA HALKASI TEKNİĞİN UYGULAMA BİÇİMİ:

- ✓ Öncelikle öğrencilerden sınıf içerisinde sıralarla bir daire oluşturmaları istenir.
- ✓ Hemen ardından konuşma halkasının kuralları tahtaya yazılarak tek tek açıklanır.
- ✓ Öğrenciler bu daire içerisindeki rastgele sıralara oturtulur.
- ✓ Tekniğin uygulama aşamasında ise öğretmen tüm sınıfa bir öykü okur ya da üzerinde yazı olmayan birkaç resim göstererek öğrenciden bu resimlerle bir öykü oluşturması istenir.
- ✓ Gerek bir öykünün okunması, gerekse bir resmin gösterilmesi sonucu canlandırmanın izlenmesi ardından konuşma hakları katılımından kendilerini öyküde, canlandırmada yer alan karakterlerden birinin yerine koymaları ve bu şekilde düşünceleri istenir.
- ✓ Böylece öğrencilerde empatik düşünme becerileri geliştirilmeye çalışılır.
- ✓ Konuşma sırasını belirtecek bir cisim bulunur.
- ✓ Bu cisim sırayla elden ele dolaşarak konuşma sırasını diğerine verir. (cisim=kalem, biblo, kitap, tebeşir vb)
- ✓ Cismi eline alan öğrenci konuşmak istemezse “Geç” diyerek yanındakilere geçilebilir.
- ✓ Herkes konuştuğundan sonra son konuşma teşekkür edip konuşmayı kapatır.

KONUŞMA HALKASINDA:

- ✓ Bu öyküdeki kişi ne hissetmiştir?
- ✓ Sizce ne düşünmüştür?
- ✓ Buna benzeyen bir durum yaşadınız mı?
- ✓ Siz ne hissettiniz? Sorularına yanıt aranır.
- ✓ Konuşma halkasının başarıya ulaşması için bazı kurallar vardır.

Bu Kurallar Şunlardır:

- ✓ Alaycı, aşağılayıcı ve kırıcı sözler kullanmayacağız
- ✓ Kimsenin söylediğine gülmeyeceğiz.

- ✓ Konuşma nesnesi elimizde olmadan konuşmayacağız.
- ✓ Konuşan arkadaşınızın yüzüne bakacağız.
- ✓ Görüşlerimizin gerekçesini açıklamaya çalışacağız.
- ✓ Sınıfla ilgili konular konuşurken isim vereceğiz.
- ✓ Yalnızca sıranız geldiğinde konuşacağız.
- ✓ Söylenenleri çok dikkatli dinleyeceğiz.
- ✓ Arkadaşlarınıza katılarak şunu söylemek istiyorum ya da “arkadaşlarıma katılıyorum, çünkü .....” gibi cümleler kurabiliriz.

KONUŞMA HALKASI TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrencilerin büyük bir kısmının derse katılımını sağlar.
- ✓ Öğrencilerin ilgi ve dikkatini uyanık tutar.
- ✓ Sınıfta etkili bir iletişimin oluşmasına olanak sağlar.
- ✓ Öğrencilerin kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlar.
- ✓ Empati, kendini ifade etme, farklı görüşlere saygıyı öğretir.
- ✓ Duygu ve düşünceleri ayırt etmeyi sağlar.

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Tüm derslere ve konulara uygulamak mümkün değildir.
- ✓ İçine kapanık öğrenciler konuşmaya zorlandığında dersten uzaklaşabilir.
- ✓ Oturma düzeninin U ya da daire şeklinde olması gerektiğinden fiziki yapısı küçük olan sınıflarda uygulamak zordur.
- ✓ Kalabalık sınıflarda uygulamak zordur.
- ✓ Öğrencilerin uzun süre dinlemeleri gerektiğinde sıkıcı olabilir.
- ✓ Sınıfın düzeninin daire şekline getirilmesi zaman alabilir.

ALTI AYAKKABILI UYGULAMA

Bu teknik duygu, düşünce ve bilgilerin paylaşımında kullanılır.

Kişilere farklı durumlarda nasıl davranılması gerektiğini öğreten bir tekniktir.

Bir kişinin farklı türden durumları görmesi ve bundan yola çıkarak benzer durumlarda uygun şekilde davranması amacıyla kullanılır.

Yine bu teknik bireyin olayları ön yargıya kapılmadan ele almasını ve esnek davranabilmesini,

Bireyin belirli bir davranış tarzına takılmadan yeni davranış biçimlerinin öğrenmesini sağlar.

Ayakkabının renk ve cinsleri uygulama biçimlerine göre değişmektedir.

Lacivert (Resmi) Ayakkabı: Rutin işler ve resmi prosedür izler.

Gri (Spor) Ayakkabı: Net olmayan durumları çağrıştırır.

Bilgiyi topla ve bu bilgiyi kullan.

Araştırma yap ve delil topla.

Kahverengi Ayakkabı (Yürüyüş) Ayakkabısı:

Kahverengi toprağı ve çamuru çağrıştır.

Kahverengi yürüyüş ayakkabıları inisiyatiflerden, esneklikten faydalanarak sonuca ulaşılmaya çalışıldığı durumlarda giyilir.

Yine bu ayakkabıların pratikliği ve pragmatizmi temsil eder.

Uygulamaya dönük davranış ve esneklikten faydalanarak sonuna ulaşılır.

Turuncu (Lastik) Çizmeler:

Tehlike demektir.

Acil müdahale gerektirir. Güvenliğin sağlanması en önemli iştir.

Tehlikeyi azalt, acil müdahale et ve güvenliğini sağlamayı temsil eder.

Duygular genelde ön plandadır.

Pembe Terlikler (Ev Terlikleri):

İnsanları koru.

Hazır davranmayı, problemi kendi problemin gibi ele almayı insancılığı, sıcaklığı ve duyarlılığı ifade eder.

Mor Çizmeler (Binici Çizmeleri):

Yetişkinliği ifade eder.

Liderlik ve hâkimiyet ön plandadır.

Kişi kendi yeteneği ile değil, resmi bir yetkiyle hareket eder.

Otorite ve resmi bir rolün oynanması ile ilgilidir.

Rolün gereklerine göre hareket edilir.

ALTI AYAKKABI TEKNIĞİN UYGULAMA BİÇİMİ

- ✓ Belirli bir konu ya da olay belirlenir.
- ✓ Olay ya da konuda uygulanacak ayakkabı bireysel olarak ya da sınıfça belirlenir.
- ✓ Kişi kullandığı ayakkabının uygulama biçimine uygun olarak olayı yorumlar.
- ✓ Bu süreçte aynı anda iki ayakkabı giyip o ayakkabının düşünme biçimine uygun yorumlar yapılabilir.

TEKNIĞİN AVANTAJLARI:

- ✓ Bir uygulama biçimidir.
- ✓ Farklı davranış biçimlerini öğretir.
- ✓ Yaratıcılık ve empatiyi geliştirir.
- ✓ İlgilili ve güdülemeyi artırır.
- ✓ Bir olay karşısında farklı davranış biçimlerini öğretir.
- ✓ Çevremizi algılamayı sağlayarak bir dizi kalıp sunar.
- ✓ Aynı durumda birden fazla davranış biçimi kullanarak doğrudan analitik düşünme ve

yaratıcılığı geliştirir.

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Zaman alıcıdır.
- ✓ Hedeften saptanabilir ve konu dağılıbilir.
- ✓ Kalabalık sınıflarda kullanımı zordur.

Örnekler: Sınıftaki bir erkek öğrenci yanında oturan kıza sürekli cimcik atıyor... Pembe terlikleri giyerek tepkiyi veriniz.

Uyarı: Altı şapkalı düşünme tekniğinde şapka kafaya takıldığı için düşünme becerilerini üretirken, altı ayakkabı tekniğinde, ayakkabı harekete geçmeyi ifade ettiği için uygulama becerilerini öğretir.

Literatürde Lateral düşünme yaklaşımı olarak adlandırılan yaklaşımın iki uzantısı vardır. Bunlardan birisi 6 şapkalı düşünme tekniği diğeri 6 uygulama ayakkabısıdır.

De Bone'nin ortaya attığı bir diğer teknik olan altı madalya ise, madalya değeri ifade ettiği için değerlerin öğretiminde kullanılır.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

S. Keller tarafından 1960'lı yıllarda geliştirilmiştir.

Bir sınıfı oluşturan öğrenciler öğrenme hızları, zekâ düzeyleri, kavram düzeyi açısından birbirinden farklı olabilir.

Öğrenciler arasındaki bireysel farklılığın giderilmesi, her öğrencinin öğrenme hızına uygun düşecek bir öğretimin yapılması, öğretimin bireyselleştirilmesi ile olağan görülmektedir.

Keller Planı olarak bilinen bu teknik, öğretimin her öğrencinin kendi yetenek düzeyine uygun olmasını, bireye uygun yöntem, teknik ve araç-gereçlerin kullanılmasını gerekli kılar.

Bu tekniğin **temel amacı** farklı yapı, ilgi ve yetenekteki bireyleri üst düzeyde yetiştirip topluma kazandırmaktır.

Öğretim süreci öğrenci merkezli olmalıdır.

Öğretmenin rolü öğrenci merkezli etkinlikleri düzenlemek ve yönetmektir.

Öğrenciler kendi öğrenmelerinin sorumluluğunu almakla yükümlüdür.

Öğretmen sınıfın tümüne değil de 3-4 kişiden oluşan küçük homojen gruplara açıklama yapmak

durumundadır.

Öğrenciler

Öğretim etkinliklerine etkin olarak katılma,

Nasıl öğreneceklerini kararlaştırma,

Sınav tarihini saptama gibi pek çok sorumlulukları yüklemektedir.

Grup çalışmaları, daha çok okuma parçalarıyla ilgili tartışmalı soruların cevaplandırılmasına kompozisyon yazmaya ya da kısa konuşmalar hazırlamaya dönük olmalıdır.

Öğretmen öğrenme üniteleriyle ilgili hedef-davranışları belirler ve öğrencilerin bunları kazanıp kazanmadıklarını belirlemek için ünite sonlarında izleme testleri uygular.

Bu testler aracılığı ile öğrencilerin öğrenme güçlükleri ve başarı durumları değerlendirilmiş olur.

Bu tekniğin de temelinde Carroll'un "**Okulda Öğrenme**" modeli vardır.

Bireyselleştirilmiş öğretimin tekniğinin kullanıldığı derslerde "Tam Öğrenme" zorunluluğu olmasa bile, geçme notunun çok yüksek olması gerekir.

Çünkü geleneksel öğretimde öğrencinin test planını düşüren birçok faktör ortadan kaldırılmıştır.

Eğer öğrenci hasta ise, ruhsal bakımdan kendini iyi hissetmiyorsa, testi almak için yeterli hazırlığı yapmadı ise sınavını erteleyebilir.

REHBER İLKELER

- ✓ Öğrencinin özellikleri ilgi ve ihtiyaçları çok iyi tanınmalıdır.
- ✓ Konunun özelliğine göre zaman verilmelidir.
- ✓ Kaynaklar konusunda öğrenciye bilgi verilmelidir.
- ✓ Çalışma öğrencinin sorumluluğu olarak görülmelidir.
- ✓ Öğrenciye bireysel çalışmanın nasıl yapılacağına dair yönerge verilmelidir.
- ✓ İyi bir planlama yapılmalı ve plan dâhilinde ilerleme olup olmadığını kontrol etmelidir.

TEKNİĞİN AŞAMALARI

1. Derste işlenecek konuyu ya da materyali belirleme.

Konuyu ya da materyali kendi içinde bütünlüğü olan birimlere ayırma

3. Öğrencinin verilen her birimi başarıma derecesini belirlemek üzere değerlendirme yöntemlerini belirleme

4. Bir öğrenme biriminden diğerine öğrencinin kendi hızıyla ilerlemesine fırsat verme

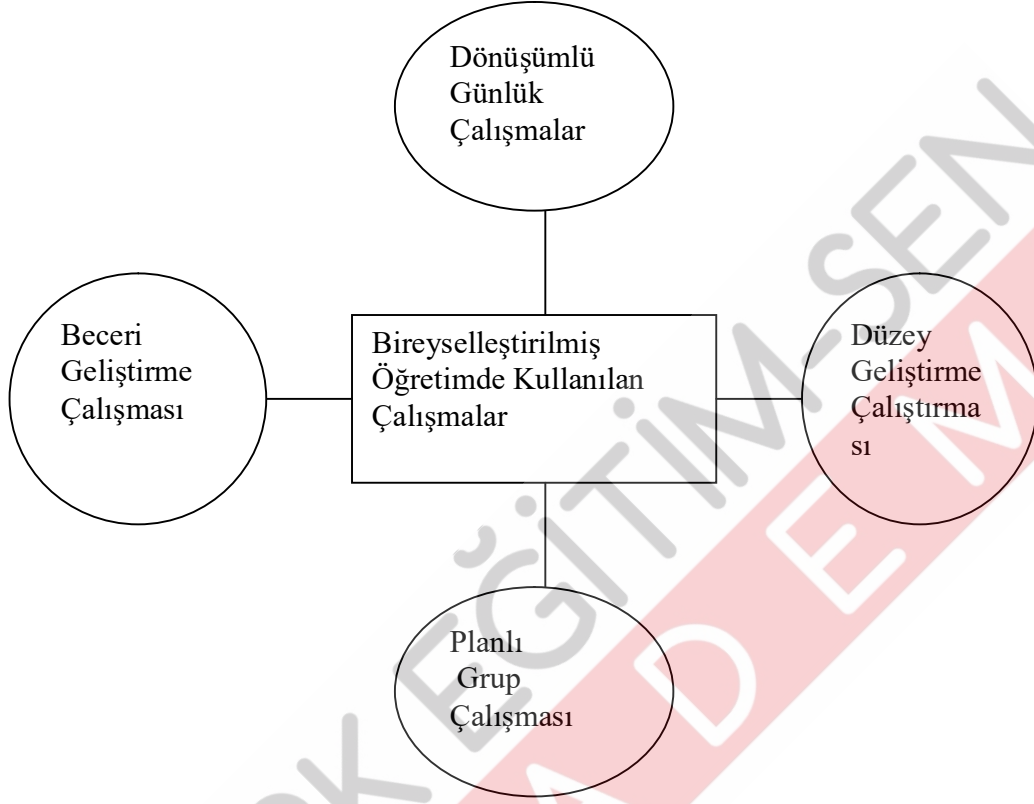
TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrenci, öğrenme sürecine aktif olarak katılır.
- ✓ Her öğrenci öğrenmesini kendi hızında gerçekleştirir.
- ✓ Öğrenme sürecine öğrencinin ilgi ve ihtiyaçlarına göre düzenlenir.
- ✓ Bireysel farklılıkları dikkate alır.
- ✓ Öğrencilerde sorumluluk duygusunu gelişim amacıyla da kullanabilir.
- ✓ Araştırma inceleme yoluyla, yaparak-yaşayarak öğrenme yaşantıları sağlanır.
- ✓ Hızlı ve yavaş öğrenene öğrencilerin eğitimde etkilidir (Üstün zekâlıların-zor öğrenenlerin)
- ✓ Hızlı ve yavaş öğrenen öğrencilere ek fırsatlar sunar.

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Sosyalleşme açısından ciddi sorunlar doğurabilir.
- ✓ Zaman ve parasal olarak ekonomik değildir.
- ✓ Homojen grup hazırlamak güç olabilir.
- ✓ Bireysel çalışmaya yatkın olmayan öğrenciler için olumlu değildir.
- ✓ Öğretmeni yorucu ve zaman alıcı bir tekniktir.
- ✓ Akranların öğretimi problem oluşturabilir.
- ✓ Ayrıntılar çok meşgul edebilir ya da yüzeysel bilgiler yetiştirilebilir.
- ✓ Çalışma aralıkları belirli aralıklarla kontrol edilmezse çalışmalar son güne bırakılabilir.

Bireyselleştirilmiş Öğretimde Yaygın Olarak Kullanılan Çalışmalar

1. Dönüşümlü Günlük Çalışmalar:

Öğrencilerin kendilerini eksik hissettikleri konulara daha iyi hazırlanmaları için sınıf için öğretim etkinlikleri düzenlenir.

Farklı alanlarda düzenlenen bu etkinlikler için gruplar oluşturulur ve her grubun başına o konuyu çok iyi bilen bir öğrenci grup lideri olarak yerleştirilir.

Gerekli materyalli öğretmen sağlar.

Her bir grup bir konuyu bitirdikten sonra diğer konuyu çalışır.

Her grupta öğretmek istenen konuya göre etkinlik düzenlenir.

Öğrenciler etkinliklere göre gruplar yerleştirilir.

Ertesi gün diğer eksiği gidermek üzere öğrenciler farklı gruplara yönlendirilir.

2. Planlı Grup Çalışmaları

Öğrenciler bir öğretim dönemi içerisinde kazanmaları gereken becerileri, sınıf içinde önceden planlanmak***** oluşturulmuş gruplara belirli süreler katılarak korunmaya çalışır.

Her grup ***özünde birbirinin önkoşul öğrenmelerini içerir.

Öğrenci kendini eksik hissettiği konuyla ilgili en alt basamaktaki gruba katılıp orada belirli bir süre kalır ve gerekli yetiyi kazandıktan sonra bir üst düzeydeki başka bir gruba geçer.

Öğrencilerin yer alacakları gruplar yıllık ya da dönemlik planlanır.

Dönüşümlü günlük çalışmalardan ayrılan yönü budur ve öğrenciler gruplar da daha uzun süre çalışır.

3. Beceri Geliştirme Çalışmaları

Sınıf içerisinde 5 küme oluşturulur.

Bu kümelerden dördü konuyla ilgili temel becerileri geliştirme amacına dönük çalışmalar gerçekleştirirken, beşinci küme yönlendirmeye yönelik çalışmalar yapar.

4. Düzey Geliştirme Çalışmaları

Öğrencilere sürecin başlangıcında öğrenilecek konunun temel becerilerini ölçen bir yeterlilik testi (STS) uygulanır.

Bu testin sonuçlara göre öğrencilerin sınıflamaları yapılarak öğretim bireyselleştirilmiş olur.

Uyarı: Burada dikkat edilecek nokta 4 tekniğin gruplar oluşturularak uygulanmasına karşın, bireysel öğretim teknikleri olmasıdır.

SINIF DIŞI ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

Gezi

Gözlem

Sergi

Görüşme

Ödev

Oyun

Müze Eğitimi

GEZİ

✓

Araştırma-İnceleme stratejine uygun bir tekniktir.

✓

Okul ve sınıf içi çalışmaları tamamlamada, öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmek için kullanılır.

✓

Birinci elden somut yaşantılar sağlar.

- ✓ Öğrencilerin araştırma-keşfetme eğilimlerini ortaya çıkartır.
- ✓ Bir konu ya da ünitenin başlangıcında ve sonunda uygulanır.
- ✓ Gezide uyulması beklenen kurallar, tartışılarak saptanmalı ve katılanlara duyurulmalıdır.
- ✓ Öğrencilerin önemli gördükleri noktaları not etmeleri gerektiği bildirilmelidir.
- ✓ Yaparak-yaşayarak öğrenme esas olduğundan kalıcı öğrenmelerin oluşumunu sağlar.
- ✓ Öğrenci okulda aldığı bilgi ile gerçek yaşam arasında bir bağ kurar.

Uyarı: Öğrenciye kazandırılacak davranışlar öğrencilerle birlikte belirlenmelidir.

REHBER İLKELER

- ✓ Gezinin planı öğrencilerle birlikte yapılmalıdır.
- ✓ Öğretmen yasal sorumluluklarını bilmeli ve yerine getirmelidir.
- ✓ Gezinin amacı öğrencilere açıklanmalıdır.
- ✓ Gezi sırasında gerekli güvenlik önlemleri alınmalıdır.
- ✓ Gezi sonunda bir değerlendirme yapılmalıdır.
- ✓ Hava koşulları dikkate alınmalıdır.

GEZİ TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Birinci elden somut yaşantılar (Yaparak-yaşayarak) sayesinde üst düzeyde öğrenmeler sağlanır.
- ✓ Çok sayıda duyu organının aynı anda kullanılmasına fırsat verir.
- ✓ Öğrenme merakını artırır, aktif katılımı birlikte öğrenim sürecini zevki bir hale getirir.
- ✓ Öğrenciler arasında sosyalleşmeyi artırır.

- ✓ Öğrencilerin konuya alan ilgisini artırır.
- ✓ Öğrencilerin diğer öğrenme yaşantılarına temel oluşturur.
- ✓ Okul-çevre ilişkilerini geliştirir.
- ✓ Öğrenilenlere açıklık getirir.
- ✓ Öğrencileri yeni çalışmalara özendirir.
- ✓ Geleneksel sınıf dışına çıkılması öğrencileri motive eder.
- ✓ Öğrencilerin inceleme, izleme ve gözlem becerileri gelişir.
- ✓ Öğrenciler arasında işbirliği ve sosyalleşmeyi artırır.

GEZİ TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Çok zaman gerektirir.
- ✓ Pahalıya mal olur.
- ✓ Yasal sorumlulukları fazladır.
- ✓ Diğer derslere devamı engeller.
- ✓ Disiplin sorunları ortaya çıkabilir.
- ✓ Uygun yer seçmek zordur.
- ✓ İyi planlanmazsa başarı sağlanamaz.

GÖZLEM

Gözlem belli bir amaç doğrultusunda “**kontrollü**” ya da “**doğal ortamlarda**” varlıkları ve olayları oluş zamanlarına göre planlı bir biçimde izleme sürecidir.

Gözlem belirli bir nesne olay ya da durumla ilgili bilgi toplamak amacıyla yapılır.

Gözlem yoluyla öğrenciler olayları, durumları gerçek biçimiyle öğrenirler.

Gözlem tekniği ile öğrenciler yalnızca görmeyi değil, gördüklerini kavramayı da öğrenirler.

Belirli bir nesne olay ya da durumla ilgili bilgi toplamak amacıyla yapılır.

REHBER İLKELER

- ✓ Objektif bir gözlem için aynı olay ya da durum farklı öğrenciler tarafından farklı zamanlara tekrar gözlenmelidir.
- ✓ Gözlem sonuçları hemen ve gerçeğe uygun olarak not edilmelidir.
- ✓ Yapılacak etkinlikler ve bunların sırası önceden belirtilmelidir.
- ✓ Gözlem sonucu mutlaka değerlendirilmeli, özet yaptırılmalıdır.
- ✓ Böylece hem tekrar hem de anlaşılmayan kısımlar açıklanmış olur.
- ✓ Öğrenci hem gözlem yapacağı olgunun hem de gözlemin bilgisine sahip olmalıdır.
- ✓ Gözlem yapılacak doğal ya da toplumsal olgu belirlenmeli ve sınırlanmalıdır.
- ✓ Gözlemi kimin, nerde, nasıl ve ne zaman yapacağı önceden belli edilmelidir.
- ✓ Gözlem bireysel de yapılabilir, grupsal da yapılabilir.
- ✓ Gözlem sonuçlarının hangi ölçme araçlarıyla toplanacağı saptanmalı ve önceden hazırlanmalıdır.
- ✓ Gözlem sonuçları rapor edilmeli, sınıfa sunulmalı ve tartışılmalıdır.
- ✓ Tartışma sonuçlarına göre gerekiyorsa işlemler yinelenmeli, yanlışlar düzeltilmeli, eksikler tamamlanmalıdır.

GÖZLEM TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Bilimsel araştırma-inceleme becerileri kazandırır.
- ✓ Daha çok duyu organının öğrenmeye katılmasını sağlar.
- ✓ Öğrenci çevresindeki olay ve olguların nasıl geliştiğini ve oluştuğunu izler.
- ✓ Eşya, olay ve varlıklardan doğrudan kendilerinden bilgi edinmesini sağlar.
- ✓ İyi bir gözlemci olmayı sağlar.
- ✓ Öğrenci merkezlidir.

- ✓ Öğrencilere olaylara derinlemesine bakmayı öğretir.
- ✓ Öğrencilere bilgiyi elde etme ve yorumlara becerileri kazandırır.
- ✓ Bilgiyi yapılandırma ve temel beceriler kazandırır.
- ✓ Öğrencinin doğrudan bilgi edinmesini sağlar.

GÖZLEM TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ İlk uygulamada etkili bir sonuç alınamayabilir.
- ✓ Çok zaman alır, belirli bir süre ayırmak güçtür.
- ✓ Her ders ve konunun öğretiminde etkili değildir.
- ✓ Araç ve gerece dayalı gözlemler masraflı olabilir.
- ✓ Amaç ve sınırlar iyi belirlenmezse sonuç alınamayabilir.

Uyarı: Deney ile gözlem arasındaki fark, deneyde şartların, etkenlerin kontrol altına alınması söz konusudur.

Ancak gözlemde, olay, durum ya da nesneye her hangi bir müdahalede bulunmadan kendi doğal ortamında, izlenmesi söz konusudur.

İkincisi ise deneyin yapay ortamda istenilen sıklıkta tekrarı mümkündür.

Ancak gözlemde böyle bir durum söz konusu olmayabilir.

SERĞİ

Belirli bir amaçla yapılmış ya da biriktirilmiş olan nesne ve sanat yapıtları ve diğer benzeri yapıtların belirli bir düzenleme içinde birleştirilerek hizmete sunulması için yararlanılan bir tekniktir.

Bir başka deyişle, öğrencileri öğrenebilmesine yardımcı olabilmek için*****? teşhire konusunun materyallerin koleksiyonudur.

Sergi süreci iyi bir planlama, işbirliği, bilgilendirme ve etkili bir şekilde düzenlemeyi gerektirir.

Öğrencilerin öğrenme sürecinde ürettikleri ürünlerin değerlendirildiği ve paylaşıldığı bir tekniktir.

Özellikle beceri iş ve sanat eğitiminde kullanılır.

Bireysel ve grupça da yapılabilir.

Genelde dönem sonlarında yapılır.

Genellikle

Sınıf içi öğretimi tamamlama,
Belirli bir konuya ve etkinliğe ilgi uyandırma,
İşlenmiş olan bir konuyu özetleme örneklendirme,
Öğrencilerin kalıcılığını sağlama amacıyla kullanılır.

SERGİ TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrenciler, hem ürünleri hazırlarken hem de ürünleri incelerken öğrenebilme fırsatı bulurlar.
- ✓ Grup bilinci ve grupla çalışma alışkanlığı kazandırır.
- ✓ Motivasyonu artırır.
- ✓ Hem ürün hem süreç değerlendirmeye olanak tanır.
- ✓ Öğretici merkezlidir.
- ✓ Öğrencilerin yaratıcılığını ve estetik duygusunu geliştirir.
- ✓ Öğrenme güdüsünü artırır.
- ✓ Birden çok duyu organı işe koşulur
- ✓ Anlamli ve kalıcı bir öğrenme sağlanır.

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Her ders ve konu da kullanımı uygun değildir.
- ✓ Ürünleri sergilenmeyen öğrenciler üzülebilir.
- ✓ Hazırlık süreci çok uzundur.
- ✓ Kalabalık sınıflarda uygulamak zordur.
- ✓ Pahalıya mal olabilir.
- ✓ Sergi ürünlerinin saklanması problem olabilir.

- ✓ Materyal kullanımı konusunda ön konuş öğrenmeler gerçekleşmezse istenilen sonuçlar ulaşılmaz.

GÖRÜŞME

Birincil kaynaktan bilgi almayı amaçlayan bir öğretim tekniğidir.

İki biçimde yapılabilir:

a. Öğrenme konusu ile ilgili uzman sınıfa davet edilir.

b. Öğrenciler öğrenme konusu ile ilgili uzmanı ziyaret eder ve ziyaret sürecinde edinilen bilgiler sınıf ortamında diğer öğrencilerle paylaşılır.

Öğrencileri geleneksel sınıf sürecinden ve öğretmene bağımlılıktan kurtardığı için önemli bir tekniktir

REHBER İLKELER

Görüşme tekniğinin uygulanması konusunda öğrenciler bilgilendirilmelidir.

Görüşmede önceden bir planlama yapılmalıdır.

Görüşme anında sorulacak sorular öğretmenin rehberliğinde hazırlanmalıdır.

Görüşme sırasında verilerin nasıl kaydedileceği önceden belirlenmelidir.

Görüşme süreci kayıt altına alınacaksa uzman kişiden izin alınmalıdır.

Uzman sınıfa gelecekse sınıf için davranışlar, kurallar ve sorulacak sorular önceden belirlenmelidir.

Uzman sınıfa getirildiğinde buna “Kaynak kişiden faydalanma” da denir.

GÜDÜMLÜ GÖRÜŞME:

Soruların önceden hazırlandığı görüşmedir.

Öğretimde daha çok bu teknik kullanılmaktadır.

GÖRÜŞME TEKNİĞİNİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrenci birinci elden konunun uzmanlarından bilgi edinir.
- ✓ Sınıfta öğretmenden başka bir uzmanın olması öğrencileri öğrenmeye motive eder.

- ✓ Öğrenci soru sorarak uzman kişi ile görüşmeleri sonucunda kendine olan özgüveni geliştirir.
- ✓ Geleneksel sınıf ortamını renklendirir.
- ✓ Öğrencilerin araştırma, inceleme ve problem çözme becerileri gelişir.
- ✓ Öğrencilerin iletişim ve işbirliği gibi özelliklerini geliştirir.
- ✓ Doğrudan bilgi edinme olanağı sağlar.
- ✓ İştirak ve söyleyerek öğrenme temellidir.
- ✓ Öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişmelerini destekler.

GÖRÜŞME TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Uzman öğrencilerin seviyesine inemeyebilir.
- ✓ Hazırlık ve planlama gerektirdiğinden zaman alırlar.
- ✓ Uzman kişiye ulaşmak zor olabilir.
- ✓ Öğrencilerin uzman kişiyi bulma, randevu alma ve ulaşım gibi problemler yaşayabilirler.
- ✓ Genellikle çabuk düşünmeyi açık ve tutarlı soru sorma yeteneği gerektirdiğinde öğrenciler etkinlik dışı kalır.

Uyarı: Son yıllarda özellikle öğretim programlarındaki değişiklikler bağlamında görüşme tekniği kapsamında öğrencilerin “Röportaj” tekniği kullanımını öngörülmesidir.

Örneğin “Topluma Hizmet Eden Kuruluşlar” konusunda bir dernek başkanı ile röportaj yapılması istenebilir.

ÖDEV

Derste işlenen konuların tekrarını yapmak,

Öğrenilenleri pekiştirmek,

Öğrencileri daha sonraki derslere hazırlamak için sınıf dışında yapılan zihinsel ve bedensel çalışmalardır.

Araştırma-İnceleme stratejisi için uygun bir tekniktir.

Bireysel ya da grupta yapılabilir.

ÖDEV VERİLİRKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN NOKTALAR

- ✓ Ödevler “Eğitsel Değer” taşımalıdır. (**Öncelik**)
- ✓ Ödevler öğrencilerin düzeylerine uygun, bireysel performansları ile uyumlu olmalıdır.
- ✓ Aksi durumda öğrenci kopya ya da başkalarına ödevlerini yaptırabilir.
- ✓ Ödevde öğrenciden ne istendiği açık bir biçimde belirtilmelidir.
- ✓ Ödevler, öğretmen tarafından öğrencileri zorda bırakmak ya da ceza vermek amaçlı değil, işlenen konuyu pekiştirmek ve bir sonraki konuya ön hazırlık olarak verilmelidir.
- ✓ Ödevler öğretmene incelenmeli, üzerlerine dönüt yazılmalı ve öğrencilere geri dağıtılmalı
- ✓ Ödev verme zamanı ve ödevin hazırlanması için ayrılacak zaman dikkatli seçilmelidir.
- ✓ Ödev öğrencileri ders kitabı dışındaki farklı kaynaklara yönlendirebilmelidir.
- ✓ Ödevler bilimsel yöntemi kullanmaya olanak verici olmalıdır.
- ✓ Ev ödevleri, öğrencinin derse, konuya ve öğrenmeye karşı olumsuz tutum takınmasına engel olmalıdır.
- ✓ Ev ödevleri öğrencilerin bireysel sorumluluğu olarak görülmelidir (Evde yetişkinlerin değil)
- ✓ Öğrencilerin en fazla 2–5 saatini almalıdır.
- ✓ Uzun zaman alan ödevler, öğrencileri sosyal ve fiziksel etkinliklerinden alıyarak dengeli bir kimlik gelişmesini engeller.
- ✓ Boş zamanları değerlendirmek amacıyla ödev verilmemelidir.
- ✓ Ödev konusunun yakın çevreyle bağlantılı olmasına dikkat etmelidir.
- ✓ Ev ödevleri genel olarak değil, öğrencilerin yetenekleri bireysel farklılıkları dikkate alınarak verilmelidir.
- ✓ Öğretmen ödevini yapmayan öğrenciye ceza vermemeli yapabileceği yeni bir ödev vermelidir.
- ✓ Ödev öğrenciye ek öğrenme fırsatı da vermelidir.

EV ÖDEVLERİ ÇEŞİTLERİ:

- ✓ Bilgi ve beceriyi ortaya koyan
- ✓ Bilgiyi genişleten
- ✓ Bilgi ve beceriyi sistematikleştiren
- ✓ Önceden belli durumlara ve verilen örneklerle göre bilgi ve beceri uygulama olanağı sağlayan.
- ✓ Yeni durumlara bilgiyi uyarlama olanağı sağlayan
- ✓ Yeni bilgi malzemeleri işleyen ödevler.

ÖDEV ÇEŞİTLERİ

1-Pratik Alıştırmalar: Edinilen bilgiyi uygulama veya yeni kazanılmış yetenekleri pekiştirme, tekrar etme ve gözden geçirme imkânı verir.

2-Hazırlık Ödevleri: Gelecekteki derslere öğrenciler daha iyi hazırlamak için bir konuda temel bilgi kazandırır.

3-Geliştirme Ödevleri: Öğrencilerin kişisel bilgi ve hayal gücünü geliştirmeye yönelir.

Araştırma becerisi ön plandadır.

Uyarı:

Ev ödevleri, projeler gibi bilimsel amaçlı değildir.

Bu anlamda proje ile ev ödevi farklı niteliklere sahiptir.

Ev ödevleri daha çok, öğrenilen konuların kalıcı olması için evde tekrar edilmesi esasına dayalıdır.

Ayrıca projelerle daha uzun bir zamana yayılır ve projede yeni bir ürün ortaya koymak amaçlanır.

TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Bağımsız çalışma alışkanlığı kazandırır.
- ✓ Planlı çalışma alışkanlığı kazandırır.

- ✓ Bireysel ve işbirliği içinde çalışmayı öğretir.
- ✓ Öğretmen ve öğrenciye öğrenilen konuya ilişkin dönüt sağlar.
- ✓ Ders dışındaki zamanın eğitsel ve faydalı çalışmalarla geçirilmesini sağlar.
- ✓ Öğrenilenleri uygulama olanağı sağlar.
- ✓ Çok kalabalık sınıflarda bireysel farkları dikkate alınmasını sağlar.
- ✓ Öğretmen açısından derse iyi bir öğrenci hazırlığı sağlar ve iyi bir öğrenme kontrol aracı olur.
- ✓ Pekiştirme ve tekrar olanağı sağlar.

Uyarı: Ödevlerin, derste öğretilmeyen ya da yetiştirilmeyen konuların öğretiminde kullanılması uygun değildir

TEKNİĞİN SINIRLILIKLARI

- ✓ Etkisiz kullanımı öğrenciyi bıktırabilir.
- ✓ Yanlış kullanıldığında ceza gibi algılanabilir.
- ✓ Uzun zaman alabilir.
- ✓ Öğrenciler tarafından yapılmayan, başkalarına yaptırılan ödevler öğretimi olumsuz etkiler.
- ✓ Öğrencileri başkalarına bağımlı hale getirebilir.
- ✓ Öğretmenlerin ödev kontrolü zaman alıcıdır.
- ✓ Çok ödev vermek öğrencilerin bunalmasına ve öğretim süreçlerinden uzaklaşmalarına neden olabilir.
- ✓ Öğrenciden ne istendiği açık şekilde belirtilmezse öğrenci zorlanabilir.
- ✓ Verilen ödevin düzeyi öğrencinin üzerinde ise öğrencide yetersizlik duygusunu oluşturabilir.
- ✓ Ödevler kontrol edilmesine amaçlarına ulaşip ulaşmadığı belirlenemez.
- ✓ Verilen ödevin öğrenci tarafından yapıp yapılmadığını belirlemek güçtür.

OYUN

Öğrenme konusunun ilgi çekici hale getirmek,

Öğrenciler etkinlikte bulunma olanağı vermek,

Rahat bir ortamda öğrenmeyi zevkli hale getirmek amacıyla kullanılır.

Çocuğun gelişimine en önemli katkısı, çocuğun toplumsallaşmasına yardımcı olmasıdır.

TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Sosyalleşmeyi sağlar.
- ✓ İşbirliği dayanışma, paylaşma duygularını geliştirir.
- ✓ Çocuğun zihinsel gelişmesini, dil gelişimini ve yaratıcı düşünme yeteneklerini geliştirir.
- ✓ Çocukların esnek ve anlayışlı olmasını sağlar.
- ✓ Mizah duygularını geliştirir.
- ✓ Çocuğun “Hareket gelişimini” destekler.
- ✓ Çocuğu ileriki hayata hazırlar.
- ✓ Karar verme ve mantık yürütme yeteneğini geliştirir.

MÜZE EĞİTİMİ

Müze eğitimi, geçmişe ait kalıntılar ile öğrenilenler arasında bağlantı kurmayı amaçlayan bir tekniktir.

Müze eğitiminde bireyler, sanat, tarih ve kültür ile ilgili nesnelere tanıyarak birinci elden bilgi sahibi olur.

Ayrıca bu nesnelere değerlendirirken yaratıcı düşünme becerilerini geliştirir.

Müze eğitimi temel eğitimde ve yaşam boyu eğitim sürecinde de kullanılabilir.

Müze eğitimi öğrencisinin yaratıcı düşünme becerisini geliştirmeli, düş gücünü harekete geçirmelidir.

Müze eğitiminin temel amacı toplumun kültürel eğitimini ve kültürel kalkınmasını sağlamaktır.

Müzeler:

- ✓ Sanat müzesi,
- ✓ Demiryolu müzesi,
- ✓ İtfaiye müzesi,
- ✓ Film-sinema müzesi,
- ✓ Hukuk müzesi,
- ✓ Doğa müzesi,
- ✓ Etnografya müzesi,
- ✓ Arkeoloji müzeleri olarak sınıflandırılabilir.

MÜZE TEKNİĞİN AVANTAJLARI

- ✓ Öğrenciler sanat, tarih ve kültür ile ilgili nesnelere tanıyarak birinci elden bilgi sahibi olurlar.
- ✓ Öğrenciler görerek ve yaşayarak öğrenir.
- ✓ Bilgileri somutlaştırır.
- ✓ Öğrencilerin sanatı bilinçli tüketen ve sorgulayan bireyler olarak yetişmesini sağlar.
- ✓ Bireylere özellikle dünya sanatına ilişkin entelektüel, kültürel bilgi ve deneyimler kazandırır.
- ✓ Öğrencilerin kendi ilkelerindeki sanat yapıtlarını tanıyarak, toplumsal değerler hakkında düşünce sahibi olmalarına imkânı verir.
- ✓ Öğrenciler beş duyuyu kullanarak, keşfederek, araştırarak bizzat uygulayarak daha kalıcı ve etkili öğrenmeler sağlar.
- ✓ Öğrencilerin bilimsel ve duyuşsal gelişimine katkı sağlar.
- ✓ Öğrencilerin sanat ürünlerine yönelik çok yönlü gelişmelerini sağlar.
- ✓ Öğrencilerin toplumsal, bilimsel ve sanatsal konularda da bilgi sahibi olmasını sağlar.

MÜZE TEKNİĞİNİN SINIRLILIKLARI

- ✓ İyi bir ön hazırlık ve plan gerektirir.
- ✓ Maliyet açısından ekonomik olmayabilir.

BİREYSEL ÖĞRETİM TEKNİKLERİ

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM (Keller Planı)

Tekniğin temelini bireysel farklılıklar ve bu farklılardan kaynaklanan eksikliklerin giderilmesi oluşturur.

Farklı kişisel yapı, ilgi, yetenek ve gereksinim içindeki bireyleri üst düzeyde yetiştirip topluma kazandırmayı amaçlar.

Keller planında, bireyler sahip oldukları özelliklere göre gruplara ayrılabilir ve homojen sınıflar oluşturulur.

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİMDE KULLANILAN TEKNİKLER

- Dönüşümlü Günlük Çalışmalar
- Beceri geliştirme çalışmaları
- Planlı grup çalışmaları
- Düzenli geliştirme çalışmaları

PROGRAMLI ÖĞRETİM

Programlı Öğretimin Genel Özellikleri

Edimsel koşullanmanın “Pekiştirme” ilkelerinden hareketle geliştirilmiş bir öğretim tekniğidir.

Temsilcisi Skinner ve Pressey'dir.

Skinner sınıf öğretimine karşıdır.

Çünkü toplu öğretimde sınıfta her öğrenciye uygun uyarıcı, pekiştireç, dönüt verilmemekte ve her öğrencinin

doğru davranış göstermesi sağlanmamaktadır.

Temel amaç, öğrencilerin “Kendi hızları” ile öğrenmelerini sağlayarak öğretimi “bireyselleştirmek” ve hata oranını en aza indirmektir.

Öğrenciler program boyunca önceden özenle hazırlanmış bilgi birikimlerinde “Bilinenden bilinmeyene”

doğru adım adım ilerler.

Bilgi birimlerinin öğretmen tarafından ön hazırlığı çok önemlidir.

Öğretmen öğrencilerin kolayca öğrenmelerini sağlamak için bilgi birimlerini basamaklara böler ve basitten karmaşığa doğru sıralar.

Adım adım (küçük adımlar) öğrenme, bu sayede gerçekleşir.

Her adım sonunda anında dönüt-düzeltilme verilir ve her doğru davranış anında pekiştirilir.

Böylece öğrenciler doğruya ulaştıkça güdülenmişlikleri artarak devam eder.

Programlı öğretime öğretim materyalleri çok önemli bir yer tutar, hatta modelin temel ögesi durumundadır.

Öğrenme eksiklikleri olan öğrenciler bu eksikliklerini gidermede sınıf ortamına bağımlı değildirler.

Uygun materyaller ile sınıf dışında da bu eksiklikleri giderme, çalışma olanağı bulurlar.

Programlı öğretimde bir birim öğreniminden diğer birime geçilmez.

Programlı öğretimde içerik (bilgi) öğrenciye maddeler halinde sunulur.

Programlı öğretimin en önemli noktası her bireyin kendi hızına göre öğrenmesine hizmet etmesi ve

bireysel farkları dikkate alınmasıdır.

Programlı öğretim aynı zamanda bilgisayar destekli eğitimin temelini oluşturur.

Programlı öğretimde üç temel öge bulunmaktadır. Bunlar:

- a. Program
- b. Araç
- c. Öğrencilerdir.

Programlı öğretim uygulamasında, etkinlikler programlı ders kitaplarıyla ya da öğretim makineleriyle sunulur.

Programlı öğretimde her öğrenciye tekniğin nasıl uygulanacağı ile ilgili bir yönerge hazırlanmalıdır.

PROGRAMLI ÖĞRETİMİN TEMEL İLKELERİ

- ✓ Küçük adımlar
- ✓ Etkin Katılım İlkesi
- ✓ Anında Düzeltme
- ✓ Başarı İlkesi
- ✓ Dereceli (Kademeli) ilerleme
- ✓ Bireyselleştirme
- ✓ Açık Tepki

1. Küçük Adımlar İlkesi

Öğrenilecek üniteler, öğrenci tarafından kolayca öğrenilebilecek şekilde en küçük bilgi ve beceri birimlerine ayrılmalıdır.

Öğrenci bunları adım adım öğrenip ilerlemelidir.

Üniteler öğretim ilkelerine uygun bir sıra ile düzenlenir (Basitten karmaşığa-kolaydan zora vb).

Küçük adımlar ilkesi ile kalıcı ve etkili bir öğrenme sağlanır.

Örneğin, bir çocuğun bir somun ekmeği mi yemesi kolaydır yoksa dilimlenmiş ekmeği mi, şeklinde bu ilkeyi düşünebiliriz.

2. Etkin Katılım İlkesi:

Programlı öğretimde mevcut program ile öğrenci arasında sürekli etkileşim vardır.

Öğrenme işi, bizzat öğrenci tarafından yapılmalıdır.

Program her küçük adım sonunda öğrenciye o adımla ilgili sorular yönelterek bir yandan öğrencinin öğrenip öğrenmediğini kontrol eder, bir yandan da öğrencinin bu sayede sürece etkin katılımını sağlamış olur.

Her ünite de alıştırmaları bulunmaktadır.

Soru hem sunulan bilginin kazanılıp kazanılmadığını yoklamalı hem de öğrencinin öğrenmesine bir araç olmalıdır.

3. Anında Düzeltme İlkesi

Sorulan soruya öğrencinin verdiği yanıtın doğruluğu, yanlışlığı anında ona bildirilmeli, yanlışsa hemen düzeltme olanağı verilmelidir.

Yanlış yanıt düzeltilmeden ikinci bilgiye geçilmemelidir.

Uygun öğretim materyalleri ile öğrenci kendi kendisini kontrol edecek düzeltme imkânı bulabilir.

4. Başarı İlkesi

Sorular öğrencinin yapabileceği düzeyde ve sunulan bilgiyle ilgili olmalıdır.

Öğrenci her soruyu yapmak zorundadır.

Böylece yanıtlanan her soru, öğrencinin öğrenme güdüsünü artırabilir, öğrenciye başarı duygusu tattırılabilir.

Bu ilkeye pekiştirme ilkesi de denir.

5. Dereceli (Kademeli) İlerleme

Bu ilkede öğretim ilkeleri akla gelmelidir.

Basitten karmaşığa

Kolaydan zora vb.

Uyarı: KPSS' de bu ilkeyle ilgili açıklamalar genelde küçük adımlar ilkesi içerisinde değerlendirilmektedir.

Karşılaşacağını, bir soruda dereceli ilerleme ile ilgili özellikler var, ancak seçeneklerde bu şık yoksa doğru cevap olarak küçük adımlar ilkesini işaretlemeniz gerekecektir

6. Bireysel Hız İlkesi

Öğrencinin kendi ilgi ve yeteneğine göre, öğrenme hızını ayarlaması gerekir.

Bu tür eğitimde bireyin başarısız olup sınıfta kalması söz konusu değildir.

Programlı öğretimde zaman açısından bir sınırlama yoktur.

Bu sayede her öğrenci kendi hızında öğrenir.

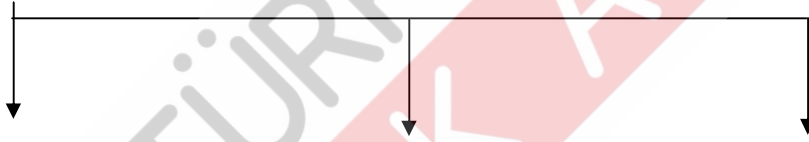
Yine bu ilke sayesinde hızla öğrenen öğrencilerin yavaş öğrenen öğrencileri belirleme gerekliliği de ortadan kalkmış olur.

Bireysel hız ilkesi sonunda öğretimin bireyselleştirilmesi de sağlanmış olur.

7. AÇIK TEPKİ İLKESİ

Öğrenci kendinden beklenen tepkiyi davranış olarak göstermelidir.

PROGRAMLI ÖĞRETİMDE KULLANILAN MODELLER

Doğrusal Model

(Skinner)

Dallara Ayrılan Program Modeli

(Crowder)

Karma Model

(Leinis)

1. Doğrusal Program Modeli

Bilgi, öğrenciye 4 temel öğeden oluşan maddeler halinde ardışık olarak sunulur.

Bilgi: Öğrenilmesi istenen konuyla ilgili bilgi verilir.

Soru: Bilginin öğrenilip öğrenilmediğini kontrol için konulmuş soru bulunur.

Yer: Yanıtın yazılacağı yer belirtilir.

Yönerge: Yanıt yazıldıktan sonra öğrencinin ne yapacağını bildiren yönergedir.

Bu modelde öğrencilerin tümü aynı sırayı izlemek zorundadır.

Sorular bir test değildir, sadece öğrenmenin oluşup oluşmadığını belirlemeye yöneliktir.

Çabuk öğrenen öğrenciler programı daha hızlı bitirmekte iken, yavaş öğrenenler daha geç sürede program tamamlayabilmektedir.

Örnek: Artık kullanılmayacak duruma gelen yaşadığımız ortamdan uzaklaştırılması gereken malzemelere atık madde denir.

Soru: Kullanılmayacak duruma gelene bulunduğu ortamdan uzaklaşması gereken maddelere ..... denir.

(Atık madde)

2. Dallara Ayrılan -Dallanmış-Dal- Öz Programlama program Modeli

Crowder tarafından geliştirildiği için buna Crowder Modeli de denir.

Doğrusal modelden daha esnekler.

Bilgi, öğrenciye doğrusal program modelinde olduğu gibi yine maddeler halinde sunulur.

Ancak doğrusal modelden farklı olarak her bilgi parçasına ilişkin, bu bilgi parçacıklarının öğrenilip öğrenilmediği ile ilgili çoktan seçmeli sorular yöneltilir.

Öğrenci vereceği cevaba göre farklı yönlerde gönderilmekle ve cevabı ile ilgili bilgi verilmektedir.

Öğrenci soruyu doğru cevaplırsa bir sonraki birime geçer.

Verilen cevap yanlış ise seçilen çeldiriciye göre yanlışını düzeltmesi için çalışması gereken bilgi farklılık gösterir.

Öğrenci cevabı kendi hazırlamaz, verilen cevaplar arasından doğruyu cevaplar.

Bu modelde öğrenci özel ders durumundadır.

Çabuk öğrenen öğrencilerin programda bildikleri yerleri atlamalarına olanak tanıdığından dolayı öğrenci bildiği konuları tekrar görmek durumunda kalmaz.

Bu nedenle özel ders verme yöntemine benzetilir.

Yani öğrenci bildiği konulardan değil, bilmediği konulardan özel ders alır.

3. Karma Program Modeli

Doğrusal ve dallara ayrılan modellerin bir arada kullanılmasıyla oluşturulur.

Bu modelde her madde için en uygun düşün program modeli tercih edilmektedir.

Esnek bir modeldir.

PROGRAMLI ÖĞRETİMİN AVANTANLARI

- ✓ Bireysel farklılıklar duyarlıdır.
- ✓ Öğrenciye istediği hızda öğrenme ve tekrar yapma fırsatı verir.
- ✓ Öğrenme eksikliklerini anında ortaya koyar ve düzeltilmesi için fırsat sunar.
- ✓ Aktif katılımı gerekli kılar ve öğrenci hep aktiftir.
- ✓ Öğrenciye bireysel yeteneklerine göre ilerleme olanağı verir.
- ✓ Programlı öğretim materyalleri öğrenmeyi zevkli ve ilgi çekici hale getirir.
- ✓ Okul içinde ve dışında uygulanabilir
- ✓ Öğrenci tekrar yapma, alıştırmaya, düzeltme gibi tek düzen görevlerden kurtarır.
- ✓ Öğrenme sonucu hakkında anında geri bildirim ve pekiştirme verir.
- ✓ Öğretmenlerin boş zaman kazanmalarına ve öğrencilerine daha rahat rehberlik etmelerine olanak tanır.
- ✓ Anlaşılmayan konuların işlendiği kadar tekrarlama imkânı verir.
- ✓ Okul içinde ve dışında her yerde uygulanabilir.
- ✓ Öğretmen bulunmayan alanlarda ve insanların okula gitme olanaklarından mahrum bulunduğu yerlere hizmet götürmek suretiyle insan kaynaklarını verimli değerlendirilmesini sağlar.
- ✓ Öğretim sürecini sadece okul ortamına bağımlı olmaktan kurtarır.
- ✓ Öğrenmede aman bakımından ekonomi sağlar.
- ✓ İlgi çekici ve merak uyandırır.

PROGRAMLI ÖĞRETİMİN DEZAVANTAJLARI

- ✓ Grup çalışmaları ile daha iyi öğrenen öğrenciler için uygun değildir.
- ✓ Her dersin öğretiminde kullanılamaz.
- ✓ Öğrencilerin sosyalleşme ihtiyacını göz ardı eder, hatta bu süreci olumsuz yönde etkileyebilir.
- ✓ İçeriğin adım adım öğretilmesi için çok küçük parçalara ayrılmış olması sentez yapmayı engelleyebilir.
- ✓ Materyalin hazırlanması uzmanlık gerektiren zor bir iştir.
- ✓ Materyal iyi hazırlanmamışsa öğrenciler için sıkıcı olabilir.
- ✓ Üst düzey ve karmaşık davranışların öğrenilmesi programlı materyallerle zordur.
- ✓ Oto kontrolü ve sistemli çalışma alışkanlığı olmayan dikkatini toplamayan, sıkılgan öğrenciler için uygun değildir.
- ✓ Programlı öğretim sürecinde kullanılan araçların maliyeti yüksektir.
- ✓ Daha çok bilgi ve kavrama düzeyine hitap eder.
- ✓ En önemli sınırlılığı sosyo-psikolojik gelişimi olumsuz etkilemesidir.

PROGRAMLI ÖĞRETİMLE TAM ÖĞRETİMİN KARŞILAŞTIRMASI

PROGRAMLI ÖĞRETİM	TAM ÖĞRENME
Bireyseldir.	Grupsaldır. (Toplu öğretim)
Dönüt -düzeltme anındadır	Dönüt düzeltme ünite sonundadır.
Bireysel farklılıkları artırır.	Bireysel farkları ortadan kaldırır.
At yarışına benzer.	Deve kervanına benzer.
Her birey kendi hızında öğrenir.	Hızlı öğrenenleri engeller.

ORTAK NOKTALAR

Her ikisi de küçük adımlar ilkesine göre hareket eder.

Her ikisinin de bir ünite öğrenilmeden diğerine geçilmez.

Her ikisinde de etkin katılım gerekir.

Her ikisi de davranışçı kuramlara dayalıdır.

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİM (1960)

GENEL ÖZELLİKLER

Bilgisayar destekli öğretim, eğitim öğretim faaliyetlerinde bilgisayardan yararlanmalıdır.

Bilgisayar eğitimi öğretimi tamamlayan ve güçlendiren bir araçtır.

Öğretim sürecini zenginleştirerek niteliğini yükseltir.

BDÖ'de öğretmen konuyu işlerken sahip olduğu ve donanım ve yazılım olanaklarına, konunun ve öğrencinin

özelliklerine göre bilgisayarı değişik yer ve zamanlarda kullanabilir.

Bilgisayarlar öğretim sürecinde hiçbir zaman öğretmen yerine geçmez.

Bilgisayarlar öğretim sürecinin tamamlayıcısını ve destekleyicisi olan araçlardır.

Öğretim sürecinde bilgisayarların kullanılması, öğretmenin görev ve sorumluluğunu azaltmanın aksine sahip, olması gereken bilgi ve beceri düzeyini artırır.

BDÖ sırasında öğrenciler bilgisayarda programların dersle ilgili etkileşim halindeyken, öğretmen bir rehber, bilgisayar ise öğrenme ortamı rolünü üstlenir.

Öğrencilere verilen dönütler ise onların sürekli aktif kalmasını ve derse katılımını sağlar.

BDÖ UYGULANIŞ AMAÇLARI

1. Alıştırma ve Tekrar
2. Birebir Öğretim
3. Problem Çözme
4. Benzetim Programları

1. Alıştırma ve Tekrar: İşlenmiş konuların pekiştirilmesini sağlar.

2. Birebir Öğretim: Öğrencilere kendi hızında çalışma ve istediği kadar tekrar yapma olanağı verir.

3. Problem Çözme: Öğrenci bir problemi çözerken, o problemin çözümü ile ilgili sorular da verilir.

4. Benzetim Programları: Laboratuvar ortamında yapılma imkânı bulunmayan bilgi ve gösterilen bilgisayar aracılığı ile gerçekleştirilir.

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN KULLANIM AMAÇLARI

Motivasyonu artırmak.

Bilimsel düşünme yeteneğini geliştirmek.

Grup çalışmasını desteklemek

Öğretim yöntemlerini genişletmek

Öğrencilerin kendi kendine öğrenme yeteneğini geliştirmek.

Öğrencide ilerde düzeyde düşünme becerisinin geliştirilmesini desteklemek.

Mantık yolu ile problemlere çözüm bulmayı desteklemek.

Hipotez kurmaya cesaretlendirmek.

Geleneksel öğretim yöntemlerini daha etkili hale getirmek

Öğrenme sürecini hızlandırmak.

İhtiyaca dayalı öğretimi gerçekleştirmek

Öğretimi bireyselleştirmek.

REHBER İLKELER

Öğretim ortamı gerekli yazılım ve donanımlar sahip olmalıdır.

Yazılım ve donanımlar hedefe uygun olmalıdır.

Yazılım ve donanımlar öğrenci ve konunun özelliklerine uygun etmelidir.

Olabildiğince fazla duyu organına hitap etmelidir.

Öğrencinin yaş ve gelişim seviyesine uygun olmalıdır.

Öğrenci eksikliklerini tespit edici nitelikte sorularla zenginleştirilmeli, dönüt ve düzeltmeler sunarak

öğretmenin kontrol edilmesini sağlamalıdır.

İçerik eğitim programlarındakinden daha fazla ya da daha az olmamalıdır.

Grafik ve ses kullanımıyla zengin yaşantılar sağlamalıdır.

Konuyla ilgili kavramları bol örnekle net ve anlaşılır biçimde ifade etmelidir.

Öğretmen ve öğrencilerle kolayca kullanılabilir olmalıdır.

Karmaşık olmamalıdır.

İşlenildiği zaman önceki konuları tekrar etmeyi sağlayacak nitelikte düzenlenmelidir.

Kazandırılacak davranışlar programda belirtilmelidir.

İpuçları ve pekiştirmeler programda yer almalıdır.

Davranışın ne ölçüde kazanıldığını ölçen sorular olmalıdır, böylece öğrenme eksiklikleri giderilebilir.

Program esasını beceriler ve davranışlar oluşturmalıdır.

Araç-gereç uzman, konu alanı uzmanı, program geliştirme uzmanı ve bilgisayar programcısı ekip olarak birlikte çalışmalıdır.

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMDE KULLANILAN MODELLER

Öğretimsel Model

Hipoteze Model

Açıklayıcı Model

Arındırılmış Model

1. Öğretimsel Model: Programlı öğretim esasına dayanır.

Bilgisayar her an öğrencinin hizmetindeki bir yardımcı konumundadır.

2. Hipotez Model: Öğrencilerin hipotezler oluşturmalarına yardımcı olur.

3. Açıklayıcı Model: Konular ilerledikçe öğrencinin bilgiyi keşfetmesini amaçlar.

4. Arındırılmış Model: Bilgisayar öğrencilerin çalışma yükünü azaltır, birçok konuda hazır bilgi ve hesaplamayla öğrenci yerine işlemleri gerçekleştirir.

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN AVANTAJLARI

Öğretimin kalitesini artırır.

Eğitimi zevkli hale getirir.

Öğrenme sürecini kısaltarak verimi artırır.

Bilgiye hızlı ulaşım olanağı sağlar.

Zaman ve mekân sınırını ortadan kaldırır.

Anında dönüt ve düzeltme sunar.

İstenilen sayıda tekrar olanağı sağlar.

Bilgiyi somutlaştırır.

Birden çok duyu organına hitap eder.

Bireye kendi hızında öğrenme olanağı sağlar.

Bireye istediği zaman ve sayıda tekrar yapma olanağı sunar.

Öğrencileri sürekli aktif hale getirir.

Kişilik özellikleri nedeniyle potansiyelini ortaya koyamayan öğrenciler BDÖ'e başarılı olabilir.

Öğretmen dersi tekrar etme, ödev düzenleme gibi görevlerden kurtararak öğrencilerle bireysel olarak ilgilenme imkânı sağlar.

Çeşitli zihinsel becerileri geliştirir.

Laboratuvar ortamda yapılması pahalı ve tehlikeli olan deneylerin yapılmasını sağlar.

Her öğrenci konu ile ilgili konulara yanıt alabilir.

Öğrenme, küçük birimlere kadar indirildiğinden başarı, bu birimler üzerinde sınanabilir.

Görsel ve işitsel öğelerin varlığı öğretiminin dikkatini çeker.

Sınıf ortamından motivasyon farklılıklarından kaynaklanan sorunlar, ortadan kaldırılabilir.

Normalde sıkıcı bulunan konuları ilgiyi artırır.

Öğretmen zaman kazandırır.

Öğrenci kendi başarısını kolayca izler.

Öğrencilerin bireysel farklılıklara duyarlıdır.

Belgeleme, dosyalama ve belgelere başlama alışkanlığı kazandırır.

Yaratıcılığı geliştirir.

Öğretmene öğrenci haklarında kayıt tutma ve gerektiğinde öğrenciyle ilgili tüm bilgilere ulaşma şansı verir.

BİLGİSAYAR DESTEKLİ ÖĞRETİMİN SINIRLILIKLARI

Planlaması ve Uygulaması zordur.

Programlar ve bilgisayar pahalıdır ve zaman gerektirir.

Öğrenciler arasındaki sosyalleşme sürecini olumsuz yönde etkilemektedir. (Bu durum özellikle ilköğretimde daha belirgindir).

Öğretim sürecinde bir öğretmene gereksinim duyan öğrenciler için elverişli değildir.

Bilgisayar öğrencilerin tüm öğrenme ihtiyaçlarını karşılamaz.

Bilgisayara kaydedilen verilerin düşük bir ihtimalde olsa, kaybedilme riski vardır.

Sistemli çalışma, alışkanlığı olmayan, dikkati kolay dağılan, sıkılgan öğrenciler için elverişli değildir.

Öğretmenler donanım ve yazılımları kullanmada zorlanabilir.

Bazı öğrenciler için bilgisayar tarafında sağlanan pekiştireçler yeterli olmayabilir.

Eğitimciler BDÖ konusunda gerekli bilgi ve deneyime sahip değildir.

Bir öğretmen veya öğrenci için kaliteli olabilecek bir program başka öğretmen veya öğrenciler için iyi sayılmayabilir.

BDÖ malzemeleri ve donanımlarına sürekli güncellemesi gerekir.

Eğitim programları ile bilgisayar programları arasında yeterli koordinasyon olmaması nedeniyle

öğretim programlarının yeterli kalitede olmaması,

Yazılmış programların çoğu zaman yazılım için seçilen bilgisayarda çalışıyor olması ve diğer bilgisayar kullanıcılarına yardımcı olacak çok az sayıda uzmanın olması.

Eğitim yöneticileri ve öğretmenler için alıştırmaların dışında yöntem ve teknolojik esasları nedeniyle çekingenlik ve antipati uyandırması da bir sınırlılıktır.

TUDOR DESTEKLİ ÖĞRETİM (Özel Ders Grubu)

Öğretim sürecinde yardıma ihtiyaç duyan öğrencilere uygulanan bireysel öğretim tekniğidir.

Bu teknikte öğrencinin zorlandığı konular çalıştırılır ve soruları cevaplandırılır.

Tudor destekli öğretimde öğrenciye yardım edecek olan kişi yani tudor, genellikle öğretmen değil yardım edecek donanıma sahip bir başka öğrenci ya da konuya iyi bilen üst sınıf öğrencilerdir.

Tudor İngilizcede “Özel ders” anlamındadır.

Öğrenciyle birebir çalışmayı gerektirir.

Tudor konumundaki kişi, öğrencinin anlamadığı konuları tekrar eder, fazladan alıştırma ve örnek çözer, ek kaynaklar ve materyaller kullanır.

Bu çalışmalar hem öğretmenin hem de öğrencinin ders saatlerini ve programlarını aksatmayacak ve öğretmenin diğer öğrencileri ihmal etmeyecek şekilde düzenlenmesi gerekir.

Tudor destekli öğretimde önce öğrenci dinleyerek neyi bilip, neyi bilmediği anlaşılmalı çalışılır.

Sonra etkinliklerini tamamlamak için belirlenen etkinlikler kendisine bildirilir ve gerekli uygulamalar yapılır.

Akran grupları öğretimde de uygulanabilecek olan tudor destekli öğretim, öğrenme isteği duymayan sadece dersten yüksek not almak veya dersi geçmek isteyen öğrenciler yerine öğrenme isteği duyan öğrencilere verilir.

TEKNİĞİN AVANTAJLARI:

Öğrenme eksikliklerini tamamlaması ve öğrencilerde yarattığı güven açısından bakıldığında oldukça faydalıdır.

Ayrıca öğrenciye öğrenme düzeyi hakkında bilgi sağlar ve bireysel öğretim şansı sunar.

TEKNİĞİN SINIRLILIĞI

Tudor (özel öğretici) her zaman bulunamaz ayrıca tudora ücret de ödemek bir maliyettir.

ÖĞRENME ÖĞRETME MODELLERİ YAKLAŞIMLAR STİLLERİ

TAM ÖĞRENME

1. GENEL ÖZELLİKLERİ

B. Bloom tarafından geliştirilmiş bir modeldir.

Temelinde Carroll'un "Okulda Öğrenme" modeli vardır.

Modelin özünü "**Hızlı öğrenen ve yavaş öğrenen öğrenciler**" düşüncesi oluşturur.

Sistem yaklaşımına dayalı olarak geliştirilmiş bir modeldir.

Uygun öğrenme ortamı (koşulları) sağlandığında her bireyin öğrenebileceğini savunur.

Öğretim sürecinin başından itibaren olumlu öğrenme koşulları sağlandığında, dünyada herhangi birimin öğrenilebileceği her şeyi herkes öğrenebilir sayıtlısına dayalıdır.

Toplu öğretime dayalı bir modeldir.

Öğretmen merkezlidir.

Tam öğrenmede alt limit %70'dir.

Bu limit uygun koşullar sağlandığında %90'a çıkabilir.

"Suyunu kaynaması için gereken yapıldığında su kaynıyorsa, öğrenmek için gerekli olanlar yapıldığında öğrenciler öğrenirler".

Bloom, kuramını öğrenmekteki bireysel farklılıkları öğrenci, okul ve toplum yararına olacak şekilde en aza indirmek için alınması gereken önlemleri açıklamaya çalışmaktadır.

Öğretim süreci iyi bir şekilde düzenlendiğinde ek zaman ve öğrenme olanakları sağlandığında, hemen hemen tüm öğrenciler okulda öğretilmek istenen tüm yeni davranışları öğrenebilir.

Bir sınıftaki öğrencilerin başarılı olmaları onların yetenek düzeylerinden çok, öğretimin niteliği ve onlara ihtiyaçları kadar zaman tanımaya dayalıdır.

Bloom'a göre öğrencilerin geldiği sosyo -ekonomik düzeyleri, zekâları genel uyarılmışlık düzeyleri değiştirilemez, ancak öğrencinin dersle ilgili ön öğrenmeleri, ilgisi, tutumu, başarılı olabileceğine

olan inancı öğretim hizmetinin niteliği (pekiştireç, ipucu, katılım) değiştirilerek istenen düzeyde öğrenme gerçekleştirebilir.

Öğretim hizmetinin niteliği artırılıp, öğrenciye yeteri kadar zam verildiğinde, öğretim hedefleri doğrultusundaki öğrenme düzeyleri birbirine yaklaşır ve sınıftaki tüm öğrenciler başarılı olabilir.

Modelin temelinde davranışçı ve bilişsel ekoller vardır.

Tam öğrenme modellerde konuların küçük birimlere ayrılarak aşamalı öğretimi söz konusudur.

Bir ünite öğrenilmeden diğerine geçilmez.

Öğrenciler arasındaki öğrenme düzeyi farklılıklarının temel nedeni, öğrencilerin dersle ilgili ön öğrenmeleri, derse yönelik tutum, başarılı olabileceğine olan inancı ve öğretim hizmetinin niteliğidir.

Uyarı: Tam öğrenme modelinin uygulandığı bir sınıfta öğrenci sayısı (24–36) arasında olmalıdır.

MODELİN TEMEL İLKELERİ

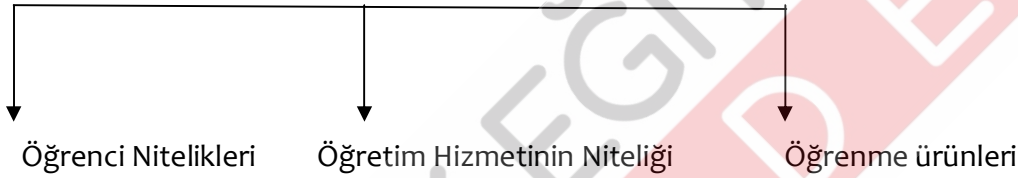
1. Tam öğrenmenin ölçütü belirlenmeli (Hedefi)
2. Olumlu öğrenme koşulları sağlanmalı
3. Yeterli zaman ayrılmalı
4. İpucu, pekiştireç, dönüt ve düzeltme verilmeli
5. Öğrencinin katılımını sağlanmalı
6. Bir ünite tam öğrenilmeden diğerine geçilmemelidir.

Bloom, bireylerde doğuştan var olan bazı zihinsel farklılıkları reddetmez, ancak bunun öğrenme sürecinde çok fazla bir etkisinin olmayacağını belirtir.

Öğretim sürecinde öğrenmeyi etkileyen çok sayıda faktör vardır. Bunlar değiştirilebilir faktörler ve değiştirilmeyen faktörler olmak üzere iki başlıkta incelenir.

Değiştirilebilir Faktörler	Değiştirilemeyen Faktörler
Dersle ilgili ön öğrenmeler (Bilişsel giriş davranışları, hazırbulunuşluk)	Olgunlaşma seviyesi
Derse karşı ilgi tutum	Genel yetenek (zekâ)
Akademik özgüven	Doğuştan getirilen kişilik özellikleri
Öğretim hizmetinin niteliği (İpucu-pekiştireç-düzeltilme)	Ailenin sosyo-ekonomik düzeyi

Tam öğrenme modelinin üç temel değişkeni vardır

1. Öğrenci Nitelikleri:

Öğrenci nitelikleri Bilişsel Giriş Davranışları ve Duyuşsal Giriş davranışları olmak üzere iki boyutla ele alınmaktadır.

1. Bilişsel Giriş Davranışları

Dersin ya da ünitenin öğrenilmesini kolaylaştıran ön öğrenmelerdir.

Bilişsel giriş davranışları öğrenci başarısını %50 düzeyinde açıklama gücüne sahiptir.

Bu nedenle yeni bir üniteye girilmeden önce bilişsel giriş davranışlarındaki eksikliklerin tamamlanması büyük önem taşır.

Bloom'a göre bir öğrencinin öğrenmesiyle ilgili özgeçmişi onun şimdiki öğrenmelerine büyük ölçüde belirlenmesinde ve gelecekteki öğrenmelerine temel oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmalar, özellikle-aşamalık-özelliği gösteren, derslerde elde edilen başarının en az %50'sinin bilimsel giriş davranışlarına bağlı olduğunu göstermektedir.

Özellikle matematik, tarih, fen bilgisi ve yabancı dil derslerinde bilişsel geliş davranışları büyük

önem taşır.

Bu tür derslerde ünite başında öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamasına yani gerekli ön koşul bilgiler öğrencilere kazandırılmazsa ilerleyen ünitelerde başarısızlık görülebilir.

Bilimsel Giriş Davranışları da ikiye ayrılır. Bunlar

1. Genel Bilişsel Giriş Davranışları:

Bunlar tüm öğrenmeler için gerekli olan ön bilgilerdir.

Örneğin, dil yeteneği (okuduğunu anlama ve yazma günü sözlü anlatım yeteneği) mantıksal düşünme becerisi ve matematiksel işlemler becerir.

Genel Bilişsel davranışların kazandırılmasını uygun zaman almaktadır.***** Diğer bir ifadeyle bunlar değişmeye dirençli özelliklerdir.

2. Özel Bilişsel Giriş Davranışları

Herhangi bir konuyu veya üniteye öğrenebilmek için gerekli olan ön bilgilerdir.

2. Duyuşsal Giriş Davranışları: (%25)

Bu özellikler öğrencinin öğrenilebilecek birime yönelik ilgisi, tutumu ve akademik özgüveninin bir bileşkidir.

Duyuşsal Giriş özellikleri arasında akademik özgüven, başarıyı belirlemede diğerlerinden daha büyük bir etkiye sahiptir.

Akademik Özgüven, öğrencinin bir öğrenme birimini öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayan tarzıdır.

Akademik özgüveni öğrenme-öğretme sürecinde olumlu hale getirmek mümkündür.

Bunu sağlamanın en önemli koşulu, öğrencinin başarılı olma ihtiyacını karşılamaktır.

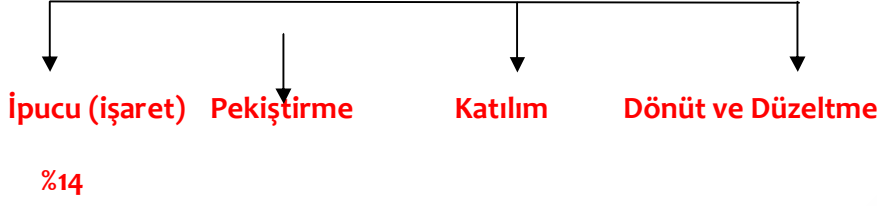
Öğrencinin konuya, öğrenme-öğretme etkinliklerine karşı tutumu, ilgisi, güdümü, kendine güveni ve süreçte göstereceği çabası onun öğrenme ürünlerini etkileyecektir.

2. ÖĞRETİM HİZMETİNİN NİTELİĞİ

Tam öğrenme modelinin öğrenme-öğretme sürecine ait temel değişkenlerine öğretim hizmetinin niteliği denir.

Öğrencilere davranış kazandırma ile ilgili olan öğretim yapıldığı süreçtir.

Öğretim Hizmetinin Niteliği

A. İPUÇU (İŞARET)

Öğrenciye neyi öğreneceğini, bunları niçin ve nasıl öğreneceğini gösteren mesajların tümüne ipucu denir.

Öğrenme ortamında öğrenciye verilen yazılı ve sözlü yönergeler, örnekler, sorular, kaynak kitaplar, videokasetleri, cd'ler, gerçek varlık ve olaylar, numuneler, modeller ve mimikler vb birer işarettir.

Başarıya etkisi %14 dolayındadır.

İpuçlarının öğrenme düzeyini yükseltmede etkili olabilmesi için, öğrencinin gelişim düzeyine, bilişsel giriş durumlarına, duyuşsal giriş özelliklerine uygun olması gerekir.

İpuçlarının:

Öğrenme düzeyini yükseltmek,

Hedeften haberdar etmek,

Derse katılımı sağlamak,

Öğrenciyi düşünmeye sevk etmek gibi görevleri vardır.

Kullanılan ipuçlarının hedeflerle ilgili olmasına, öğrenci için anlamlı olmasına dikkat etmelidir.

İpuçlarının zamanında ve her öğrencinin ihtiyacını karşılayacak biçimde sunulması önemlidir.

İPUÇLARININ YARARLARI VE İŞLEVLERİ

Düşünmeye sevk etmek

Cevap vermeye özendirmek

Dikkati belli noktalar üzerine çekmek

Kritik noktaları öğrenciye duyurmak

Öğrenilecek konuya nasıl ulaşılabileceğini göstermek
Eski bilgileri hatırlamak
Öğrenmenin kesintiye uğramadan sürmesini sağlamak
Öğrenme güçlüğü çekilen konuları kolaylaştırmak
Katılım sağlamak
Önceki-yeni bilgi ilişkilerini kurmak
Hedeften haberdar etmek
Güdülenmeyi sağlamak
Dönüt-Düzeltilme yapmak

B. PEKİŞTİRME (Destekleyici)

Pekiştirme, davranışın tekrar edilme sıklığını artırma işlemidir.

Bu işlemde kullanılan uyarıcılara da pekiştireç adı verilir.

PEKİŞTİREÇ VERİLİRKEN NELERE DİKKAT EDİLMELİDİR?

Pekiştireç istenen davranışı takip etmeli

Öğrenciye pekiştirecin niçin verildiği söylenmeli

Öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarına uygun olmalı

Aynı pekiştireç çok sık kullanılmamalı

Öğrenci pekiştireci hangi davranışın sonunda aldığını fark etmeli

Pekiştireçlerin değerinin öğrenciden öğrenciye değiştiği bilinmelidir.

Bireysel farklılıkları dikkate alınmalıdır.

Geç ve güç öğrenenlerin her doğru davranışı pekiştirilmelidir.

Pekiştireçlerin dağıtımını da zamanlamaya dikkat edilmelidir.

İlk, zor ve karmaşık konuların öğretiminde sürekli pekiştireç kullanılmalıdır.

Pekiştirme oranının ve zamanın belli olmaması öğrenciyi dikkatli tutar.

C. KATILIM

Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine katılma derecesi öğretim hizmetinin niteliğinin en iyi göstergesidir.

Katılım, öğrenme düzeyindeki değişkenliğin %20'sini açıklama gücündedir.

Öğrencilerin öğrenme-öğretme sürecine katılmaları en üst düzeyde sağlandığında öğrenciler arasındaki başarı farkı %20 oranında azaltılabilmektedir.

Derse katılım doğrudan gözlenebilecek şekilde açık olabilir ya da doğrudan gözlenemeyecek şekilde örtük olabilir.

Öğrenme sürecine öğrenci ne kadar çok duyu organı ile katılırsa o derece anlamlı ve kalıcı olur.

Öğretmenler farklı yöntem ve tekniklerle, ipuçlarıyla derse katılımı artırmalıdır.

Öğrenci öğrenme sürecinde aktif olmalıdır.

Öğrenci öğrenirken, yorumlar ve etkileşime girer.

Öğrencinin kendisine sunulanla etkileşime girmesi için katılımı önemlidir.

Öğrencinin derse katılımı için bilişsel ve duyuşsal olarak hazır olması gerekir.

Katılımı öğrencinin iç ve dış koşulları etkiler.

İç koşullar, öğrencini sahip olduğu dikkat ve güdülenme düzeyi ile hazırbulunuşluk özelliklerini kapsar.

Dış koşullar ise, öğretim ortamının özellikleri ve değişkenleridir.

Öğrenme ortamlarında dış koşullar, iç koşullara ne kadar uygunsa katılım da o düzeyde artar.

KATILIMI ARTIRMAK İÇİN YAPILMASI GEREKENLER

Öğrenme konuları öğrenci açısından anlamlı hale getirilmeli.

Öğrenci hedeften haberdar edilmelidir.

Öğrenci güdülenmelidir. (Konunun nerde, nasıl işlerine yazılacağı söylenmelidir).

Konular öğrencilerin hazır bulunuşluğa uygun olmalıdır.

Grupla ya da eşli çalışmalar yapılmalıdır.

Öğrencinin düzeyine uygun yaşantılar düzenlenmelidir.

Öğretim etkinlikleri öğrencilerle birlikte belirlenmelidir.

Eğitim durumları ilgi çekici, merak uyandırıcı nitelikte olmalıdır.

Öğrencilerin rahat konuşabileceği ve kendilerini ifade edebilecekleri ortamlar sağlanmalıdır.

Öğretim ilkeleri ve öğrenme kuramları dikkate alınmalıdır.

Araştırma yapma, problem çözme, yaratıcı düşünme vb zihinsel etkinliklere yer verme

Dönüt kullanma, ipuçları verme

D. DÖNÜT VE DÜZELTME

Dönüt, öğrenciye gösterdiği davranışın doğru olup olmadığını varsa eksik veya yanlışlarını bildirir.

Dönüt öğrencileri güdüler, öğrenme sürecini hedefler doğrultusunda yönlendirir, pekiştirir, eksiklikleri ortaya koyar, öğrenme hızını ve düzeyini yükseltir.

Dönüt kullanmanın en önemli yararı, öğrenciler yazılan yaptıkları davranışlar hakkında bilgi vererek, düzeltmelerin zamanında yapılmasını sağlamaktır.

Düzeltilme ise, yanlışların düzeltilmesi ve eksikliklerin giderilmesi işlemidir.

Öğretmen yanlış düzeltme ve eksikliği giderme işini açıklamalarla yapabileceği gibi, düzeltmenin öğrenci tarafından yapılması için ona rehberlik yapabilir.

Tam öğrenmede izleme testleriyle gerekli dönüt ve düzeltmeler yapılabilir.

Öğrencilere izleme testlerinin sonuçlarına göre dönüt verilir ve öğrenci bu dönütler doğrultusunda eksikliklerini tamamlar.

Dönüt çift taraflıdır. Yani öğrenciler de öğretmenlerinden gelen dönütlere, yeni mesajlar (dönütler) göndererek cevap verirler.

Dönüt bazen “Puan” bazen bir “Evet” bazen bir “Gülümseme” bazense doğru yanışı ayrıştırarak biçimde bir “Kafa sallama” şeklinde karşımıza çıkabilir.

Ancak dönüt sadece doğru ve yanlışlık bildirmede kullanılıyorsa neredeyse hiçbir işe yaramıyor demektir.

Önemli olan kullanılan dönütler aracılığı ile öğrencilerin öğrenme güçlük ve etkinliklerinin giderilmesidir.

Ancak bu sayede öğrenme seviyesinin yönelmesine yardımcı olunabilir.

Tam öğrenme modelinde dönüt kullanımı öncelikle dersin başında giriş davranışlarını belirlemede kullanılır.

Burada tespit edilen olan etkinlikler tamamlayıcı eğitim ile giderilmeye çalışılır.

Ardından her ünite sonunda izleme testi yapılarak yine dönüte başvurulur.

Aynı şekilde burada tespit edilen olayı eksiklikle de tamamlayıcı eğitimle giderilmeye çalışılır.

Düzeltilme, dönütün genişletilmiş halidir.

Dönüt düzeltme öğretimin bireyselleştirilmesini sağlamada ve öğretim hizmetine niteliğini güvence altına almada önemlidir.

Öğretmen, öğrencilerin kendi kendine dönüt verir hale gelmesini sağlamak ve olumsuz dönütten çok olumlu dönütler kullanılmalıdır.

Dönüt ve düzeltme öğretim hizmetinin niteliğini belirleyen en önemli öge olarak kabul edilir.

Dönüt düzeltme öğretimin bireyselleştirilmesi anlamında her öğrencinin düzeyi ile ilgili somut sonuçlar verir.

Dönüt kullanılacaksa ipucu, düzeltme ve pekiştireçler bir arada işe koşulabilir.

Düzeltilmeler, her öğrenciye kendi öğrenme eksikliklerini tamamlayabilmesi için hangi ders kitabı, öğretim materyali ve kaynaktan yararlanacağı konusunda yardım yapılması sürecini de içermelidir.

Dönüt Türleri

1. TEYİT EDİCİ (ONAYLAYICI) DÖNÜT:

Öğrenciye öğrenme sonuçları hakkında bilgi vermektedir.

Öğretmen: 3'ün küpü kaçtır?

Pınar: 27 öğretmenim

Öğretmen: Teşekkür ederim. Doğru yanıt.

2. DÜZELTİCİ DÖNÜT:

Teyit edici dönütle birlikte, sonucu da söylemedir.

Bu dönüt türü daha çok yanlış düzeltmede kullanılır.

Öğretmen: TC en büyük gölü hangisidir?

Ali: Tuz gölü

Öğretmen: Yanlış TC en büyük gölü Tuz Gölü değil, Van Gölü'dür.

3. AÇIKLAYICI DÖNÜT:

Öğrencinin öğrenme sonuçları hakkında bilgi verildiği gibi yanlış cevabın neden doğru olduğunun açıklanmasıdır.

Örnek: Cevabın yanlış (Teyit edici dönüt) cevap edimsel koşullanma olacağı (Düzeltilici Dönüt) "Çünkü edimsel koşullanma da pekiştireç ancak istenen davranış neticesinde verilir. (Açıklayıcı Dönüt)

4. TEŞHİS EDİCİ-SORUNU BULDURUCU DÖNÜT:

Öğrencinin yanlış cevabı düzeltmesi için neler yapması gerektiğine veya nasıl çalışması gerektiğine ilişkin bilgi verir.

Öğretmen: Cevabın yanlış (Teyit edici dönüt)

Cevap: Cevap edimsel koşullama olacaktı (Düzeltilici Dönüt)

Cevap: Çünkü edimsel koşullanmada pekiştireç ancak istenen davranışın sonucunda verilir (Açıklayıcı dönüt)

Öğretmen: İstersen sen bu konuyu bir tekrar etki notu olarak çalış (Teşhis edici-Sonucu buldurulma dönüt)

5. EKLEMLEYİCİ DÖNÜT:

Öğrencinin var olan bilgisini genişletmesini sağlamaya dönüktür.

Öğrencinin sahip olduğu bilgi ile yeni bilgi arasında ilişkiler kurmaya ve öğrencinin sahip olduğu şeyi genişletmeye yardımcı eder.

Örnek: Edimsel koşullanmayı daha iyi anlamak ve bu soruyu daha iyi yorumlamak için Thorindike Etki Yasasına bakabilirsin (Eklemleyici Dönüt)

Dönütün İşlevleri

Yönlendirici

Güdüleyici

Pekiştirici

3. ÖĞRENME ÜRÜNLERİ

Tam öğrenme modelinin sonunda elde edilen başarı seviyesi ve davranışlardaki değişme, öğrenme ürünleri olarak değerlendirilmelidir.

Öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmeti niteliğine bağlı olarak değişen öğrenme ürünleri bu iki değişkenin etkileşimi ile oluşur.

Tam öğrenme modelinde öğrenme ürünleri bağımlı değişken, öğrenci nitelikleri ve öğretim hizmeti (ipucu-pekiştireç-katkı-dönüt düzeltme) bağımlı değişkendir.

Öğrenci nitelikleri ne kadar iyi belirlenmiş, öğretim hizmeti niteliği ne kadar iyi sunulursa ve bu iki temel öğe arasındaki uyum ne kadar etkili olursa öğrenme ürünleri de o kadar istenlik nitelikte olur.

Öğrenme Ürünleri

Öğrenme Düzeyi

Öğrenme Hızı Bilişsel Ürünler

Duyuşsal ürünler

TAM ÖĞRENME MODELİNDE DEĞERLENDİRME

Tam öğrenme dönüt-düzeltilme etkinlikleri ile öğrenme sonuçlarına ilişkin elde edilen bilgiler, her öğrenciden eksik davranışlarını tamamlama ve yanlış davranışlarını düzeltme çalışmalarına yol göstermektedir.

Bunun sonucu olarak bir öğrenme ünitesindeki davranışlar tam olarak öğrenildikten sonra diğer öğrenme ünitesine geçilmektedir.

Dolayısı ile her aşamalı öğrenme ünitesi, bir önceki öğrenme ünitesinden daha kısa sürede öğrenilmektedir.

Tam öğrenmede ara sınavlar ile öğrenme ürünleri sürekli değerlendirildiği için öğrenmede güçlük ve eksiklikleri vakit geçirilmeden tamamlanır.

Öğrenme eksiklikleri tamamlanmadan diğer bir üniteye geçilmez ve ders planlı bir şekilde işlenir.

Öğrenme etkinliklerinin sonunda düzey belirleme dersleri kullanılır ve bir sonraki üniteye geçilip geçilmeyeceğine karar verilir.

TAM ÖĞRENMEDE SUNULAN EK (İLAVE-TAMAMLAYICI) ÖĞRETİM ETKİNLİKLERİ

Ek süre içerisinde öncekilerden farklı yöntemler kullanma

Konuları tekrar (farklı şekillerde) etme.

Öğretmen veya özel bir öğretici ile birebir öğretim yapma

Konuyu tekrar ve örnekle anlatma

Grupla öğretim yapma (küçük grup)

Kaynak ve yardımcı kitaplarla öğretim

Okulda ve evde ek öğretim veya ödev verme

Programlı öğretim uygulamasına başvurma

Uyarı: İlave öğretim gerektirmeyen öğrenme düzeyi iyi ve ilerde olan öğrenciler için ise zenginleştirilmiş öğretim etkinlikleri düzenlenir.

Akademik oyunlarla öğretim-Eğitsel oyunla öğretim ödevler verme.

Uyarı: İlave öğretim etkinlikleri sonunda da istenen standarda ulaşılmazsa “tekrar öğretim” çalışması yapılmalıdır.

TAM ÖĞRENMENİN UYGULAMA BASAMAKLARI

1. Öğrenciye kazandırılması istenen hedefler belirlenir.

Bunun için ünitelerin belirtke ve ünite analizi tablosu hazırlanır.

2. Ulaşılmak istenen hedeflerin standardı belirlenir. (%70)

3. Öğrencilerin ünite ya da öğrenme konusuna ilişkin bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin belirlenmesi,

Yeni öğrenilecek konuya ilişkin ön koşul davranışları belirleme.

4. Elde edilen sonuçlara göre öğrencilerin eksik olan ön koşul davranışlarını tamamlamak için öğretim etkinliklerinin planlanması ve düzenlenmesi.
5. Yeni üniteadaki davranışları kazandırmaya dönük öğretim etkinliklerini uygulamak (Öğretim hizmetinin niteliğini dereceye sokmak ipucu-pekiştirme-katılım-dönüt-düzelme)
6. Öğretim etkinliklerinin işe yarayıp yaramadığını ya da öğrencilerin istenilen düzeyde öğrenip öğrenmediklerini belirlemek için izleme testi yapmak.
7. İzleme testinin sonuçlarına göre standardı yakalanmayan öğrenciler için ilave öğretim etkinliklerine yönlendirmek.
8. Ek öğrenme-öğretme sürecini tamamlayan öğrencilere paralel izleme testi uygulanarak tam öğrenme ölçütüne ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek.
9. Öğrenciler tam öğrenme düzeyine (%70) ulaştıktan sonra, bir sonraki üniteye geçmek.

TAM ÖĞRENME MODELİNİN AVANTAJLARI

Öğrencilere ihtiyaç duydukları kadar zaman verilmesi ve böylece her öğrencinin öğrenmesini sağlar.

Bireysel farklılıkları azaltır.

Öğrenciler arasında eşitliği sağlar.

Öğrenme ürünleri sürekli kontrol edilir.

Aşamalı öğrenme sayesinde, bir üst üniteye getirildikçe öğrenme süresini azaltır.

Öğrencilerin başarı düzeylerinde belirgin artışlar gerekir.

Başarıldıkça akademik özgüveni artırır.

Öğretim süreci öğrencilerin ön koşul öğrenme durumlarına göre düzenlenir.

Öğrenciler arasında eşitliği sağlar.

Öğrenme ürünleri sürekli değerlendirdiğinden eksiklikler ve hatalar zaman geçirilmeden tamamlanır.

Hedef davranışlar belli olduğu için ders planlı bir şekilde izlenir.

Öğrenme etkinlikleri tamamlanmadan bir sonraki konuya geçilmediği için hemen hemen herkes

öğrenir.

“Öğrenemeyen öğrenci yoktur” anlayışı öğretmenin her öğrenci ile ilgilenmesini sağlar

Belirlenen öğrenme standardına ulaşma isteği öğretmen ve öğrencileri motive eder.

Düşük yetenekli öğrenciler de öğretim sürecine katılabilir.

TAM ÖĞRENME MODELİNİN SINIRLILIKLARI

Hızlı öğrenen öğrenciler için sıkıcıdır.

Bireysel farklılıkları dikkate almaz.

Öğretmenin iş yükünü artırır, zaman alır, maliyeti yüksektir.

Tam öğrenme modelinde dersi organize eden öğretmen olduğu için öğrencinin öğrenciden öğrenmesi söz konusu değildir.

İzleme ve değerlendirme testlerinin hazırlanması zordur ve uzmanlık gerektirir.

İlerde olan, hızlı öğrenene öğrenciler için uygulanmalı zenginleştirilmiş etkinliklerin, hazırlanmasının ve uygulanmasının uzmanlık gerektirmesi.

Öğrenme hızı yavaş olan öğrenciler, hızlı öğrenen öğrencileri engelleyebilir.

Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

İlave öğretim (tamamlayıcı) sırasında çok sayıda öğretmene ihtiyaç duyulabilir.

Örnekler:

Birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için”

Hepimiz tek kanatlı melekleriz. Ancak birbirimize sarılarak uçabiliriz.

Bir elin nesi var, iki elin sesi var.

Bu iş sensiz olmaz.

Ya batacağız, ya çıkacağız.

İŞBİRLİĞİNE DAYALI ÖĞRENME-İŞBİRLİKÇİ ÖĞRETİM

1. Öğrencilerin bir konuyu öğrenebilmek için küçük gruplar oluşturarak, ortak bir amaç doğrultusunda bir problemi çözmek ya da bir görevi yerine getirmek üzere bir araya gelmesiyle

uygulanan bir modeldir.

Gruplar, genel olarak 4–6 arasında değişen sayıda üyeden oluşur.

İşbirliğine dayalı öğrenme, takım halinde başarılı olmak isteyen öğrencilerin, takım arkadaşlarının çaba göstermesini özendircekleri, destekleyecekleri ve yardımcı olacakları düşüncesine dayanır.

İşbirliğine dayalı öğrenme ortamlarında bir öğrenci diğer takım arkadaşlarının neyi nasıl yaptığıyla ilgilenmek bu sorumluluğu taşımak durumundadır.

Öğrenci kendi başarısı kadar grup arkadaşlarının başarısı içinde çalışmalıdır. **(Rekabet yok)**

Grupların oluşturulmasında öğretmen aktif rol olmalıdır.

Gruplar heterojen olarak düzenlenmelidir.

Heterojen yapıya sahip olan gruplarda farklı yeteneklere sahip olan öğrenciler, sorumluluk bilinciyle çalışırlar.

İşbirliğine dayalı öğrenme J. Dewey'in "Problem Çözme" yaklaşımı örnek alınarak geliştirilmiştir.

İşbirlikçi öğrenme ile eğitimciler, bilinçsizce oluşabilecek yarışma eğilimlerini düzenli, sistemli bir biçime getirebilir.

İşbirlikçi öğrenme, öğrencileri motive eden ve onların öğretim sürecinde dikkatlerini sürdürmelerini sağlayan çağdaş eğitim anlayışı paralelinde bir yaklaşımdır.

Özellikle problem çözme ve üst düzey düşünme becerilerini kazanmasında etkilidir.

Öğrencilerde hoşgörölü olma, başkalarının fikirlerine saygılı olma, empati kurma ve tartışmayı öğrenme becerilerini geliştirmektedir.

Demokratik yaşam alışkanlıklarının kazandırıldığı bu modelde eğitim-öğretim ortamı daha eğlenceli hale gelmekte ve öğrencilerin hata yapma kaygılarını azaltmaktadır.

Öğrencilerin öğrenmeye güdülenmesini sağlar.

Sınıfta yarışmayı ortadan kaldırdığı için başarı ya da başarısızlık grubun tüm üyelerine paylaşılır.

Öğrencilerin sosyal ve duyuşsal gelişimlerine katkıda bulunur (İşbirliği-sorumluluk-paylaşma vb)

Bireysel sorumluluk esastır.

Her bireyin grup içindeki performansı değerlendirilir.

Vyotsky, Gagne, Berlier, Slavin, Webb, Johnson ve Johnson, Piaget-Kagan-Bandura-Kurt Lewin,

Deutsch modele önemli katkılar sağlamışlardır

Öğrencilerin bireysel başarısını grup başarısını artırır.

Ödüller bireysel değil, gruba yöneliktir.

Bireysel çabayı tek başına değerlendirmek yerine bireyin grup içindeki başarısı dikkate alınır.

Eğer sınav yapılıyorsa, grubun puanı tüm üyelerin aldığı puanını ortalamasıdır.

Bir takım oyunu düşünürsek kaybedenler ya da kazananlar bireyler değil, takımlardır.

İşbirlikçi öğrenmenin gerçekleştiği sınıflarda öğrenciler okur, dinler, yazar, anlatır, inceler, şekille anlatır.

Öğretmenlerin öğretme-öğrenme süreçlerinde öğrenci merkezli yaklaşımları tercih etmeleri işbirliğine, dayalı grupla öğrenmeyi ön plana çıkartmıştır.

İşbirliğine dayalı öğrenme modeli, öğrencilerin bir grup halinde çalışılan, tek başına çalışmalarından elde edecekleri öğrenme düzeyinden daha fazlasını elde edecekleri düşüncesi üzerine kurulmuştur.

İşbirlikçi öğrenme sınıftaki yarışma ortamını ortadan kaldırır.

Uyarı: İşbirlikçi öğrenme bir gruptan öğrenme modelidir.

Ancak her grupla öğrenme işbirliğine dayalı öğrenme modeli içinde değerlendirilemez.

Bu noktada grubun yapısı belirleyici olacaktır.

İlköğretimlerde uygulanan küme çalışmalarının büyük bir kısmı işbirlikçi öğrenme modeli sayılamaz.

Problem çözme ve yaratıcı düşünmenin kazandırılmasında etkili bir modeldir.

Her yaş gruplarında, her dönemde, her dersin öğretiminde başarıyla uygulanabilir.

Öğrencilerin özsaygı ve öz yeterlilik duygularını geliştirir.

En önemli temsilcileri Dewey ve Vygotsky'dir.

İşbirlikçi öğrenme modelinin niteliğinin artırılması amacıyla, sınıfın fiziksel düzenlenmesi gerekir.

Bu amaçla kullanılacak en uygun oturma düzeni Küme biçimidir.

Grup çalışmasında her bir üyenin öğrenmesi de esas alındığından, öğretim bir anlamda bireyselleştirilmiştir.

İşbirlikçi öğrenme modeli farklı etnik yapıdaki öğrencileri kaynaştırır.

Toplumsal farklılıklarla bir arada yaşama tutum ve becerisini geliştirir.

Bu modelde öğretmen gözlem yaparak grupta işbirliği içerisinde çalışırken ortaya çıkan problemleri analiz eder ve her gruba görevlerini hangi doğrultuda yerine getirmeleri konusunda rehberlik eder.

Ezberleme olmadığı için daha üst dönemde davranış kazandırır.

En pasif öğrenciler bile yapabilecek bir iş bulur.

Öğrenciler bu modelde akranlardan da öğrenirler.

İşbirliğine dayalı öğretim öyle düzenlenmelidir ki, gruptaki her üye kendi grubundaki diğer arkadaşları başarmadan kendisinin de başaramayacağını bilmeli ve diğer arkadaşlarının da başarılı olması için elinden gelen çabayı harcamalıdır.

Bu uygulama sonucunda elde edilen verim, grup üyelerinin bireysel performansının toplamından büyüktür.

İşbirlikçi öğrenme, öğrencilerin sınıftaki bireysel farklılıklarının farkına varılmasına yardımcı olur.

İşbirlikleri öğrenmede liderlik görevi bir öğrenciye verilmez.

Öğrenciler liderlik özelliklerini geliştirmek için liderlik paylaşırlar.

İŞBİRLİKÇİ ÖĞRETİMDE DEĞERLENDİRME

İşbirlikçi öğretimde değerlendirme, grup içi etkinliklerin değerlendirilmesi ve bireysel olmak üzere iki türdür.

Başarı, tek tek öğrencilerin katkılarıyla elde edilen grup başarısıdır.

Bireyin başarısı, grubun başarısına dönüştürülür ve değerlendirme ölçütlere göre, öğretmen ve grupça birlikte yapılır.

DEĞERLENDİRME SÜRECİNDE ÖĞRETMENİN YANIT ARAYACAĞI SORULAR NELERDİR?

Grup işbirliği yaptı mı?

Görev paylaşımı nasıl yapıldı?

Her bir üye üzerine düşen görevi yaptı mı?

Grup birbirinden öğrendi mi?

Grup üyeleri hangi konularda birbirinden faydalandı?

Hangi konular tartışıldı? Sonu ne oldu?

BİR GRUP ÇALIŞMASININ İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENME OLABİLMESİ İÇİN BEŞ TEMEL ŞART VARDIR. BUNLAR:

1. OLUMLU BAĞIMCILIK:

İşbirlikçi öğrenmenin özünü oluşturur.

Gruptaki üyelerin her biri diğerinin öğrenmelerinden sorumludur.

Olumlu bağımlılık, öğrencilerin ortak amaç ve ödül için çabalarını birleştirmesiyle oluşur.

2. BİREYSEL SORUMLULUK:

Her üye, hiç bir şey yapmaksızın gruptaki diğerlerinin başarısına ortak olamayacağını bilincinde olmalıdır.

Grup üyelerinin her biri kendi üzerine düşeni en iyi şekilde yapmalıdır.

3. YÜZYÜZE ETKİLEŞİM

Öğretmenin daha etkili ve verimli olması için grup üyelerinin birbirini cesaretlendirmesi, desteklemesi ve yardım etmesidir.

4. SOSYAL VE İŞBİRLİKÇİ BECERİLER:

Grup becerileri ve kişilerarası ilişkilerin nasıl olması gerektiği öğrencilere öğretilmelidir.

5. GRUBUN KENDİNİ DEĞERLENDİRMESİ

Grup, etkinliğin sonunda, grup üyeleri hangi davranışların sürmesi veya değişmesi gerektiğini belirleyerek kendi gruplarını değerlendirilmelidir.

İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENMENİN SINIRLILIKLARI

Değerlendirmeyi yapmak zordur.

Çalışma birkaç kişinin üzerine kalabilir.

İyi olan öğrenciler kötü olanların kendi seviyelerine gelmelerini istemeyebilir.

Diğer yandan iyi öğrenciler emeklerinin sömürüldüğünü düşünebilir.

Kendilerine güveni az olan öğrenciler guruba zıt olmakta zorlaşabilir.

Yeterli öğrenme sorumluluğu taşımayanlar, daha fazla öğrenmek isteyenleri engelleyebilir.

Üst düzeyde yetenekler grup üzerinde başta oluşturulabilir.

Grup içinde yıkıcı tartışmalar yaşanabilir.

Grup çalışmaları zaman alıcı olabilir.

Öğrenciler zaman zaman kontrol etmek güçleşebilir.

Öğretmen grup çalışmalarını iyi planlamazsa eğitim öğretim amaçlarından uzaklaşabilir.

Uzmanlık gerektiren konuların öğretiminde zorluk yaşanabilir.

İşlevsel olmayan görev paylaşımları öğrencinin geçerli potansiyelini ortaya çıkarmasında engelleyici olabilir.

Sınıfta bireysel çalıştığında çok daha iyi öğrendiğini hisseden yarışmacı öğrenciler sıkılabilir.

İşbirliği öğrenme yanlış algılanıp, geleneksel küme çalışmasıyla karıştırılabilir.

İŞBİRLİKÇİ ÖĞRENME MODELİNDE KULLANILAN TEKNİKLER

1. Takım-Oyun-Turnuva Tekniği:(De Vries ve Slavin)

Öğrenciler beceri, cinsiyet, yetenek özelliklerine göre 4-5 kişilik takımlara ayrılır.

Her hafta turnuva yapılır ve her takımın görevi turnuvaya katılacak arkadaşlarını hazırlamaktır.

Turnuva masaları hazırlanır.

Her grup kendisini temsil edecek olanları hazırlar.

Her takımdan veya iki üç öğrenci yarışır ve aldıkları puan takımının puanı hesabına yazılır.

Her hafta turnuva masasındaki öğrenci değişir.

Turnuva esnasında yarışan üye, takım arkadaşlarından destek almaz.

Süreç sonunda en yüksek performans gösteren gruba ödül verilir.

2. Ayrılıp Birleştirme Tekniği (Jigsaw)(Aranson)

Öğrenciler en az 3 en fazla 6 kişiden oluşan heterojen gruplara ayrılır.

Konu grup üyesi kadar küçük parçalara ayrılır.

Her grupta aynı konuyu çalışanlar kendi gruplarından ayrılır ve yeni gruplar oluştururlar.

Bu grupla çalıştıktan sonra kendi gruplarına geri dönüp konuyu öğretirler.

Grup üyeleri tüm konuları öğrenince sınav yapılır sonuçlar bireysel olarak değerlendirilir.

Bireysel başarı grup başarısını etkilemektedir.

3. Öğrenci Timleri Başarı Grupları(Slavin)

4 üyeden oluşan öğrenme grupları oluşturulur.

Öğretmen dersi sunduktan sonra öğrenciler ders konusunda daha yeterli hale gelmek amacıyla, kendi ekiplerinde bir arada çalışır.

Ardından öğrenciler bireysel olarak sınava alınırlar.

Öğrencilerin sınav puanları, önceki performanslarını aşma ya da aynı düzeye ulaşma derecesine göre verilir.

Daha sonra ekip puanlarını belirlemek üzere bireysel puanlar toplanır.

Belli ölçütlere ulaşan ekiplere belge ya da başka bir ödül verilebilir.

Takım ödülle ulaşmak istiyorsa, doğal olarak takımdaki tüm üyelerin öğrenmesine destek olmalıdır.

4. Tartışma Grubu Tekniği(Sharon ve Lazarowitz)

Bu teknik sözel iletişimi geliştiren bir tekniktir.

Tartışma konusu belirlenir.

Öğrenme ünitesi incelenir.

Kaynaklardan yararlanılır.

Grup raporu hazırlanır.

Rapor sınıfa sunulur ve sınıf tartışması açılır.

Değerlendirme yapılır.

5. Birlikte Öğrenme Tekniği (Johson ve Johnson)

4–5 kişilik heterojen gruplar oluşturulur.

Her bir grup üyesinin ilgi duyduğu konu üzerinde çalışması sağlanır.

Böylece güçlü yönler üst düzeye getirilir.

Grup üyeleri topladıkları bilgiler ve materyali diğer grup üyeleri ile paylaşır.

Böylece paylaşma ve arkadaşlık duyguları gelişir.

Grup değerlendirilir ve gruptaki her bir öğrenci aynı notu alır.

Birlikte öğrenme tekniği yetenek düzeylerinin çaprazlandığı, ekiplerin oluşturulduğu bir işbirlikçi öğrenme yaklaşımıdır.

6. Takım Destekli Bireyselleştirme Tekniği

3–7 kişilik heterojen takımlar oluşturulur.

Ders konusu gruptaki öğrenci sayısına kadar küçük parçalara bölünerek dağıtılır.

Her öğrenci konunun kendine dağıtılan bölümünü, çalışmaktan ve bu gruptaki diğer üyelere konuyu öğretmekten sorumludur.

Her 6 haftada kümeler yeniden oluşturulur.

Önce bir ön test yapılır, öğrenciler aldıkları puanlara göre en uygun yere yerleştirilir.

Her hafta sonunda öğretmen grup puanının hesaplar en iyi gruba ödül verir.

7. Birlikte Soralım-Birlikte Öğrenelim Tekniği

3–4 kişilik heterojen takımlar oluşturulur.

Öğretmen okuma materyalleri hazırlayarak öğrencilere verir ve 10 dakikalık bir süre tanır.

Öğrenciler okuma parçalarıyla ilgili bireysel ve grup soruları hazırlarlar.

Hazırlanan bu sorular karşılıklı olarak diğer grup üyelerine gönderilir.

8. Birleştirilmiş Okuma ve Kompozisyon Tekniği

Bu teknik genelde ilköğretim birinci kademenin ilk yıllarında okuma-yazma becerilerinin kazandırılması için uygulanmaktadır.

Öğrenciler iki ayrı okuma grubu oluşturur.

Öğrenci, bir okuma grubuyla çalışırken gruptaki diğer öğrenciler ikişer kişilik alt gruplar halinde bilişsel yönü de olan etkinliklerde bulunurlar.

Örneğin; birbirlerine öykü oluşturabilirler, öyküsünü nasıl biteceğine ilişkin özgüvenlerde buluşabilir, birbirlerine öyküyü özetleyebilir, öyküler konusunda yazı yazılabilir, sözcüklerin söylenişi çakışılabilir.

9. Birleştirme 2 Tekniği

4-5 kişilik gruplar oluşturulur.

Grubun bütünü konudan sorumlu olur.

Bunun yanı sıra bir öğrenci yalnızca bir konuda uzmanlaşır.

Bu öğrenciler uzman gruplarda çalışır, sonra kendi grupları eğitirler.

Tüm öğrenciler bireysel sınava girer.

Grup puanları belirlenir.

En başarılı olan grup ilan edilir.

YAPILANDIRMACILIK (OLUŞTURMACILIK/YAPISALCILIK)

Yapılandırıcılığın Doğuşu ve Genel Özellikleri

Önceleri bir felsefi akım, bir bilgi felsefesi olarak bilinen Yapılandırıcılık 20 yy başından itibaren eğitimden, mimariye, teknolojiye kadar geniş bir alanı etkilemiştir.

Modelin gelişiminde, felsefe, psikoloji sosyoloji ile Vico, Kant, Hegel, Bruner, Ausubel, Piaget, Gestalt Ekolü'nün önemli katkıları vardır.

Program öğrencilerin sorunlarına göre düzenlenir.

Öğrenme sürecinde birincil kaynaklara önem verilir.

Öğrencilerin bireysel görüşleri ortaya çıkartılmaya çalışılır ve öğrencilerin düşüncelerine değeri

verilir.

Önemli olan bilginin anlaşılması ve uygulanmasıdır.

Bilişsel çelişki ya da kargaşa, kaos, belirsizlik öğrenmeyi sağlar.

Birey duyu organları yoluyla dünyayı ve kendini nasıl algılıyorsa zihinde bilgiyi o şekilde yapılandırır.

Yapılandırmacı öğrenmede;

Anlamli öğrenme,

Keşfedecek öğrenme,

Bağlamsal öğrenme,

Düşünmeyi öğrenme,

Araştırma-inceleme

Problem çözme gibi öğrenme yaklaşımları da kullanılmaktadır.

Yapılandırmacılık, öğretimle ilgili bir kuram değil, bilgi ve **öğrenme** ile ilgili bir kuramdır ve bilgiyi temelden kurmaya dayanır.

Öğrenme birey için içsel bir süreçtir.

Yapılandırmacı yaklaşım, bilgi ve beceri kazandırmaktan çok bireylerin düşünmesi, anlaması, kendi öğrenmelerinden sorumlu olması ve kendi davranışlarını kontrol etmeyi, deneyimler yaşamayı vurgular.

Yapılandırmacılık öğrencilerin hipotez kurma ve alternatif yorumlar yapabilme kabiliyetini destekler.

Yapılandırmacı yaklaşıma göre bilgi ve gerçeklik zamanla değişir.

Yapılandırmacı yaklaşımda eğitim programının içerik ögesinden çok, eğitim durumları önemli görülmektedir.

Değerlendirme sonuca değil sürece yöneliktir.

Yapılandırmacılık, öğrencilere kavramlar arasında ilişki kurmaları için zaman tanır ve yeni kavramları farklı durumlarda kullanmalarına imkân tanır.

Yapılandırmacılıkta Piaget'in zihinsel gelişim ilkeleri de dikkate alınmıştır.

Yapılandırmacılıkta bilgi, onu yapılandıran bireyden bağımsız değildir.

Öğrenme sürecinde sosyal etkileşim sağlanmalıdır.

Bunun içinde öğrenme toplulukları oluşturulmalıdır.

Ortamı basitleştirmek yerine karmaşık bir ortamda çalışmak yapılandırmacılığa daha uygun düşmektedir.

Bilişsel açıdan öğrencilerin sahiplenebileceği problem ve görevler geliştirilmelidir.

Çoklu gerçeklikler açığa çıkarılarak bilişsel çelişkiler yaratılmalı ve bireysel anlamın oluşmasını destekleyecek etkinlikler düzenlenmelidir.

Örneğin, öğrencilerin tarih öğrenmesi değil, tarih bilgisini kullanarak bir tarihçi gibi düşünmesini sağlayacak görevler tasarlanmalıdır.

Yapılandırmacı öğrenme sürecinde öğrenciler, kendi bilişsel süreçlerinin farkında olmalı, bu süreçleri düzenlemeli ve öğrenme etkinlikleri sırasında kullandıkları öğrenme stratejilerinin etkinliğini analiz etmelidir.

Öğrenme etkin olarak, eleştirel düşünce ve problem çözmeye dayanır.

Öğrencilerin önceki öğrendikleri yeni öğrenmeleri için temel oluşturur.

Bu yüzden öğrencilerin eski bilgileri uzun süreli belleğinden kısa süreli belleğe çağrılmalıdır.

Temel konulara ağırlık verilir.

Yapılandırmacı modelde öğrenciler bilgiyi olduğu gibi kabul etmezler, bilgiyi tekrar keşfederler.

Bireyin gelişim ve öğrenme özellikleri bireysel farklılıkları, zihinsel yapısı ve ön koşul öğrenmeleri bilginin yapılandırılmasında etkilidir.

Öğrenci deneyi kendisi yaptığı için öğrenme süresinin içinde aktiftir ve yaparak-yaşayarak öğrenirler

Tüm öğrenme etkinlikleri geniş bir görev ya da probleme bağlanmalıdır.

Yapılandırmacı sınıf ortamı bilgilerin algılandığı bir yer değil, öğrencinin etkin katılımının sağlandığı, sorgulama ve araştırmaların yapıldığı, problemlerin çözüldüğü yerdir.

Yapılandırmacılıkta, hedefler öğretmen ve öğrencinin ortak kararı ile belirlenir.

Bu kararlara öğrencilerin katılması öğrencinin hedefe ulaşma isteğini artırır.

Öğrenme, gelişimseldir. (Fiziksel-davranışsal-sosyal)

Öğrencinin doğal merakını gidermek için, sanal***** yaklaşım kullanılır.

Program tümdengelim yoluyla ve temel kavramlar etrafı da gerçekleşir.

Öğrenme durumsaldır ve çevre şartlarına göre şekillenir.

Öğrenci mevcut bilgilerden doğru çıkarımlar yapabilirse anlamlı öğrenme gerçekleşmiş olur.

Her öğrencinin gerçeklik kavramı yaşantılara göre şekillenir.

İlerlemecilik ve varoluşçuluktan etkilenmiştir. En fazla etkilendiği eğitim felsefesi ise **Yeniden Kurmacılıktır**.

Yapılandırmacılıkta öğrenmeyi öğrenme söz konusudur.

Öğrencinin dil zenginliği, dil gelişimi bilgiyi yapılandırması etkiler.

Motivasyon öğrenme için temel gelişimdir.

Yapılandırmacılık yaratıcılığın ön planda olduğu bir modeldir.

Ders planı değil, öğrenme planı hazırlanır.

Plan hazırlanırken öğrenciler söz sahibidir.

Kullanılan dil öğrenmeyi etkiler.

Yapılandırmacılıkta öğrenme zaman alıcı bir işittir.

Öğrenme duyuşsaldır.

Kişisel özellikler, motivasyon, beklentiler vb. şeyler öğrenmeyi etkiler.

Öğ Bilgi, bireysel ve toplumsal olarak oluşturulur.

Öğrenme kavramsal bir değişmeyi içerir.

Bilgi, bireysel ve toplumsal olarak oluşturulur.

Etkinlikler, hatırlamaya göre değil, bilimsel araştırmaya (problem çözmeye) yönelik olarak yapılmalıdır.

Yapılandırmacılıkta, işbirliğine dayalı öğretim yöntemleri kullanılarak, birbirinden öğrenme sağlanır.

Yapılandırmacılıkta sosyal etkileşimi gerçekleştirerek öğrenmeyi sağlamak temel özelliklerden

biridir.

Yapılandırmacılıkta, öğrenciler geleceğe yönelik tahminler yapmaya ve denemeler (hipotezler) üretmeye özendirilir.

Yapılandırmacılıkta bilgi evrensel gereçliliği olan birimler olarak değil “**işleyen Hipotezler**” olarak görülür.

Yapılandırmacılıkta öğrenme hedefleri:

Farkına varma,

Sorgulama,

Oluşturabilme,

Belirleme,

Değerlendirme,

Yazabilme,

Uygulayabilme şeklinde yüklemeler kullanılarak oluşturulur.

YAPILANDIRMACILIKTA ÖĞRETMENİN ROLÜ

Öğretmen, öğrenciye uygulama- ve keşfetme fırsatları yaratır.

Öğretmen öğrenci özelliklerini ve girişimciliklerini öğrenmede temel kabul eder.

Öğretmen öğretmez, deneyimler yaşatır.

Öğretmen, öğrencilerinin yeni bakış açıları geliştirmelerini ve önceki öğretmenleri ile bağlantı kurmalarına yardımcı olmaya çalışır.

Öğrencilerin özerkliğe ve girişimciliğini desteklemek

Öğrencideki doğal merak desteklemek

Öğrencinin özgüven ve sorumluluğunun gelişmesine yardımcı olmak

Öğretmen öğrencinin ne öğrendiği ile ilgili değil, nasıl öğrendiği ile de ilgilenir.

Öğretmen öğrencileri problem, soru ve kavramlar üzerinde düşünmeye teşvik eder.

Yapılandırmacılıkta öğretmen **kutup yıldızı** gibidir, öğrencinin nereye gideceğini söylemez fakat

yolunu bulmasına yardımcı olur.

c. İkincil Bilgi Kaynakları

Yapılandırıcılıkta ikincil bilgi kaynaklarının kullanılması önerilmez.

Ancak çok zorunlu olunan durumlarda ikincil bilgi kaynaklarına başvurulabilir.

İnternet ve bilgisayar teknolojileri yapılandırıcı yaklaşımı destekler.

Ancak bazı durumlarda ikincil bilgi kaynağına dönüşür.

YAPILANDIRMACILIKTA DEĞERLENDİRME SÜRECİ

Geleneksel ölçme araçları yerine, öğrenilenlerin yeni durumlara uygulanması değerlendirilir.

Bu noktada ezberlenen bilgiler değil, özümseyen bilgiler değerlendirilir.

Yapılandırıcılık öğrencilerin öz değerlendirme yapmalarına olanak verir.

Yapılandırıcılık değerlendirmeyi öğretim sürecinden sonunda kendi başına yapılan bir faaliyet olarak görmez.

Değerlendirme sürecine öğrenciyi, arkadaş grubuna ve aileye de katar.

Değerlendirme faaliyeti öğretim süreciyle başlar ve devam eder.

Öğrenme sürecine aktif olarak katılan öğrenci değerlendirme sürecine de aktif katılır.

Yapılandırıcılıkta Bilginin Zihinde Yapılanması

Özümlenme Yerleştirme Zihinde Yapılanma Sürekli Özümlenme Yaratıcılık

a. Özümlenme: Bireyin yeni kazandığı bilgiler eski bilgilerle çelişmiyorsa birey bilgiyi benimser.

b. Yerleştirme: Yeni bilgilerle öncekiler çelişmiyorsa öğrencide dengesizlik olur yani kafası karışır.

Bu zihin dengesizliğini gidermek için öğrenci yeniden yapılandırmaya gider.

Bu düzey düşünme becerilerine yönelik hedeflere yoğunlaşmaktadır.

Bu nedenle hedefler aşamalı olarak ifade edilmez.

Bunun yerine modüler hedef yazma tercih edilir.

c. Zihinde Yapılanma (Zihinsel Denge) : Yerleştirme işlemi başarılı olduğunda bireyin zihni yeniden yapılanır.

Böylece kişi kendi çabalarıyla bilgiyi yenilemiş ve genişletmiş olur.

d. Sürekli Özümleme: İnsan hayatı boyunca sürekli olarak dışardan bilgi aldığı için özümleme ve kendi kendine ayarlama da süreklilik gösterir.

e. Yaratıcılık (Kendi kendine sorular üretme): Birey dışarıdan bilgi almadan da kendi kendine sorular sorarak yeni yapılanmalar gerçekleştirir.

Uyarı: Yapılandırmacılık, Buluş yolu ile öğrenme-öğretme stratejisinin geliştirilmiş halidir.

Aralarındaki fark, buluş yolunda, öğrenci öğretmenin yönlendirmesi ile düşünerek ilke ve genellemelere (nesnel gerçeklere) ulaşır.

Yapılandırmacılıkta ise öğrenci öğretmenin rehberliğinde deneyimler geçirir ve anlam (özel gerçeklerini) üretir.

YAPILANDIRMACI ÖĞRENMENİN AŞAMALARI

1. Önceki Bilgilerin Harekete Geçirilmesi:

Öğrencilerin yeni öğrenilecek konuyla ilgili yeterli ön öğrenmelere sahip olup olmadığını anlamak için soru-cevap tekniği kullanılmalı, varsa ön öğrenme eksiklikleri tamamlanmalıdır.

2. Yeni Bilgilerin Kazanılması

Eski bilgileri kullanıp yeni bilgileri üretmeyi gerektirir.

Bunu sağlayabilmek için önce bütün-sonra parça-sonra parçalardan tekrar bütünü görmesi gerekir.

3. Bilginin Anlaşılması:

Piaget'in özümleme ve uyumsama aşamalarıyla bilginin anlaşılması sağlanmaktadır.

Denge_____Dengesizlik_____Yeniden denge

4. Bilginin Uygulanması:

Öğrenciler kazandıkları bilgiyle ilgili problem durumlarıyla karşı karşıya getirilmelidir.

5. Bilginin Farkında Olma:

Drama, proje çalışması, örnek olay incelemesi gibi etkinlikler sağlanarak, öğrencilerin bilgiyi hangi durumda kullanabileceğinin farkında olması sağlanmalıdır.

YAPILANDIRMACILIKTA SINIFIN FİZİKSEL ORTAMI

Sınıfın duvarlar öğrencilerin çalışmaları ile doludur.

Öğrenciler sınıfın görünümü ile ilgili fikirlerini belirtirler.

Öğrenciler ve öğretmen sınıfta rahattır.

Öğrenci masa ve sıraları yapılan çalışmaya uygun olarak hareket ettirilir.

Sınıfın fiziksel yerleşimi herkesi görecektir biçimdedir.

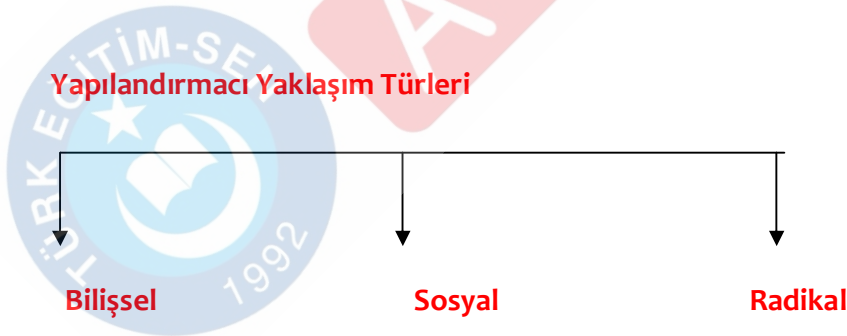
Uyarı: Bilişsel alan kurumlarıyla Yapılandırmacılık arasında benzerlikler olmasına rağmen en önemli fark değerlendirme konusunda olmaktadır.

Bilişsel kurumlarda nesnellik ön planda iken yapısalcı anlayışta öznellik ön plandadır.

Bilişsel kurama dayanan buluş stratejisinde varılacak sonuç önceden belliyken yapılandırılmacılıkta her öğrenci kendince farklı bir sonuca ulaşabilir.

Bu sonucun anlamlı bir yapısının olması önemlidir.

Yapılandırmacı Yaklaşım Türleri

a. Bilişsel Yapılandırmacılık:

Piaget'in zihinsel gelişim kuramını temele alır.

Piaget bilginin bireyin çevresi ile aktif olarak etkileşimi sırasında ortaya çıktığını savunur.

Bilişsel yapılandırmacılar öğrenmeyi özümleme, düzenleme ve dengeleme süreçleri ile açıklamaktadır.

b. Sosyal Yapılandırmacılık:

Öğrenme sürecinde kültür ve dil önemli bir etkiye sahiptir.

Temelinde Vygotsky'nin düşünceleri vardır.

Vygotsky'e göre sosyal etkileşim zihinsel gelişimde temel bir rol oynar.

Yetişkinin rehberliğinde öğrenen birey (Yakınsal gelişim alanı) daha kolay öğrenir.

Öğrenmek için zengin bir sosyal çevreye ihtiyaç vardır.

Öğrencinin daha deneyimli akran ve öğretmenlerle çalışırken daha çok öğrenir.

Bu nedenle işbirliğine dayalı eğitim öğrenmede önemli yer tutar.

c. Radikal Yapılandırmacılık:

Temelinde **Van Glasersfeld**'in düşünceleri vardır.

Bilgi, gerçek doğru, gibi kavramlar radikal değişimler geçirilmelidir.

Bilgi keşfedilmez, bilgi yaratılır.

Bilginin kaynağı dış dünya değil, bireyin yaşantıdır.

Radikal yaklaşım, bilginin bireyselliğini, ön plana çıkartır.

Yapılandırmacı Yaklaşımın Geleneksel Yaklaşımları Eleştirdiği Noktalar:

a. Bilgi aktarımına dayalı öğretim

b. Kaynak olarak ders kitabına aşırı bağımlılık

c. Öğretmenin mutlak egemenliği

d. Araştırma, eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme becerilerine ve bunların geliştirilmesine önem verilmemesi.

YAPILANDIRMACI VE GELENEKSEL (DAVRANIŞÇI) MODELLERİN KARŞILAŞTIRILMASI

YAPILANDIRMACILIK	GELENEKSEL (VAROLUŞÇU) YAKLAŞIM

YAPILANDIRMACI YAKLAŞIMIN SINIRLILIKLARI

Hedeflerin belirlenmesi sırasında özgürlükçü bir yaklaşım sorun olabilir.

Geleneksel eğitim anlayışında bu modeli uygulamak oldukça zordur.

ÇOKLU ZEKÂ KURAMI

Kuramı Harvard Üniversitesinden Howard Gardner geliştirmiştir.

Çoklu zekâ kuramının temelleri Piaget'in Bilişsel Gelişim Kuramı ve Hebb'in Nörö-Fizyolojik öğrenme kuramına dayanmaktadır.

Yaklaşım ana felsefesi bireylerin tek bir zekâ alanında değil birden fazla zekâ alanında beceriye sahip olduğudur.

Gardner, zekânın testlerle ölçülmesine karşıdır.

İnsanlar, çok farklı zekâ türlerine sahiptir.

Her insanın kendine özgü bir zekâ profili vardır.

Zekâların her biri insandan farklı bir gelişimin sürecine sahiptir.

Tüm zekâ alanları, öğrenme-öğretme etkinlikleriyle geliştirilebilir.

Her insan, kendi zekâsını geliştirmek ve tanımak fırsatına sahiptir.

Zekâ çok yönlüdür ama kendi içinde bir bütündür.

Her bir zekâ hafıza, dikkat, algı ve problem çözme açısından farklı bir sisteme sahiptir.

Kişisel alt yapı kültür, kalıtım, inançlar ve tanıtımlar, zekâların gelişimi üzerinde etkiye sahiptir.

Bir zekâ alanının kullanımı esnasında diğer zekâlardan da faydalanabilir.

Bütün zekâlar, insanın kendini gerçekleştireni yakından farklı ve özel kaynaklardır.

Şu anda bilinen zekâ türlerinden daha farklı zekâlar da olabilir.

Zekâ, herhangi bir üründe veya problem çözme sürecinde sergilenir.

Bir bireyin doğrudan kalıtımla getirdiği zekâ kapasitesi iyileştirilebilir geliştirilebilir.

Zekâ, gerçek hayat durumlarında veya koşullarından soyutlanamaz.

Zekâ çeşitli yollarla sergilenebilir.

Bir zekâ alanı değişik yer ve zamanda ortaya çıkabilir.

Zekâ, bireylerin sahip oldukları gizil güçlerini veya doğal potansiyellerini anlamak, onları başarmak ve geliştirmek için uygulayabilecekleri farklı yolları keşfetmek için kullanılır.

Farklı zekâ alanlarının birbirine üstünlüğü yoktur.

Gardner, insanların zekâlarını gösterme yollarının çeşitli olduğuna inanmaktadır.

Örneğin bazı insanlar sözel-dilsel zekâlarını yazar olarak gösterirken diğerleri sözcük oyunları ile gösterebilir.

Her bir zekânın gelişimi kendi içinde değerlendirilmelidir.

Yaptığımız çok basit işlerde bile farklı zekâ alanlarını kullanınız.

Bir zekânın kullanımı esnasında diğer zekâlardan da faydalanabilir.

Zekânın boyutları arasında dinamik bir ilişki söz konusudur.

Zekânın boyutları belli bir uyum içinde çalışır.

Zekâ başkalarına öğretilir ve eğitimle geliştirilebilir.

Bir insan birden çok zekâ anlamına sahiptir ama bu zekâ alanlarından bir ya da bir kaçta insanlarda daha baskındır.

Çoklu zekâ kuramının temeli sadece biyolojik değildir, kültür de bu noktada önemli bir belirleyicidir.

O halde bireyin içinde yaşadığı kültür, oluşan zekâ kombinasyonunu etkilemektedir.

Gardner'e göre şu anda bilinenin dışında farklı zekâ türleri de olabilir.

Gardner'e Göre Bireylerin Gösterdiği Özelliklerin Zekâ Olarak Kabul Edilmesi İçin

a. Bazı sembollere sahip olması

- b. Kültürel açıdan değerli olması
- c. Mal ve hizmet üretebilmesi
- d. Problem çözebilmesi gereklidir.

Çoklu zekâ kuramının amacı eğitimde bireylerin neler yapabildiğinden çok neler yapabileceğinin düşünülmesidir.

Çoklu zekâ kuramının eğitime getirdiği en önemli yenilik **bireysel farklılıkları** vurgulamasıdır.

Çoklu zekâ kuramına göre, herkes farklı nedenlerle farklı yollarla farklı hızlarda öğrenir.

Çoklu zekâ uygulamalarında öğretmen öğrencinin tüm zekâ alanlarını aktif kılabilceği etkinlikler düzenlenmeli ve farklı yöntem ve tekniklere yer verilmelidir.

Gardner'e göre zekâ, bir veya daha fazla kültürel yapıda değeri olan bir ürüne şekil verme ya da problem çözme yeteneğidir.

ÇOKLU ZEKÂ KURAMINDA ÖĞRETMENİN ROLÜ

- a. Çocukların yeteneklerini, beceri gruplarını ve çalışma tarzlarını değerlendiren bir uzman
- b. Öğretim programını tanıtıcı bir rehber (Görevi, geçerli programı ve seçmeli dersleri takip etmek ve öğrencilere yetenekleri ve ilgi alanlarını tanıyıp seçimler yapmalarına yardımcı olmak)
- c. Çevredeki imkanları öğrenciler için araştırma ve öğrenmek

ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ AVANTAJLARI

En önemli yararı belli bir süre içinde en az bir zekâ alanında üstün özellikleri bulunan öğrencileri ortaya çıkarması

Bu model sayesinde öğrenciler okul dışı etkinliklerle ve boş zamanlarında da projelerle ilgili çalışmalarla yapabilmektedir.

Bireylerin yaratıcılıklarını ve çok yönlü, analitik düşünme becerilerini geliştirir.

Farklı öğrenme, öğretme yaklaşımlarını uygulamaya imkân tanır.

Öğretim stratejilerini genişletir ve geliştirir.

Öğretmenlerin yaratıcılığını geliştirir.

Pek çok zekâ kullanarak öğrencinin öğrenme ve kendine güven duygusunu geliştirir.

Öğrencilerin hatırlama, düşünme, problem çözme ve akademik başarısını artırır.

Bireysel farklılıklara değer verilmesini ve geliştirilmesini sağlar.

ÇOKLU ZEKÂ KURAMININ SINIRLILIKLARI

Etkili öğretmen becerisi gerektirir.

Kalabalık sınıflarda uygulanması zordur.

Uygulanması zaman alır.

Öğretmenin planlama yapması zordur.

Öğretmenin değerlendirme yapması güçtür.

Öğretmenin etkinlik üretmesi ve öğrencileri sürece katması zor olabilir.

Öğrencilerin zekâ alanlarını belirlemek zor olabilir.

Her zekâ alanı için araç gereç geliştirme ve kullanımı zor olabilir.

ÇOKLU ZEKÂ PLANLARI NASIL BELİRLENİR

- Öğrencileri gözlemek
- Belge toplamak
- Okul kayıtlarını incelemek
- Öğretmenlerle görüşmek
- Velilerle görüşmek
- Öğrencilerle görüşmek

ÇOKLU ZEKÂ KURAMINDA DERS NASIL PLANLANIR?

1. Özel hedef ya da konunun belirlenmesi

2. Anahtar çoklu zekâ sorularının sorulması: Hedefi gerçekleştirmek üzere zekâ türlerinin nasıl kullanılacağına belirlenmesi için her bir zekâ ile ilgili sorular sorulur.

3. Olasılıkların Düşünülmesi: Hedefe ulaşmada her bir zekâ ile ilgili olarak neler yapabileceğini düşünme, hangi yöntem ve tekniklerin kullanılacağını tasarlamak.

4. Beyin Fırtınası: Hedef ve veya konuyla ilgili 20–30 fikir bulunmaya çalışılır.

5. Uygun Etkinliklerinin Seçilmesi: Hedefe uygun fikirlerin yaklaşımların seçilmesi.

6. Aşamalı-Sıralı Ders Planının Hazırlanması: Seçilen yaklaşımlar kullanılarak hedefle ilgili ders ya da ünite planının düzenlenmesi

7. Planın Uygulanması: Gerekli materyal hazırlandıktan sonra plan uygulanır.

Uygulama sırasında olabilecek değişikliklere göre gerekli düzeltmeler yapılabilir.

ÇOKLU ZEKÂ KURAMINDA ÖLÇME-DEĞERLENDİRME

Çoklu zekâ kuramına dayalı değerlendirme felsefesi **Otantik** bir değerlendirme anlayışını temele alır.

Otantik değerlendirme durumsaldır.

Yani öğrencilerin gerçek hayat uygulamalarına yakın durumlarındaki performanslara ilişkin bilgilerin elde edilmesini sağlar.

Çoklu zekâ kuramı açısından öğrenci değerlendirilmesi sürekli ve otantik olmalıdır.

Çünkü otantik değerlendirme birçok ölçme araç ve yöntemi kapsar.

Otantik değerlendirmenin en önemli parçası, öğretmenin öğrencilerin performanslarına ilişkin sınıfla yaptığı gözlemleri ve öğrenci ürünlerini belgelendirerek dosyalamasıdır.

Değerlendirme Sürecinde Öğretmen ve Öğrenci Ürünlerini Belgelendirmek İçin Şu Yollardan Faydalanılır:

1. Anekdot kayıtları
2. Çalışma örnekleri
3. Ses kasetleri
4. Videolar

5. Öğrenci kayıt kartları ve günlükleri
6. İnfomal test sonuçları
7. Öğrenci ile görüşmeler
8. Kontrol listeleri
9. Sınıf haritası

ZEKÂYA İLİŞKİN ANLAYIŞLAR

ESKİ ANLAYIŞ	YENİ ANLAYIŞ
Zekâ sabittir	Zekâ geliştirilebilir
Zekâ niceliksel olarak ölçülebilir	Zekâ sayısal olarak hesaplanamaz
Zekâ gerçek yaşamdan soyutlanarak ölçülür	Zekâ çoğuldur. Çeşitli yollarla ortaya konulabilir
Zekâ öğrencileri sıralamak ve olası başarılarını tahmin etmek için kullanılır	Zekâ gerçek yaşam durumlarında ölçülür
Zekâ doğustandır	Zekâ bireylerin gizil güçlerini ve onların başarılı olabilecekleri farklı yolları anlamak için kullanılır
Sadece dil ve matematiksel alanındaki zekâ önemlidir	Zekâ sonradan da gelişebilir
	Dil ve matematiğin yanında resimde, sporda, müzikte, dansa, iletişimde bir zekâ alanıdır ve önemlidir.

Çoklu Zekâya Dayalı Bir Öğretim Sürecinde 8 zekâ boyutunun da aynı derecede önemli görülmesinin ve öğretmenin 8 boyutta da etkinlik tasarlanmasının üç temel dayanağı vardır.

1. Öğrenmeyi kolaylaştırmak ve daha etkin kılmak
2. Gelişmeyen zekâ boyutlarını eğitimle geliştirmek
3. Öğretim sürecinde birden fazla duyu organına hitap edilmesini sağlamak.

ÇOKLU ZEKÂNIN BÖLÜMLERİ

SÖZEL-DİLSEL ZEKÂ

Sözcüklerle düşünme ve ifade etme

Dildeki karmaşık anlamları değerlendirme

Sözcüklerin anlamları ve düzeni kavrayabilme

Şiir okuyabilme, mizah, öykü anlatma, dilbilim bilgisi, mecazi anlatım, benzetme, soyut ve simgesel düşünebilme

Dili üretme ve etkili kullanabilme becerisi

İyi bir hafıza ve sözcük dağarcığına sahip olma

Cümleleri dinler, yorumlar, farklı bir tarzdan ifade eder ve söylediklerini hatırlama

Verilen bilgileri kendi sözcükleriyle betimleme

İletişim becerileri

Diğer insanların seslerini, dil üslubunu, okumasını uyarmasını taklit edebilme

Sözcüklerin kökenini bulmaktan zevk alma

Slogan yaratabilme

Dinleyicileri, konuşmaları ile etkileyebilme

Farklı dilleri öğrenme becerisi

Etkili dinleme becerileri

Zevk Aldıkları Çalışmalar: Sözcük oyunlarını severler.

Öykü şiir yazama gibi etkinliklerden zevk alırlar.

Bulmaca hazırlamaktan zevk alırlar.

Öğrenirken Kullandıkları Materyaller: Kitaplar, teypler, görüşme ve tartışmalar, konuşma ve dinleme materyallerine ihtiyaç duyarlar.

Öğrenme Yolları: Sözcükleri oynayarak, okuyarak, konuşarak mizahı kullanarak, ikna ederek öğrenme, beyin fırtınası, kompozisyon.

Meslek Alanları: Edebiyat, yazarlık, şairlik, arşivcilik, Hatiplik, Dilbilim, Hukuk, Siyaset, Gazetecilik

Anahtar Kavramlar: Sözcük, kavram, kitap, vurgu, telaffuz, ifade, okuma, yazma, konuşma, anlatım, yorum, kompozisyon, şiir, gazete.

2. MANTIKSAL MATEMATİKSEL ZEKÂ

Sayılarla düşünebilme

Sonuç çıkartabilme, hesaplayabilme

Mantıksal ilişkiler kurabilme.

Hipotezler (denenceler) üretebilme-Teknolojiji iyi kullanabilme

Problemler çözebilme-Muhakeme yeteneği

Eleştirel düşünebilme-Tümevarım ve tümdengelim akıl yürütme

Bilgi parçaları arasında ilişkiler kurabilme

Geometrik şekiller gibi soyut sembollerle ifade edebilme

Uzun, zincirleme mantık silsileleriyle başa çıkabilme yeteneği

Zevk Aldıkları Çalışmalar:

Zekâ oyunları oynama, Deney yapma, sorgulara keşif araştırma, mantık oyunları, strateji oyunları, satranç, Drama

Öğrenirken Kullandıkları Materyaller: Grafikler, şekiller, bilgisayar programları, matrisle, çizelgeler.

Öğrenme Biçimleri: Akıl yürütme, soyut modelleri tasarlayabilme, sayılarla düşüne, Araştırma-inceleme, problem çözme

Meslek Alanları: Muhasebe, Satın Alma, Matematik ve Mühendislik, bilim adamları, bilgisayarıcı, ekonomi, Fen Bilimleri.

Anahtar Kavramlar: Sayı, rakam, mantık, neden, sonuç, muhakeme, idrak etme, analiz, sentez, kategori, sınıflandırma, , istatik.

3. GÖRSEL UZAMSAL ZEKÂ

Uzamsal zekâ, görsel düşünme ve şekil-uzay özelliklerini şekillerle ve grafiklerle ifade etme, çizme, boyama ve şekil verme gibi davranışları kapsar.

Şekilleri detayları, renkleri ve yüzleri kolayca hatırlayabilirler.

Hayal güçleri kuvvetlidir.

İlginç üç boyutlu modeller ve yapılar oluşturulabilmeliler.

Şekil kullanma, harita grafik, resimlerle hikâye okuma, heykel yapma, çizme başlıca öğretim faaliyetleridir.

Bir nesnenin farklı açılardan geri perspektifini anlayabilir, onu zihinde canlandırabilir.

Resimler ve şekillerle düşünülebilir.

Öğrendikleri bilgiler somut ve görsel sunuşlara dönüştürebilirler.

Kolayca yönlerini bulabilirler.

Zevk Aldıkları Çalışmalar:

Sanat, proje etkinlikleri, görsel sunuşlar, tasarım, üç boyutlu ürünler hazırlama, origami ve maketler hazırlama, reklam veya ilan hazırlama.

Öğrencilerin Kullandıkları Materyallerle Öğrenme Yolları

Öğrenirken daha çok video, filmler, bulmacalar ve haritalardan faydalanırlar.

Zihin ve kavram haritalarından faydalanma.

Öykü panosu, yap-boz tasarlama, konuşulan ya da okunan şeylerin şemasını çizebilme imgeleri düzenleme.

Zihinsel resimler oluşturun, hayal ederek öğrenme.

Mesleki Alanları: Ressam, Artist, fotoğrafçı, Kameraman, Mimar, Heykeltıraş, Tasarımcılık, Dekaratörlük, İzci, avcı, rehber gibi meslek alanlarında başarıyla çalışabilirler,

Anahtar Kavramlar: Resim, şekil, çizgi, renk, biçim, tasarım, harita, diyagram, pusula, görsel, fotoğraf, şemalaştırma.

4. BEDENSEL- KİNESTETİK ZEKÂ

Hareketlerle, jest ve mimiklerle kendini ifade etme beyin ve vücut koordinasyonu etkili bir biçimde kullanma becerisini kapsar.

Çevresini, nesnelere, dokunarak ve hareket ederek incelerler.

Fiziksel beceri isteyen alanlarda (dans, spor, vb) başarılıdırlar.

Bir veya birden çok, sporla uğraşırlar.

Uzun süre hareketsiz oturamazlar.

Taklit ve motor becerileri gelişmiştir.

Bu bireylerde koordinasyon, denge hız, el becerisi ve esneklik dikkat çekicidir.

Bir şeyleri parçalayıp tekrar birleştirmeyi çok severler.

Söylenenden daha çok yapıları hatırlarlar.

Beden dilini kullanmada başarılıdır.

Okunan, söylenen bir olayı kolayca hatırlayabilirler.

Konuyu açıklayıcı hareket zinciri yapabilirler.

Sağlıklı yaşam konusunda bedenlerine özen gösterirler.

Fiziksel işlerde, görevlerde, dikkatlilik gösterirler.

Zevk Aldıkları Çalışmalar: Rol yapma, atletizm, dans, dikiş, nakış, dokuma, sanat projeleri, faktör, gösterip-yaptırma-benzetim.

Öğrenme Biçimleri ve Kullandıkları Materyaller:

Zihinle bedeni birleştirecek, mimiklerle, dokunarak, Gezi, inceleme, model, maket ve dansla öğrenirler.

Meslek Alanları: Spor, dans, Heykeltıraş, Teknik Direktör, Oyunculuk, Cerrahlık, Pantomim, Balerin, Balet, Sihirbazlar, Tamircilik.

Anahtar Kavramlar: Beden, vücut, denge, el becerisini inşa etme, spor, drama, tiyatro, gösteri, koordinasyon üretme.

5. MÜZİKSEL RİTMİK ZEKÂ

Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma yeni sesleri ve ritimleri üretme becerilerini kapsar.

Farklı seslere karşı duyarlıdır.

Müziği yaşamlarında kullanmak için fırsatlar oluştururlar.

Seslere, nota ve ritimlere karşı özel bir ilgiye sahiptirler.

Diğer insanların duygularına karşı duyarlıdırlar.

Bir müzik aletini kolayca çalabilirler.

Özgün müzik kompozisyonlar, oluşturabilirler.

Dil kuralları ve müzik kurallarını kolayca ilişkilendirebilirler.

Ders çalışırken farkında olmadan ritim tutulabilir.

Öğrenme Biçimleri ve Kullandıkları Materyaller

Öğrenmede müzik, teyp, dekoder, kasetler ve ritimlere ihtiyaç duyarlar.

Melodi ve ritim yaratarak, empati, kurarak, seslere duyarlı davranarak, enstrüman kullanarak, müziğin yapısını kavrayarak öğrenmeye çalışırlar.

Meslek Alanları: Şarkıcı, Besteci, Müzisyen, Orkestra Şefi, Müzik eleştirmeni

Anahtar Kavramlar: Melodi, ritim, nota, tempo, ahenk, ses, uyum, enstrüman, beste, şarkı, dinleme, kulak doygunluğu, ıslık, solist, ozan, nota.

Not: Müzik zekâsı 8 zekâ alanı içinde ilk önce gelişenidir.

6. ÖZE DÖNÜK İÇSEL ZEKÂ

Bireyin kendisini, gücü ve zayıf yönlerini, ruhlarını, arzu ve niyetlerini anlama ve bu doğrultuda yaşamını planlara ve yönlendirme becerilerine sahiptirler.

Bu zekâ alanı gelişimini bireyler kendi duygularıyla nasıl baş edebileceklerini bilirler, kişisel problemlerini kolayca çözerek, kendi hedeflerini belirleyebilirler.

Düşünceli olma, kendine güvenme, bağımsız kalma ve çalışmaya geçerler.

Amaçları belirgindir.

Bireysel başarılar peşinde koşarlar.

Öz değerlendirme yapma yetenekleri gelişmiştir.

Günlük tutma başlıca faaliyetleridir.

Yaşadıkları her olay veya deneyim üzerinde çok fazla düşünürler.

Kendi içlerinde bir değer ve anlayış evresini oluştururlar.

Yaşam felsefelerini oluşturmaya yönelik bir arayış içindedirler.

Yaşamlarındaki amaçların net olarak farkındadırlar.

Not: Bu zekâ alanına belli bir meslek grubu vermek çok doğru olmaz.

Her meslek alanında bu zekâyâ rastlamak mümkündür.

Öz saygıları yüksektir.

Benlik algısı güçlüdür.

Yalnız kalmaktan hoşlanırlar.

Kendi iç dünyalarında düşünürler.

Yaşamlarında motivasyon kaynakları, hedefleridir.

Öğrenme Biçimleri ve Kullandıkları Motivasyonlar:

Öğrenirken bireysel çalışmalar, kendini değerlendirme ve kişisel farkındalığa ihtiyaç duyarlar.

Yoğunlaşarak duygu ve düşüncelerinin farkına vararak, düşünmeyi düşünerek, benliğini geliştirerek, özgün bireysel etkinlikler yaparak öğrenirler.

Meslek Alanları: Yazar, Psiko-terapist, sosyal hizmet uzmanı, Dini Lider, Sanatçı, İş adamı, Ressam,

Anahtar Kavramlar: Öz benlik, özsaygı, özgüveni öz betim, bireysel sorumluluk, zayıfa güçlü yanlar amaç belirleme, inzivaya çekilme.

Uyarı: Gardner, bu zekâ boyutunun çok özel olduğunu ve diğer zekâ boyutlarının tümünü kazandığını savunur.

7. KİŞİLER ARASI SOSYAL ZEKÂ

İnsanlarla ilişki kurma, diğer bireylerin ruh hallerini, duygularını anlama ve davranışlarını yorumlama yeteneklerine sahiptirler.

İletişim becerileri yüksektir.

İkna becerileri yüksektir.

Ekip, küme çalışmalarından hoşlanırlar.

Yakın ve samimi ilişkileri severler.

Başkalarının duygu ve isteklerini dikkat alırlar.

Farklı sosyal çevreler kolayca uyum sağlayabilirler.

Liderlik özellikleri belirgindir.

Yönetme ve organize etmeden zevk alırlar.

Dinlemeyi ve konuşmayı severler, hoşgörülüdürler.

Grup ve takım çalışmasından çok özel ve mükemmel ürünler ortaya çıkararak, gruplar halinde çalışmaktan zevk alırlar.

Organizasyonların baş elemanlarıdır.

Çok fazla arkadaşları vardır.

Öğrenme biçimleri ve kullandıkları materyaller:

Grup sinerjisi oluşturma, sempati kurma, işbirliği yaparak, iletişim kuralı öğrenirler.

Grup tartışmaları, tartışma teknikleri ve projeler, akran öğretimi, gözlem, taklit, başlıca öğretim etkinlikleridir..

Meslek Alanları: Öğretmenlik, yönetim, işletme, danışmanlık, psikolog, politika, turizmciilik, dini lider, pazarlamacılar, sosyologlar, halkla ilişkiler, organizatörler.

Anahtar Kavramlar: İnsanlar, ilişkiler, iletişim etkileşim anlaşma, işbirliği, birliktelik, empati, yüz ifadesi, jest mimik, sosyalleşme, kalıplar.

DOĞACI- VAROLUŞÇU ZEKÂ

Sonradan ilave edilen sekizinci ve son zekâ alanıdır.

Doğayı sever ve korurlar.

Açık havada çalışmayı severler.

Hayvan beslemeyi ve bitki koleksiyonu yapmayı severler.

Çevre temizliğine karşı duyarlıdırlar.

Gezi, gözlem ve müze faaliyetlerini severler.

Doğadaki canlıları tanıma, araştırma ve canlıların yaşantıları üzerine düşünmekten zevk alırlar.

İnsanın varoluş nedenlerini ve kendi varoluşlarını düşünürler.

İnsanın varoluşuyla ilgili karmaşık sorulara cevap verme kapasiteleri ve duyarlılıkları vardır.

Örneğin Yaşamın anlamı nedir?

Neden ölüm var, dünyaya neden geldik? Gibi karmaşık soruları cevaplamayı isterler.

Doğanın insanlar üzerindeki ya da insanın doğa üzerindeki etkisi ile ilgilenirler.

Öğrenme Biçimleri:

Doğayı gözleme, doğada zaman geçirme.

Bitki yetiştirme, taş, toprak biriktirme, belgesel izleme, doğa fotoğrafları çekme.

Meslek alanları: Zooloji, botanik, organik kimya, jeoloji, meteoroloji, arkeoloji, dağcılık, izcilik

Anahtar Kavramlar: Ekoloji, doğa, fosil, iklim, hayvancılık.

AKTİF ÖĞRENME (ETKİN ÖĞRENME-Thomas Good)

Genel Özellikleri:

Etkin öğrenme;

Bireyin öğrenmesinden kendisinin sorumlu olduğu,

Bireye karar alma ve kararını uygulama fırsatının verildiği,

Bireyin öğrenme sürecinin merkezinde yer alarak bu sürece aktif olarak katıldığı öğrenme sürecidir.

Aktif öğrenmede öğrenciler pasif alıcı olmaktan çıkıp, yaparak-yaşayarak öğrenirler.

Öğrenci öğrenme sürecine aktif olarak katıldığından karar verme, sorumluluk alma ve öğrenmeyi öğrenme olanağına kavuşurlar.

Çağdaş eğitimde aktif öğrenmenin giderek daha fazla ilgi görmesinin en önemli nedeni '**Öğrenmeyi öğrenmeye**' olarak sağlanmasıdır.

Etkin öğrenme sürecinde birey katılımcı durumdadır.

Öğrenciler kaynaklara kendileri ulaşır, bilgiye ulaşmanın yollarını öğrenirler.

Öğrenciler analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey becerilerle sürece dâhil olur.

Öğrenciler elde ettikleri bilgiyi örgütlerler ve paylaşırlar.

Bireyler, bireysel ve grup olarak sorumluluk alırlar ve bunları yerine getirirler.

Öğrenme ortamı sınıfla sınırlı değildir.

İşbirliği öğrenme, aktif öğrenmenin önemli özelliklerindedir.

Etkin öğrenme, öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyu öğrenme kavramlarını da beraberinde getirir.

Etkin öğrenmede sarmal programlama programlara yaklaşımı kullanılır.

Etkin öğrenme süresinde **Tümel** değerlendirme yapılır.

Etkin öğrenmede öğrenci hem kendi öğrenmesine hem de arkadaşlarının öğrenmesini değerlendirilmektedir.

Etkin öğrenme modelinden her konuda ve düzeyde faydalanılabilir.

Etkin öğrenmenin olduğu bir sınıfta beş temel nitelik göre saptanmaktadır.

- a. Güven
- b. Enerji
- c. Özdenetim
- d. Gruba ait olma
- e. Farkında olma

Etkin öğrenme sınıflarında öğrenciler kendi öğrenme hedeflerini saptamaktan, öğrenme etkinliklerini planlamakta uygun öğrenme stratejini seçmekte ve öğrenme sürecini kendisi değerlendirmektedir.

Uyarı: Aktif öğrenme sürecinde öncelikle öğrencilerin özdenetim ve duyarlı olma davranışları gelişir.

BONWELL VE EİSON'A GÖRE ETKİN ÖĞRENME SINIFLARINDA ŞU ÖZELLİKLER DİKKATI ÇEKMEKTEDİR.

1. Öğrenciler dinlemekten çok derse katılırlar.
2. Öğrenci becerilerini geliştirme daha önemlidir.
3. Öğrenciler üst düzey düşünme düzeylerine çıkalar.
4. Öğrenciler okuma-yazma, tartışma gibi etkinliklere teşvik edilir.
5. Öğrencinin tutum ve değerleri dikkate alınır.

Aktif öğrenmede öğrencinin öğrenme güdüsü vardır ve bu güdüyü kendisi geliştirir.

Öğrenciler bilgiler arasında ilişki kurar, öğrendiklerini yeni durumlara uygular, mümkünse şematik olarak gösterir.

Öğrenci öğrenip öğrenmediğini sürekli kontrol eder ve yeni öğrenme stratejilerini dener.

Öğrenci dikkat ve enerjisini iyi yönetir, gerektiği yerde çalışmaya ara vermesini bilir.

Aktif Öğrenmenin Temel Koşulları

1. Aktif öğrenmede olmazsa olmaz bireyin nasıl öğrendiğini bilmesi, kendi bilişsel yeti ve mekanizmasını iyi tanıması yani “Öğrenmeyi öğrenmiş” olması gerekir.
2. Öğrencinin öğrenme (öz düzenleme) sorumluluğunu kendisinin üstlenmesi ve öğrenme sürecindeki tüm kararları kendisinin almasıdır.
- 3-Karmaşık öğretimsel işlemler: Öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini kazanmaları (analiz, sentez, değerlendirme)

Bunu sağlamanın temel yolu, öğrencilerin sürece etkin katılım sağlamalarıdır.

Aktif öğrenmede öğrenciler, birbirleriyle etkileşimde bulunur sorunlarını ve bilgilerini bir biriyle paylaşır.

Aktif öğrenmede sınıfların düzeni durağan değil, hareketlidir.

Aktif öğrenmede öğrenci ne öğrenmeliyim, nasıl öğrenmeliyim ne kadar öğrenmeliyim, neyi daha çok öğrenmeliyim gibi birçok sorunun cevabını kendisi verir ve öğrenme sürecini bu sorulara alacağı cevaplara göre kendisi belirler.

Aktif Öğrenme “Etkin Katılım” ilkesine dayanır.

Aynı zamanda 'Ezbersiz eğitim, Dönüştürmecî öğrenme' ilkelerine bağlıdır.

Aktif öğrenmede öğrenciler işbirlikçi ve bireysel çalışabilirler.

Aktif öğrenmenin gerçekleştiği bir sınıfta herkes aynı anda konuşabilir, söylediklerini dinleyecek birini bulabilir, dersin akışını sağlayacak kurallar dışında fazla kurala yoktur.

Aktif öğrenme yaklaşımında, dersin bir bölümünde öğrencilerin düşüncelerini ve cevaplarını paylaşımları çok önemli görülür.

Aktif öğrenme bilginin yapılandırılmasına yardımcı olur ve öğrencilerin anlama düzeylerini öğretmenlerin anlama düzeyi kadar geliştirir.

Aktif öğrenme ilkelerine dayalı bir sınıf ortamı tasarlanırken aşağıdaki konulara dikkat edilmelidir.

- Katılımı artırma.
- Canlı ve eğlenceli bir öğrenme
- Daha derin ve unutulmayan bilgi
- Bilgi kullanma ve uygulamaya dönüş düzeni için cesaretlendirme.

Aktif öğrenmede öğrencinin bilgiyi anlaması, özümlemesi, üretmesi ve kullanması söz konusudur.

Birçok kaynakta aktif öğrenme ve Metabilişsel düşünmenin birlikte anıldığı görülmektedir.

Bunun nedenini aktif öğrenmeyi destekleyen birçok etkinliğin metabilişsel düşünme ile oldukça yakın ilişkilere sahip olmasıdır.

Metabilişsel Düşünme: (A. Brown)

Bireylerin öğrenme etkinliklerinde kendi performansları üzerine düşünmeleridir.

Metabilişsel Düşünmede:

- Öğrenci bilişsel süreci kendisi yönetir.
- Bilgiyi nerede, nasıl ve ne zaman kullanmaya kendi karar verir.

Neyi daha fazla öğrenmesi gerektiğini belirler.

Aktif Öğrenmenin Faydaları

Öğrenmeyi öğrenme becerisi kazandırır.

Yaşam boyu öğrenme fırsatı bulur.

Bireysel farkları uygun eğitim sağlar.

Her öğrencinin sürece etkisi katılımını sağlar.

Her öğrenci bireysel özelliklerine ve hızına göre öğrenir.

Özdenetim ve özdeğerlendirme becerilerini geliştirir.

Kalabalık sınıflarda da kolayca uygulanmaktadır.

Başarı düzeyini yükseltir.

Kullanışlıdır.

Ekonomiktir.

Katılımı artırır.

Olumlu arkadaş ilişkisini geliştirir.

Motivasyon artırır.

Okul ve öğrenmeye karşı olumlu tutum artar.

Sorumluluğu artırır.

Karar verme becerisini geliştirir.

Yavaş öğrenen ve üstün yetenekli öğrencilere daha çok zaman ayırmasını sağlar.

Aktif Öğrenmenin Amaçları

Bilimsel düşünmeyi sağlamak

Bilgi kaynaklarına ulaşmayı öğrenmek

Problem çözme becerileri kazandırmak

Neden-sonuç ilişkisi kurmayı öğretmek

Öğrencilerin kendilerini yenilemelerine olanak sağlamak

Toplumsal bilinç kazandırmak

İletişim becerilerini geliştirmek

Akıl, bilgi, teknoloji üretebilmeyi sağlamak.

Yönetici ve girişimci bireyler yetiştirmek.

Sosyal becerileri geliştirmek

Bilginin özümlemesini, anlamlandırılmasını ve yeniden üretilmesini sağlamak

Aktif Öğrenmede Öğrenmenin Rolü

Öğrencilerin bireysel ve grupça çalışmalarını sağlama

Bilimse araştırmayı destekleyici etkinlikler hazırlama.

Öğrencilerin sorularına çözüm bulmasını sağlayacak bol materyalle öğrenmeyi destekleme

Yapılan yöntemlerin çeşitli yollarla dile getirilmesine olanak sağlama

Öğrencileri gözlem yapmaya yönlendirecek ilginç sorulara yöneltme

Öğrencilere dostça davranma

Öğrencilerle tek tek ilgilenme

Grup çalışmalarını örgütleme

Grup raporlarının sınıfta tartışmalarını sağlama

EĞİTİM DURUMLARI MODELİ (GAGNE)

Gagne, bilişsel ve davranışçı kuramın ilkelerini bir araya getirerek sınıfta öğretimin nasıl gerçekleşeceğine ilişkin bir model sunmuştur.

İnsan zihninin çalışmasından yola çıkarak öğretim faaliyetlerinin etkili bir şekilde yapılması için bir sıra önermiştir.

Bu modele göre öğrenme gözlenebilir davranışlardan dolayı olarak anlaşılır ve öğrenme beyinde gerçekleşir.

Öğrenmeyi hem iç hem dış faktörler etkiler.

Gagne'ye göre öğretimin amacı, öğrencilerin problem çözme becerilerinin geliştirilmesidir.

Öğrenme dışsal uyaranların bilişsel süreçlerle yapılandırılmasına bağlı bir işlemdir.

Modele göre öğrenme işinin düzenlenmesinde planlama, öğrenilecek birey için yapılmalıdır.

Bu nedenle Gagne'nin yaklaşımı bilişsel öğrenme kuramları ve davranışçı kuramların özgün bir sentezi olarak düşünülebilir.

Birbirinden farklı öğrenme türleri vardır.

Bu nedenle her öğrenme türüne göre, öğretim yaşantılarının düzenlenmesi gerekir.

Öğrenme aşamalı ve birikimli bir süreçtir.

Yeni öğrenmeler önceki öğrenimler üzerine inşa edilir.

Farklı öğrenme ürünleri, farklı öğrenme-öğretme stratejilerinin bir arada kullanılmasını gerektirir.

Bu nedenle öğretmenler üst düzeyde mesleki yeterliliklere sahip olmalıdır.

Öğrenci kendi deneyimleriyle yaparak yaşayarak öğrenir.

Bu nedenle eğitimde öğretmenden çok öğrenci etkin olmalıdır.

Öğrenciye kazandırılacak öğrenme ürünleri önceden belirlenmelidir.

Bu durumda öğretimi planlamaları daha da kolaylaşır.

Öğrenme belli bir zaman alır ve insanın hayatındaki bir işlemdir.

Bu nedenle bu kurum bilgiyi işleme modelinin öğelerini de içermektedir.

Gagne'ye göre öğretim: Öğrencide öğrenmenin başlaması, sürdürülmesi ve sonuçlandırılmasını sağlayan ve birbirini izleyen **dış olaylar** dizisidir.

Öğretmenin Görevi ise öğrenme hedefleri doğrultusunda, öğrenme süreçlerine uygun olarak öğrenmeyi etkileyen dışsal olayları seçme, organize etme, düzenleme ve denetlemedir.

Ders planlamada dikkate alması gereken en önemli nokta her bir içsel öğrenme sürecini ve üst düzeyde destekleyecek dışsal etkinlikleri düzenlemedir.

Öğrenme kısa ve uzun süreli öğretim evrelerine göre düzenlenir.

GAGNE VE ÖĞRENME ÜRÜNLERİ

1. Bilişsel (Zihinsel/Entelektüel) Beceriler:

Çok basit dil becerilerinden, oldukça karmaşık durumlara kadar 8 alt başlık altında incelenen öğrenme hiyerarşisidir.

Bilişsel beceriler “Nasıl”ı bilme ile ilgilidir.

Örneğin bayağı kesir ondalık kesire nasıl dönüşür.

Bilişsel beceriler bilgiyi kullanma ve uygulamayı gerektirir.

a. İşaret Öğrenme: Öğrenmelerin en alt basamağıdır.

Refleks niteliğinde davranışları kapsar.

Klasik koşullanma ile öğrenilir.

b. Uyarıcı/yanıt öğrenme (Uyarıcı davranış bağı öğrenme)

Edimsel koşullanma ile öğrenilir.

Birey belli uyarıcılara ne tür tepkiler vermesi gerektiğini öğrenir.

Örneğin sürücünün kırmızı ışıkta durması gerektiğini öğrenir.

c. Zincirleme/Motor Öğrenme:

Edimsel koşullanma ile ardışık uyarıcılara bütünsel tepki vermeyi öğrenmedir.

Birey birden fazla sayıda uyarıcı tepki bağlarını “Tek bir olayda” kullanır.

Örneğin çay demleme

d. Sözel Bağ Kurma: (Sözel İlişkilendirme):

Kelimeler arasında ilişkiler kurmayı öğrenimidir.

Şiir ezberleme konuşma, yazama gibi ilgili kavram ve anlamlar, bütünleştirerek öğrenmedir.

e. Ayırt Etmeyi Öğrenme:

Kavramların farklılıklarını öğrenme ile ilgilidir.

Örneğin köpek ile kuzu, kare ile dikdörtgen arasındaki farkı anlama.

Öğrencinin farklı uyarıcıların farklarını zihinsel olarak bildiği basamaktır.

Birey bu basamakta ilk dört basamaktan farklı olarak zihnini kullanır.

Ayırt etme zihinsel becerilerin ilk basamağıdır.

f. Kavram Öğrenme:

Kavramların anlamını içeriğini öğrenme bu basamaktır.

Kavramlar, olgular, nesnelere, benzerlik ve farklılıklarına göre sınıflandırılır ve genellemeler bu basamakta yapılır.

Birey bu basamakta tanımlamalar ve anlam bilgisine ilişkin açıklamalar yapabilirler.

g. İlke Öğrenme (Kural Öğrenme):

İki veya daha fazla kavram ve olgu arasında neden-sonuç ilişkisi ve yasaları gözleyerek anlamlı ilişkiler kurmayı öğrenmedir.

Öncelik, sonralık ilişkileri de bu basamakta öğrenilir.

Problem Çözme: Ulaşılması en çok istenilen aşamadır.

Ancak 7 aşamayı tamamlayabilenler bu basamağa ulaşabilir.

Bağımlı-bağımsız değişken kullanılır ve özgün çözümler üretilir.

Bu basamakta orijinal çözüm yolları bulunur.

Uyarı: Bu 8 aşamanın ilk 4 basamağı davranışçı kurama uygun süreçlerle öğrenilirken, son 4 basamak zihinsel işlemleri gerektirir ve bu nedenle Gagne bunları zihinsel beceriler olarak ortaya koyar.

2. Sözel Bilgiler: Bilişsel hedef sıralanmalarındaki “Bilgi” basamağındaki davranışları içerir.

3. Tutumlar: Duyuşsal hedeflerdeki davranışları içerir.

4. Psikomotor Beceriler: Devinişsel alandaki davranışları içerir.

5. Bilişsel Stratejiler: Bireyin öğrenmesini etkileyen ve bireylerce kullanılan davranış ve düşünme biçimlerine rehberlik eder.

Dikkat çekme, kodlama depolama, geriye getirme, transfer ve problem çözme için çeşitli stratejileri öğrenmek gerekir.

Örneğin, kendine özgü etkili bir not tutma stratejisi geliştirme.

Örneğin enerji tüketmenin çok olduğu saatlerde tasarruf için özgün bir plan önerme.

İşaret Öğrenme: Klasik Koşullanma

Uyarıcı- Tepki ilişkisini öğrenme

Zincirleme 1 Motor Öğrenme

Sözel İlişkilendirme

Edimsel Koşullanma

Ayırt etmeyi öğrenme

Kavram öğrenme

İlke öğrenme

Problem çözme

Bilişsel Öğrenmeler

GAGNENİN TEMEL ÖĞRETİM MODELİNİN 9 AŞAMASI

1. Dikkat Çekme ve Motivasyon Sağlama
2. Öğrenciyi Hedeften Haberdar Etme
3. Ön Bilgilerin Hatırlatılması
4. Beklene davranışın ortaya çıkmasını sağlayacak uyarıcıların verilmesi
5. Öğrenciye Rehberlik Etme
6. Davranışı Ortaya Çıkartacak Ortam Hazırlama

7. Geribildirim Verme
8. Öğrenmeyi Değerlendirme
9. Öğrenilenlerin Transferinin Sağlanması

TEMEL ÖĞRETMEN MODELİ (GLASSER)

Bu modele göre, okul öğrencilerin temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir eğitim düzenlenmeli ve onları tatmin etmelidir.

Glasser insan ihtiyaçlarını beş gruba ayırmıştır bunlar:

- a. Temel ihtiyaçlar
- b. Sevgi
- c. Güç
- d. Özgürlük

Bu model-Sistem- yaklaşımına dayalı olarak geliştirilmiştir.

Sınıftaki öğretimin kalitesi disipline de olumlu yansımaktadır.

Bu modelin temelinde Davranışçı ve Bilişsel yaklaşımların sentezi söz konusudur.

Glasser'in **amacı**, tüm öğrenme ve etkinliklerinde geçerli olabilecek bir model oluşturmaktır.

Glasser öğretimin asıl amacının, öğrencilerin öğretilmek istenen davranışı büyük bir ustalıkla tutarlı olarak yapmalarını sağlamak olduğunu belirtmiştir.

Öğretmenler öğrencilerine salt bilgi aktarmamalı onların öğrenmeyi öğrenmelerini sağlamalıdır.

Çünkü öğrencilerin bağımsız çalışabilmeleri için öncelikle öğrenmeyi öğrenmiş olmaları gerekir.

GLASSER'E GÖRE SINIFTA BAŞARILI OLMANIN ŞARTLARI

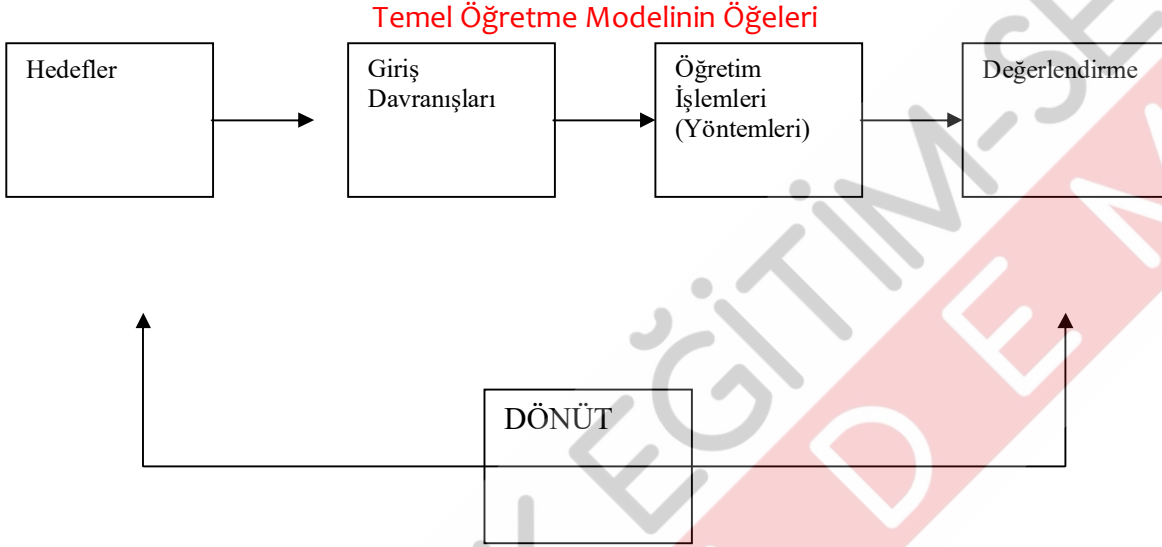
- a. İç ve dış pekiştireç önemlidir bunlar kullanılmalıdır.
- b. Öğrenciler öğrenmeyi öğrendikten sonra bağımsız olarak problemi çözebilir.
- c. Sınıfta yapılacak nitelikli öğrenme-öğretme etkinlikleri öğrenciyi mutlu ve başarılı eder.
- d. Sınıfta yapılan etkinlikler öğrenmeye bilişsel ve duyuşsal açıdan zarar vermemelidir.

e. Sınıf ortamı samimi, içten ve destekleyici olmalıdır.

Öğrenci kendi çalışmasını değerlendirmeli ve geliştirmelidir.

f. Öğrenciler ellerinde gelemin en iyisini yapmalıdır.

f. Öğrenciler ellerinde gelemin en iyisini yapmalıdır.

SLAVİN'IN ETKİLİ ÖĞRETİM MODELİ

Temelinde Carroll'un okulda öğrenme modelinin ilkeleri yer almaktadır.

Grupla öğretim yaklaşımına uygun bir modeldir.

Model, öğrenme düzeyini etkileme gücünde olan değişmeye açık değişkenleri işe koşarak öğrenme düzeyini yükseltmeye çalışmaktadır.

Etkili bir öğretim 4 temel öğeden oluşur.

ETKİLİ ÖĞRETİMİN ÖĞELERİ

1. Öğretimin Niteliği: Öğrenilecek konu öğrenci için ne kadar anlamlıysa ve günlük yaşamda öğrencinin işine ne kadar çok yararsa öğretimin niteliği o kadar yüksek olur.

Bilgilerin içeriğinin kolayca ve anlamlı sunulması da öğretimin niteliğini artırır.

2. Öğretim Düzeyini Uygun Hale Getirme: (Uygun Öğretim Seviyesi): Sınıftaki farklı öğrenme düzeyleri dikkate alınarak farklı strateji, yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

Sınıf belli bir düzeye getirilmelidir.

Ders öğrenciler için ne çok kolay ne de çok zor olmalıdır.

3. Teşvik Etme (Cesaretlendirme): Öğretmen konunun öğrenilebilmesi için öğrencide istek uyandırmalıdır.

Bunun içinde konunun nerede, ne zaman işe yarayacağını öğrencilere söylemelidir.

Zaman: Öğrenilmesi gereken konuların, ünitelerin en az zaman harcanarak öğretilmesidir.

Öğrencilere öğretilen konuyu öğrenmeleri için yeterli süre verilmesi durumu ifade eder.

Güdülenen öğrenci daha az zamanda öğrenir.

Yukarıdaki üç öge artırılarak zamanda tasarruf edilebilir.

Bu modele göre etkili öğretim sadece iyi öğretmek değildir.

Öğretim kalitesi ne kadar yüksek olursa olsun öğrenciler temel yetilerden ya da bilgilerden yoksun olurlarsa, motivasyon eksikliği varsa, öğrenmek için gerekli süreden yoksunlarsa öğrenemezler.

Diğer yandan öğretim kalitesi düşükse öğrenciler ne kadar motivasyon, yetenek, zaman sahibi olurlarsa olsunlar çok bir şey fark etmez.

Bu nedenle etkili öğretim bu dört değişkenin bir arada sağlanması ile gerçekleşir.

OKULDA ÖĞRENME KURAMI (CARROLL)

Carroll tarafından 1963 yılında önerilmiş bir modeldir.

Bu modelin temelini “Hızlı öğrenen ve Yavaş öğrenen öğrenciler” vardır görüşü oluşturur.

Carroll’un bu modeline göre her öğrenciye, ihtiyaç duyduğu zaman ve ek öğrenme olanakları verildiğinde tüm öğrencilerin belirlenen öğrenme düzeyine ulaşacakları savunulmaktadır.

Bu model, Bloom’un Tam Öğrenme, Keller’in Bireyselleştirilmiş Öğretim, Slavin’in Etkili Öğretim Modelinin de temelini oluşturur.

Herkes belli bir konuyu öğrenmede gereksinim duyduğu zamanı o konuyu öğrenmeye ayırırsa yeterli öğrenme düzeyine ulaşır. Carroll bunu şöyle ifade etmiştir:

Öğrenme Düzeyi= Öğrenme İçin Harcanan Zaman

Öğrenmek İçin Gerekli Zaman

Modelin belirleyici değişkeni **zaman’dır**.

Bu öğrenme modelinde öğretim hizmeti oldukça önemlidir.

ÖĞRETİM HEDEFLERİNE ULAŞMA İÇİN ÖĞRETMENİN YAPMASI GEREKENLER ŞUNLARDIR:

1. Ne öğretileceğine karar vermek.
2. Öğrencileri güdülemek
3. Öğretim araç-gereçlerini hazırlamak
4. Araç gereçleri uygularken öğrencilerin özelliklerine dikkat etme
5. Süreçte öğrencileri izlemek ve öğrenme güçlüğü olan öğrencilere yardım etmek
6. İstenen davranışları pekiştirmek
7. Yeterli tekrarları yapmak

MODELİN ÖĞELERİ

1. Yetenek: Öğrencinin bir konuyu öğrenebilmek için ihtiyaç duyduğu zaman miktarıdır.

Bazen öğrenciler sahip oldukları yetenek nedeniyle öğrenmelerini daha kısa sürede gerçekleştirirler, bazı öğrenciler ise daha az zamana ihtiyaç duyarlar.

2. Öğretimden Yararlanma Yeteneği: Öğrencinin öğrenmek için hazırbulunuşluğa sahip olmasıdır.

Öğrencinin bir öğrenme birimini anlayabilmesi için gerekli olan ön koşul öğrenmeleri, kapsar.

Ön koşul öğrenmelere sahip öğrenciler daha kısa sürede öğrenir.

Tam öğrenmedeki karşılığı bilişsel giriş davranışlardır.

3-Sebat/Sabır: Sebat tutumla ilişkili bir kavramdır.

Öğrencilerin bir konuyu öğrenmek için gönüllü olarak harcadıkları zaman miktarıdır.

Tam öğrenmedeki duyuşsal giriş davranışlarına karşılık gelir.

Sebat güdülenmenin bir sonucudur.

Okullarda sabit olarak ayrılan süreler yerine her öğrencinin kendi öğrenme zamanını ayarlamasını içermektedir.

Tam öğrenmedeki karşılığı öğretim hizmetinin niteliğidir. (İpucu-pekiştireç-katılım-dönüt-Düzelme)

5. Öğretimin Niteliği: Ek zaman gerektirmeyecek şekilde öğretim sürecinin düzenlenmesidir.

Öğretimin niteliğinde öğrenme konuları hep öğrenciye uygun gelecek şekilde seçilir, düzenlenir.

Uyarı: Bu faktörlerden ilk üçü öğrenci niteliklerine, son ikisi ise öğrenme ortamına ait özellikleridir.

Örnek: Programı inceledim. Bu ders için bize 20 saatlik süre vermişler. Fırsat.

Ama benim bu dersi öğrenmek için en az 40 saat gerekir. Yetenek.

Gerçi hangi ders olursa olsun ilk 10 saati büyük bir istekle dinliyorum, sonrası bireysel sorumluluk gelişiyor. Sebat

BASAMAKLI ÖĞRETİM (NUNNLEY)

Nunnley tarafında 2001 yılında geliştirilmiştir.

Öğrenci merkezlidir.

Beynin işleyici üzerine yapılan araştırmalara dayanılarak ortaya konmuştur.

İçeriğın ve düşünme süreçlerini oluşturmada Bloom taksonomisinden yararlanmıştır.

Model öğrenciyi güdüleyen ve üst düzey düşünmesini cesaretlendiren üç basamaktan oluşur.

Öğretim etkinlikler yoluyla yapılır.

Öğrencilerin öğrenme sürecinin hangi aşamasında oldukları belirlenir ve yaratıcılığa dayalı etkinliklere katılmaları sağlanır.

Öğrencilerin ilgi, ihtiyaç ve beklentileri doğrultusunda en üst düzeyde öğrenebilmesi için hedefler saptanır.

Öğrenciler buldukları basamaklara göre ustalık dereceleri alırlar.

Basamaklı öğretim, öğretmenlerin içeriği değerlendirmeleri ve hiyerarşik bir sıra ile tasarımları

gerektiğini belirtir.

Öğrenci başarısını yükseltme ve bireysel farklılıkları uygun öğretim yapmak amaçlanır.

İlerlemeci eğitim yaklaşımına, bilişsel öğrenme kuramına ve yapılandırmacı öğrenme kuramına bağlı olarak geliştirilmiştir.

Model öğrencilerin farklı ilgi ve yetenek alanlarına, farklı öğrenme yollarına sahip olduğunu ileri sürer.

Öğretmen ders anlatan değil, öğrencileri araştırmayı sevk eden, yok gösteren rehberlik eden bir rol üstlenmiştir.

Yapılacak etkinlikler güçlük düzeyi ve aşamalılık ilişkilerine dayanarak C, B ve A olmak üzere üç basamakta ele alınmaktadır.

Öğrenciler bu basamaklar da farklı görev ve sorumlulukları yerine getirmekte ve ilgi duydukları konular üzerinde sorumluluklar almaktadır.

Her bir görevin ve sorumluluğun belirli bir zamanda tamamlaması şarttır.

Görevin zorluğuna göre, basamakların belirlenen bir puan değeri bulunmaktadır.

NUNLEY'İN BELİRLEDİĞİ ÜÇ BASAMAK ŞUNLARDIR:

Basamak C: En alt düzey C basamağıdır.

Bloom'un bilgi ve kavrama basamağına denk gelir.

Bu düzeyde öğrenciler temel bilgileri alırlar.

En çok etkinlik yapılan ve tüm öğrencilerin başarması beklenen basamaktır.

Öğrenci B-basamağına geçebilmek için C basamağındaki etkinliklerden en az 65–90 puan almalıdır.

Basamak B: Bilginin işlenmesi ve uygulanması bu basamaktır.

Farklı yöntem ve teknikler bu basamakta kullanılır.

Bloom'un uygulama basamağına denk gelmektedir.

Öğrencilere C basamağında edindikleri bilgi ve becerileri uygulanabilecekleri etkinlikler sağlanır.

Üst düzey düşünme becerileri harekete geçirilir.

B basamağı etkinlikleri C düzeyi etkinliklerden daha üst düzeyde olmalıdır.

Bu aşamada her bir etkinlik 15 puandır ve öğrenciler ilgilerini çeken etkinliklerden birini seçip uygularlar.

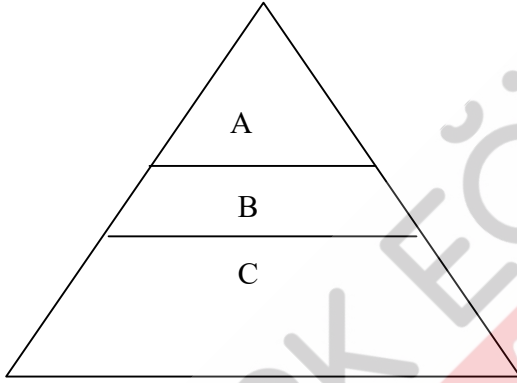
Basamak A: En üst düzey A basamağıdır.

Bloom'un analiz, sentez ve değerlendirme basamaklarına denk gelir.

Değerlendirmede Portfolyöler (gelişim dosyaları) sözlü savunma ve puanlama (rubrikler) kullanılır.

Bu basamakta öğrencilerden konuyu sorgulamaları ayrıntılı analiz yapmaları ve senteze ulaşmaları beklenir.

Bu basamakta öğrencilere eleştirel düşünme becerisi kazandırılması amaçlanır.

A= Analiz, Sentez değerlendirme

B= Uygulama

C= Bilgi Kavrama

BEYİN TEMELLİ ÖĞRENME

(HEBB VE CAİNE CAİNE)

İnsan beyninin yapı ve işlevine dayanan, Nöro-biyolojik ve bilişsel psikoloji ile bağlantılı bir öğrenme yaklaşımıdır.

Beyin temelli öğrenme, geleneksel öğretimin beynin doğal öğrenme sürecini göz ardı ettiğini ve öğrenciyi ezberle yönelttiğini ileri sürer.

Bu modele göre bireyler anlamlı öğrenirler ve kendi bilgilerini yapılandırır.

Her beyin tektir anlayışına dayanır.

Bu yaklaşım öğrencinin duyu organlarını öğrenme sürecinde etkili kullanmalarını ve sürece aktif katılmalarını ister.

Beyin temelli öğrenme, öğrenmeye gelişimsel ve sosyo-kültürel açıdan bakan, insan beyninin yapısı ve fonksiyonları üzerine temellendirilmiş bütüncül bir yaklaşımdır.

Beyin temelli öğrenme, bireyin öğrenmesinin daha etkin ve kalıcı olmasını amaçlayan öğrenci merkezli bir yaklaşımdır.

TEMEL İLKELER

Her beyin tektir.

Her beyinin, bilgisi, örgütlenme ve anlamlandırma süreçleri birbirinden farklıdır.

Bu nedenle, öğrenme ortamları bireysel farklılıklara cevap verecek zenginlikte olmalıdır.

Beyin Paralel İşlemcidir: Beyin aynı anda birçok işlemi gerçekleştirebilir.

Bir yandan bilgiyi alırken, diğer yandan bilgiyi kodlar.

Duyular, düşünceler, hayal gücü ve eğilimler aynı anda işlerler.

Anlam araştırma doğuştandır: Öğrenme ortamları öğrenci için anlamlı olmalı ve öğrenciye zengin seçenekler sunmalıdır.

Öğrenme Fizyoloji ile ilişkilidir: Bireyin fizyolojisini etkileyen her şey onun öğrenmesini de etkiler. Öğrenme bireysel farklılardan, beslenmeden, yaştan, alınan kimyasal ilaçlardan etkilenir.

Stres ve korku beyni olumsuz etkiler.

Öğrenme de nefes almak gibi doğaldır.

Öğrenme teşvikle artar, korkuyla azalır.

Teşvikin fazla korkunun az olduğu ortamlarda öğrenme üst düzeyde gerçekleşir.

Dans, drama, rol yapma ve yaratıcı oyunlar zihin ve beden bütünleşmesini sağladığı için beyin temelli öğrenme etkinliklerinde yoğun olarak kullanılmalıdır.

Örüntü oluşturmada duygular önemlidir: Öğrencilerin duyu ve tutumları onların öğrenmesini etkiler. Bu nedenle öğrenme atomlarında olumlu bir havanın oluşturulması gerekir.

Duyular ve bilgiler birbirinden ayrı değildir.

Öğretmenler öğrencinin duyu ve tutumlarının onların öğrenmesini etkileyeceğini ve bu etkinin

sonraki öğrenmeleri etkileyeceğinin, farklı olmalıdır.

Anlamı araştırma örgütlenme yoluyla oluşur: Beyin bilgileri anlamlandırarak ve ilişkilendirerek örüntüler oluşturur.

Öğretim, beyin bu örüntüleri kurmasına yardımcı olacak biçimde düzenlemesidir.

Beyin parça bütünleri eş zamanlı olarak işler: Beyin, ayrılmaz bir bütündür.

Beynin bütün bölümleri etkileşim halindedir.

Öğrenme hem odaklaşması dikkati hem de çevresel algılamayı içerir: Beyin hem dikkat ettiği bilgiyi hem de bilginin dışındaki çevreyi algılar.

İki tür bellek vardır: Uzamsal Bellek ve Mekanik Bellek: Gerçekler uzamsal belleğe yerleştiğinde daha kolay anlaşılır.

Mekanik bellekte ezber öğrenmeler yer alır.

Öğrenme merakla meydan okumayla artırılır, gelişir, tehdit ve tehlike ile engellenir.

Öğrenciler bilgileri kendileri yapılandırır.

Beyne dayalı öğrenmede öğrencilerin takım içinde çalışarak öğrenmelerine öne verilir.

Öğrencileri okul ortamının dışına çıkartıp problemleri yaşayarak öğrenmeleri sağlanmalıdır.

Bu modelin uygulanabilmesi için üç temel şart vardır:

a. Öğretmenler öğrencilere interaktif (etkileşimli) ve karmaşık deneyimler sunmalıdır.

Bu sayede beyin paralel işlemci görevini üstlenir.

b. Öğrenciler kişisel anlayış müdahalesine sahip olmalıdır.

Öğrencinin tetikleme halini istemesi için öğrenci önce aklını mücadeleye teşvik etmelidir.

c. Bir problem hakkında öğrencinin anlamlı öğrenme gerçekleştirmesi isteniyorsa probleme yaklaşması ve farklı yönlerden yoğun analizler yapmaları gerekir.

BEYİN TEMELLİ ÖĞRENMEDE ÖĞRETME ÖNERİLER

Tartışma, öğrencinin kendi bilgisini yapılandırmasında etkilidir.

Bu yüzden tartışma ortamı yaratılmalıdır.

Öğrenenlere öğrenmelerini motive edici zengin ortamlar sunar.

Kendilerini ve arkadaşlarını değerlendirmeleri için onları cesaretlendirir.

Öğrencilerin grupla öğrenmelerinin ve bilgilerinin paylaşmalarını sağlayacak alanlar oluşturur.

Öğrenme ortamı yalnız sınıfla sınırlandırmayın, dış mekânları da etkin kullanın.

Okulun genel amaçlarını okul koridorlarına ve halka açık alanları açın.

Beynin gelişimini olumlu etkilemek için öğrenme çevresindeki uyarıcılar değerlidir.

Öğrenenin sosyal çevresi okul arasında ilişki kurmasını sağlayın.

Ödüllerin öğrenen için stres kaynağı olmasını engelleyin.

Modelin Anahtar Kavramları: Sinapslar, hücre topluluğu, faz ardışık

